

නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය

අවසන් වාර්තාව

1 වෙළුම

3 වැනි පියවර (පොකුහැර - ගලගෙදර)

සකස් කිරීම :

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය
ශ්‍රී ලංකා රජය

2018 ජූනි

සංකේත නාම හා කෙටි යෙදුම්

ADB	ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව
CBO	ප්‍රජා මූලික සංවිධාන
CEA	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
CEP	මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය
DFD	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
DOV	තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව
DS	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
DSD	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය
EA	විධායක ආයතනය
EIA	පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව
EM	භීෂිකම් ක්‍රමවේදය
ESDD	පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය
FGD	නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡාව
GIS	භූවිද්‍යාත්මක තොරතුරු පද්ධතිය
GN	ග්‍රාම නිලධාරී
GND	ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය
GOSL	ශ්‍රී ලංකා රජය
GPS	ගෝලීය පිහිටුම් පද්ධතිය
GRC	දුක්ගැන්වීම් නිරාකරණ කමිටුව
GRM	දුක්ගැන්වීම් නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය
HRC	මානව හිමිකම් කොමිසම
IRM	ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන
JICA	ජපාන ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතා ඒජන්සිය
KIIs	ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් සමග සාකච්ඡා
LAA	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත
LAR	ඉඩම් අත්කරගැනීමේ රෙගුලාසි
LARB	ඉඩම් අත්කරගැනීමේ වන්දි සමාලෝචන මණ්ඩලය
LARC	ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව
LDO	ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත
MoLLD	ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
MoHEH	උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය
NEA	ජාතික පරිසර පනත
NGOs	රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
NIRP	සියකැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචිකිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය
NPSC	ජාතික ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටුව
NRMP	ජාතික මහාමාර්ග ප්‍රධාන සැලැස්ම
OPL	නිල දර්ශන මට්ටම
PAHH	ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානියා
PAP	ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත් පුද්ගලයින්
PD	ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ
PIC	මහජන තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය
PMU	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය
PPC	පාර්ලිමේන්තු පෙත්සම් කාරක සභාව
PPs	මූලික සැලසුම්
RC	නැවත පදිංචිකිරීමේ කාඩ්පත
RDA	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
ROW	මාර්ගයේ පඨය
RAP	නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම
RAAs	නැවත පදිංචිකිරීමේ සහායක
SIA	සමාජ බලපෑම් තක්සේරුව
SSO	සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
STDP	දක්ෂිණ ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
TOR	යොමුගත කරුණු
UDA	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
WB	ලෝක බැංකුව

තාක්ෂණික වචන මාලාව

ව්‍යාපාර හිමිකරු: ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් ක්‍රියාකාරීත්වයට බාධා වියහැකි, එහි බලපෑමට ලක්වන ප්‍රදේශය තුළ පවත්නා යම් ව්‍යාපාරයක හිමිකරු හෝ එවැනි ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යන පුද්ගලයා ව්‍යාපාර හිමිකරු නම් වේ. මෙකී පුද්ගලයා නෛතික හිමිකරුවෙකු, ඔප්පු හිමිකම් නොමැති ගොඩනැගිල්ලක හිමිකරු හෝ බදු පදනම මත යම් දේපලක් භාවිතා කරන්නෙකු හෝ විය හැකි අතර එකී තත්වයන්ට අනුකූලව හිමිකම් ක්‍රමවේදය පරිදි නියමිත භානිපූරණයන්ට සහ නැවත පදිංචිකිරීමේ හා පුනරුත්ථාපනසහනයන්ට හිමිකම් ලබයි.

වන්දි:යම් ව්‍යාපෘතියක් යටතේ දේපලක්, සම්පතක් හෝ ආදායම් මූලාශ්‍රයක් අත්කරගැනීමේදී හෝ එහි බලපෑමට ලක්වන අවස්ථාවකදී ඒ වෙනුවෙන් වන්දි ලැබීමට හිමිකම් ඇති පුද්ගලයා වෙත මුදලින් හෝ භාණ්ඩ වලින් කරනු ලබන ගෙවීම, හා එකී පුද්ගලයාගේ දේපල අත්කරගැනීමට පෙර සිටි සමාජ ආර්ථික තත්වය ලබා දීම සඳහා අවශ්‍යවන මුදල.

නතර කිරීමේ දිනය: ඔප්පු හිමිකම් ඇත්තවුන්හට සහන හිමිකම් සඳහා යෝග්‍යතාවය ලැබීමට අදාල අවසන් දිනය වන්නේ ඉඩම් අත්පත්කරගැනීමේ පනතේ 2වැනි පරිච්ඡේදය යටතේ දැක්වෙන දැනුම්දීමේ දිනය වන අතර ඔප්පු හිමිකම් නොමැති අයහටළුම යෝග්‍යතාවය ලැබීමට අදාල අවසන් දිනය වන්නේ ඉඩම් අත්පත්කරගැනීමේ භානුවන පදිංචිකිරීමේ බලපෑම පිළිබඳ සමීක්ෂණය සිදුකළ දිනයයි. එකී අවසන් දිනයට පසුව එම ප්‍රදේශයන් වෙත අයුතු ලෙස ඇතුළුවී හිමිකම් කියන්නන්හට වන්දි ලැබීමට හෝ කිසිදු ආකාරයක නැවත පදිංචිකිරීමේ සහාය ලැබීමට හිමිකම් නැත. එලෙසින්ම, අදාල දේපල ලැයිස්තුව සකස් කර අවසන්වූ දිනට හෝ ඒ සඳහා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟවූ විකල්ප දිනකට හෝ අනතුරුව ස්ථාපිත කරනු ලබන ස්ථාවර වත්කම් (ගොඩනගනලද ව්‍යුහයන්, වගාවන්, පළතුරු ගස් හා දැව ගස්) සඳහා වන්දි නොලැබේ.

අවතැන්වූ පුද්ගලයින්: සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ, සිය කැමැත්තෙන් තොරව ඉඩම් අත්කරගැනීම හේතුවෙන් හෝ යම් ඉඩමක් භාවිතය හෝ ඊට ප්‍රවේශය සිය කැමැත්තෙන් තොරව සීමා කිරීම හේතුවෙන්, භෞතික වශයෙන් (ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම, නේවාසික ඉඩම් හෝ නිවස්නය අහිමිවීම නිසා) අවතැන්වන සහ/හෝ ආර්ථිකමය වශයෙන් (ඉඩම්, දේපල, දේපල වෙත ප්‍රවේශය, ආදායම් මූලාශ්‍රයන් හෝ ජීවනෝපාය මාර්ගයන් අහිමිවීම නිසා) අවතැන්වන පුද්ගලයින් මෙයින් අදහස් කෙරේ.

ආර්ථිකමය අවතැන්වීම: සිය කැමැත්තෙන් තොරව ඉඩම් අත්කරගැනීම හේතුවෙන් ඉඩම්, දේපල, දේපල වෙත ප්‍රවේශය, ආදායම් මූලාශ්‍රයන් හෝ ජීවනෝපාය මාර්ගයන් අහිමිවීම (ii) ඉඩම් භාවිතය කෙරෙහි හෝ නෛතිකව වෙන්කළ උද්‍යාන හෝ ආරක්ෂිත ප්‍රදේශයන් වෙත ප්‍රවේශය කෙරෙහි සිය කැමැත්තෙන් තොර සීමා පැනවීම.

යෝග්‍යතාවය: නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩසටහනක් යටතේ ප්‍රතිලාභ ලැබීම සඳහා සුදුසුකම් ලබා දීමේ නිර්ණායක මාලාවයි. බලපෑමට ලක්වූ නේවාසික හෝ වාණිජ දේපල හිමිකරුවන්, කුලී නිවැසියන්, වෙළෙඳුන්, දේපල බලෙන් අල්ලාගත් තැනැත්තන්, අනවසර පදංචිකරුවන් ආදී එක් එක් යෝග්‍යතා කාණ්ඩයට නියමිත හිමිකම් නිර්ණය කිරීමට අදාල පදනම මෙම නිර්ණායකයන් වේ.

දේපල බලෙන් අත්කරගත් තැනැත්තා: අනුමත ඉදිකිරීම් සීමාවෙන් හෝ කෘෂිකාර්මික ඉඩමෙන් හෝ ඔබ්බටතම පෞද්ගලික පරිශ්‍රයෙහි බාහිර සීමාවන් නීතිවිරෝධී ලෙස පුළුල් කර ඇති හෝ තමන් සතු ඉඩම් කොටසින් හෝ කෘෂිකාර්මික ඉඩමෙන් ඔබ්බට පොදු ප්‍රදේශයන් අත්කර ගෙන ඇති පුද්ගලයා.

හිමිකම: එක් එක් යෝග්‍යතා කාණ්ඩයට අයත් අවතැන්වූ පුද්ගලයින් වෙත, ඔවුන් අයත් යෝග්‍යතා කාණ්ඩයට අදාළ නැවත පදිංචිකිරීමේ හිමිකම් අනුව සපයනු ලබන මුළු වන්දි මුදල හා අනෙකුත් සහායයන්. හානියේ ස්වභාවය මත පදනම්ව, ආර්ථික හා සමාජයීය පදනම ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කරනු ලබන හානිපූරණය, ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය, වෙනත් තැනක පදිංචියට යාම සඳහා සහාය, බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයන් සඳහා නියමිත ආදායම් ආදේශනය හා ප්‍රතිස්ථානගතකිරීම කිරීම යනාදියෙන් යුත් ක්‍රියාමාර්ග මාලාව ද ඊට ඇතුළත් වේ.

ග්‍රාහක ජනගහනය/ප්‍රජාව : යම් ව්‍යාපෘතියක් හේතුවෙන් භෞතිකව අවතැන්වන ජනයා නැවත පදිංචි කළ ප්‍රදේශයෙහි හෝ ඒ අවට ජීවත්වන, එකී නැවත පදිංචිකිරීම නිසා බලපෑමට ලක්වන ජනයා. නැවත පදිංචිකිරීමේ වැඩසටහන් වලදී, ඇතිවිය හැකි සමාජීය අවදානම් තත්වයන් හා ගැටුම් අවම කිරීම සඳහා ග්‍රාහක ජනගහනය/ප්‍රජාවේ අවශ්‍යතාවයන් හා කනස්සල පිළිබඳ විශේෂ අවදානය යොමු කළ යුතුය.

සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම : අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ගේ කැමැත්තෙන් තොරව හෝ නැවත පදිංචි කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට බලයක් නැතිවීම හේතුවෙන් තම කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම මත කෙරෙන නැවත පදිංචි කිරීම සිය කැමැත්තෙන් තොරව කරන නැවත පදිංචි කිරීම වේ.

ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්යසටහන - ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ කාලරාමුව

ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය - නැවත පදිංචි කිරීමට පෙර ඉපයීම් මට්ටමට හෝ හැකිනම්, ඊට වඩා ප්‍රශස්ථ මට්ටමකට සිය ඉපයීම් සිදුකරගතහැකිවන ලෙස අවතැන්වූ පුද්ගලයින්ගේ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම.

ඉඩම් හිමිකරුවන් : ගස්, හෝග වගාවන් හෝ ඉදිකිරීම් සහිත හෝ රහිත, රජයේ ලේඛනයන්ට අනුව පැහැදිලි හිමිකම් ඇති ඉඩම්වල අයිතිකරුවන් මෙයින් අදහස් කෙරේ. පවත්නා නීතිය මගින් පිළිගැනෙන්නම්, යම් විශේෂිත අවස්ථාවන්හිදී, මෙකී අයිතීන් සනාථ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සාක්ෂ්‍ය නොසලකා, ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ පවත්නා ඉඩමක/ඉඩම්වල හිමිකරුවෙකු හානිපූරණයන් ලැබීමට හිමිකම් ලබයි. මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ කමිටුව ප්‍රාදේශීය අධිකාරිය හා ප්‍රජාව විමසීමෙන් අනතුරුව විශේෂ තීරණයන් වෙත එළැඹේ.

ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි ව්‍යුහයන්හි නේවාසික නොවන හිමිකරුවන් : කුලී හෝ බදුකුලී පදනම මත වෙනත් පාර්ශවයන් වෙත ලබා දීම නිසා තම ඉඩම සහ ඊට අදාළ දේපල තමන් සතුව නොමැතිහෝ මෙවැනි ඉඩම් වෙනත් අය විසින් අත්කරගෙන ඇති නීත්‍යානුකූල ඉඩම් හිමිකරුවන්.

භෞතික අවතැන්වීම: සිය කැමැත්තෙන් තොර ඉඩම් අත්කර ගැනීම, ඉඩමක් භාවිතය හෝ ඊට ප්‍රවේශය සිය කැමැත්තෙන් තොරව සීමා කිරීම හේතුවෙන් ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම, නේවාසික ඉඩම් අහිමිවීම, හෝ නිවස්නය අහිමි වීම.

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවට පත්වන පුද්ගලයා (PAP) : ගොඩනගන ලද ව්‍යුහයක හෝ ඉඩමක (නේවාසික, කෘෂිකාර්මික, ව්‍යාපාරික) වාර්ෂික හෝ දිගුකාලීන හෝග හෝ ශාඛයන් හෝ වෙනත් ස්ථාවර හෝ වංචල වත්කම් අර්ධ වශයෙන් හෝ සම්පූර්ණයෙන්ම, ස්ථිරවම හෝ තාවකාලිකව අයිතිය, පාවිච්චිය හෝ වෙනත් යම් ප්‍රතිලාභයන්මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය ඊට අදාළ කාර්යයන් ආදිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් අහිමිවීමේ බලපෑමට මුහුණපාන ඕනෑම පුද්ගලයෙකි.

ආරක්ෂිත කුලී නිවැසියන් : නීත්‍යානුකූලව වාණිජ හෝ නේවාසික දේපලක පදිංචිවී සිටින, එම ඉඩම් හිමිකරුගේ අභිමතය පරිදි පිටමං කිරීමට හෝ අදාළ ගෙවල්කුලී වැඩිකිරීමට නොහැකි ලෙස 1972 ගෙවල්කුලී පනතින් හෝ එහි පසුකාලීන සංශෝධනයන් මගින් ආරක්ෂිත කුලී නිවැසියන්.

ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම : නිවාසයන් හා දේපල මෙන්ම ඵලදායී ඉඩම්, පොදු යටිතල පහසුකම් ආදිය වෙනත් ස්ථානයක ගොඩනැංවීම.

පුනරුත්ථාපනය : ආදායම්, ජීවනෝපාය මාර්ග, ජීවන ක්‍රමය හා සමාජ පද්ධතිය නැවත ස්ථාපිත කිරීම

නැවත ලබාදීමේ පිරිවැය : යම් වත්කමක් අත්කර ගන්නා අවස්ථාවේ එම වත්කම යළි ලබාදීම සඳහා දැරිය යුතු පිරිවැය නැවත ලබාදීමේ පිරිවැයයි. සාධාරණ වෙළඳපල වටිනාකම, ගනුදෙනු වියදම්, එකතුවන පොළිය, නව ස්ථානයකට යාමට හා ප්‍රතිස්ථාපනය වීමට අදාල වියදම්, අදාල විය හැකි වෙනත් ඕනෑම ගෙවීමක් වෙනම ඒ සියල්ල මීට ඇතුළත් වේ. නැවත ලබාදීමේ පිරිවැය සඳහා වත්කම් හා ගොඩනැගිලි වටිනාකම අවප්‍රමාණවීම් නොසැලකිය යුතුය. සක්‍රීය වෙළඳපල තත්වයන් නොමැතිවිටදී, සියළු ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය සැපයීමේ පිරිවැය, ඉදිකිරීම් ශ්‍රම පිරිවැය සහ ගනුදෙනු වලට හා ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට අදාල වෙනත් ඕනෑම පිරිවැයක්.

නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම(RAP) : ආයෝජන ව්‍යාපෘතියක් මගින් බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයන් හා ප්‍රජාව මුහුණ දෙන අයහපත් බලපෑම් අඩුකිරීම, හානිපූරණයන් සිදුකිරීම සහ සංවර්ධන ප්‍රතිලාභයන් ලබා දීම සඳහා උප ව්‍යාපෘති අනුග්‍රාහකයෙකු හෝ වෙනත් වගකිවයුතු අස්ථිත්වයක් විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රියාපිළිවෙත් හා සිදුකරනු ලබන ක්‍රියාවන් විශේෂකොට දක්වනු ලබන ලේඛනයයි.

නැවත පදිංචි කිරීමේ සහාය : ව්‍යාපෘතියක් මගින් අවතැන්වූ පුද්ගලයින් වෙත සහාය සැලසීම මෙයින් අදහස් කෙරේ. ප්‍රවාහනය, ආහාර, නවාතැන් හා බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයන් නැවත ස්ථානගත කිරීම අතරතුර කාලයේදී සපයනු ලබන සමාජ සේවාවන් මීට ඇතුළත් විය හැකිය. එමෙන්ම බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයන්ගේ නැවත ස්ථානගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ අපහසුතාවයන් වෙනුවෙන්, මුදල්මය දීමනාවන්ද, පදිංචිය වෙනස්කර යාමට අදාලවියදම් හා මගහැරුනු වැඩ දිනයන් ආදී නව පදිංචි ස්ථානයක් වෙත මාරුවී යාම වෙනුවෙන් දරණ වියදම් ප්‍රතිපූර්ණයද මෙකී සහාය සැලසීම තුළ ඇතුළත් විය හැකිය.

ඉඩම් සහ ව්‍යුහයන්හි නේවාසික හිමිකරුවන් : තම ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි ව්‍යුහයන් සඳහා පැහැදිලි හිමිකම් ඔප්පු සහිතව, නේවාසික හෝ වාණිජ භාවිතය සඳහා ඒවායෙහි පදිංචිව සිටින අයිතිකරුවන්.

සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණය - ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් හෝ ජනගහණය පිළිබඳ සම්පූර්ණ හා නිවැරදි සමීක්ෂණයකි. ආදායම් ඉපයීමේ ක්‍රියාකාරකම් හා වෙනත් සමාජ ආර්ථික දර්ශකයන් පිළිබඳව මෙම සමීක්ෂණයන්හිදී අවධානය යොමු කෙරේ. සමාන්‍යයෙන්, නැවත පදිංචිකිරීම සැලසුම් කිරීමේ ආරම්භක අවස්ථාවේදී මෙම සමීක්ෂණය සිදුකෙරේ.

පාර්ශ්වකරුවන් : යම් උප ව්‍යාපෘතියක් කෙරෙහි බලපෑමක් සිදුකිරීමේ හැකියාව ඇති, එවැනි ව්‍යාපෘතියක් කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන හා එවැනි ව්‍යාපෘතියක් මගින් බලපෑමට ලක්වීමේ හෝ ප්‍රතිලාභ ලැබීමේ විභවතාව සහිත ඕනෑම පුද්ගලයන්, කණ්ඩායම්, සංවිධාන සහ ආයතනයන්

අනවසර පදිංචිකරු : නීත්‍යානුකූල විධිමත් හිමිකමක් රහිතව හා සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවසර පත්‍රයක් නොමැතිව, රජයේ හෝ පෞද්ගලික ඉඩමක පදිංචිව, එහි ඉදිකිරීම් ව්‍යුහයන් ගොඩනංවා, එවැනි ව්‍යුහයන් නේවාසික, කෘෂිකාර්මික හෝ වාණිජ භාවිතය සඳහා යොදවා ඇති පුද්ගලයකු මෙයින් අදහස් වේ.

කුලී නිවැසියන් සහ බදුකරුවන් : නීතියෙන් ඉඩ සලසා ඇති පරිදි, කොන්දේසි දැක්වෙන ලියාපදිංචි ලේඛන මගින් යම්කිසි ඉඩමක් හෝ දේපලක් හෝ මෙම ද්විත්වයම හෝ නිශ්චිත කාලයක් සඳහා කුලී හෝ ලිසිං පදනම මත නීත්‍යානුකූලව ලබාගෙන ඇති පදිංචිකරුවන්

අවදානම් තත්වයන්හි සිටින කණ්ඩායම් : නැවත පදිංචි කිරීම හේතුකොටගෙන, ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය, ජනවර්ගය, වයස, ශාරීරික හෝ මානසික දුබලතාවය, ආර්ථිකමය අවාසිසහගතභාවය හෝ සමාජ තත්වය යන කරුණු මත සෙසු අයට වඩා ප්‍රබල ලෙස බලපෑමට ලක්විය හැකි පුද්ගලයන් මෙන්ම නැවත පදිංචි කිරීමේ සහාය හා ආශ්‍රිත සංවර්ධන ප්‍රතිලාභයන් ඉල්ලා සිටීම හෝ ලබාගැනීම සඳහා සීමිත හැකියාවක් ඇති අය මෙයින් අදහස් කෙරේ. ආධායම් උත්පාදන හැකියාව සහිත යහපත් ශරීර සෞඛ්‍යයෙන් යුත් පිරිමි

සාමාජිකයින් නොමැති හා කාන්තාවන් විසින් නඩත්තු කරනු ලබන පවුල්, පවුලක් නඩත්තු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ලෙස ඉපයිය නොහැකි, ඉතා මහළු හා බෙලහීන පුද්ගලයන්ගෙන් හා ශාරීරික හා මානසික අභියෝගයන්ට ලක්වූ පුද්ගලයන්ගෙන් යුත් පවුල් හා ඉතා දුගී හා දරිද්‍රතා රේඛාවට පහළ ජීවන මට්ටමක් සහිත බවට රජය විසින් හඳුනාගෙන ඇති පවුල් පිළිබඳව මෙම ප්‍රභේදය යටතේ විශේෂයෙන් අවධානය යොමු කෙරේ.

පවුන

සංකේත නාම හා කෙටි යෙදුම්
තාක්ෂණික වචන මාලාව
පවුන

පිටුව
ii
iii
vii

1. ව්‍යාපෘති විස්තරය	01
1.1 හැඳින්වීම	01
1.2 සමස්ථ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ විස්තරය	02
1.3 ව්‍යාපෘති පැතිකඩ: 3 වැනි අදියර	03
1.4 නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මෙහි අරමුණ	04
1.5 නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම සකස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය	05
1.6 සමාජ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා මානයන්	09
2. නෛතික හා ප්‍රතිපත්තිමය රාමුව	11
2.1 නෛතික රාමුව	11
2.2 ප්‍රතිපත්තිමය රාමුව	18
2.3 සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ	21
2.4. ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිත ප්‍රතිපත්තිවල මූලික මූලධර්ම	21
3. ඉඩම් අත්කරගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ විෂය පථය	24
3.1 හැඳින්වීම	24
3.2 ඉඩම් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම	24
3.3 පෞද්ගලික ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම	30
3.4 රජයේ හා පොදු දේපල සහ ගොඩනැගිලි මත ඇතිවන බලපෑම	34
4. සමාජ ආර්ථික තොරතුරු හා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ පැතිකඩ	35
4.1 පළාත්, දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය සමාජ ආර්ථික තත්වයන්	35
4.2 ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම් ඇතිවන ප්‍රදේශයේ සමාජ ආර්ථික තත්වයන්	36
4.3 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ ආර්ථික තත්වයන් : ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	41
4.4 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ ආර්ථික තත්වයන් : පවුල් සමාජිකයින්	44
4.5 අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්	48
4.6 යෝජිත ව්‍යාපෘතියෙන් සිදුවන බලපෑම පිළිබඳ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය	
49	
5. ව්‍යාපෘතියට අදාළ හිමිකම් ක්‍රමවේදය, සහාය හා ප්‍රතිලාභ	54
5.1 හැඳින්වීම	54
5.2 ව්‍යාපෘතියට අදාළ හිමිකම් ප්‍රතිපත්තිය	55
5.3 හිමිකම් ලැබීමට තෝරාගන්නා අවසන් දිනය	89
5.4 ව්‍යාපෘතියෙන් ලබා දෙන සහාය හා ප්‍රතිලාභ	89
6. නිවාස හා ජනාවාස ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම	90
6.1 හැඳින්වීම	90
6.2 නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ සමාජ සංස්කෘතික මානයන්	90
6.3 නැවත පදිංචිවීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ප්‍රමුඛතා	93
6.4 ළමුන්ගේ අධ්‍යාපනය පිළිබඳ ගැටළු	94
6.5 භාවිතා කළ හැකි නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමිභාග	94
6.6 නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශවල ග්‍රාහක ප්‍රජාව සහ සමාජීය වශයෙන් ඒකාබද්ධ කිරීම	95
7. ආදායම් ප්‍රතිශ්ඨාපනය හා පුනරුත්ථාපනය	97
7.1 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ ආදායම් හා ජීවනෝපාය අහිමිවීම	97

7.2 ව්‍යාපෘතියේ ආදායම් ප්‍රතිෂ්ඨාපන වැඩසටහනට අදාළ උපාය මාර්ග	97
7.3 නේවාසික පවුල් පුනරුත්ථාපනය	100
7.4 ගොවීන් පුනරුත්ථාපනය	100
7.5 වෙළඳාම හා ව්‍යාපාරිකයින් පුනරුත්ථාපනය	101
8. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ වියදම් ඇස්තමේන්තුව හා මුදල් සැපයීම	102
8.1 හැඳින්වීම	102
8.2 නැවත පදිංචිකිරීම සඳහා වියදම් ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී භාවිත අගයයන්	102
8.3 නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මට අදාළ සමස්ථ වියදම් ඇස්තමේන්තුව	104
9. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය	107
9.1 දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය යාන්ත්‍රණයක අවශ්‍යතාවය	107
9.2 ව්‍යාපෘතිය සඳහා යෝජිත දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය	107
9.3 දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය හා දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව ක්‍රියාත්මක වන අකාරය	110
9.4 දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයේ හා එම කමිටුවේ ප්‍රගතිය නියාමනය කිරීම හා සමාලෝචනය කිරීම	111
9.5 ප්‍රාදේශීය හා ජාතික මට්ටම්වලදී දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කළ හැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයන්	112
10. දැනුවත් කිරීම, සහභාගිත්වය හා තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම	114
10.1 මහජන අදහස් විමසීම හා දැනුවත් කිරීම සහ එම ක්‍රියාවලියේ මට්ටම්.	114
10.2 තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම හා පතුරුවා හැරීම	116
10.3 මහජන තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන	118
10.4 එවිඅයිවී/එච්සී පිළිබඳව හා වෙනත් සමාජ ආරක්ෂණ පිළිවෙත් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම	118
11. ආයතනික රාමුව	120
11.1 මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය හා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය	120
11.2 ව්‍යාපෘතියට අදාළ වෙනත් පාර්ශවකරුවන් හා නැවත පදිංචි කිරීම කෙරෙහි ඔවුන්ගේ දායකත්වය	122
11.3 නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය	125
12. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්ය සටහන	127
12.1 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් හඳුනාගැනීම, ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා වන්දි ගෙවීම	127
12.2 නැවත පදිංචිකිරීම: නැවත පදිංචිවීමේ ස්ථාන තමන් විසින්ම සොයා ගැනීම හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සපයන නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමිභාග	127
12.3 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් පිළිබඳ තොරතුරු කළමනාකරණය	130
13. අධීක්ෂණය හා වාර්තාකිරීම	131
13.1 හැඳින්වීම	131
13.2 අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය : අභ්‍යන්තර හා බාහිර	133
(2 වෙනි වෙළුමෙහි උපග්‍රන්ථය බලන්න)	
1 වැනි උපග්‍රන්ථය : ශ්‍රී ලංකාවේ යෝජිත අධිවේගී මාර්ග ජාලය	
2 වැනි උපග්‍රන්ථය : 3 වැනි අදියර සඳහා අදාළ ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ	
3 වැනි උපග්‍රන්ථය : අ: සමාජ ආර්ථික තත්වය හා වත්කම් තහවුරුකරගැනීමේ සමීක්ෂණයට අදාළ ප්‍රශ්නාවලිය ආ: සංඛ්‍යාත්මක කේත ලැයිස්තුව	
4 වැනි උපග්‍රන්ථය: මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ තොරතුරු පත්‍රිකාව	

- 5 වැනි උපග්‍රන්ථය: ඉල්ලීම් ලිපිය
- 6 වැනි උපග්‍රන්ථය : අ: රාජ්‍ය හා පොදු දේපල හඳුනාගැනීමේ ප්‍රශ්නාවලිය
 - ආ: සංඛ්‍යාත්මක කේත ලැයිස්තුව
- 7 වැනි උපග්‍රන්ථය: නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡාපැවැත්වීමේ මාර්ගෝපදේශ
- 8 වැනි උපග්‍රන්ථය: ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීමේ මාර්ගෝපදේශ
- 9 වැනි උපග්‍රන්ථය: 3 වැනි අදියර සඳහා අදාල ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ලැයිස්තුව
- 10 වැනි උපග්‍රන්ථය: රජයේ දේපල ලැයිස්තුව
- 11 වැනි උපග්‍රන්ථය: 3 වැනි අදියර සඳහා අදාල පොදු දේපල ලැයිස්තුව
- 12 වැනි උපග්‍රන්ථය: මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට අයත් ව්‍යාපෘතිය යටතේ පිහිටුවනු ලබන දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව පිළිබඳ උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයීය වක්‍රලේඛය
- 13 වැනි උපග්‍රන්ථය: 3 වැනි අදියරට අදාලව තෝරාගත් කණ්ඩායම් සමග පැවැත්වූ සාකච්ඡා ලැයිස්තුව
- 14 වැනි උපග්‍රන්ථය: 3 වැනි අදියරට අදාලව ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් සමග පැවැත්වූ සම්මුඛ සාකච්ඡා ලැයිස්තුව
- 15 උපග්‍රන්ථය: මහජන තොරතුරු විමසීමේ ක්‍රියාවලියට අදාල ඡායාරූප ලැයිස්තුව

විධායක සාරාංශය

ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් මහජනතාව පදිංචි ස්ථාන වෙතින් ඉවත්කිරීමට සිදුවන සෑම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් සම්බන්ධයෙන්ම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අත්‍යවශ්‍ය කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ඉදිකිරීම් කාර්ය ආරම්භවීමට පෙර නැවත පදිංචි කිරීම ඉතා

වැදගත්වේ. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යනු නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලිය නිසි ලෙස ක්‍රියාවේ යෙදවීම හා ව්‍යාපෘතිය සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි ඝෘණාත්මක බලපෑමක් ඇතිකළ හැකි ගැටුම් හා නොසන්සුන්තාවයන් හටගැනීමට ඇති අවකාශය කළමනාකරණය කිරීමේ අත්‍යවශ්‍ය උපාංගයකි. එමෙන්ම ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් හා ප්‍රජාවන් ව්‍යාපෘතිය සමග බද්ධ කරගැනීම සඳහා උපකාරී වන වැදගත් මෙවලමකි.

ප්‍රවාහන ජාලය වැඩිදියුණු කිරීමේ ශ්‍රී ලංකා රජයේ ක්‍රමෝපායන්හි කොටසක් ලෙස මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය යෝජනා වී ඇත. දිගුකාලීන අදියර දෙකකකින් සමන්විත මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය අවසන්දී එමගින් කොළඹ හා යාපනය සම්බන්ධ කෙරෙන අතර එය දැනට පවතින අධිවේගී මාර්ග ජාලය හා කඩවතදී සම්බන්ධවීම මගින් මෙකී කාර්ය ආරම්භ වේ. අනතුරුව 1 වැනි අදියරට අදාළ පියවර 4 තුළදී දඹුල්ල හා මහනුවර දක්වා මාර්ගය ඉදිකෙරෙන අතර පසුව 2 වැනි අදියර තුළදී යාපනය හා ත්‍රිකුණාමලය දක්වා මාර්ගයේ ඉදිකිරීම් සිදු කෙරේ. 1 වැනි අදියරට අදාළ 1 වැනි පියවර කඩවත සිට මීරිගම දක්වාද, 2 වැනි පියවර මීරිගම සිට කුරුණෑගල දක්වාද 3 වැනි පියවර පොතුහැර සිට ගලගෙදර-මහනුවර දක්වාද, 4 වැනි පියවර කුරුණෑගල සිට දඹුල්ල දක්වාද වේ. මීට අමතරව, 2 වැනි පියවර යටතේ අඹේපුස්සේ සිට මීරිගම දක්වා සම්බන්ධක මාර්ගයක් ඉදිකෙරේ.

මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 1 වැනි අදියරේ 3 වැනි පියවර සඳහා වේ. ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පිළිගෙන ඇති “සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය”, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය හා අනුකූල වන පරිදි මෙන්ම මෙරට වෙනත් ව්‍යවස්ථාපිත නියමයන් හා අනුකූල වන පරිදි මෙය සකස් කර ඇත.

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර සඳහා වන නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි අදාළ වියහැකි සෑම අංගයක්ම ප්‍රධාන තේමා 13 ක් යටතේ මෙම මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින් හඳුනා ගැනේ. විශේෂයෙන්ම ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ ආර්ථික තත්වයන් හා ව්‍යාපෘතිය මගින් ඔවුන් වෙත එල්ල විය හැකි බලපෑම් එමගින් ආවරණය කෙරෙන අතර අහිතකර බලපෑම් සමනය සඳහා යෝජනා ඉදිරිපත් කෙරේ. ප්‍රධාන වශයෙන්ම මෙම අහිතකර බලපෑම් ව්‍යාපෘතිය සඳහා ඉඩම් අත්කරගැනීම හා බැඳී පවතී.

ප්‍රමාණාත්මක දත්ත රැස්කිරීම සඳහා වූ ප්‍රශ්නාවලි සමීක්ෂණයක් හා ගුණාත්මක දත්ත රැස්කිරීම සඳහා ගෝලීය පිහිටුම් පද්ධතිය (GPS) මගින් සලකුණු කිරීම, නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා හා ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම යන අංගයන්ගෙන් අධ්‍යයන ක්‍රියාවලිය සමන්විත විය.

විධායක සාරාංශයේ වගු අංක 01: අදාළ දිස්ත්‍රික්ක, හිමිකරුවන් සංඛ්‍යාව හා ඉඩම් ප්‍රමාණයන් අනුව බලපෑමට ලක්වූ ඉඩම් වර්ග

වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	මුඩු ඉඩම්	කෘෂිකාර්මික	එකතුව

%	අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ගණන	පර්වස්	%	අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ගණන	පර්වස්	%	අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ගණන	පර්වස්	%	අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ගණන	පර්වස්	%
31.9	10	348.5	42.2	112	3,378.9	48	914	32,454.1	43	1,256	42,993.97	40.8
43.4	8	145.9	17.7	118	2,481.6	35	787	25,108.1	33	1,187	37,007.7	35.1
24.7	7	330.9	40.1	38	1,186.9	17	397	18,606.5	24	572	25,396.21	24.1
100.0	25	825.3	100.0	268	7,047.4	100	2098	76,168.7	100	3,015	105,397.9	100.0

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමීක්ෂණ දත්ත

අධ්‍යයනය මගින් අනාවරණය වූ පරිදි, යෝජිත අධිවේගී මාර්ගය පිළිබඳ ධනාත්මක ආකල්පයක් සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කළ පුද්ගලයින් වෙත පැවති අතර වෙරළාසන්න ප්‍රදේශයේ වාණිජ මධ්‍යස්ථායන් වෙත රට මධ්‍යයේ පිහිටි ක්‍රියාකාරී ආර්ථික මධ්‍යස්ථානයන් සම්බන්ධ කරන බැවින් සාර්ව මට්ටමින් මෙම ව්‍යාපෘතිය විශාල ලෙස රටේ ආර්ථික සංවර්ධනයට දායක වන බව ඔවුන් විසින් අවධාරණය කරන ලදී. මෙම අධිවේගී මාර්ගය මගින් ගමනා ගමන කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය වන බැවින් මගීන්ට මෙන්ම පුද්ගලික හා වාණිජ වාහන හිමිකරුවන්හට පහසුව සැලසෙන අතර ආර්ථික වර්ධනය වේගවත්වීම හා සංචාරක කර්මාන්තය හා අනෙකුත් කර්මාන්ත සංවර්ධනය වීමත් හා එමගින් ප්‍රාදේශීය ප්‍රාථමික නිෂ්පාදනයන්ට අගයක් එකතුවන බවත් තවදුරටත් ඔවුන් විසින් පෙන්වා දෙන ලදී.

විධායක සාරාංශයේ වගු අංක 01 මගින් දැක්වූ පරිදි, අධ්‍යයනයට අනුව ප්‍රධාන වශයෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගල කණ්ඩායම් වන්නේ යෝජිත මාර්ග පථයේ ජීවත්වන පදිංචිකරුවන්(624), කෘෂිකාර්මික ඉඩම් හිමිකරුවන් (2,098) සහ ව්‍යාපාර ව්‍යාවසායකයින් (25) වේ. මෙයින් බහුතර පිරිස ස්ථීර ලෙස බලපෑමට ලක්වන්නන් වන අතර තම සමාජ ආර්ථික හා සංස්කෘතික අවශ්‍යතාවයන් සපුරාගත හැකි නව ස්ථානයන්හි ඔවුන් ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම අවශ්‍ය වේ. මීට අමතරව, ප්‍රබල ලෙස බලපෑමට ලක් නොවන එහෙත් ඉදිකිරීම් කාලය තුළ තාවකාලිකව වාසස්ථාන අහිමිවීම හේතුවෙන් යම්කිසි කාලයක් සඳහා වෙනත් ස්ථානයන්හි ස්ථානගත කළ යුතු අපහසුතාවයට පත්වන්නන් පිරිසක් වේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්වන මෙම පිරිස කෙටිකාලීනව සිය ජීවනෝපායට සිදුවන අහිමිවීම් හා එදිනෙදා ජීවිතයට සිදුවන බලපෑම්වලට ලක්විය හැකිවේ. එබැවින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන මෙම සියළු පිරිස් නව ජීවිතයක් ආරම්භ කිරීම සඳහා තම වත්කම් වෙනුවෙන් සාධාරණ වන්දියක් බලාපොරොත්තු වේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම පිරිස තමන් දැනට ජීවත් වන ප්‍රදේශයේම සිය අසල්වැසියන් සමඟ ජීවත්වීමට ප්‍රියකරන අතර තමන්ට ප්‍රතිස්ථානගත වීම සඳහා සුදුසු යැයි ඔවුන් විසින් හඳුනා ගනු ලැබූ භූමි භාග පිළිබඳ තොරතුරු, දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අතරතුර දී ඉදිරිපත් කර ඇත.

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය සඳහා යෝජිත මාර්ග පථයේ ජීවත්වන පිරිස මෙම ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව තවමත් නිසි ලෙස දැනුවත්ව නොමැති බවත්, මේ හේතුවෙන් ඔවුන් තුළ අවිනිශ්චිතභාවයක් ඇතිව තිබෙන බවත් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළියෙල කරන අතරතුර සිදුකරන ලද සමීක්ෂණයන් තුළින් හඳුනාගන්නා ලදී. එබැවින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් තවදුරටත් සිදුකළ යුතු අතර විශේෂයෙන්ම ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා වන්දි ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් මෙම දැනුවත් කිරීම් අවශ්‍ය වේ.

නැවත පදිංචි කිරීමේ කාලය තුළ තම රැකියාවේ හා ආදායම්වල ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපාර හිමිකරුවන් (27) හා ඔවුන්ගේ කාර්ය මණ්ඩල (84) කණස්සල්ලෙන් පසුවන අතර විශේෂයෙන්ම තම ගනුදෙනුකරුවන් හා රැකියා පරිසරය අහිමිවීමෙන් සිදුවන පාඩු වලින් මිදෙන තුරු ජීවත්වීම සඳහා සාධාරණ වන්දියක් ලබාගැනීමට ඔවුන්ද බලාපොරොත්තු වෙති. විධායක සාරාංශයේ වගු අංක 02 මගින් ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවරට අදාළව සිදු කළ යුතු නැවත පදිංචිකිරීම් සමස්ථය හා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ජීවනෝපාය කෙරෙහි වන බලපෑම පිළිබිඹු කෙරේ.

විධායක සාරාංශයේ වගු අංක 02: නැවත පදිංචිකිරීම හා ජීවනෝපාය කෙරෙහි බලපෑම

ගොඩනැගිලි වර්ගය	අර්ධ වශයෙන් බලපෑමට ලක්වූවන්	මුළුනිත්ම එහෙත් කොටසෙහි නැවත පදිංචි කළ හැකි පිරිස	මුළුනිත්ම බලපෑමට ලක්වූ සහ වෙනත් ස්ථානයක නැවත පදිංචි කළ යුතු පිරිස
නේවාසික නිවාස	42	384	181
කුලී නිවාස	02	07	05
වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	03	35	03
නිවස සහ සාප්පුව එකට පිහිටි ඒකක	1	03	04
ගබඩා	4	06	03
මඩු	29	05	149
අත්හැරදමන ලද/ භාවිතයේ නොමැති	-	-	16
වෙනත්	32	53	63
එකතුව	113	493	424

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමීක්ෂණ දත්ත

මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යටතේ සැලකිල්ලට ගෙන ඇති ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර යටතේ බලපෑමට ලක්වන මුළු ඉඩම් ප්‍රමාණය පර්චස් 107,975 (අක්කර 674.8කි.). ප්‍රධාන වශයෙන් පොල් වගාවට සහ ගස් 25,351 කට බලපෑම් එල්ල වේ. දෙවන ඉහළම බලපෑම එල්ල වන්නේ වී වගාවට වන අතර එම බිම් ප්‍රමාණය පර්චස් 28,962 (අක්කර 162) කි. යථා තත්වයට පත්වන තෙක් යම් කිසි කාල වකවානුවක් සඳහා තමන්ට වගා කිරීමට විකල්ප ඉඩම් හෝ ජීවිකාව පවත්වාගෙන යාමට සහාය අවශ්‍ය බව අර්ධ කාලීන හා පූර්ණ කාලීන ගොවියෝ ද අවධාරණය කළහ. කෙසේ වෙතත් තමන්ට අහිමි වන කුඹුරු ඉඩම් වෙනුවට විකල්පයක් නොමැති බව ඔවුන්ගේ ප්‍රබල විශ්වාසයයි.

රජයේ දේපල 463 ක් පමණ ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වේ. මීට අමතරව ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන සෙසු අංග ලෙස සමාජයීය පොදු පහසුකම් හා යටිතල පහසුකම් 35 ක් (ප්‍රජා ශාලා, පොදු ලිං, සුසාන භූමි, පාරවල් හා ජල පහසුකම් ආදිය) වෙත ඇතිවන බලපෑම කෙරෙහි මහජනයා සිය අවධානය යොමු කරති. මෙම පහසුකම් යථා තත්වයට පත්කිරීම පිළිබඳව රජයේ සහ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ අවධානය යොමු විය යුතුවේ. ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම හේතුවෙන් තම සමාජ, ආගමික හා සංස්කෘතික සබඳතා අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම කෙරෙහි එල්ල වන බලපෑම පිළිබඳව පදිංචිකරුවන්ද කණස්සල්ලෙන් පසුවෙති. අදාල කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් වන්දි ලබාදීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා සම්පාදිත මාර්ගෝපදේශ මාලාවක් හිමිකම් ක්‍රමවේදයෙහි ඇතුළත්ය.

ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන දේපල වෙනුවෙන් සහනයක් ලෙස වන්දි ලබා දීමේ ක්‍රියාවලියක් කෙරෙහි ජනතාව උනන්දුවෙන් පසුවන බව අනාවරණය විය. දැනට අවසන් කර ඇති දක්ෂිණ හා කොළඹ-කටුනායක ව්‍යාපෘතීන්හිදී මෙන් සිය දේපල සඳහා ඉහල තක්සේරුවක් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් අතර පවතින බව පෙනේ. මෙම සියළු කරුණු හා ප්‍රජාව වෙතින් රැස්කරගත් අදහස් මත පදනම්ව, ඒ ඒ දේපල ගණයන් වෙනුවෙන් වන්දි සහන සැලසීමේ ක්‍රමවේදයක් සකස් කෙරෙන අතර ඒ පිළිබඳව 5 වැනි පරිච්ඡේදයේදී සාකච්ඡා කෙරේ. එබැවින් වන්දි ලබාදීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් හඳුනාගැනීම, සැලසුම්කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 63 (2) (E) වගන්තිය (460 පරිච්ඡේදය) යටතේ ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යවරයා විසින් නිකුත් කරන ලද හා 2014.02.18 දින පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලද 2014.05.30 දිනැති අංක 1864/54 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

හා මෙම ගැසට් පත්‍රය යටතේ උතුරු අධිවේගී මාර්ගය ඇතුළත් වන අංක /14/0833/533/008 දරණ කැබිනට් පත්‍රිකාව අනුව එය සිදුකරනු ලැබේ.

ඊට සමගාමීව, ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන මුළු දේපල ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගනිමින්, ඉඩම් අත්කරගැනීම හා නැවත පදිංචිකිරීම සඳහා වැයවන මුළු වියදම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින් තක්සේරු කර ඇති අතර වන්දි ගෙවීමේ ක්‍රියාවලියේදී සැලකිල්ලට ගතහැකි සෘජු හා වක්‍ර සානාත්මක බලපෑම් ද එමගින් ආවරණය කෙරේ. ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි අදායම යටතේ ඉඩම් අත්කරගැනීම හා නැවත පදිංචිකිරීම සඳහා වැයවන මුළු වියදම රුපියල් බිලියන 12.64 ක් ව අතර එම අගය ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 81.5 කි (විනිමය අනුපාතය ඇ.ඩො. 1: රු.155 අනුව)

මෙම අධ්‍යයනයන් තුළදී, වන්දි මුදල්/අරමුදල් කළමනාකරණය පිළිබඳවද සාකච්ඡා කරන ලද අතර තමන්වෙත හිමිවන වන්දි මුදල් වල ආරක්ෂාව හා ඒවා අවහාසිත වියහැකි බවට කාන්තාවන් විසින් යම් කණස්සල්ලක් පළ කරන ලදී. එබැවින් අරමුදල් නිදහස් කිරීමේදී ස්වාමියා බිරිඳගේ බද්ධ ගිණුම් වෙත හෝ දෙපාර්ශවය විසින්ම දන්තා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකගවූ ගිණුමක් වෙත මුදල් නිදහස් කිරීමට යම් යෝජනාවන් සිදුවිය. එමෙන්ම අයිතිකරුවන් කිහිපදෙනෙකු විසින් අයිතිවාසිකම් කියන්නාවූ ඉඩම් කිහිපයක් තිබිය හැකි අතර ඒ සම්බන්ධයෙන්ද අවධානය යොමු කළ යුතුවේ. එලදායි නොවන ආයෝජන, විශේෂයෙන්ම අස්ථාවර මූල්‍ය ආයතනයන්හි සිදුකරන ආයෝජනයන්ගෙන් අරමුදල් ආරක්ෂා කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් කිහිපයක් හඳුන්වාදීමට යෝජනාවිය.

තම දුක්ගැනවිලි පිළිබඳ පැමිණිලි භාර ගැනීම හා ඒවා සම්බන්ධයෙන් කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් සකස් කරන ලෙස ප්‍රජාව විසින් ඉල්ලා ඇත. විශේෂයෙන්ම ඉදිකිරීම් කාලය තුළ බොහෝ දුර ගමන්වල නිරතවීම අපහසු බැවින් ප්‍රාදේශීය ආයතනයක් හරහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ සෘජු මැදිහත්වීම සිදුවන්නේනම් ඒ කෙරෙහි ඔවුන් කැමැත්තක් දක්වති.

එසේම, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් අධීක්ෂණය හා ඇගයීම සඳහා කාර්යක්ෂම යාන්ත්‍රණයක් සම්පාදනය කළයුතු බවට නිර්දේශ කරනු ලැබේ. ව්‍යාපෘති ප්‍රගති සමාලෝචනය හා නිසි කලට ප්‍රතිකාර්මික පියවර ගැනීම හා කාර්යක්ෂමව හා එලදායිව සේවා සැලසීමට අදාළ තීරණගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා මෙම තොරතුරු උපයෝගී කරගතහැකි වේ.

1 වැනි පරිච්ඡේදය : ව්‍යාපෘතිය හැඳින්වීම

1.1 හැඳින්වීම

මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 1 වැනි අදියරේ 3 වැනි පියවර සඳහා වේ. ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පිළිගෙන ඇති “සිය කැමැත්තෙන් තොරව පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය” සහ “මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය” සමග අනුකූල වන පරිදි මෙන්ම මෙරට පවතින වෙනත් ව්‍යවස්ථාපිත නියමයන් හා අනුකූල වන පරිදි මෙම සැලැස්ම සකස් කර ඇත.

මෑත කාලීන රජයෙන්ගේ ප්‍රතිපත්තිවල ඇතුළත් ඉලක්ක සපුරා ගැනීමක් වශයෙන්, අධිවේගී මාර්ග පද්ධතියක් හඳුනාගෙන ඇති අතර එයින් සමහර කොටස් මේ වන විට ඉදිකර ඇත. ඒවා අතර කොළඹ-කටුනායක අධිවේගී මාර්ගය [E03], පිටත රවුම් අධිවේගී මාර්ගය [E02] (කඩවත දක්වා), කොළඹ - මාතර අධිවේගී මාර්ගය [E01] දැනටමත් ක්‍රියාත්මකව පවතී. යෝජිත අධිවේගී මාර්ගය වර්තමාන රජය විසින් මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය ලෙස නම්කර ඇත. එය කඩවත සිට මහනුවර (ගලගෙදර) දක්වාද පොතුහැර සිට කුරුණෑගල දක්වාද ඉදිකිරීමට සැලසුම් කර ඇත. තවද, දඹුල්ල - යාපනය උතුරු අධිවේගී මාර්ගය ද හා දඹුල්ල - ත්‍රිකුණාමලය නැගෙනහිර අධිවේගී මාර්ගය ද අනාගතයේදී ඉදිකිරීමට සැලසුම් කෙරෙන අධිවේගී මාර්ග වේ. මෙය රටේ පළාත් අතර සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ පුර්විකාවක් වනු ඇත. 1 වැනි උපග්‍රන්ථය මගින් මෙරට දැනට පවතින අධිවේගී මාර්ග ජාලය හා යෝජිත අධිවේගී මාර්ග ජාලය දැක්වේ.

තවද, එවකට මහාමාර්ග හා මාර්ග සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය යටතේ ද හා වර්තමානයේදී උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය යටතේද පවතින මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් 2007 වර්ෂයේදී “ජාතික මහාමාර්ග සැලැස්ම 2007-2017” පළකරන ලදී. ආර්ථික වර්ධනය කලාප සම්බන්ධ කරමින් අධිවේගී මාර්ග ජාලයක් ඉදිකිරීමේ අවශ්‍යතාව ජාතික මහාමාර්ග සැලැස්ම මගින් පෙන්වා දෙන අතර මෙම යෝජිත අධිවේගී මාර්ග ජාලය ගොඩනැංවීම සඳහා සම්බන්ධක මාර්ගයන්ද එමගින් හඳුනාගෙන ඇත. රටේ ප්‍රධාන ජනගහණ හා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථාන යා කරමින් ඉදිවන මෙම උසස් ප්‍රමිතියේ සීමිත ප්‍රවේග අධිවේගී මාර්ග ජාලය රටේ ආර්ථිකමය වශයෙන් දුර්වල සෙසු කලාපයන්හි නිෂ්පාදන, සංචාරක, ධීවර හා කෘෂිකර්මික කර්මාන්ත දිරිගන්වමින් එම කලාපයන්හි සංවර්ධනයට සහාය වනු ඇත. (ශක්‍යතා අධ්‍යයන වාර්තාව : 1 වෙළුම. 20 පි.)

ශ්‍රී ලංකා රජයේ සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තීන්තුළ අධිවේගී මාර්ග සඳහා ලැබෙන ප්‍රමුඛතාව මගින් මෙරට ආර්ථිකය, සමාජය හා සංස්කෘතිය තුළ බොහෝ වෙනස්කම් ඇතිකරනු ඇත. එබැවින් උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය විසින් මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබ ඇත. එමෙන්ම පොතුහැර - දඹුල්ල අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීමද එක් ව්‍යාපෘතියක් ලෙස මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියට ඇතුළත් කිරීමට තීරණය වී ඇත.

1.2 සමස්ථ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ විස්තරය

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ යෝජිත කොටස ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ මහර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ කඩවත නගරය අසලින් (248C පුවක්වැටිය ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය) ආරම්භ වන අතර මෙම ස්ථානය එම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ මධ්‍යය තුළ පිහිටා ඇත. එමෙන්ම මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය කඩවතදී පිටත වටරවුම් අධිවේගී මාර්ගය හා සම්බන්ධ වන අතර පිටත වටරවුම් අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීම සම්පූර්ණ වූ විට මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය මගින් මෙරට ක්‍රියාත්මක සියළු අධිවේගී මාර්ග සම්බන්ධ

කෙරේ. මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය කොළඹ නගරයේ සිට කිලෝ මීටර 16 කී දුරින් ආරම්භ වන අතර එය දැනට පවතින කොළඹ - මහනුවර මාර්ගය (A01) හා කඩවතදී සම්බන්ධ වේ.

යෝජිත අධිවේගී මාර්ගයේ 1 වැනි පියවර මහර, ගම්පහ, අත්තනගල්ල, මිනුවන්ගොඩ, සහ මීරිගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ හරහා ගමන් කරයි. අඹේපුස්ස සම්බන්ධක මාර්ගය (පද්ධති අන්තර් හුවමාරුව) මීරිගමින් ආරම්භ වන අතර බෝතලේ හරහා අඹේපුස්ස දක්වා ගමන් කර අඹේපුස්ස-කුරුණෑගල-ත්‍රිකුණාමලය මාර්ගයෙන් අවසන් වේ (A06). එය ප්‍රධාන වශයෙන්ම මීරිගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තුළ ගමන් කරන අතර වරකාපොල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ මන්ගෙදර ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයෙන් අවසන් වේ. 2 වැනි පියවර මීරිගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ හකුරුකුඹුර ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයෙන් ආරම්භව කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය හරහා ගමන් කර කුරුණෑගල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ තෙලියගොන්න ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය තුළදී කටුගස්තොට-කුරුණෑගල-පුත්තලම (A10) මාර්ගයට සම්බන්ධවෙමින් කුරුණෑගල නගරය අධිවේගී මාර්ගයට සම්බන්ධ කරයි. 2 වැනි පියවර ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ මීරිගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ හරහා ගමන් කර කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ අලව්ව, නාරම්මල, වීරඹුගෙදර, පොල්ගහවෙල, හා කුරුණෑගල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ හරහා ගමන් කරයි.

ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර පොල්ගහවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ නිරිපත්වැල්ල ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයෙන් ආරම්භ වන අතර තුම්පනේ (ගලගෙදර) ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ හද්දාපිටිය (305) ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයෙන් අවසන් වේ. ව්‍යාපෘතියේ 4 වැනි පියවර කුරුණෑගල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ තෙලියගොන්න ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයෙන් ආරම්භව මල්ලවපිටිය, ඉබ්බාගමුව, මාවතගම, රිදීගම, මැල්සිරිපුර, ගලේවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ හරහා ගමන් කර දඹුල්ල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ මීරිස්ගෝනිය හන්දියෙන් (A06 මාර්ගය හරහා යමින්) අවසන් වේ. වැඩි විස්තර වගු අංක 01 හා සිතියම් 01 හි සැපයේ.

වගු අංක 01 : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ පියවර හා එක් එක් කොටසේ දිග

අනුඅංකය	පියවර	සිට	දක්වා	දිග කි.මී.
1	1 පියවර	කඩවත	මීරිගම	37.9
2	2A පියවර	මීරිගම	අඹේපුස්ස	09.8
3	2පියවර	මීරිගම	කුරුණෑගල	39.2
4	3පියවර	පොතුහැර	ගලගෙදර	32.9
5	4පියවර	කුරුණෑගල	දඹුල්ල	61.1
	එකතුව			180.9

මූලාශ්‍රය: මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය හා SMEC ජාත්‍යන්තර ආයතනය, ව්‍යාපෘති විස්තර

1.3 ව්‍යාපෘති පැතිකඩ : 3 වැනි පියවර

ඉහත දැක්වූ පරිදි, 3 වැනි පියවර පොතුහැර සිට මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ ගලගෙදර දක්වා ගමන් කරයි. පොතුහැර යනු කුරුණෑගල හා පොල්ගහවෙල අතර පිහිටි කුඩා නගරයකි. මෙම නගරය කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති අතර කුරුණෑගල යනු දිස්ත්‍රික් නගරය මෙන්ම වයඹ පළාතේ ප්‍රධාන නගරයද වෙයි. මහනුවර නගරය ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටි ඓතිහාසික නගරයන්ගෙන් එකක් වන අතර එය මෙරට අවසන් රාජධානියේ අගනගරය ද වෙයි. මහනුවර යනු ජාත්‍යන්තර පිළිගැනීම හිමිව ඇති යුනෙස්කෝ ආයතනය විසින් නම්කළ ලෝක උරුම නගරයකි. දකුණු ආසියා කලාපයේ වැදගත්ම බෞද්ධ විහාරස්ථානයක් මෙම නගරය තුළ පිහිටා ඇත. මෙම නගරය ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පළාතේ පිහිටි ප්‍රධාන නගරය වේ. එය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් හඳුනාගත් ප්‍රමුඛ ප්‍රාදේශීය නගරයකි. එබැවින් මෙම අධිවේග මාර්ගය මගින් අනෙකුත් ප්‍රාදේශීය නගර මෙම නගරය හා සම්බන්ධ කෙරෙන අතර ප්‍රදේශයේ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය

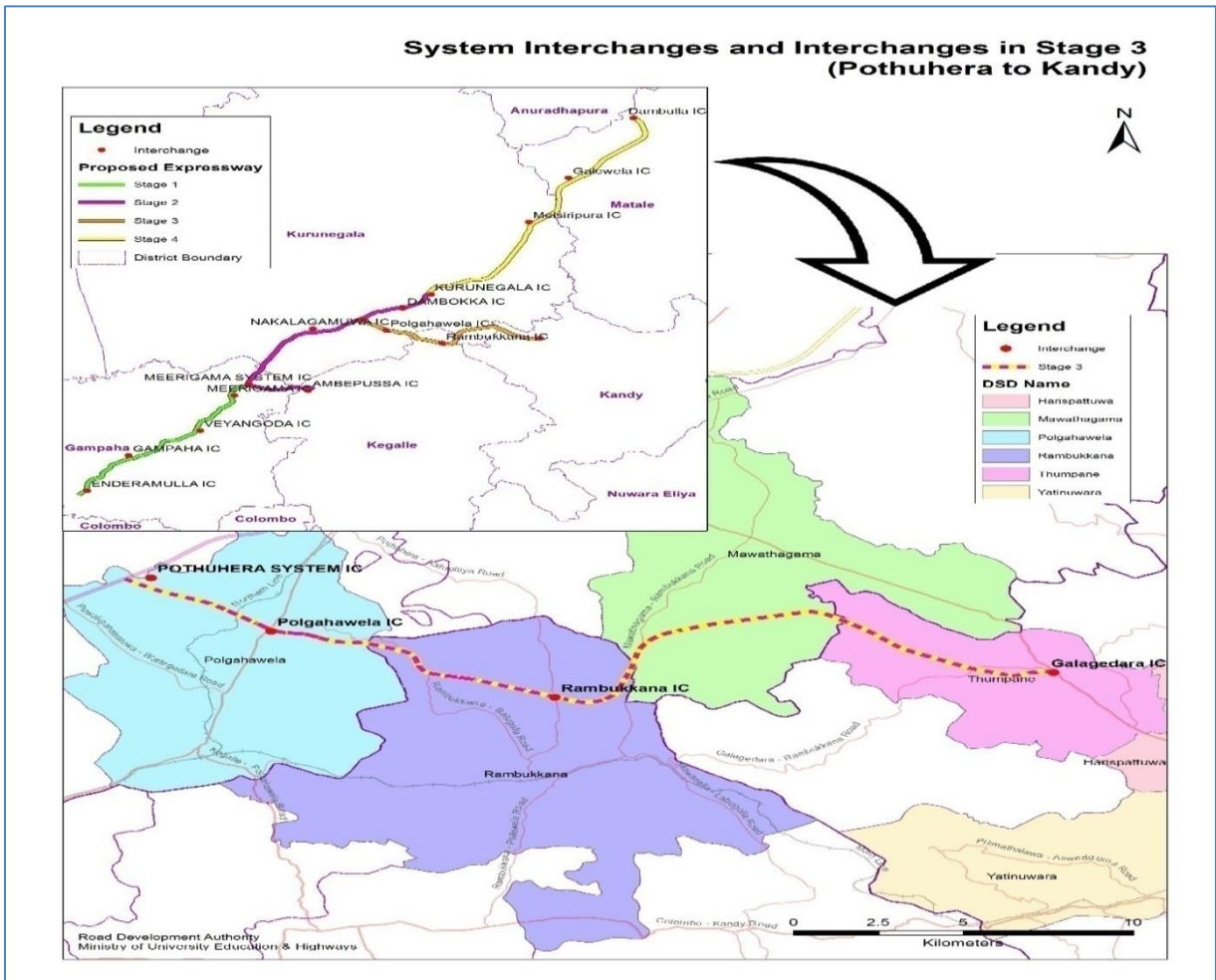
කෙරෙහි වැදගත් දායකත්වයක් දක්වනු ඇත. ඉහතින් සඳහන් කළ පරිදි මෙම අධිවේගී මාර්ගය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තුනක් පසුකරමින් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ 44 ක් හරහා ගමන් කරයි. වැඩිදුර විස්තර 2 වැනි උපග්‍රන්ථයේ දැක්වේ.

ගලගෙදරින් මාර්ගය නිමාවන ස්ථානය දක්වාම (කි.මී.32.9) මෙම අධිවේගී මාර්ගය ගමන් කරන මාර්ග පථයට ඇතුළත් ප්‍රදේශය එතරම් ජනගහණය සහිත නොවේ. විශේෂයෙන්ම මෙම කුඩා ප්‍රදේශය තරමක් නාගරික වන අතර වාණිජ වශයෙන් ක්‍රියාකාරීවේ. මෙම බිම් ප්‍රදේශය හැරුණු විට බොහෝ සෙසු බිම් වගාකොට ඇත. කඳුකර බිම් කුඹුරු බිම් වලට ඉහලින් පිහිටා ඇත. යෝජිත මාර්ගය ගමන් කරන සමහර ප්‍රදේශයන් කඳු සහිත වන අතර ස්වාභාවික වාසභූමින්ගෙන් ආවරණය වී පවතී.

ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවරෙහි ගන්නොරුව දක්වා දිවෙන තවත් දිගුවක් ඉදිකිරීමට යෝජිත අතර මේ පිළිබඳව අවසන් තීරණයක් තවම ගෙන නොමැත. කෙසේ වෙතත්, මෙය මහනුවර පිටත රවුම් මාර්ගය හා සම්බන්ධ කිරීමට සැලසුම්ගතය.

තවද, ඉහතකී භූමි ප්‍රදේශය හරහා ගමන් ගන්නා මාර්ගය සම්බන්ධයෙන් පහත ලක්ෂණ වගු අංක 02 අනුව හඳුනාගත හැකිය. පාරිසරික හා සමාජ බලපෑම අවම කිරීම සඳහා පාලම් හා බෝක්කු වැඩිවශයෙන් ඉදිකිරීමට යෝජිතය. ස්වාභාවික ජල මූලාශ්‍ර වැඩිවශයෙන් පවතින බැවින් මෙම පියවරේදී වැඩි බෝක්කු කානු සංඛ්‍යාවක් ඉදිකෙරේ.

සිතියම අංක 01: යෝජිත මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය හා එහි පියවර

මූලාශ්‍රය: SMEC ජාත්‍යන්තර ආයතනය, 3 වැනි පියවර: මාර්ගයට අදාළ ප්‍රදේශ සැලැස්ම

වගු අංක 02: විශේෂිත ව්‍යාපෘති තොරතුරු

අනු අංකය	සැලසුම් විස්තර	සංඛ්‍යාව/විස්තරය
1	මාර්ග කොටසෙහි දිග (කි.මී.)	32.9
2	මාර්ග පටයේ පළල (මීටර) ආසන්න වශයෙන්	120
3	මංතීරු ආරම්භක වශයෙන් (පළමු ගණන)	4
	ඉදිකිරීම් වාරය)	6
4	අන්තර් හුවමාරු පද්ධති	1
	සංඛ්‍යාව	3
5	පාලම් හා බෝක්කු සංඛ්‍යාව	59
6	යටිබිම් මාර්ග	17
7	මාර්ග උඩින් ඉදිකෙරෙන පාලම්	16
8	පෙට්ටි කානු බෝක්කු	54

මූලාශ්‍රය: SMEC ජාත්‍යන්තර ආයතනය, ශක්‍යතා අධ්‍යයන වාර්තාව, 3 වැනි පිටුව

ව්‍යාපෘතියට අදාළ නගර යා කෙරෙමින් මාර්ගය ඉදිවන ආකාරය පහත වගු අංක 03 මගින් තවදුරටත් පැහැදිලි කෙරේ.

වගු අංක 03 : යෝජිත අන්තර් හුවමාරු – ඉදිවන ස්ථාන හා වෙනත් තොරතුරු

අන්තර් හුවමාරුව ඉදිවන ස්ථානය	දම්වැල් දිග	දැනට පවතින ආසන්නතම නගරයේ සිට දුර	අන්තර් හුවමාරු වර්ගය
පොතුහැර	00+000	කි.මී.5.2	පද්ධති
පොල්ගහවෙල	05+150	කි.මී.6.7	සේවා
රඹුක්කන	13+900	කි.මී.4.1	සේවා
ගලගෙදර	31+800	කි.මී.0.4	සේවා

මූලාශ්‍රය: SMEC ජාත්‍යන්තර ආයතනය, ශක්‍යතා අධ්‍යයන වාර්තාව, 3 වැනි පිටුව

තවද, ප්‍රාදේශීය නගර දෙකක් යා කරමින් අන්තර් හුවමාරු 03 ක් යෝජිත මාර්ගයේ ඉදිවේ. (පොල්ගහවෙල, රඹුක්කන, ගලගෙදර) එම අන්තර් හුවමාරු හා ඒවා ඉදිවන ස්ථාන පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු සිතියම් අංක 01 ඉදිරිපත් කෙරේ. මාර්ග පටය බොහෝ විට කඳු සහිත ස්ථාන හරහා ගමන් ගන්නා අතර පහත් බිම් හරහාද ගමන් කරයි. එබැවින් ව්‍යාපෘතිය නිසා බලපෑමට ලක්වන කුඹුරු කිහිපයක්ද පවතී. ඊට අමතරව ව්‍යාපෘතිය නිසා බලපෑමට ලක්වන රබර් ඉඩම් හා ගෙවතුද පවතී.

1.4 නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ අරමුණු

යෝජිත මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පිටුව මගින් ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් වළක්වා ගැනීම සඳහා සහාය සැලසීමේ ක්‍රියාවලියක් සකස් කිරීම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ අරමුණ වන අතර මූලික වශයෙන්ම එය ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙනි. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට තමන් විසින්ම යළි ගොඩනැගීමට අවශ්‍ය හැකියාව වර්ධනය කිරීමට නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින් බලාපොරොත්තු වන අතර ඒ අනුව ඉඩම් අත්කර ගැනීමට අදාළව ලැබිය යුතු හිමිකම් නිසිපරිදි හා කලට වේලාවට ගෙවීම හා ජීවනෝපාය ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරගැනීමේ අවස්ථා හඳුනාගැනීමට සහාය වීම සිදු කෙරේ.

මූලික ශක්‍යතා අධ්‍යයන තොරතුරු හා මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හඳුනාගත්, මාර්ග පටයට අදාළ මායිම් මත පදනම්වූ පෙළ ගැන්වුම් සිතියම් භාවිතා කරමින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ පළමු කෙටුම්පත 2014 වර්ෂයේදී සකස් කරන ලදී. ඉඩම් අත්කරගැනීමේ ක්‍රියාවලිය, ප්‍රගමන අණුරේඛන, මූලික සැලසුම්, සහ ගම් පිළිබඳ අවසන් සැලසුම් සකස් කිරීම ආරම්භ වීමෙන් අනතුරුව හා ඉඩම් කට්ටි හා ඒවා පිළිබඳ වඩාත් නිවැරදි තොරතුරු සහිතව මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කර ඇති අතර වඩාත් නිවැරදි තොරතුරු පිළිබිඹු වන අයුරින් එය සකස් කර ඇත.

නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා රාමුවක් එසේත් නැත්නම් මාර්ගෝපදේශයක් ලෙස නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ මෙම අවසන් ලේඛනය සකස් කර ඇති අතර සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවතින මූලික මූලධර්මයන් සැලකිල්ලට ගනිමින්, ව්‍යාපෘතියෙන් ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් සමනය කිරීමට හා අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ජීවිත පුනරුත්ථාපනය කිරීමට/උසස් කිරීමට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ ඇති නිල කැපවීම එමගින් පෙනී නුම් කෙරේ. අහිතකර බලපෑම් සමනය කිරීම සඳහා මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින් සලසා ඇති ප්‍රතිපාදන, එම නිශ්චිත අහිතකර බලපෑම් සමනය සඳහා පමණක්ම සීමා නොවේ. මෙහි සාකච්ඡා කර ඇති නිශ්චිත ඉඩම් අත්කර ගැනීම් වලට අමතරව, ව්‍යාපෘති සැලසුම් වල අනාගතයේ සිදුවියහැකි වෙනස්කම් වලට අනුව ඉදිරි ඉඩම් අත්කරගැනීම් මගින් ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම් සමනය සඳහා අවශ්‍ය අනාගත ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ද මගපෙන්වීම මෙම නැවත පදිංචි කිරීමේ රාමුව එසේත් නැත්නම් මාර්ගෝපදේශය මගින් සිදුකෙරේ.

සත්‍ය වශයෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සංඛ්‍යාව, හා ඉඩම් හා දේපල ප්‍රමාණයන් හඳුනා ගැනීම සත්‍ය මායිම්වල ඉම් සලකුණු (මධ්‍ය, වම් හා දකුණු මායිම්) පිහිටුවීමෙන් අනතුරුව සිදුකරනු ලැබේ. අපහසුතාවයට පත්වන්නන් පිළිබඳ තොරතුරු යාවත්කාලීන කරන අවස්ථාවේදී විධායක ආයතනය මගින් ප්‍රගමන අණුරේඛන, මූලික සැලසුම් සහ ගම් පිළිබඳ අවසන් සැලසුම් ඉදිරිපත් කරන ලදී. පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා මාර්ගය ගමන් කිරීම හේතුවෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ලෙස 2014 වර්ෂයේදී සකස් කළ පළමු කෙටුම්පත මගින් හඳුනාගත් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් අතුරින් සැබෑ ලෙස අපහසුතාවයට පත්වන ඉඩම් හිමිකරුවන් හා එසේ අපහසුතාවයට පත්නොවන පිරිස වෙන් කොට හඳුනා ගැනීමට මෙය උපකාරී විය. ඒ අනුව මෙම අවසන් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම 2017.11.30 දින සකස් කර අවසන් කළ ව්‍යාපෘති තොරතුරු මත පදනම් වේ.

1.5 නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය

ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත භාවිතා කරමින් බහු ප්‍රවේශයන් හරහා සිදුකළ දත්ත රැස්කිරීම මගින් මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කර ඇත. නගර සභා, දිසා ඉංජිනේරු කාර්යාල, ඒ ඒ කොට්ඨාශවල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, ප්‍රදේශීය සභා, රජයේ රෝහල් සහ රජයේ ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව යන අයතන වෙතින් ලබා ගත් ද්විතියික දත්ත ඊට යොදා ගන්නා ලදී. ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ක්‍රමවේද භාවිතා කරමින් රැස්කළ ප්‍රාථමික දත්තද ඊට ඇතුළත්ය. විධායක ආයතනය විසින් මෙම කාර්ය සඳහා ලබා දෙන ලද යොමුගත කරුණු මත පදනම්ව ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත එකතු කර ඇත.

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ පාරිසරික හා සමාජ අංශයේ “පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ අත්පොත” මත පදනම්ව දත්ත රැස් කිරීම සැලසුම් කරන ලදී. පාරිසරික හා සමාජ අංශයේ පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ අත්පොත හා අනුමැතිය මත පදනම්ව ප්‍රශ්නාවලිය (සමාජ ආර්ථික තත්වයන් හා දේපල තහවුරු කරගැනීමේ ප්‍රශ්නාවලිය හා බලපෑමට ලක්වූ පොදු දේපල, රජයේ කාර්යාල හා උපයෝගිතාවන් සඳහා ප්‍රශ්නාවලිය) සම්පාදනය කෙරිණ. පර්යේෂණ සහකාරවරුන් ඔවුන්ගේ ශාස්ත්‍රීය පසුබිම මත හා සම්මුඛ පරීක්ෂණයක් හරහා තෝරාගන්නා ගැණින. නායකත්ව ගුණාංග හා සංවිධාන හැකියාව ප්‍රදර්ශනය කළ පර්යේෂණ සහකාරවරුන් කණ්ඩායම් නායකයින් ලෙස පත්කරන ලදී. ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධීකාරක පශ්චාත් සමාජ විද්‍යාව පිළිබඳ උපාධිධාරී විද්වතෙකි. කාර්ය ආරම්භයේදී ම මෙම සියළුම දෙනා හට එක්දින

ආයතනික පුහුණුවක් හා දෙදින ක්ෂේත්‍ර පුහුණුවක් ලබා දෙන ලදී. අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ගේ සහිතව ඔවුන් දත්ත රැස්කිරීමේ කාර්යයෙහි යොදවන ලදී. මීට අමතරව විශේෂිත තාක්ෂණික අංග සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් වෙත අන්තර් කාල පුහුණුවක් ලබා දෙනු ලැබිණ.

පළමු කෙටුම්පත සඳහා දත්ත රැස් කිරීම 2014.04.21 දින ආරම්භ කරන ලදී. දත්ත රැස් කිරීමට පෙර දිස්ත්‍රික් ලේකම්, දිස්ත්‍රික් කෘෂිකර්ම කොමසාරිස්, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, ග්‍රාම නිලධාරී, හා කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර යන නිලධාරීන් වෙතින් අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාගත් අතර ග්‍රාම නිධාරී වසම් මට්ටමින් ඔවුන්ගේ සෘජු මැදිහත්වීම අපේක්ෂා කෙරිණ. මීට අමතරව දැනුවත්භාවයක් ඇති සමහර ගම්වාසීන්ද පර්යේෂණ කණ්ඩායමට සහාය වීමට ඉදිරිපත් විය. මාර්ග පථය ඇතුළත් දේශීය සිතියම්, මාර්ගයේ මධ්‍ය රේඛාව ඇතුළත් සවිස්තර සිතියම්, අන්තර් හුවමාරු රූ සටහන් ආදී අවශ්‍ය සියළු තාක්ෂණික විස්තර සියළු කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් වෙත ලබා දෙන ලදී. පෞද්ගලික, පොදු හා රජයේ භාවිතයේ පවතින සෑම බිම් කොටසක් සම්බන්ධයෙන්ම ගෝලීය පිහිටුම් පද්ධති (GPS) සමකක්ෂයන් ලබා ගැනිණ. මේ සඳහා භාවිත කරන ලද ගෝලීය පිහිටුම් පද්ධති (GPS) උපකරණය මීටර 3-5 මට්ටමේ නිවැරදිතාවයකින් යුක්ත විය.

විවිධාකාර පාර්ශවකරුවන් ඔවුන්ගේ මට්ටමින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන සාධනීය අදහස් හා යෝජනා ව්‍යාපෘතිය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා දායක කරගත හැකි බැවින්, පාර්ශවකරුවන්ගේ අදහස් විමසීම ඉතා වැදගත්වේ. විශේෂිත ක්‍රමවේදයකට අනුව විවිධ පාර්ශවකරුවන් (ප්‍රාථමික හා ද්විතියික) වෙත අවධානය යොමු කෙරේ. මෙම ක්‍රමවේදයට අදාළ තාක්ෂණික උපක්‍රම විද්‍යාත්මක හා න්‍යායික වේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් වෙතින් රැස් කරගත් සියළු තොරතුරු වාර්ගක කරනු ලැබ ඇති අතර ව්‍යාපෘති කාර්ය සම්පූර්ණ වන තෙක් ඒවා තබා ගැනේ. මෙම සමස්ථ කාර්ය සඳහා භාවිතා කරන ලද තාක්ෂණික උපක්‍රම පහත පරිදි ලැයිස්තු ගත කළ හැකි වේ.

1.5.1 අධිවේගී මාර්ගයට අදාළ මාර්ග පථය පිළිබඳ නිරීක්ෂණය හා වෙනත් වැදගත් අංගයන්

සමාජ විද්‍යාඥයෙක් (උපදේශක), ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධීකාරකවරයෙක්, කණ්ඩායම් නායකයින් දෙදෙනෙක් සහ පර්යේෂණ සහකාරවරු 30 දෙනෙකුගෙන් නිරීක්ෂණ කණ්ඩායම සමන්විත විය. ව්‍යාපෘතියට අදාළ විවිධ ගැටළු සම්බන්ධයෙන් මූලික නිරීක්ෂණයක් මෙම කණ්ඩායම විසින් සිදුකරන ලදී. ජාතික මාර්ග පද්ධතිය හා සම්බන්ධක (අන්තර් හුවමාරු), භූ ලක්ෂණ, ජනපදවල ස්වභාවය හා අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ජීවනෝපාය රටා, ඔවුන්ගේ වත්කම්, ලබා දිය හැකි වෙනත් යටිතල පහසුකම්, නැවත පදිංචිකිරීමේ ගැටළු, බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් හට සිදුවියහැකි සෘජු හා වක්‍ර බලපෑම් හඳුනාගැනීම යනාදිය මූලික නිරීක්ෂණයට ඇතුළත් විය.

1.5.2 ගෘහ මූලිකයින්/ඉඩම් හිමිකරුවන්ගේ සමාජ-ආර්ථික තත්වයන් හා වත්කම් තහවුරු කරගැනීම.

පළමු කෙටුම්පත සකස් කිරීමේදී, මාර්ග පථයට අදාළ බිම් තීරුවෙහි පදිංචි, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්විය හැකි පුද්ගලයින් පිළිබඳව තොරතුරු රැස්කරගැනීම සඳහා දැඩි ලෙස තාක්ෂණිකව තහවුරු කරගත් ප්‍රශ්නාවලියක් උපයෝගී කරගන්නා ලදී (3 වැනි උපග්‍රන්ථයේ (අ) හා (ආ) බලන්න). මධ්‍ය රේඛාව ස්ථාපිත කිරීමේ කාර්ය සමීක්ෂණය පවත්වන අවස්ථාවේදී සිදු කෙරිණ. මාර්ග පථයෙහි විවිධ ස්ථාන හඳුනා ගැනීම සඳහා තාක්ෂණික තොරතුරු යොදා ගන්නා ලදී.(1: 10000 and 1: 2000වන්දිකා ඡායාරූප). දත්ත රැස් කිරීමේ මුළු කාලය තුළම සියළු ගණන්ගන්නා නිලධාරීන් හා ක්ෂේත්‍රසම්බන්ධීකාරකවරු

උපදේශකවරයාගේ සෘජු නිරීක්ෂණය යටතේ කටයුතු කළ අතර දත්ත රැස් කිරීමේ කණ්ඩායම හා උපදේශකවරයා මාර්ග පටයට අදාළ සම්පූර්ණ දුර ඇවිද ගියහ.

ප්‍රතිචාර දැක්වූ විවිධ පුද්ගලයින් ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොමැතිවීම හේතු කොටගෙන, මාර්ග පටය හා පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා එහි ගමන් මග පිළිබඳව විවිධ සංකීර්ණ අවබෝධයන්ගෙන් යුක්ත වූහ. ප්‍රතිචාර දැක්වූ සියළුම දෙනා වෙත ව්‍යාපෘති විස්තර පත්‍රිකා ලබා දෙන ලදී (මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පිළියෙල කරන ලද විස්තර පත්‍රිකාව හා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් උපදේශකගේ ඉල්ලීම් ලිපිය. විස්තර සඳහා 4 හා 5 උපග්‍රන්ථ බලන්න). ප්‍රතිචාර දක්වන්නන් විසින් ඉල්ලා සිටින අවස්ථාවන්හිදී වන්දිකා ඡායාරූප ද ඉදිරිපත් කෙරිණ.

මෙවර දත්ත රැස් කිරීම සඳහාද පළමු කෙටුම්පත සකස් කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද ක්‍රමවේදයම ප්‍රධාන වශයෙන් අනුගමනය කෙරිණ. මූලික සමීක්ෂණයේදී හඳුනාගත් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ලැයිස්තුව පූර්ව හඳුනාගැනීම් වලදී හඳුනාගත් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ලැයිස්තුව සමග සසඳා බලා අපහසුතාවයට පත්වන පිරිස හා අපහසුතාවයට පත්නොවන පිරිස වෙත වෙනම කාණ්ඩ වශයෙන් හඳුනා ගන්නා ලදී. අනතුරුව, මීටර 120ක බිම්කීරුවෙහි සිදුකළ සමීක්ෂණය මගින් 2014 දී හඳුනාගත් අපහසුතාවයට පත් නොවන පිරිස දත්ත පද්ධතියෙන් ඉවත් කෙරිණ. පසුව ඉතිරිවූ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් ව්‍යාපෘති කාර්යාලයේ ඇති පුද්ගල පැතිකඩ සමග සසඳා තවදුරටත් තහවුරු කර ගැණිණ. මෙම පුද්ගල පැතිකඩවල නවතම ඇමතුම් අංක හා වෙනත් විස්තර ඇතුළත්වේ. ඒ අනුව බොහෝ අවස්ථාවල පර්යේෂණ කණ්ඩායම අදාළ පුද්ගලයින් සමග දුරකථන මාර්ගයෙන් සම්බන්ධ විය. එසේ කළ නොහැකි අවස්ථාවල, උපක්‍රමිකව ඔවුන්ගේ අසල්වැසිගේ දුරකථන මාර්ගයෙන් අදාළ පර්යේෂණ ඉලක්කගත පුද්ගලයා වෙත යොමු කෙරිණ. අවසානයේදී පූර්ව හඳුනාගැනීම් වලදී ලැයිස්තුගත කරන ලද ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සියල්ලන් වෙත යොමුවීමට පර්යේෂණ කණ්ඩායමට හැකිවිය. ඊට අමතරව, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් පිළිබඳ පුද්ගල පැතිකඩ තුළ ඇති දත්ත තවදුරටත් තහවුරු කර ගැනීම සඳහා පර්යේෂණ කණ්ඩායම, කණ්ඩායම් නායක හා උපදේශකවරයා තෝරාගත් ග්‍රාම නිලධාරී වසම් වෙත ගොස් තොරතුරු තහවුරු කරගන්නා ලදී. ව්‍යාපෘතියට අදාළ නැවත පදිංචි කිරීමේ සහායකයින් විසින් මෙම පුද්ගල පැතිකඩ සකස් කර ඇත. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සම්පූර්ණ ලැයිස්තුව හඳුනාගැනීමෙන් අනතුරුව, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය හා ගැටළු නිරාකරණය පිළිබඳ මනා අත්දැකීම් ඇති ව්‍යාපෘති උපදේශකයන් සමග පර්යේෂණ කණ්ඩායම සාකච්ඡා කරන ලදී. මෙම උපදේශකයන් ප්‍රාදේශීය පරිපාලනය පිළිබඳ දීර්ඝ කාලීන අත්දැකීම් ඇති ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ නිලධාරීන් වෙති.

හඳුනාගත් ප්‍රශ්න අතර ප්‍රධානතම ප්‍රශ්නයක් වූයේ යෝජිත අධිවේගී මාර්ග පටයේ මායිම් හෝ ප්‍රාදේශීය මාර්ග මායිම් හා වෙනත් මායිම් හේතුවෙන් ඉඩම් කට්ටි කිහිපයක් බැගින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන තනි පුද්ගලයින්හට අයත් වීමයි. ඊට අමතරව ගැටළුවක් වන්නේ ඉඩම් වර්ග හා වටිනාකම් පිළිබඳ මිනින්දෝරු මැනීම් හේතුවෙන් ඉඩම් කැබලි වශයෙන් වෙන්වී තිබීමයි එබැවින් මූලික හඳුනාගැනීම් වලදී දක්වන ලද ඉඩම් කට්ටි කිහිපයක් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන එක් පුද්ගලයෙකුට අයිති විය හැකිය. ඒ හේතුවෙන් ඉඩම් නිශ්චය කරගැනීමේ දී පර්යේෂණ කණ්ඩායම දැඩි දුෂ්කරතාවයකට මුහුණ පෑවේය.

ව්‍යාපෘතිය යටතේ ඉඩම් අත්කර ගැනීම සාර්ථකව සිදුවෙමින් පැවතියද, නිවැරදි හිමිකරු තවම පැහැදිලිව හඳුනාගත නොහැකි ඉඩම් කට්ටි කිහිපයක්ද පවතී. එය තවදුරටත් නිරීක්ෂණය කළ විට සමහර ඉඩම් කැබලි පෞද්ගලික අයිතිකරුවන්ට අයත් බව නිගමනය කළ හැකිය. නිවැරදි තොරතුරු තහවුරු කර ගැනීමට උත්සාහ ගනිමින් පවතින ඉඩම් කට්ටි 24 ක් ඇති අතර 45 ක් සඳහා කිසිදු අයිතිකරුවෙකු මෙතෙක් ඉදිරිපත්ව නැත. රජයේ සහ පොදු ඉඩම් යටතේ පිළිවෙළින් ඉඩම් කට්ටි 463 ක් හා 35 ක් හඳුනාගෙන තිබේ. පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා මාර්ගය ගමන්ගන්නා පටය පිළිබඳ සැලසුම්වල ගැටළු සහගත බවක් හේතුවෙන් අත්කර ගැනීම පිළිබඳව මෙතෙක් තීරණයක් ගෙන නොමැති ඉඩම් කට්ටි 34 ක් ඇත. සමීක්ෂණය යටතේ හඳුනාගත් මුළු ඉඩම් කට්ටි ප්‍රමාණය 3,015 කි.

1.5.3 බලපෑමට ලක්වූ පොදු දේපල, රජයේ කාර්යාල හා උපයෝගීතා පිළිබඳ

අධිවේගී මාර්ග පථය සමහර රජයේ ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි පිහිටි ස්ථාන හරහා ගමන් කරයි. මේ අතර ප්‍රජාවට අයත් ඉඩම් හා ගොඩනැගිලිද පවතී. විශේෂයෙන්ම මෙම දේපල ප්‍රජා සංවිධාන විසින් ගොඩනංවා ඇත. පෞද්ගලික දේපල හා සැසඳූ කල සාපේක්ෂව රජයේ කාර්යාල හා ඉඩම් අඩු වශයෙන් බලපෑමට ලක්වේ. මෙම කරුණ අරභයා වෙනම ප්‍රශ්නාවලියක් සකසා ඇත. විස්තර සඳහා 6 වැනි උපග්‍රන්ථය හි (අ) හා (ආ) බලන්න. ඉහත දක්වූ පරිදි මෙම ඉඩම් කට්ටි පූර්ව හඳුනාගැනීම සමග ගලපා තවදුරටත් තහවුරු කරගනු ලැබේ.

1.5.4 නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා :

තෝරාගත් (නාභිගත) කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා යනු නිශ්චිත විෂය ක්ෂේත්‍රයක් සම්බන්ධයෙන්, සාකච්ඡාවට සහභාගිවන කණ්ඩායමේ වටහාගැනීම්, හැගීම්, ආකල්ප සහ අදහස් ආදී කරුණු අධ්‍යයනය සඳහා ප්‍රවේශයෙන් සැලසුම් කළ සාකච්ඡාවකි. (විස්තර සඳහා 7 වැනි උපග්‍රන්ථය බලන්න) කාන්තා මූලික පවුල්, ට්‍රැක්ටර් රියදුරන්, බස් රථ රියදුරන්, පීඩිත සමූහයන්හි සාමාජිකයින්, වෙනත ලබන කම්කරුවන්, වෙළෙඳුන් හෝ වාණිජ මණ්ඩල හා වෙළඳ සංගම් සාමාජිකයින්, කුඩා ව්‍යාපාරිකයින්, තරුණ කොටස්, ශිෂ්‍යයන්, ගොවියන්, කාන්තාවන් (ගාහනියන්), දේශපාලඥයින්(පාර්ලිමේන්තු/පළාත්සභා/ප්‍රාදේශීය සභා), ග්‍රාම නිලධාරීන්, කාමිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර ආදී සමජාතීය කණ්ඩායම් අතුරින් නාභිගත කණ්ඩායම් තෝරාගත හැකිය. නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා පැවැත්වීමට පෙර මෙම සහභාගිවන්නන් සඳහාම විශේෂිත ලෙස පිරික්සුම් ලැයිස්තුවක් අධ්‍යයන කණ්ඩායම විසින් සකස් කර ගැනේ. නාභිගත කණ්ඩායමක් සඳහා 6-12 දක්වා සංඛ්‍යාවක් බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින් අතුරින් තෝරා ගන්නා ලදී. බොහෝ අවස්ථාවන්හි දෘශ්‍ය තාක්ෂණික උපක්‍රම උපයෝගී කර ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින්, උපදේශක විසින් මාර්ගය පිළිබඳ රේඛන සැලසුම් හා සත්‍ය දර්ශන යොදා භාවිතයට ගන්නා ලදී. මේ අනුව නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා 44 ක් පවත්වන ලදී.

නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා පැවැත්වීමේදී ව්‍යාපෘතියේ ධනාත්මක හා සෘනාත්මක බලපෑම් හඳුනා ගැනීම සඳහා උපදේශක විසින් වැඩි අවධානයක් යොමුකරන ලදී. මෙම කරුණු සියල්ල සටහන් කරගන්නා අතර පසුව එම වාර්තා සියල්ල විධායක ආයතනයේ ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ වෙත භාර දෙනු ලැබේ. සියළු සාකච්ඡාවන් ස්වභාෂාවෙන් (සිංහල) පවත්වන ලද අතර සහභාගිවන්නන්ගේ ස්වභාවය පරිදි ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. (උදාහරණ ලෙස: වාණිජ මණ්ඩල සාමාජිකයින්, ආයතන ප්‍රධානීන්, මහා පරිමාන ව්‍යාපාර හිමිකරුවන් සමග සාකච්ඡා)

1.5.5 ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා හා පාර්ශවකරුවන් විශ්ලේෂණය

ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් වැඩි වශයෙන් රජයේ හා පෞද්ගලික ආයතන නියෝජනය කරන පුද්ගලයින් වන බැවින් ඔවුහු බොහෝ සේ වැදගත් වෙති. සෙසු පිරිස බෞද්ධ භික්ෂූන්, කතෝලික පූජකවරු, ප්‍රජා මූලික සංවිධාන ප්‍රධානීන්/නියෝජිතයින් ආදීන් වේ. අදාල පුද්ගලයා යම්කිසි ප්‍රදේශයක් හෝ පරිපාලන අංශයක් නියෝජනය කරයි. උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ සියළුම පරිපාලන කටයුතු හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙනුවෙන් ඉඩම් අත්කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාකරන පුද්ගලයා බැවින් ප්‍රාදේශීය ලේකම් යනු ඒ ආකාර වූ ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නෙකි. ප්‍රාදේශීය ලේකම් සමග ගැඹුරු මට්ටමින් පැවැත්වූ සාකච්ඡා සමාජ බලපෑමට අදාල ගැටළු කිහිපයක්ම පැහැදිලි කරගැනීමට උපකාරී විය. නාභිගත කණ්ඩායම් සමග සාකච්ඡා පැවැත්වූ සාකච්ඡා වලදී මෙන්, ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා සඳහාද විශේෂිත පිරික්සුම් ලැයිස්තුවක් සකස්

කරනු ලැබේ. (විස්තර සඳහා 8 වැනි උපග්‍රන්ථය බලන්න. ප්‍රාදේශීය ලේකම්, නගරාධිපති හා නගර සභා සභාපති, ප්‍රාදේශීය සභා සභාපති, පොලිස්ථාන ප්‍රධානීන් හා රථවාහන අංශ ප්‍රධානීන්, පාසල් විදුහල්පතිවරුන්, කාර්මික ආයතන හිමිකරුවන්, ඉඩම් නිලධාරීන්, සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන්/අධිකාරීන්, ආගමික නායකයින්, ප්‍රජා මූලික ආයතන/රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ප්‍රධානීන්, කෘෂිකර්ම නිලධාරීන් ආදීන් සමග සාකච්ඡාවන් සම්පූර්ණ කරන ලදී. මෙම සාකච්ඡාවන් මගින් අනාවරණය වූ කරුණු පිළිබඳ සාරාංශයක් විධායක ආයතනයේ ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ වෙත භාර දී ඇත. ප්‍රධාන තොරතුරු ලබාදෙන්නන් 20 දෙනෙක් සමග සාකච්ඡා පවත්වන ලදී.

1.5.6 නෛතික හා ප්‍රතිපත්ති රාමුව සමාලෝචනය:

උපදේශක විසින් ව්‍යාපෘතියට අදාළ විය හැකි මෙරට නීති හා රෙගුලාසි මෙන්ම ජාතික සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තීන් වැඩිදුරටත් පරීක්ෂා කරන ලදී. තවද ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන අතරතුර ප්‍රේරණය විය හැකි සාමාජීය වශයෙන් ක්‍රියාත්මක ප්‍රතිපත්තීන් හා ඊට සුදුසු ලෙස අනුගමනය කළ හැකි බලපෑම් සමනය කිරීමේ පියවර හඳුනා ගැනීම සඳහා මෙම සමාලෝචනය උපකාරී වේ.

1.5.7 දත්ත විශ්ලේෂණය

රැස්කළ දත්ත අතර ප්‍රමාණාත්මක දත්ත අධික වූ අතර කළමනාකරනය අපහසු විය. එබැවින් මයික්‍රොසොෆ්ට් ඇක්සෙස් හා එස්.පී.එස්.එස් (SPSS) එකිනෙක සම්බන්ධිත පරිගණක වැඩසටහනක් සකස් කරන ලදී. මෙම අන්තර් සම්බන්ධිත පරිඝනක වැඩසටහනේ අරමුණ වූයේ දත්ත කැවීම් දෝෂ අවම කරගැනීමත්, සමීක්ෂණ නිගමන වල නිවැරදි බව පවත්වා ගැනීමත්ය. දත්ත ඇතුළත් කිරීමට පෙර, සෑම දත්ත පත්‍රිකාවක්ම පුහුණුව ලද පුද්ගලයින් විසින් පරීක්ෂා කරන ලද අතර දත්ත අතර හිඳුසක් වූයේ නම් ඔවුන් දුරකථන මගින් අදාළ පාර්ශවයන් විමසා හිඳුස සම්පූර්ණ කිරීම හා දත්ත රැස්කරන්නන් විසින් එකතු කළ තොරතුරු තහවුරු කරගැනීම සිදුකරන ලදී. බොහෝ අවස්ථාවන්හි, සමීක්ෂණයට භාජනය වූවන්ගේ දුරකථන අංක ලබා ගන්නා ලදී. රැස් කරන ලද ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්ත භාවිත කර, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම මගින් ඇතිවිය හැකි සමාජ ගැටළු වෙත අවධානය යොමු කරමින්, අදාළ වාර්තාව සකස් කරන ලදී.

ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණ පරිගනක මෘදුකාංගයක් වන ඇටලස් ටීඅයි මගින් ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය කෙරිණ. ප්‍රතිචාරකයන්ගේ ජීවනෝපාය, අවදානම් සහිත ජීවන තත්වය, ආකල්ප, වටහාගැනීම්, නැවත පදිංචිවීමේ ගැටළු ආදී වැදගත් අංග හඳුනාගැනීම සඳහා මෙම විශ්ලේෂණය අත්‍යවශ්‍යය. විශේෂයෙන්ම, විශාල දත්ත සමූහයකින් මෙම සමාජීය වශයෙන් වැදගත් දත්ත පෙරා ගැනීමට මෙන්ම මෙම වැදගත් දත්ත වල සහසම්බන්ධතාවයන් වටහා ගැනීමට මෙම වැඩසටහන උපකාරී විය. ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් ඉස්මතු විය හැකි සමාජීය හා සංස්කෘතික තත්වයන්ගේ ප්‍රබලතාව වටහා ගැනීමට මෙවැනි විශ්ලේෂණ වැදගත් වේ.

1.6 සමාජ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා පිළිබඳ මානයන්

ඉහත දැක්වූ පරිදි, සැලසුම් කර ඇති ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක හේතුවෙන් මහජනයා හෝ ප්‍රජාව වෙත එල්ල විය හැකි අහිතකර බලපෑම් වළක්වා ගැනීම හෝ අවම කර ගැනීම නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මෙහි අරමුණ වේ. නොඑසේනම්, හඳුනාගත් හෝ පුරෝකථනය කළ නොහැකිවූ සියළු ගැටළු ව්‍යාපෘතියේ විධායක ආයතනය විසින් මෙරට නීති රාමුව තුළ විසඳිය යුතුය. කෙසේ වෙතත් මෙම කරුණු සඳහා විසඳුම් සෙවීම විධායක ආයතනයට සිදුකළ හැකි සරල කරුණක් නොවන අතර එම ආයතනයද ව්‍යාපෘතියේ ගුරුත්වය තුළ පවතින අස්ථිත්වයකි. සාමාන්‍යයෙන් මෙම සියළු කරුණු සමාජ ආර්ථික හා සංස්කෘතික ස්වභාවයේ ඒවා වේ. එහෙයින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් පිළියෙළ කිරීමේදී සමාජ ආර්ථික

මානයන් ඉතා වැදගත් වේ. ඒ අනුව මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීමේදී භාවිතා කරන ලද මානයන් පහත දැක්වේ.

1. ඉඩම් වර්ග
2. පෞද්ගලික, රජයේ හා පොදු ඉඩම් ඇතුළු ඉඩම් කට්ටිවලට අදාළ ගෝලීය පිහිටුම් පද්ධති තොරතුරු
3. දේපල හිමිකරු හෝ භාවිතා කරන්නාගේ සාමාන්‍ය විස්තර (නම, ලිපිනය, ගම, ග්‍රාම නිලධාරී වසම, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය, දිස්ත්‍රික්කය, ජාතික හැඳුනුම්පත් අංකය, ජනවර්ගය ආදිය)
4. පවුලේ විස්තර
5. ව්‍යාපාරික විස්තර (පදිංචිකරු කිසියම් ව්‍යාපාරික කාර්යයක නිරතද? යන වග)
6. ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ විස්තර
7. බෝග හා වගා පිළිබඳ විස්තර
8. බලපෑමට ලක්වූ දේපල වර්ගය හා විස්තර
9. ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ නෛතික හෝ පුද්ගල ගැටළු (අදාළ නම්)
10. ඉඩම් හිමිකරුගේ හා පවුලේ සමාජිකයින්ගේ වර්තමාන ආදායම්-වියදම් රටා
11. බැංකු විස්තර හා ලබා ගත් ණය
12. බලපෑමට ලක්වූ නිවස හා ගොඩනැගිල්ල සඳහා නැවත පදිංචිකිරීමේ විකල්ප
13. සමාජ සබඳතා ජාලය පිළිබඳ තොරතුරු
14. ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික හා සමාජ බලපෑම සම්බන්ධයෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ විකල්ප (ධනාත්මක හා සෘණාත්මක)
15. ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවතින නීති හා ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ අවබෝධය, සහ
16. බලපෑමට ලක්වූ ඉඩම් පිළිබඳ දළ සටහන

2 වැනි පරිච්ඡේදය : නෛතික හා ප්‍රතිපත්තිමය රාමුව

ව්‍යාපෘතිය යටතේ ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ ව්‍යවස්ථාමය හා නියාමන රාමුව මෙම පරිච්ඡේදය මගින් සාකච්ඡා කෙරේ. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මේ යටතේ දැක්වෙන සියළුම ක්‍රියාවලීන් හා පටිපාටීන් අනුගමනය කළ යුතුවේ.

2.1. නෛතික රාමුව

2.1.1 ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනත

පුළුල් වශයෙන් ගත් කල ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් ප්‍රභේද දෙකක් පවතී; එනම් පෞද්ගලික ඉඩම් හා රජයේ ඉඩම් වේ. ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ පාරම්පරික ක්‍රමවේදය අනුව පෞද්ගලික ඉඩම්වල අයිතිය තීරණය වන අතර ඉඩම් හිමිකම් පැවරීම පිළිබඳ ගැටළු හා ගැටුම් ඇතිවන අවස්ථාවන්හිදී දැනට ක්‍රියාත්මක නීති පද්ධතීන් එම පාරම්පරික නීති පද්ධතිය මත අධිස්ථාපනය වේ. අත්සතුකිරීම, සංවර්ධන අයිතීන් පැවරීම හා බැහැර කිරීම පිළිබඳ මූලික අණ පනත් (මූලික වශයෙන්, ආණ්ඩුවේ ඉඩම් ආඥා පනත, ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත, රජයේ ඉඩම් විකිණීම පිළිබඳ නීතිය, ඉඩම් ප්‍රදාන පනත, ගොවිජන සංවර්ධන පනත, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත මගින්) මගින් රජයේ ඉඩම් පාලනය වේ. මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාළවන රජයේ ඉඩම් හා පෞද්ගලික ඉඩම් යන ප්‍රභේද දෙක සඳහාම වන්දි ගෙවීම තීරණය කිරීම සඳහා සැලකිල්ලට ගනු ලබන, භුක්තිය මත පදනම් වූ කාණ්ඩ කිහිපයක් පවතී (වැඩි විස්තර සඳහා වගු අංක 52 හිමිකම් ක්‍රමවේදය බලන්න)

2.1.2 1950 ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත හා පසුව ඊට කරන ලද සංශෝධන හා සම්පාදිත රෙගුලාසි

පොදු කාර්යයන් සඳහා ඉඩම් හා පරවශතාවයන් අත්කර ගැනීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන සපයන ඉතා වැදගත්ම නෛතික ප්‍රතිපාදනය 1950 ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත වන අතර එමගින් එකී විෂයය හා බැඳුණු හා ඊට අනුශාංගිකවන්නා වූ කරුණු සඳහා අදාළ විධිධානයන් සැපයේ. එම පනතට අනුව ඉඩම්, ගොඩනැගිලි හා හෝග සඳහා වන්දි වෙළදපල වටිනාකමට අනුව වන්දි ගෙවිය යුතුවේ. 1950 ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත මූලික වශයෙන්ම ඉඩම් පිළිබඳ ඉංග්‍රීසි අණ පනත් ආදර්ශයට ගනිමින් සකස් කරනු ලැබ තිබෙන අතර 1919 ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ආඥා පනත, 1946 ඉඩම් අත්කර ගැනීම සඳහා බලය ලබා දීමේ කාර්ය පටිපාටි පනත හා ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත සංශෝධනය කිරීමේ 1964 අංක 28 දරණ පනත යන පනත් ආශ්‍රයෙන් විකාශය වී තිබේ.

දැනට ක්‍රියාත්මකව පවතින ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත කිහිප වරක් සංශෝධනයට ලක්ව ඇති අතර නවතම සංශෝධනය 1986 සිදුව ඇති සංශෝධනයයි. 2008 වර්ෂයේදී ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතට සිදුකරන ලද හා අංක 1585/7 ගැසට් නිවේදනය මගින් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද ප්‍රතිශෝධනයන් නැවත පදිංචිකිරීම සැලසුම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඉතා වැදගත් බලපෑමක් ඇතිකරන අතර නැවත පදිංචිකිරීමේ වියදම යන කරුණ පිළිබඳව එමගින් අවධානය යොමු කර ඇත.

අංක 1585/7 හා 20.01.2009 දිනැති ගැසට් නිවේදනය පළමුකොට සියළු ඉඩම් අත්කර ගැනීම සඳහා වටිනාකම තක්සේරු කිරීමේ ඒකීය ක්‍රමයක් ඇතිකිරීමට දරණ ලද උත්සාහයක් වන අතර ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත සමග ක්‍රියාත්මක වූ පාරිතෝෂික ගෙවීම් පැකේජ වැනි එක් එක් ආයතනය විසින් ඊට විශේෂිත ලෙස අනුගමනය කරන ලද සහන ගෙවීම් ක්‍රමවේද එමගින් නවතාදමන ලදී. දෙවනුව, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත මගින් ක්‍රියාත්මක වූ ක්‍රමය යටතේ දිගුකාලයක් තිස්සේ ඉටු නොවූ කාර්යයක් එමගින් සම්පූර්ණ විය. අදාළ ගැසට් නිවේදනයේ සඳහන් පරිදි, මෙම රෙගුලාසි එහි 63(2) (ඊ) පරිච්ඡේදය යටතේ ඉදිරිපත් කෙරෙන අතර එම පරිච්ඡේදයේ දැක්වෙන්නේ වෙළදපල මිල තක්සේරු කිරීමට අදාළ පදනම ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතෙහි විශේෂිතව දක්වා නොමැති බවයි. රෙගුලාසි 2008 ට අනුව දේපල උන තක්සේරුව ප්‍රධාන වශයෙන්ම පහත සඳහන් කරුණු නිසා සිදුවේ.

1. ඉඩම් කට්ටි මුල් ඉඩමෙන් වෙන් කිරීමෙන් අනතුරුව තක්සේරු කිරීම. මාර්ග සංවර්ධන අරමුණු සඳහා ඉඩම් අත්කර ගැනීමේදී එක් ඉඩමකින් අවශ්‍ය වන ඉඩම් ප්‍රමාණය ඉතා සීමිත බැවින් එම ප්‍රමාණය වෙනම ඉඩම් කොටසක් ලෙස ගත්විට එය ඉතා කුඩා කොටසක් බැවින් ප්‍රයෝජනවත් කාර්යයකට සුදුසු නොවීම හේතුවෙන් එහි වෙළඳපල වටිනාකම අඩුවීම.
2. ගොඩනැගිලි වටිනාකම තක්සේරු කිරීමේදී, ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ වැය නොසලකා ක්ෂය අගය මත පදනම්ව තක්සේරු කිරීම.
3. හිමිකම්ලාභීන්හට සිදුවන හිංසක හා විභේදන හානි නොසලකමින් තක්සේරු සිදුකිරීම

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ ක්‍රියා පටිපාටීන් සිදුවන පිළිවෙල අනුව පහත පරිදි ලැයිස්තුගත කිරීමට පිළිවන

වගු අංක 04 : ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යයට අදාළ ක්‍රියා පටිපාටීන්

ක්‍රියාකරකම	වගකීම දරණ ආයතනය
ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ යෝජනාව පිළියෙල කිරීම හා භාර දීම	ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවේ යොදවන/ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය
මිනුම් සිදුකිරීම සඳහා නියෝගය නිකුත් කිරීම (ඉ.අ.ප. 2)	ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
දැන්වීම් පිළියෙල කිරීම හා ප්‍රදර්ශනය කිරීම (පරි.2)	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
ප්‍රගමන අනුරේඛන සකස් කිරීම	මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව
ඉඩම් අත්කර ගැනීමට නියෝගය නිකුත් කිරීම (පරි.4)	ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
පරිච්ඡේද අංක 4 දැන්වීම් ප්‍රදර්ශනය හා ප්‍රසිද්ධ කිරීම (පරි.4)	ප්‍රාදේශීය ලේකම්, රජයේ මුද්‍රණාලය
විරෝධතා විමර්ශනය	ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවේ යොදවන/ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය
ගැසට් නිවේදනය (පරි.5)	ප්‍රාදේශීය ලේකම්, රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව
මූලික සැලසුම් පිළියෙල කිරීම	මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව
ගැසට් නිවේදනය (පරි.7)	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
විමර්ශනය(පරි.9)	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
තීරණය(පරි.10-1))	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
තක්සේරු කිරීම	තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව
පිරිනැමීම(පරි.17)	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
වන්දි ගෙවීම	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
නියෝගය(පරි.38අ)	ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය, රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව
ප්‍රතිපාදනය(පරි.38අ)	ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය, රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව
අයිතිය පවරා ගැනීම	ප්‍රාදේශීය ලේකම්, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවේ යොදවන/ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය
ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීම	ප්‍රාදේශීය ලේකම්, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවේ යොදවන/ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය

මූලාශ්‍රය: සමාජ බලපෑම් තක්සේරුව හා සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීමේ විධිවිධානයන්ට අනුකූලවීම පිළිබඳ අත්පොත, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය, 2009.

2.1.3 ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටු ක්‍රියාවලිය (ප්‍රාදේශීය මට්ටම) හා ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ උත්තර කමිටු ක්‍රියාවලිය (අමාත්‍යාංශයීය වන්දි අභියාචනා මණ්ඩලය)

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත සඳහා අංක 1585/7 හා 20.01.2009 දිනැති රෙගුලාසි 2008 ප්‍රතිශෝධන ගැසට් නිවේදනය හඳුන්වා දීමත් සමග, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුවේ විෂය ක්ෂේත්‍රය එම නව ප්‍රතිශෝධනය මගින් ආවරණය කළ හැකි බැවින් මෙම කමිටුවේ සමාලෝචන ක්‍රියාවලිය නැවැත්විය යුතුවේ. තවද, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත යටතේ අත්කරගත් ඉඩම් වල වන්දි වටිනාකම් තීරණය කිරීම සඳහා විවිධ ආයතන විසින් භාවිතා කරන ලද ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටු ක්‍රියාවලිය හා ඊට සමාන ක්‍රියාවලීන් භාවිතය නවත්වන ලෙසට ඉඩම් අමාත්‍යාංශය විසින් පැහැදිලි උපදෙස් ලබා දී ඇති අතර ඉඩම් වටිනාකම් තක්සේරු කිරීමේ ඒකීය ක්‍රමයක් පවත්වාගැනීමට අමාත්‍යාංශය එමගින් බලාපොරොත්තු වේ. ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව එවකට ක්‍රියාත්මක වූ මහාමාර්ග හා මාර්ග සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද පාරිතෝෂික පැකේජය හා සම්බන්ධව පැවතිණ. බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින් ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටු ක්‍රියාවලියේ තීරණ පිළිබඳ තෘප්තිමත් නොවූයේ නම්, ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය සහිතව ප්‍රජා මට්ටමෙන් හා ජාතික මට්ටමෙන් කරුණු විමසීමේ ක්‍රියාවලියක් හරහා, උභය තක්සේරුවට ලක්වූ ඉඩම් වෙනුවෙන් සහන සැලසීමට මෙම පාරිතෝෂික පැකේජය භාවිතා විය.

2.1.4 ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත (1935)

මෙම ආඥා පනත හා පසුව ඊට කරන ලද සංශෝධන වලට අනුව, ආණ්ඩුවේ ඉඩම්වල පදිංචිව සිටින්නන්හට එම පදිංචිය නියමානුකූල කර ගැනීම සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙතින් අවසර ඉල්ලා සිටිය හැකිය. එවිට අත්කරගැනීමේ නිලධාරී (ප්‍රාදේශීය ලේකම්) ඒ පිළිබඳව විමර්ශනයක් සිදුකර, මෙකී ඉඩම වෙන්කළ ඉඩමක් හෝ ආණ්ඩුවේ විශේෂ අවශ්‍යතාවක් සඳහා අවශ්‍යවන ඉඩමක් නොවන්නේනම්, ආරම්භක වශයෙන් එක් වසරක කාලයක් සඳහා අවසර පත්‍රයක් නිකුත් කරනු ලැබේ. පසුව, මෙකී පුද්ගලයා වෙත දිගු කාලීන බදු පදනම යටතේ ඉඩම ලබා දෙනු ලැබේ. මෙම බදු අවසරය නෛතික ඔප්පුවකට සමාන අතර එකී දේපල බැහැර කිරීමේ අයිතියෙන් තොරය. මෙම ඔප්පු හිමිකම් “ස්වර්ණ භූමි” හා “ජය භූමි” යන පදයන්ගෙන් හැඳින්වේ.

ආණ්ඩුවේ ඉඩම්වල අනවසර පදිංචිවීම් ප්‍රහේද දෙකකි. එනම් 01. මධ්‍ය ආදායම් කාණ්ඩය - එනම් වෙනත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් හිමි ගෘහ ඒකකයන් 02.පහළ ආදායම් කාණ්ඩය - එනම් ඉඩම් අහිමි ගෘහ ඒකකයන්. වෙන්කළ ඉඩම් නොවන ආණ්ඩුවේ ඉඩම් බෙදා දීමේදී ඉඩම් අහිමි ගෘහ ඒකකයන් වෙත විශේෂ සැලකිල්ලක් දක්වනු ලැබේ.

2.1.5 1981 අංක 73 දරණ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී පනත

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී පනත(1981) මගින් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියක් පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන සලසා ඇති අතර මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සතු බලය, කාර්යයන්, යුතුකම් හා වගකීම් විශේෂයෙන් දක්වා ඇත. පනතේ දෙවන කොටස මගින් “මාර්ග සංවර්ධනය” සඳහා ප්‍රදේශ ප්‍රකාශයට පත්කිරීමට අදාල ප්‍රතිපාදන සැලසෙන අතර මාර්ග සංවර්ධනය යනුවෙන් පනතේ භාවිත අර්ථය මගින් නව මාර්ග ඉදිකිරීම හෝ නඩත්තු කිරීම හෝ පවතින මාර්ග වැඩිදියුණු කිරීම (වැඩිදියුණු කිරීම් යන්නට පළල් කිරීම්, මට්ටම් කිරීම්, අඩිපාරවල් සකස් කිරීම්, දුහුවිල්ල අඩු කිරීමට ප්‍රතිකර්ම යෙදීම හෝ සමාන්‍ය අලුත්වැඩියා කිරීම් වලට වඩා වෙනත් ඕනෑම කාර්යයක්) අදහස් කෙරේ.

අනෙකුත් කරුණු අතර, ඒකාබද්ධ මාර්ග සැලසුම්කරණය හා සංවර්ධනය, එවැනි සැලසුම් රජයේ අනුමැතිය සඳහා භාර දීම හා අනුමැතියෙන් අනතුරුව මාර්ග සංවර්ධන සැලසුම්, වැඩ සහ ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට අදාළ වගකීම් හා කාර්යභාරයට ඇතුළත්වේ.

පනතේ 8 වැනි පරිච්ඡේදයට අනුව, විෂයභාර අමාත්‍යවරයා විසින් ප්‍රාදේශීය හා ජාතික මාර්ග අවශ්‍යතාවයන් හා මාර්ග සංවර්ධනය නියමානුකූල හා පාලනය කිරීම සඳහා යෝග්‍ය කාර්යයන් සැලකිල්ලට ගෙන, ගැසට් පත්‍රයේ පළකරනු ලබන (අවශ්‍යතාවය හා භෞතික මායිම් දැක්වෙන) නියෝගයක් හෝ දැන්වීමකින් අනතුරුව “මාර්ග සංවර්ධන ප්‍රදේශයක්” ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබේ.

පනතේ 22 වැනි පරිච්ඡේදය “පොදු අරමුණු” සේ සලකා මාර්ග සංවර්ධන කාර්යය සඳහා ඉඩම් අත්කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වන අතර ප්‍රකාශිත මාර්ග සංවර්ධන කලාපයට අයත් නිශ්චල හෝ වංචල දේපල, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත (22 (2) වැනි පරිච්ඡේදය) අනුව ගෙවිය යුතු මුදල් ප්‍රමාණයක් ගෙවා, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් අත්කර ගැනීම හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත පැවරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන සපයයි. එබැවින්, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනතේ 2 වැනි පරිච්ඡේදය යටතේ නියමිත දැන්වීම ප්‍රසිද්ධ කිරීමෙන් අනතුරුව, ඉඩම් හෝ වෙනත් දේපල අත්කර ගන්නේනම් නම් එසේ කිරීමට අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියා පටිපාටීන් එකී පනතේ දක්වා ඇත.

2.1.61947 අංක 8 දරණ රාජ්‍ය ඉඩම් ආඥා පනත

මෙය 1947 අංක 8 දරණ රාජ්‍ය ඉඩම් ආඥා පනත යනුවෙන් හැදින්වේ. ලබා දිය හැකි ඉඩම් ප්‍රදානයන් හා එකී ප්‍රදානයන් වෙනුවෙන් අය කළ යුතු කුලිය පනතේ (ආ) කොටස මගින් දැක්වේ. 22 වැනි පරිච්ඡේදයේ සඳහන් පරිදි, මෙකී ප්‍රදානයන් සිදුකළ හැක්කේ වසර 50 ක කාලයක් දක්වා පමණක් වන අතර පනතේ දක්වා ඇති නියමිත පෝරමය පුරවා, ප්‍රදානය ලබා දීම සඳහා අත්සන් කළ යුතු බලය ලත් නිලධාරියා විසින් අත්සන් කර තිබිය යුතුය. ආණ්ඩුවේ ඉඩමක් ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන පුද්ගලයෙකු නම් අදාළ ප්‍රදේශයේ ආණ්ඩුවේ ඒජන්ත වෙත අභියාචනා කළ යුතුය. ප්‍රදේශයට අදාළ ඉඩම් කොමසාරිස් හෝ ආණ්ඩුවේ ඒජන්ත විසින් තීරණය කරනු ලබන බදු මුදල එකී පුද්ගලයා විසින් ගෙවිය යුතුය. විශේෂ තත්වයන් යටතේදී, දුම්රිය සාමාන්‍යාධිකාරිවරයා හා කොළඹ වරායේ සභාපතිවරයා වැනි නිලධාරීන්ට තම විෂය පථය යටතට ගැනෙන ඉඩම් කුලියට දීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදනද මෙම ආඥා පනතේ පවතී.

2.1.7 අංක 22 දරණ කාලාවරෝධි ආඥා පනත (1871)

පෞද්ගලික ඉඩම් වෙත අනවසරයෙන් පිවිස එහි වසර දහයකට වඩා වාසය කර ඇති පුද්ගලයින්හට මෙම ආඥා පනතේ 3 සහ 13 වැනි පරිච්ඡේද යටතේ උසාවිය හරහා එකී ඉඩම් සඳහා කාලාවරෝධි අයිතීන් ලබා ගැනීමට ඉල්ලුම් කළ හැකිය.

විශේෂිත අරමුණු සඳහා දේපල අනිවාර්යයෙන් මිලදී ගැනීමට අවස්ථාව සැලසෙන පරිදි හෝ වෙළෙඳපල වටිනාකමට අනුව වන්දි ගෙවීමේ අවශ්‍යතාවය වළක්වාලන හා ඒ මත යම් විශේෂ සීමාවන්, කොන්දේසි හා වටිනාකම නිශ්චය කිරීමේ විශේෂ තත්වයන් පනවනු ලැබිය හැකි ලෙස සකස් කරනු ලැබූ නීති පහත දැක්වේ. නෛතික බලය මත, වන්දි ගෙවීමෙන්, රජය විසින් දේපල අනිවාර්යයෙන් අත්කරගැනීමේ දී හෝ රජය වෙත පවරා ගැනීමේදී එම නීති බලපැවැත්වේ.

- 1978 අංක 41 දරණ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරී පනත
- 1979 අංක 17 දරණ ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරී පනත
- 1978 අංක 4 දරණ මහ කොළඹ ආර්ථික කොමිෂන් සභා නීතිය
- 1946 නගර හා ග්‍රාම නිර්මාණ ආඥා පනත

- 1972 අංක 1 දරණ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ නීතිය - 1972 අංක 26 දරණ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභා පනත
- 1968 අංක 15 දරණ කොළඹ දිස්ත්‍රික් (පහත් බිම් ප්‍රදේශ) ගොඩකිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ මණ්ඩල පනත
- 1972 අංක 7 දරණ දරණ ගෙවල් කුලී පනත හා ඊට කරන ලද 1980 අංක 55 හා 2002 අංක 26 දරණ සංශෝධන,
- 1972 අංක 5 දරණ සමුපකාර සමිති පනත
- 1973 අංක 01 දරණ නිවාස දේපල උපරිම පනත
- 1973 අංක 11 දරණ බද්ධ නිවාස අයිතිය පිළිබඳ පනත
- 1968 අංක 14 දරණ සංචාරක සංවර්ධන පනත
- වෙරළ සංරක්ෂණ පනත
- 1979 අංක 58 දරණ ගොවිජන සේවා පනත
- 1956 අංක 45 දරණ මාර්ග හා ප්‍රසිද්ධ මාර්ග පනත හා 1973 අංක 37 දරණ නීතිය
- 1976 අංක 23 පනත ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරී පනත

එබැවින්, අනවසර පදිංචිකරුවන්හට ඉඩම් අයිතීන් ඉල්ලා සිටීම සඳහා මෙම ආඥාපනත වැදගත්වේ (ඉඩමට කරන ලද සංවර්ධනයන් සඳහා පමණි). සාමාන්‍යයෙන්, බොහෝ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන්හි අනවසර පදිංචිකරුවන් කිහිප දෙනෙකු හඳුනාගත හැකි අතර මෙම ව්‍යාපෘතියෙහිදී සැලකිය යුතු අනවසර පදිංචිකරුවන් සංඛ්‍යාවක් සිටිනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ.

2.1.8 1931 අංක 19 දරණ බෞද්ධ ආගමික ස්ථාන දේපල (විහාර හා දේවාලගම්) ආඥා පනත

මීට අදාළ මුල් පනත බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් 1886 දී හඳුන්වා දෙන ලද අතර එය 1931 දී සංශෝධනය කරන ලදී. පාලකයන් විසින් පූජා කිරීමේ ඔප්පු හෝ අතීතයේදී රජවරුන් විසින් සන්නස් මගින් විහාර හා දේවාල වෙත ප්‍රදානය කරන ලද ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් මෙම පනත බලපැවැත්වේ. උදාහරණයක් ලෙස, අංක 19 දරණ විහාර හා දේවාලගම් ආඥා පනත අනුව, එම පනත යටතට ගැනෙන බෞද්ධ ආගමික ස්ථානයන්ට අයත් දේපල කළමනාකරණය කිරීමේ බලය එම පනතට අනුව පත් කරන ලද භාරකාර මණ්ඩලයක් වෙත පැවරේ. මෙම බෞද්ධ ආගමික ස්ථාන දේපල වලින් බහුතර ප්‍රමාණයක් “සංවර්ධනය” කිරීමක් සිදුකර නොමැති අතර බොහෝ ඉඩම් අවම බලපෑමකට ලක්ව කැලෑ ලෙස පවතී. ඒවා භාරකාර මණ්ඩලයන්හි කළමනාකරණය යටතේ පාලනය වේ. සෙසු ප්‍රතිපාදනයන්ට අමතරව, පොදු කාර්යයන් සඳහා මෙවැනි ඉඩම් අත්කර ගැනෙන අවස්ථාවක, ඊට අදාළ වන්දි වන්දි ලබා ගැනීමට විහාර හා දේවාලයන්හි භාරකාරයන්හට ඇති අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රතිපාදනයන්ද මෙම පනතේ පැහැදිලිව දක්වා තිබේ.

2.1.9 කැලෑ ආඥා පනත

කැලෑවන් ලෙස ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති ඉඩම් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පාලනය කෙරේ. මෙම ඉඩම් දිගුකාලීන බදු පදනම යටතේ නිදහස් කිරීමට මෙම දෙපාර්තමේන්තුවට බලයක් නොමැති වාර්ෂිකව අලුත් කළ යුතු අවසර පත්‍ර මත පමණක් නිදහස් කළ හැකි වේ. කෙසේ වෙතත් සංරක්ෂණ කලාපය තුළ පිහිටි ඉඩම් හා අධි රක්ෂිතය තුළ පිහිටි ඉඩම් වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා නිදහස් කිරීමට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට බලයක් නොමැත. විධායක ආයතනයන්/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයන් විසින් ඉල්ලීම් කළ විට, ජාතික පරිසර පනතේ නිර්දේශ කර ඇති ව්‍යාපෘතීන් සඳහා අදාළ

කොන්දේසි සපුරාලීමෙන් අනතුරුව, පොදු කාර්යයන් සඳහා අවශ්‍ය ඉඩම් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිදහස් කළ යුතුවේ. කිලෝ මීටර 10 කට වඩා වැඩි දිගින් යුත් මාර්ගයක් ඉදිකිරීම හෝ හෙක්ටෙයාර එකකට වඩා වැඩි ඉඩම් ප්‍රමාණයක් කැලෑ-නොවන කාර්යයක් සඳහා පරිවර්තනය කිරීම නිර්දේශිත ව්‍යාපෘතියක් ලෙස හැඳින්වේ. රක්ෂිත වනයකට කිලෝ මීටර එකක දුර ප්‍රමාණය ඇතුළත සංවර්ධන කාර්යයක් සිදු කෙරේ නම් ව්‍යාපෘති කලමනාකරණ ඒකකය විසින් පරිසර බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක් සකස් කර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතුවේ. ඒ අනුව මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගයද වන රක්ෂිත කිහිපයක් හරහා ගමන් කරන බැවින්, මෙම ආඥා පනතෙහි නියමයන් වෙත අවධානය යොමු කළ යුතුවේ.

2.1.10 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පරිසර පනත

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ සමස්ත කාර්යය 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පරිසර පනත මත පදනම් වේ. පනත සඳහා සිදු කරන ලද 1988 අංක 56 දරණ සංශෝධන මගින් සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළව යම් ප්‍රතිපාදනයන් ඉදිරිපත් කර තිබේ. ජාතික පරිසර පනතේ ප්‍රතිපාදනයන් යටතේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ව්‍යාපෘතීන් හා කාර්යයන් පරිසර විෂයය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් නියම කරනු ලැබ තිබේ.

අංක 858/14 දරණ 23.02.1995 දිනැති ගැසට් නිවේදනය මගින් පරිසර විෂයය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් ජාතික පරිසර පනතේ නියමයන් අනුව අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ව්‍යාපෘතීන් හා කාර්යයන් ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබ තිබේ. මීට අදාළ ලැයිස්තුවෙහි 12 වන අයිතමය “ හදිසි අවස්ථාවන් හේතුකොට ගෙන සිදුකළ යුතු නැවත පදිංචි කිරීම හැරුණු කල, පවුල් 100 කට වැඩි පිරිසක් ඔවුන්ගේ කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම” ලෙස දක්වා තිබේ.

මේ අනුව, මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියද ජාතික පරිසර පනතේ අදාළ නියමයන් යටතට ගැනෙන බැවින්, මෙම ව්‍යාපෘතියේ සෑම අදියරක් සඳහාම පරිසර බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක් සහ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

2.1.11 දිළිඳු සහන ආඥා පනත

1939 අංක 30 දරණ දිළිඳු සහන ආඥා පනත පළමුව කොළඹ, මහනුවර හා ගාල්ල වන මහනගර සභාවන් සඳහා හඳුන්වා දෙන ලද අතර 1974 සමාජ සේවා කොමිෂන් සභාව මගින් මෙම සමාජ ආරක්ෂණ ජාලය රටේ සෙසු ප්‍රදේශ සඳහා ද හඳුන්වා දෙන ලදී. දිළිඳු ජනතාවගේ සමාජ ආරක්ෂණය අරභයා මෙරට පනවා ඇති බොහෝ නෛතික ප්‍රතිපාදනයන් මෙම පනත මත පදනම්ව තිබේ. උදාහරණයක් ලෙස, “ජනසවිය” හා “සමෘද්ධි”(දැනට ක්‍රියාත්මක වැඩසටහන) වැනි දිළිඳුබව පිටුදැකීමේ වැඩසටහන් මෙම ආඥා පනත පදනම් කර ගනිමින් ගොඩනංවා ඇත. දිළිඳු ප්‍රජාවන් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති ජනතාවගේ ජීවන තත්වයේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීම මෙම වැඩසටහන්වල අරමුණ වේ.

2.1.12 ළමුන් හා කාන්තාවන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා සකස් කර ඇති ආඥාපනත්

ළමුන් හා තරුණ පුද්ගලයින් සේවයෙහි යොදවා ගැනීම සම්බන්ධව ඇති නෛතික ප්‍රතිපාදනයන් වඩාත් සංකීර්ණ ස්වභාවයක් ගන්නා අතර ආඥාපනත් බොහෝ සංඛ්‍යාවක් මගින් මේ සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කෙරේ¹. මෙම ආඥා පනත් හෝ පනත්වල අරමුණ වන්නේ ළමුන් ආරක්ෂා කිරීමත්, ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනය සඳහා සාමකාමී වාතාවරණයක් සැලසීම හා ළමුන්ගේ විවේකය සලසා දීමයි.

ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් 1983 වර්ෂයේදී ස්ථාපිත කරන ලද කාන්තා ප්‍රඥප්තිය මගින් ද ඉහත කී ආකාරයේ අරමුණු ප්‍රදර්ශනය වේ. මීට අමතරව, 1995 හා 1998 වර්ෂයන්හි දක්වන නීති සංග්‍රහයට සිදුකරන ලද ප්‍රතිශෝධනයන් මගින් ද, ලිංගික හිංසනය, අපවාර සහ කාන්තාවන් ජාවාරම් ලෙස විකිණීම යන කරුණු පැහැදිලි ලෙස අර්ථ දක්වා ඇති අතර මෙම වැරදි වලට අදාල දඩුවම් ද දැඩි කර තිබේ. තවද, 2005 අංක 34 දරණ ගෘහස්ථ හිංසනය වැළැක්වීමේ පනත මගින් ද ළමුන් හා කාන්තාවන් ලිංගික හිංසනයට අපවාරයන්ට ලක් කිරීමත්, ඔවුන් ජාවාරම් ලෙස විකිණීම වැළැක්වීමත් සඳහා ඔවුන් වෙත නෛතික ආවරණය ලබා දී තිබේ. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මගින් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ ජීවනෝපාය කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇතිවන අතර දේපල අයිතියට ඇතිවන බලපෑම, ප්‍රතිස්ථානගතවීම හා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලිය හරහා ඔවුන් වෙනස්කම් කිහිපයකට භාජනය වනු ඇත. එබැවින්, ළමුන් හා කාන්තාවන්ට මෙම ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් යම් ගැටලු සහගත තත්වයන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවන්නේද ඉහත කී පනත් හා ප්‍රඥප්තීන් ඔවුන්ගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා බලපැවැත්වෙනු ඇත. ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් ඔවුන් පත්වන අවදානම් සහගත තත්වය හේතුවෙන් මෙම ළමුන් හා කාන්තාවන් යම් ගැටළුවකට මුහුණ පෑ කාණ්ඩයක් ලෙස සලකනු ලැබීමට ඉඩ තිබේ.

2.1.13 කම්කරු නීතිය

ශ්‍රී ලංකාවේ කම්කරු නීතිය ඒ පිළිබඳ ආඥා පනත්/පනත් 26 කින් සමන්විත වන අතර ඒ සියල්ල කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුවේ කොමසාරිස්වරයා විසින් ක්‍රියාවේ යොදවනු ලැබේ. ඒ අතුරින් පහත සඳහන් ආඥාපනත්/පනත් වඩාත් වැදගත් සේ සැලකේ.

- 1) 1941 අංක 21 දරණ වැටුප් මණ්ඩල ආඥා පනත
- 2) 1934 අංක 19 දරණ කම්කරු වන්දි ආඥා පනත
- 3) 1935 අංක 14 දරණ වෘත්තීය සමිති ආඥා පනත
- 4) 1954 අංක 19 දරණ සාප්පු කාර්යාල සේවක ආඥා පනත
- 5) 1865 අංක 11 දරණ සේවා ගිවිසුම් ආඥා පනත
- 6) 1983 අංක 12 දරණ පාරිතෝෂික ගෙවීමේ පනත
- 7) 1956 අංක 47 දරණ කාන්තාවන්, තරුණ අය හා ළමුන් රැකියාවේ යෙදවීමේ පනත
- 8) 1998 අංක 50 දරණ ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරි පනත
- 9) 1980 අංක 46 දරණ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ භාර අරමුදල් පනත
- 10) 1958 අංක 15 දරණ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ අර්ථසාධක අරමුදල් පනත

1956 අංක 47 දරණ කාන්තාවන්, තරුණ අය හා ළමුන් රැකියාවේ යෙදවීමේ පනත හා 1998 අංක 50 දරණ ජාතික ළමාරක්ෂක අධිකාරි පනත මගින් නියම කර ඇති පරිදි ළමුන් රැකියාවේ යෙදවීම තහනම්ය.

1 ශ්‍රී ලංකාවේ ළමුන් හා තරුණ අය සේවයේ යෙදවීම පිළිබඳ සෘජුවම පනවා ඇති ආඥාපනත් පහක් ඇත : (1) 1956 අංක 47 දරණ කාන්තාවන්, තරුණ අය හා ළමුන් රැකියාවේ යෙදවීමේ පනත (1973 හා 1984 දී සංශෝධිත), (2) 1954 අංක 19 දරණ සාප්පු හා කාර්යාල සේවක ආඥා පනත, (3) 1942 අංක 45 දරණ කර්මාන්තශාලා ආඥා පනත, (4) ගෘහස්ථ සේවකයන් සේවයේ යෙදවීම පිළිබඳ 1871 අංක 28 දරණ හා 1936 අංක 18 දරණ ආඥා පනත්, සහ (5) 1997 අංක 01 දරණ ළමුන් පාසල් යෑවීම අනිවාර්ය කිරීමේ රෙගුලාසි. මෙම නෛතික විධිවිධානයන්ට අමතරව, ළමා ප්‍රඥප්තියක්ද පවතින අතර අවරුදු 18 අඩු ඕනෑම පුද්ගලයෙකු “ළමයෙකු” ලෙස එමගින් අර්ථ දක්වනු ලැබේ.

මාර්ග සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රය ආශ්‍රිත ඕනෑම සහාය ව්‍යාපෘතියක දී මෙම කොන්දේසි පිළිපැදිය යුතු අතර සෑම සේවකයෙකුම වයස අවුරුදු 18 ට වැඩි විය යුතුය.

මෙම පනත් මගින් කාන්තා අයිතිවාසිකම්ද ආවරණය වන අතර කාන්තාවන් සමතැන්හි ලා සැලකිය යුතු බව පැහැදිලිව සඳහන් කෙරේ. එබැවින්, මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාල සියළුම කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම්වලදී මෙම ජාතික නෛතික නියමයන්ට අනුගත විය යුතු බව පැහැදිලි අතර පහත සඳහන් ආකාරයේ වගන්තියක් සෑම කොන්ත්‍රාත් හා උප කොන්ත්‍රාත් ලේඛනයකටම ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

“කොන්ත්‍රාකරු හා උප කොන්ත්‍රාත්කරු කාන්තාවන් සඳහා සම රැකියා අවස්ථා ලබා දිය යුතු අතර ඉදිකිරීම් කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම ආශ්‍රිතව ඔවුන් සඳහා යෝග්‍ය ක්‍රියාකාරකම් හඳුනා ගත යුතුය. සම වේතන හා සම වැඩ වෙනුවෙන් සම වැටුප් යන කොන්දේසිය යටතේ කාන්තා කාර්ය මණ්ඩලය හා ශ්‍රමිකයන් සේවයෙහි යෙදවිය යුතුය. සේවක පිරිස තුළ කාන්තා සහභාගිත්වය දිරිමත් වන පරිදි කොන්ත්‍රාත්කරු සුදුසු වැඩ පරිසරයක් පවත්වාගෙන යා යුතු අතර යෝග්‍ය සියළු පහසුකම් සැපයිය යුතුය”

මාර්ග ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත සෑම සභාය ව්‍යාපෘතියක්ම ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින කම්කරු නීතීන් පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින්, තම ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත වැඩ සඳහා කාන්තාවන් හා පිරිමින් යන දෙපාර්ශවයම සහභාගි කරවා ගැනීමට දිරිමත් කෙරේ

2.1.14 කුඹුරු ඉඩම් පනත

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ සමහර අවස්ථාවන් හිදී අද ගොවියා නමින් හැඳින්වෙන, ඉඩම් භාවිත කරන විශේෂිත ගණයක් හඳුනා ගැනේ. යම් ඉඩම් හිමිකරුවෙකුගේ ඉඩම් වගාකිරීම සඳහා හවුල් වගාකරුවෙක් වශයෙන් තම ශ්‍රම දායකත්වය ලබා දෙන ගොවියන් මෙතමන් හැඳින්වේ. අද කුලීකරය ලියාපදිංචි කිරීම, භුක්තිය ආරක්ෂා කර දීම, අද කුලීකරය වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු අස්වැන්න කුඩා ප්‍රමාණයකට සීමා කිරීම, විශේෂයෙන්ම මෙම පියවර බලාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ආයතන පිහිටුවීමටත්, 1959 දී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් අද ගොවි පනත සම්මත කරන ලදී. අනතුරුව, කෘෂිකාර්මික නීතියට අදාළ වැදගත් ප්‍රතිශෝධනයන්ගේ අංගයක් වශයෙන්, 1979 දී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ගොවිපන සේවා පනත සම්මත කරන ලදී. මෙම පනතට අනුව, සියළුම ඉඩම්, එනම් කුඹුරු ඉඩම් හා ගොඩ ඉඩම්, අදයට දුන් ඉඩම් ද ඇතුළුව, ඒ ඒ ප්‍රදේශයට අදාළ ගොවිපන මධ්‍යස්ථානයේ ලියාපදිංචි කළ යුතු විය. එම පනතට අනුව කුඹුරු ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් තවත් නියමයක් පනවන ලද අතර ඒ අනුව කුඹුරු ඉඩමක් වී වගා කිරීම හැර වෙනත් ඕනෑම කාර්යයක් භාවිතා කරන්නේ නම්, අදාළ පුද්ගලයා හෝ ආයතනය ඒ සඳහා ගොවිපන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ අවසරය ලබා ගත යුතුය.

2.2 ප්‍රතිපත්ති රාමුව

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත මගින් විධිවිධාන සැලසෙන්නේ ඉඩම්, ගොඩනැගිලි හා බෝග වගාවන් සඳහා වන්දි ගෙවීම සඳහා පමණක් වන අතර ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් අදාළ පුද්ගලයින් වෙත ඇතිවන බලපෑම් සමනය කරනු පිණිස හෝ වළක්වනු පිණිස සිදුකරනු ලබන නැවත පදිංචිකරවීම ආශ්‍රිත මූලික ගැටළු සඳහා විසඳුම් ලබා දීමට අවශ්‍ය විධිවිධාන එහි අඩංගු නොවේ. තවද ඔප්පු හිමිකම් නොමැති පුද්ගලයින් හා මෙම ඉඩම් මගින් යැපෙන වෙනත් පුද්ගලයින් වෙත සහන සැලසීම සඳහා විධිවිධාන ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත යටතේ නොමැත.

ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් පුද්ගලයින් වෙත ඇතිවන බලපෑම් වැළැක්වීමට හෝ අවම කිරීමට අවශ්‍ය විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග සොයා ගැනීම වැනි නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ මූලික ගැටලු සඳහා විසඳුම් ලබා ගැනීමේදී ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ දැනට ඇති සීමාසහිතභාවයන්ට පිළියම් වශයෙන් 24.05.2001 වැනි දින ශ්‍රී ලංකා රජය විසින්, සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය (අමාත්‍ය මණ්ඩලය හරහා) සම්මත කර ගන්නා ලදී. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී, යම් ව්‍යාපෘතියකින් අපහසුතාවයට පත් පුද්ගලයින්ගෙන් කරුණු විමසීම හා ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගිත්වය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම ජාතික ප්‍රතිපත්තිය මගින් අවධාරණය කරයි. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නංවන ආයතනයන් විසින් පිළියෙල කරනු ලබන නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සමාලෝචනය හා අනුමත කිරීමේ

කාර්යය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙත පවරා ඇති අතර මෙම නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් පිළිබඳව මහජනයාට දැනගැනීමට අවකාශ තිබිය යුතුය.

2.2.1 සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය

සංවර්ධන කාර්යයන් සඳහා රජය විසින් ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් මහජනයා වෙත ඇතිවන අහිතකර සමාජීය හා ආර්ථික බලපෑම් සඳහා පිළියම් යොදනු පිණිස සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය රජය විසින් සම්මත කර ගන්නා ලදී. සිය කැමැත්තෙන් තොරව ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතු කොට ගෙන අවතැන්වන පුද්ගලයින් මුහුණු දෙන දුෂ්කරතා නිසා සමාජ නොසන්සුන්තා හා දුක්බිතභාවයන්ට මෙන්ම ආරවුල් හා බාධාවන්ට මග පෑදේ. අවතැන්වූ ජනතාවගේ ඉඩම් හා ජීවනෝපාය අහිමිවීම නිසා දරිද්‍රතාවයට පත්වීම, ආහාර සුරක්ෂිතතාවය බිඳවැටීම, පොදු දේපල හා පොදු සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශයට බාධා වීම, මුල් පදිංචිකරුවන් සමග ගැටළු ඇතිවීම, පවතින සමාජ සංවිධාන සමග ඇති සබඳතා බිඳ වැටීම මෙම දුක්බිතභාවයන් අතර ප්‍රමුඛ වේ. අවතැන්වන්නන්ට පුද්ගලයින්ගේ නැවත පදිංචිවීමේ අවශ්‍යතාවයන් කෙරෙහි නිසි සැලකිල්ලක් නොදක්වා සිදු කරන ලද සංවර්ධන කාර්යයන් හේතුවෙන් සංවර්ධනය කෙරෙහි මහජන කැමැත්ත හා විශ්වාසය බිඳ වැටිණි. මෙම තත්වය සංවර්ධනය කෙරෙහි මහජන විරෝධතාවය වැඩි වශයෙන් වර්ධනය වීමට බලපෑ අතර සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේදී එමගින් සානාත්මක බලපෑම් ඇති කෙරේ.

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත වැනි ව්‍යවස්ථාමය පැනවීම් හා මෙවැනි වෙනත් ප්‍රතිපාදනයන් මෙන්ම ඊට කරන ලද සංශෝධනයන් මගින් පනවන ලද රෙගුලාසීන් යොමුව ඇත්තේ ඉඩම්, ගොඩනැගිලි හා බෝග වගාවන්ගේ නෛතික හිමිකරුවන් වෙත වන්දි ගෙවීම කෙරෙහිය. ඉඩම් වසර ගණනාවක් තිස්සේ භුක්ති විඳිමින් සිටියද එම ඉඩම් සඳහා හිමිකම් ඔප්පු නොමැති පුද්ගලයින්ට සහන සැලසීම සඳහා ප්‍රතිපාදන මෙම මෙම නීති පැනවීමට අඩංගු නොවේ. සිය කැමැත්තෙන් තොරව ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් මෙම පුද්ගලයින්ට විදීමට සිදුවන ප්‍රතිවිපාකයන් වෙනත් අයුරකින් විසඳිය යුතු මුළුමනින්ම බාහිර කාරණයකි. මීට අමතරව, වන්දි ගෙවීම සඳහා ප්‍රතිපාදන සැපයීම හැර, අවතැන් වන ජනයාගේ ජීවිතවලට අත්වන ඉරණම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් කිසිදු වගකීමක් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නැංවීමේ ආයතනයන්ට නොතිබුණි. හිමිකම් ඔප්පු දරන්නන් සම්බන්ධයෙන් ගත්කල වුවද හුදෙක් වන්දි මුදලක් ගෙවීමෙන් පමණක් ඔවුන්ගේ ජීවිත වඩාත් යහපත් බවට නොපැමිණේ. අවම වශයෙන් මොවුන්ගෙන් බහුතර පිරිසකට ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මකවීමට පෙර පැවති මට්ටමට තම ජීවිත ප්‍රතිඵලයන් කර ගැනීමට නැතහොත් ඊට වඩා යහපත් මට්ටමකට දියුණු කර ගැනීම සඳහා විවිධාකාරයෙන් සහාය අවශ්‍ය වේ. හිමිකම් ඔප්පු නොමැති පුද්ගලයින්ට දිවිගෙවීමට නිවසක්, රැකියාවක් සහ සමාජ ආර්ථික පදනම වැනි දේ යළි ගොඩනගා ගැනීම සඳහා ඊටත් වඩා සහායක් අවශ්‍ය වනු ඇත.

ඉඩම් අත්කර ගැනීම ආශ්‍රිත මෙම දුෂ්කෘතීන් සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය මගින් සැලකිල්ලට ගෙන ඇති අතර “ව්‍යාපෘතීන්හි සිදුවන සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීමේ අවම කිරීම සඳහා සියළු ප්‍රයත්නයන් දැරීම හා එසේ කිරීම නොවැළැක්විය හැකි විට, බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ට සිය ජීවනෝපාය යළි නගාසිටුවා ගැනීමට සහාය වීම” එහි අරමුණ වේ (ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයේ පෙරවදන). සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය නැවත පදිංචි කිරීම හේතුකොටගෙන ඇතිවන මූලික ගැටළු සඳහා පිළියම් වශයෙන් නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියම කරන අතර ඒ අනුව එමගින්(අ) බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ට සිදුවන අහිතකර බලපෑම් වළක්වා ගැනීමට හෝ අවම කිරීමට ව්‍යාපෘති විකල්පයන් ගවේශනය කිරීම (ආ) ඉඩම් සඳහා හිමිකම් ඔප්පු නොමැති පුද්ගලයින් සඳහා වන්දි ගෙවීම (ඇ) නැවත පදිංචි කිරීමේ විකල්පයන් සම්බන්ධයෙන් අවතැන්වූ පුද්ගලයින්ගෙන් හා නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශවල සිටින මුල් පදිංචි කරුවන්ගෙන් කරුණු විමසීම (ඈ) අවතැන්වූ පුද්ගලයින් හා නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශවල සිටින මුල් පදිංචි කරුවන් සාර්ථක ලෙස සමාජීය හා ආර්ථිකමය වශයෙන් බද්ධ කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන සැලසීම

සහ (ඉ) අවතැන්වූ පුද්ගලයින් සමාජීය හා ආර්ථිකමය වශයෙන් පූර්ණ ලෙස පුනරුත්ථාපනය කිරීම වැනි නැවත පදිංචි කිරීම හා බැඳුණු ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ කිරීම අරමුණු කෙරේ.

අදාළ සියළු රාජ්‍ය නියෝජිතයන් හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, විදේශ සංවර්ධන ආයතන (ලෝක බැංකුව හා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව) හා වෙනත් පාර්ශවකරුවන් ආදී බලධාරීන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් ඒකමතිකත්වයට පැමිණීමේ ක්‍රියාවලියක් හරහා සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සම්පාදනය කෙරිණ. රජය විසින් පත්කරන ලද මෙහෙයුම් කමිටුව විසින් දැනට පවතින නීති හා ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය කරන ලද අතර ඒ අනුව සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2001.03.05 දින අනුමත කරන ලදී. 2001.03.24 දින කැබිනට් මණ්ඩල අනුමැතිය මගින් මෙය ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පිළිගන්නා ලදී.

සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියෙහි අරමුණු වන්නේ :

- ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පිරිස් ඵලදායී හා ස්වයංපෝෂීය නැගී සිටිය හැකි අයුරින් ප්‍රතිස්ථාපනය වීමට පහසුකම් සැලසීම මගින්, සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම තුළින් ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් වැළැක්වීම, අවම කිරීම හා සමනය කිරීම. තවද, ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පිරිස්වල හා එම ව්‍යාපෘතිවල යහපැවැත්ම වෙනුවෙන් අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම සඳහා මෙම ප්‍රතිපත්තිය මගින් පහත සඳහන් කාර්යයන් ඉටුකෙරේ.
- ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට සම්පූර්ණයෙන් හා කඩිනමින් වන්දි ලැබෙන බව හා ඔවුන් සතුටුදායක ලෙස නැවත පදිංචි කෙරෙන බව තහවුරු කිරීම.
- අවතැන්වූ පුද්ගලයින්ගේ ජීවනෝපායයන් ප්‍රතිස්ථාපිත කළ යුතු අතර ඔවුන්ගේ ජීවන තත්වය වැඩිදියුණු විය යුතුය.
- රජයේ සංවර්ධන කාර්යයන් සඳහා අනිවාර්ය ඉඩම් අත්කරගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අදාළ ජනතාව දරිද්‍රතාවයට පත් නොවන බව තහවුරු කිරීම
- ව්‍යාපෘති මගින් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්හට ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් ඇතිවන මානසික, සංස්කෘතික, සමාජීය පීඩනයන් හා වෙනත් ආතතීන් සමනය කර ගැනීම සඳහා සහාය වීම.
- පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වියහැකි හා කඩිනමින් ප්‍රතිචාර ලද හැකි දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳව ව්‍යාපෘති මගින් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් දැනුවත් කිරීම; හා
- ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නංවන ආයතනය හා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් යන දෙපාර්ශවය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟවූ කාලරාමුවකට අනුව ක්‍රියාත්මක වන උපදේශාත්මක, පාරදායක හා විශ්වසනීයවූ සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ඇතිකිරීම

සංවර්ධන කාර්යයන් පාදකවූ සෑම ඉඩම් අත්කරගැනීමක් සඳහාම සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය අදාළ වන අතර පවුල් 20 කට වඩා නැවත පදිංචි කෙරෙන සෑම අවස්ථාවක් වෙනුවෙන්ම නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කළ යුතුය (ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයේ පෙරවදන). පවුල් 20 කට වඩා අඩුවෙන් බලපෑමට ලක්වන සෑම අවස්ථාවක් සඳහාද වඩා අඩු මට්ටමක විස්තර සහිත නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කළ යුතු බව මෙම ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය මගින් ප්‍රකාශිතය. අරමුදල් මූලාශ්‍රයන් කුමක් වුවද සෑම ව්‍යාපෘතියකටම සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය අදාළ වේ. විස්තර සඳහා බලන්න : නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ, 2003, ඉඩම් අමාත්‍යාංශය; (ඊ) උපග්‍රන්ථය : සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ක්‍රියාවලි අත්පොත, 2003, ඉඩම් අමාත්‍යාංශය ; (උ) උපග්‍රන්ථය : සහභාගීත්ව නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් සඳහා මාර්ගෝපදේශ, 2003, ඉඩම් අමාත්‍යාංශය.

2.3 සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ

කඩිනම් මහවැලි ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාළව සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ සංකල්පය ශ්‍රී ලංකාව තුළ සම්පාදනය විය. කෙසේ වෙතත් පසුගිය දශක දෙකක කාලය තුළ ලෝක බැංකුව හා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වැනි සංවර්ධන ආධාර ආයතනයන්හි මැදිහත්වීම මත මෙම සංකල්පය ක්‍රමයෙන් විකාශයට පත්වූ අතර මෙම ගැටළුව වෙත යොමු වූ අවධානය හේතුවෙන් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන්ට අදාළ සමාජ ආරක්ෂණ පාර්ශවය කෙරෙහි සැලකිය යුතු ධනාත්මක බලපෑමක් ඇතිවිය.

මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ආධාර ආයතනයක් මෙතෙක් හඳුනාගෙන නොමැති බැවින් මෙවැනි ආයතනයක ප්‍රතිපත්තීන් පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට තවම කාලය ඵලදායී නැත. කෙසේ වෙතත්, බොහෝ බාහිර ආධාර ආයතන සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ලෝක බැංකුවේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්තිය (4.12) නැවත පදිංචි කිරීම සැලසුම් කිරීම පිළිබඳ මූලික මාර්ගෝපදේශ මාලාවක් ලෙස පිළිගනී. උදාහරණයක් ලෙස ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා ඒජන්සියේ නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ මාලාව (JICA Guidelines for Confirmation of Environmental and Social Considerations, April 2010) OP 4.12 දරණ ලෝක බැංකු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියෙහි දක්වා ඇති මූලිකාංග සැලකිල්ලට ගන්නා ලෙස යෝජනා කරයි. සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ හුදකලා ගැටළු වලට අවශ්‍ය පියවර ගැනීමේදී, ණය ලබා ගැනීමේ ආයතනයන් OP 4.12 දරණ ලෝක බැංකු ප්‍රතිපත්තියේ මූලිකාංගයන් අනුගමනය කරන ලෙස ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා ඒජන්සිය ඉල්ලා සිටී.

2.4. ව්‍යාපෘති ආශ්‍රිත ප්‍රතිපත්තිවල මූලික මූලධර්ම

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 1 හා 2 පියවර ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමේදී ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචිකිරීමට අදාළවන මාර්ගෝපදේශයන් වශයෙන් පහත දැක්වෙන මූලික ප්‍රතිපත්තිමය මූලධර්මයන් හඳුනාගෙන ඇත.

2.4.1 ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය

ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය යනු අත්කරගැනීම හේතුවෙන් අහිමිවන ඉඩම වෙනුවට එම ඉඩම හා සමාන, එය පිහිටි ස්ථානය හා සමාන ස්ථානයක පිහිටි ඉඩමක් හා අහිමිවන ගොඩනැගිල්ලේ බිම් ප්‍රමාණය හා සමාන බිම් ප්‍රමාණයක් ඇති ගොඩනැගිල්ලක් සපයා දීමට අදාළව අවශ්‍ය වන හානිපූරණ මුදලයි.

2.4.2 ගොඩනැගිල්ලක් අහිමිවීම

සියළුම ගොඩනැගිලිවල වයස නොසළකා යළි ලබා දීමේ පිරිවැය ගෙවනු ලැබේ. ගොඩනැගිලි වලින් බේරාගතහැකි ද්‍රව්‍ය තමා වෙත තබා ගැනීමට ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ට අවකාශ ලැබේ. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර භුක්තිවිඳි ජීවන තත්වයට වඩා උසස් ජීවන තත්වයක් ලබා කරගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට සහාය වීමේ සංකල්පය ක්‍රියාවට නංවනු පිණිස, කටුමැටි නිවසක හෝ පොල් අතු පැළක ජීවත්වූ පුද්ගලයින්හටද නිවසක් අහිමිවීමේදී ගෙවනු ලබන මූල්‍ය වන්දිය හා සමාන වන්දියක් ලැබීමට හිමිකම් ලැබෙන අතර එය ඔවුන් වෙත ලැබීමට නියමිත සෙසු හානිපූරණයන්ට අමතර වශයෙනි.

2.4.3 පෞද්ගලික ඉඩමක් තාවකාලිකව අහිමිවීම

ඉදිකිරීම් අතරතුරදී, පිරවීම් හා ඉවුරු තැනීම සඳහා අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය ලබා ගැනීම සඳහා කැනීම් සිදුකිරීමට පෞද්ගලික හිමිකම් සහිත ඉඩම් තාවකාලිකව භාවිතා කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇත. මෙවැනි අවශ්‍යතාවයක්

මතු වන්නේ නම්, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ එකඟතාවය ඇතිව, කොන්ත්‍රාත්කරුට එකී ඉඩමේ හිමිකරු සමග තාවකාලික භාවිතයට අදාල ගිවිසුමකට එළැඹිය හැකි අතර එහිදී පහත කරුණු විශේෂිතව දැක්විය යුතුය : (1) භාවිතා කරන කාලය (2) අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟවූ කොන්දේසි හා ගෙවීම් ප්‍රමාණයන් (3) තාවකාලිකව භාවිතා කරන කාලය තුළ සිදුවන ද්‍රව්‍ය හානි වෙනුවෙන් අදාල ගාස්තු (4) දේලපට සිදුවන අනෙකුත් බාධාවීම් හා හානි වෙනුවෙන් අදාල ගාස්තු (5) හානි පූරණ ගාස්තු ගෙවීම් වාර (6) පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිස්ථාපන පියවර (7) තාවකාලික භාවිතා කිරීමේ කාලය අවසන් දී ඉඩම මුලින් තිබූ තත්වයට ප්‍රතිස්ථාපනය කර හෝ එම තත්වයට වඩා වැඩිදියුණු කර ගිවිසුම් ප්‍රකාරව අයිතිකරු වෙත ආපසු ලබා දෙන බව

2.4.4 අත්කරගන්නා දේපලට අදාල ගාස්තු ප්‍රමාණයන් නිශ්චය කිරීම

අත්කර ගන්නා දේපලවල තත්කාලීන වෙළඳපල වටිනාකම මත පදනම්ව, එම දේපලට අදාල හිළව වටිනාකමට සරිලන පරිදි ගාස්තු ප්‍රමාණයන් ගණනය කරනු ලැබේ. සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය හා සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම ලෝක බැංකු ප්‍රතිපත්තියට අනුව, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත් පුද්ගලයින්හට අහිමිවූ දේපල නැවත අත්කරගැනීමට ප්‍රමාණවත් වන්දි මුදලක් ගෙවිය යුතු වේ. ව්‍යාපෘතිය යටතේ අදාල ගාස්තු ප්‍රමාණයන් තීරණය කිරීමේදී මෙම ප්‍රතිපත්ති මාර්ගෝපදේශයන් සැලකිල්ලට ගෙන ඇත.

2.4.5 අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන ගෘහ ඒකකයන්ගේ විශේෂ අවශ්‍යතා

සංගණනයන් හා සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණයන් මගින් අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන ගෘහ ඒකකයන් හඳුනාගෙන ඇත. කාන්තා මූලික ගෘහ ඒකක, ඉතා මහළු පුද්ගලයින් සහිත පවුල්, වෙනස් හැකියාවන් සහිත පුද්ගලයින්, දරිද්‍රතා රේඛාවෙන් (ජාතික) පහළ ජීවත්වන පුද්ගලයින් හා ඔප්පු හිමිකම් නොදරන්නන් මෙම කාණ්ඩයට අයත්වේ. ඔවුන්ට අහිමිවන වෙනත් දෑ වෙනුවෙන් ගෙවනු ලබන වන්දි වලට අමතරව, එක් ගෘහ ඒකකයකට රු. 20,000/- ක් බැගින් වන විශේෂ දීමනාවක් ලැබීමට මෙම පිරිස හිමිකම් ලබති. ඔවුන්ගේ නිවෙස් නැවත ඉදිකිරීමේදී ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ඊට සහාය වනු ඇත.

2.4.6 අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන කණ්ඩායම් වෙනුවෙන් විශේෂ විධිවිධානයන්

නැවත පදිංචි කිරීමේ බලපෑම් අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන කණ්ඩායම් වලට වඩාත් ප්‍රබල අයුරින් දැනෙන බැවින් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා විශේෂිත සැලසුම් සකස් කරයි. ප්‍රජා සංවිධායකවරු අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන හඳුනාගත් කණ්ඩායම සමග නැවත පදිංචි කිරීමට පෙර සාකච්ඡා කර, ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් හා අභිලාෂයන් හඳුනාගනිමින් ඔවුන්ට සහාය වනු ඇත. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ සහාය ඇතිව, අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන මෙම පුද්ගලයින්ගේ කුසලතා වර්ධනය කිරීමට, ඔවුන්ට සුදුසු අවස්ථාවන් හඳුනා ගැනීමට මෙන්ම මෙම පිරිස්වල සමාජ ආර්ථික තත්වය නැංවීම කෙරෙහි පවතින බාධක සමාලෝචනය කිරීමට හැකියාව මෙම ප්‍රජා සංවිධායකවරු වෙත පවතී. අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන කුඩා කණ්ඩායම් එම කණ්ඩායම් වෙත සහාය සලසන හා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා සඳහා මැදිහත්වන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල මට්ටමේ ආයතනයන් හා සම්බන්ධ කෙරෙන අතර ඔවුන් අයත් අවදානම් ප්‍රභේදය හා එහි මට්ටම සැලකිල්ලට ගනිමින් එකී කාර්යය සිදුකෙරේ.

2.4.7 අද ගොවියන් වෙත ලැබෙන හිමිකම් (කුඹුරු ඉඩම් පනත යටතේ)

අස්වැන්නෙන් නියමිත කොටසක් අයිතිකරු වෙත ගෙවමින් වගා කිරීම සඳහා ඇති අද ගොවි අයිතිය 1958 කුඹුරු ඉඩම් පනත මගින් පිළිගැනේ. අද ගොවිභාවය නිත්‍ය අයිතියක් ලෙස කුඹුරු ඉඩම් පනත විසින්

පිළිගැනේ. කුඹුරු ඉඩම් පනතේ ප්‍රතිපාදන අනුව, අත්කරගත් දේපල සඳහා ලැබෙන වන්දි යෙන් කොටසක් අද ගොවියා සඳහා වෙන් කෙරේ.

2.4.8 රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට අයත් ඉඩම්

රාජ්‍ය සංස්ථා සමග බදු ගිවිසුම්වලට එළැඹ සිටින පුද්ගලයින්හට මෙම බදු ගිවිසුම්වලට අදාළ ඉතිරි කාලයට නියමිත ආදායම අහිමිවන්නේනම්, එකී ඉතිරි කාලයට අදාළ ආදායම වන්දි වශයෙන් ලැබීමට හිමිකම් ඇත්තේය.

2.4.9 ජාතික දරිද්‍රතා රේඛාව

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් විවිධ සමාජ ස්ථර නියෝජනය කරන අතර පහළම ස්ථරය ආර්ථික මෙන්ම සමාජ හා සංස්කෘතික වශයෙන්ද අවදානම් තත්වයක ජීවත් වෙති. කෙසේ වෙතත්, දරිද්‍රතාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා රජය විසින් භාවිතා කරනු ලබන දර්ශකයකය වන්නේ ජාතික(නිළ) දරිද්‍රතා රේඛාව වන අතර බහුමානීය ගණනය කිරීම් ඔස්සේ ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙය නිශ්චය කරනු ලැබේ. සාමාන්‍යයෙන්, මහජනයාගේ ජීවනෝපාය පිළිබඳ සමාජ-ආර්ථික විශ්ලේෂණයන්ට අදාළ විෂය මූලික විශ්ලේෂණයන් සිදුකිරීමේදී මෙම දර්ශකය උපකාරී වේ. එය මාසිකව ප්‍රතිශෝධනය කරනු ලබන අතර දිස්ත්‍රික් පදනමින් ගණනය කෙරේ. එබැවින්, නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ සැලසුම් කිරීමේදී, විශේෂයෙන්ම, අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත්වන කණ්ඩායම් සම්බන්ධයෙන් ගත්කල විවිධ අවශ්‍යතාවයන් වෙනුවෙන් මෙම දර්ශකය යොදා ගත හැකිය. ඒ අනුව ජාතික/නිළ දරිද්‍රතා රේඛාව ව්‍යාපෘතිය යටතේ නැවත පදිංචිකිරීම සැලසුම් කිරීමේදී යොදාගතහැකි දර්ශකයකි.

3 වැනි පරිච්ඡේදය : ඉඩම් අත්කරගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ විෂය පථය

3.1 හැදින්වීම

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගයේ 3 වැනි පියවර පොල්ගහවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ හිරිපත්වැල්ල ග්‍රාම නිලධාරි වසමෙන් (ලිහිනියාගල කන්ද අසල) ආරම්භව, ගලගෙදර බඹරකොටුව හන්දියෙන් A 010 මාර්ගය හා සම්බන්ධ වෙමින් තුම්පනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ හද්දාපිටිය ග්‍රාම නිලධාරි වසමෙන් (305) නිමා වේ. මුළු දිග ප්‍රමාණය කි.මී.32.9 ක් ව අතර ප්‍රධාන වශයෙන් පොල් හා කුඹුරු ඉඩම් හරහා ගමන් කරයි.

3.2 ඉඩම් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම

ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක්වන මුළු ඉඩම් කට්ටි ගණන 3,513 කි. ඒ අතුරින් පෞද්ගලිකව අයත් මුළු ඉඩම් කට්ටි ගණන 3,015 කි. මෙම ඉඩම් අතුරින් 1,747 ක් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ඉඩම් වේ. ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක්වන, පෞද්ගලිකව අයත් මුළු ඉඩම් ප්‍රමාණය පර්චස් 105,397.9 කි. මීට අමතරව රජයට අයත් ඉඩම් 463 ක් ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන අතර එම මුළු බිම් ප්‍රමාණය පර්චස් 6,466 කි. තවද, පොදු දේපල වශයෙන් හඳුනාගත් ඉඩම් කට්ටි 35 ක් වන තර මෙම ප්‍රමාණය පර්චස් 1,873 කි. ඒ අනුව ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර මගින් බලපෑමට ලක්වන මුළු බිම් ප්‍රමාණය පර්චස් 113,736.9 කි (අක්කර 710.9). පෞද්ගලිකව අයත් ඉඩම්වල හිමිකරුවන් ලැයිස්තුව ප්‍රාථමික විස්තර සමග උපග්‍රන්ථ 09 මගින් දැක්වේ. රජයේ ඉඩම් ලැයිස්තුව හා පොදු ඉඩම් ලැයිස්තුව උපග්‍රන්ථ 10 හා 11 මගින් දැක්වේ.

3.2.1 පෞද්ගලික ඉඩම් හා භාවිතය කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වන අදියරට අයත් ඉඩම් අක්කර ගැනීම මගින් ඇතිවන බලපෑම වැඩිපුරම ඇතිවන්නේ පෞද්ගලිකව අයත් ඉඩම් කෙරෙහිය (පර්චස් 105,397.9). එම ප්‍රමාණය අක්කරගන්නා මුළු ඉඩම් ප්‍රමාණයෙන් 92%ක ප්‍රතිශතයකි. ඉතිරි 08% ප්‍රමාණය රජයේ ඉඩම් හා පොදු ඉඩම්ය. වගු අංක 5 මගින් දැක්වෙන පරිදි පෞද්ගලිකව අයත් ඉඩම් ප්‍රධාන වශයෙන් කාණ්ඩ 04 කට බෙදේ. එම වගුවට අනුව එයින් 70% කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වන අතර 21% නේවාසික ඉඩම් වේ. අඩුම ප්‍රතිශතය වන්නේ වෙළඳ හා ව්‍යාපාරික ඉඩම්ය. 09% මුඩු ඉඩම් ප්‍රමාණයක්ද පවතින අතර ඉන් ගම‍්‍ය වන්නේ මෙම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තුළ ඇති පහළ මට්ටමක පවතින ඉඩම් භාවිතයයි.

වගු අංක 05: පෞද්ගලික ඉඩම් කට්ටි වර්ග අනුව (පර්චස්)

ඉඩම් වර්ගය	කට්ටි ගණන	%	ඉඩම් ප්‍රමාණය	බලපෑමට ප්‍රමාණය	ලක්වූ
නේවාසික	624	20.7	65,285.3	21,356.5	
වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	25	0.8	2,025.6	825.3	
මුඩු ඉඩම්	268	8.9	18,042.4	7,047.4	
කෘෂිකාර්මික	2,098	69.6	205,515.2	76,168.7	
එකතුව	3,015	100.0	290,868.6	105,397.9	

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

බලපෑමට ලක්වූ මෙම පෞද්ගලික ඉඩම් වලින් බහුතරය ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ තුළ පිහිටා ඇත. දෙවන වැඩිම ප්‍රමාණය වන්නේ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශ වන අතර එම ප්‍රදේශ කුඩා නාගරික ප්‍රදේශ වන පොල්ගහවෙල සහ ගලගෙදර නගර සමග සම්බන්ධිතය. මෙම අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශ ප්‍රාදේශීය නාගරික මධ්‍යස්ථානයන් සමග සම්බන්ධව පවතී, එනම් කුරුණෑගල හා මහනුවර නගරයන්ය. විස්තර වගු අංක 06 මගින් දැක්වේ.

වගු අංක 06 : බලපෑමට ලක්වන පෞද්ගලික ඉඩම් පිහිටීම

ඉඩම් වර්ගය	සංඛ්‍යාව			එකතුව
	නාගරික	අර්ධ නාගරික	ග්‍රාමීය	
නේවාසික	1	240	383	624
වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	0	10	15	25
මුඩු ඉඩම්	3	218	47	268
කෘෂිකාර්මික	3	1,141	954	2,098
එකතුව	7	1,609	1,399	3,015

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර හා දිස්ත්‍රික්ක 03 ක් සම්බන්ධ වී ඇති එයින් අතර සාපේක්ෂ වශයෙන් මාර්ගයට අදාළ වැඩි බිම් ප්‍රමාණයක්(41%) අයත් වන්නේ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයටයි. ඉතිරි ප්‍රමාණයෙන් 35%ක් කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයට අයත්වන අතර 24% ක් මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් වේ. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය තුළ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 02 ක් හරහා මාර්ගය ගමන් කරයි (පොල්ගවෙල හා මාවතගම) මේ අතර කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 01 ද (රඹුක්කන) මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ එක්, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයක්(ගලගෙදර) හරහාද මාර්ගය ගමන් කරයි

වගු අංක 07: බලපෑමට ලක්වන පෞද්ගලික ඉඩම් දිස්ත්‍රික්ක අතර බෙදී යන අයුරු

දිස්ත්‍රික්කය	නේවාසික	වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	මුඩු ඉඩම්	කෘෂිකාර්මික	එකතුව	%
කුරුණෑගල	6,812.4	348.5	3,378.9	32,454.1	42,993.97	40.8
කැගල්ල	9,272.2	145.9	2,481.6	25,108.1	3,7007.7	35.1
මහනුවර	5,271.9	330.9	1,186.9	18,606.5	25,396.21	24.1
එකතුව	21,356.5	825.3	7,047.4	76,168.7	105,397.9	100.0

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ඉහතින් පෙන්වූ පරිදි, ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර දිස්ත්‍රික්ක 03 ක් තුළ පිහිටි ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 04 ක් හා සම්බන්ධ වේ. බලපෑමට ලක්වන ඉඩම් වර්ග අනුව එක් එක් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් ඉඩම් ප්‍රමාණ (පර්වස්) වගු අංක 08 මගින් දැක්වේ. මෙම වගුවට අනුව බලපෑමට ලක්වන වැඩිම ප්‍රමාණය (35%) ඇත්තේ කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ රඹුක්කන ය. 24% ක් වන දෙවන වැඩිම ප්‍රමාණය ඇත්තේ තුම්පනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේය. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ බලපෑමට ලක්වන වැඩිම (21%) ප්‍රමාණය ඇත්තේ පොල්ගවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ වන අතර එහි දෙවන වැඩිම ප්‍රමාණය (20) ඇත්තේ මාවතගමයි. විස්තර වගු අංක 08 මගින් දැක්වේ.

වගු අංක 08 : බලපෑමට ලක්වන පෞද්ගලික ඉඩම් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ අතර බෙදී යන අයුරු

ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	නේවාසික	වෙළඳ/ව්‍යාපාර	මුඩුඉඩම්	කෘෂි ඉඩම්	එකතුව	%
පොල්ගවෙල	3,339.8	331.4	2,997.30	15,822.3	22,493.2	21.3
රඹුක්කන	9,272.2	145.9	2,481.60	25,108.1	37,007.7	35.1
මාවතගම	3,472.6	17.1	379.2	16,631.8	20,500.7	19.5
තුම්පනේ	5,271.9	330.9	1,186.90	18,606.5	25,396.2	24.1
එකතුව	21,356.5	825.3	7,045.0	76,168.7	105,397.9	100.0

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

බලපෑමට ලක්වන මෙම ඉඩම්වල හිමිකම් රටාව හඳුනාගෙන ඇත. සාමාන්‍යයෙන්, දත්ත එකතු කිරීමේ කාර්යයේදී මෙම හිමිකම් රටාව ඉතා වැදගත් අතර එය හඳුනාගැනීම ඉතා සංකීර්ණය. ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවරට අදාළව අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ඉඩම් හිමිකම් රටාව වගු අංක 09 මගින් දැක්වේ. වගුවට අනුව හිමිකම් සහිතව භාවිත වන ඉඩම් ප්‍රමාණය වැඩිම අගය (87%) ගනී. තවද, හවුල්, උකස් කළ, බද්දට දෙන ලද හා කුලියට දෙන ලද ආදී වෙනත් රටාවන් ද පවතී. මෙම රටාවන් අතර හවුල් හා බදු පදනම් වලට අදාළ හිමිකම් ඉහලම අගය ගනී. විශේෂයෙන්ම, යෝජිත අධිවේගී මාර්ගයේ ස්ථාන කිහිපයකම පන්සල් කිහිපයකට අයත් විහාර හා දේවාලගම් ඉඩම් පවතී. වාර්තාවේ අන් අවස්ථාවන්හිදී දැක්වූ පරිදි මෙකී ඉඩම් වලට අදාළ හිමිකම් ඉතා සංකීර්ණ ස්වභාවයක් ගනී. වගුවේ වෙනත් යන කාණ්ඩය යටතේ ඇති ඉඩම් ප්‍රමාණය මගින් මෙම සංකීර්ණතාව පිළිබිඹු වේ. එය සාපේක්ෂව සමහර වෙනත් කාණ්ඩවල ඉඩම් ප්‍රමාණයද ඉක්මවා සිටී.

වගු අංක 09 : ඉඩම් හිමිකම් ස්වභාවයන් හා බලපෑමට ලක්වන ඉඩම් ප්‍රමාණයන්

ඉඩම් හිමිකම් ස්වභාවය	ප්‍රමාණය (පර්චස්)	
	මුළු ප්‍රමාණය	බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රමාණය
හිමිකම් දරන හා භාවිතා කරන	263,439.0	91,503.8
හවුලට ලබාගත්	22,908.5	10,688.2
හවුලට ලබාදුන්	478.0	472.2
උකසට දුන්	941.5	912.8
උකසට ගත්	60.0	0.5
බද්දට ගත්	1,064.5	840.9
බද්දට දුන්	0.0	0.0
කුලියට ගත්	358.2	348.3
කුලියට දුන්	16.2	16.2
වෙනත්	1,602.7	615.0
මුළු ඉඩම් හිමිකම (පර්චස්)	290,868.6	105,397.9

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ඉඩම් අයිතිය යනු ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි පුද්ගලයින්ගේ සමාජ තත්වය විදහා පාත්තකි. තමන්ට අයත් ඉඩම් වගා කර තිබුණද නොතිබුණද ඉඩම් හිමිකම අදාළ සමාජය තුළ යමෙකුට හිමි ස්ථානය පිළිබඳ හඟවයි. එබැවින් බොහෝ දෙනෙක් ඉඩමේ ස්වභාවය නොතකා තම අයිතිය පවත්වාගෙන යති. 10 වැනි වගුව මගින් පෙන්වන පරිදි ඔවුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙකුට තනි අයිතිය (සින්තක්කර) සහිත ඔප්පු ඇත. එම බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 1,358 කි. මෙම මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් අක්කර 511 ව්‍යාපෘති බලපෑමට ලක්වේ. සම්පව නිරීක්ෂණය කළ විට, බොහෝ විට ඉඩම් දෙමාපියන්ගේ පාලනය යටතේ පවතින බව පෙනේ. එබැවින් මෙම දෙමාපියන් සමග උප/න්‍යායාමික පවුල් ලෙද ජීවත් වන දරුවන් අතර වන්දි මුදල් බෙදා ගැනීම හා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී යම් යම් ගැටළු උද්ගතවේ. එසේම පවුලේ සමාජිකයින් අතර හවුලේ භුක්ති විදින ඉඩම්ද ඉහළ ප්‍රමාණයක් පවතී. අනෙකුත් ඉඩම් කාණ්ඩයන් වන ජයභූමි/ස්වර්ණභූමි සහ බලපත්‍ර සහිත ඉඩම් ද සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ඇත.

වගු අංක 10 : ඉඩම් හිමිකම් ප්‍රභේදයන් හා අක්කර ප්‍රමාණය

අයිතියේ ස්වභාවය	ප්‍රමාණය (පර්චස්)		බලපෑමට ලක්වූ	
	එකතුව	%	එකතුව	%
තනි හිමිකම් (සින්තක්කර) ඔප්පු	217,271.2	74.7	81,743.7	77.6
තැගි/පාලනයට යටත්	3,163.2	1.1	1,004.7	1.0
නොබෙදූ හවුල් භුක්තිය	60,218.7	20.7	17,022.6	16.2
ජයභූමි/ස්වර්ණභූමි	1,750.9	0.6	1,008.7	1.0
බලපත්‍ර සහිත	886.5	0.3	538.1	0.5
බලපත්‍ර ලැබීමට නියමිත	1,669.6	0.6	760.9	0.7
බදු ඔප්පු	2,227.7	0.8	1,554.7	1.5
කුලී පදනම	183.9	0.1	155.4	0.1
ඔප්පු හෝ බලපත්‍ර නොමැති	2,805.2	1.0	1,333.6	1.3
වෙනත්	691.6	0.2	275.4	0.3

මුළු ඉඩම් හිමිකම (පර්වස්)	290,868.6	100.0	105,397.9	100.0
---------------------------	-----------	-------	-----------	-------

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

සම්පූර්ණ ඉඩම් කට්ටි ප්‍රමාණය අතර, අයිතිකරුවන්ට තම අයිති ඔප්පු කිරීමට නෛතික ඔප්පු සහිත ඉඩම් කට්ටි 2,783 ක් ඇත. අයිතියේ ස්වභාවය අනුව දෙවන වැඩිම ඉඩම් වර්ගය වන්නේ අද ගොවි පදනමින් භුක්ති සහිත කෘෂිකාර්මික ඉඩම් (137). තවද, බලෙන් අල්ලාගත් ඉඩම් 41 ක්ද, අනවසර පදිංචිය සහිත ඉඩම් 29 ක්ද ඇත. අංක 11 වගුව මගින් විස්තර සැපයේ.

වගු අංක 11: හිමිකමෙහි නෛතික ස්වභාවය අනුව ඉඩම් වර්ග

ඉඩම් වර්ගය	කාණ්ඩය						එකතුව
	නෛතික ඔප්පු	ඔප්පු එහෙත් අයිතිය ප්‍රකාශ කරන	නොමැති අද	අනවසර	බදු	කුලී	
නේවාසික	586	11	18	4	2	3	624
වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	25	0	0	0	0	0	25
මුඩු ඉඩම්	246	4	15	2	1		268
කෘෂිකාර්මික	1,926	26	104	23	9	10	2,098
එකතුව	2,783	41	137	29	12	13	3,015

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

බහුතර පිරිස වන්නේ තම අයිතිය පිළිබඳ ගැටළුවක් නොමැති ඉඩම් හිමිකරුවන්ය. නමුත් අයිතිය පිළිබඳ විවිධ ගැටළු පවතින සුළු පිරිසක් වේ. වගු අංක 12 ට අනුව උසාවියේ ක්‍රියාත්මක නඩු සහිත ඉඩම් 38 කි. තවද ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ පවුල් හා පුද්ගල ගැටළු සහිත ඉඩම් ද වේ.

වගු අංක 12 : ඉඩම් පිළිබඳ හඳුනාගත් ගැටළු තත්වයන්

ඉඩම් වර්ගය	ගැටළු ස්භාවය					
	නෛතික විමර්ශන සහිත	%	පවුල් ආරවුල් සහිත	%	පුද්ගල ආරවුල් සහිත	%
තනි ඔප්පු	20	52.6	5	35.7	4	30.8
නොබෙදු හවුල් භුක්තිය	18	47.4	9	64.3	9	69.2
එකතුව	38	100.0	14	100.0	13	100.0

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය මගින් මෙම ඉඩම්වල වගා කර ඇති බෝග වගාවන්ට බලපෑම් ඇතිවේ. බලපෑමට ලක්වන ඉඩම් ප්‍රමාණය සැලකූ කල, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ජීවිතව කෙරෙහි ඉන් සෘජු බලපෑම් ඇතිවන අතර ප්‍රාදේශීය හා ජාතික ආර්ථිකයටද වක්‍ර බලපෑම් ඇතිවේ. විශේෂයෙන්ම, රඹුක්කන, මාවතගම සහ තුම්පනේ ප්‍රදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයන්හි කරාඬු හා සාදික්කා වගාවන් බහුල වේ. මෙම වගාවන් බහු වාර්ෂික හෝග වේ. වගු අංක 13 මගින් මෙම ඉඩම් කට්ටි ගණන හා ඉඩම් ප්‍රමාණ දැක්වේ. කෙසේ වෙතත් බහු බෝග වගාවන් පවතින අවස්ථාවන්හි ඒ ඒ බෝග වර්ගයට අයත් ඉඩම් ප්‍රමාණ වෙන් වෙන්ව දැක්වීම මගින් ඉඩම් ප්‍රමාණය ද්විගුණ වී දැක්වේ. බහු බෝග සහිත ගෙවතු සම්බන්ධයෙන් මෙම තත්වය සුලභ වේ.

වගු අංක 13: වගා කළ හෝග, බලපෑමට ලක්වන ඉඩම් කට්ටි ගණන හා ඉඩම් ප්‍රමාණ

වගාව	බලපෑමට ලක්වන ප්‍රමාණය	මුළු ඉඩම් ප්‍රමාණය (පර්වස්)	බලපෑමට ලක්වන ඉඩම් ප්‍රමාණය (පර්වස්)

ගෙවතු (මල් පැළ)	3,512	5,280.65	2,028.11
වී (කී, ග්‍රෑ)	796,467	67,330.01	30,698.94
තේ (පදුරු)	3,008	1,313.97	1,099.54
රබර් (ගස්)	6,707	30,232.97	8,545.5
කුරුඳු (පදුරු)	1,108	655.65	551.46
කෙසෙල් (පදුරු)	9,197	30,611.64	67,743.99
පොල්/තැඹිලි(ගස්)	25,351	207,498.84	68,546.61
අඹ (ගස්)	725	27,542.95	10,550.12
දෙල්(ගස්)	238	13,207.66	4,968.97
කොස් (ගස්)	2,223	95,310.83	26,706.63
දෙහි/ලයිම් (ගස්)	111	2,668.35	1,187.8
දොඩම් (ගස්)	55	3,293.54	1,511.66
දර සඳහා භාවිතා කෙරෙන ගස්	493	2,068.49	921.41
දැව (ගස්)	12,092	160,289.28	78,576.65
වෙනත් 1 (වාර්ෂික හෝග)	26,474	126,723.9	42,153.29
වෙනත් 2 (පළතුරු - වෙනත්)	6,632	52,124.15	25,264.89

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

වැඩිම බලපෑම එල්ල වන්නේ පොල් වගාව කෙරෙහි වන අතර මාර්ගය ගමන් කරන බිම් තීරුවෙහි පොල් ගස් 25,351 ක් පමණ ඇත. කොස්ගස් 2,223 ක් පමණ බලපෑමට ලක් වන අතර මෙම ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ඉහළ අගයක් බැවින් එමගින් මෙම ගම්මාන වල ආහාර සුරක්ෂිතතාව කෙරෙහි සානාත්මක බලපෑමක් ඇතිවිය හැකිය. දැව ගස් 12,092 බලපෑමට ලක්වේ. බලපෑමට ලක්වන මිලග ඉහළම බෝග කාණ්ඩය වන්නේ වී වගාව වන අතර එක් කණ්ණයකට කිලෝ 796,467 ක් පමණ බැගින් අභිමිවිය හැකිය.

ඉඩම්, බෝග හා වගාවන් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑමට අමතරව ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් ලලාන් රබර් නිෂ්පාදන කර්මාන්ත ආයතනයට දැඩි බලපෑමක් ඇතිවේ. ඊට අයත් පර්චස් 2,192 බලපෑමට ලක්වන අතර වෙනත් ගස් වලට අමතරව එම සමාගමට රබර් ගස් 805 ක් අහිමි වේ. ව්‍යාපෘතිය නිසා බලපෑමට ලක්වන ව්‍යාපාරික ආයතනයන් කිහිපයක්ද පවතින අතර ව්‍යාපාරිකයන් හා කම්කරුවන් ඵලදායී නිෂ්පාදන කාර්යයන්හි ක්‍රියාකාරීව නිරතව සිටිති. වගු අංක 14 මගින් ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරකම් වර්ග දැක්වේ.

වගු අංක 14: ව්‍යාපෘතිය මගින් බලපෑමට ලක්වන ව්‍යාපාර ආයතන

ව්‍යාපාර වර්ගය	ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව
සිල්ලර කඩ (අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය)	5
කුඩා සාප්පු (සේවා)	4
ගබඩා	1
හෝටල් /අවන්හල්/මත්පැන් හල්	2
තේ කඩ	1
කුඩා පරිමාන කර්මාන්තශාලා	8
මහා පරිමාන කර්මාන්තශාලා	2
වෙනත්	4
එකතුව	27

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපාර හිමිකරු ඇතුළුව සේවකයන් 84 දෙනෙක් පමණ සිටිති. මෙයින් 66 ක් පිරිමි සේවකයන් වන අතර 18 ක් සේවිකාවන්ය. ඔවුන්ගෙන් බහුතරය (80.9) රු.100,000/- ක පමණ හොඳ මාසික වැටුපක් ලබති. මොවුන්ගෙන් බහුතර පිරිසකට (90.5) ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් සිය ව්‍යාපාර ස්ථාන අහිමි වේ. මොවුන් සියළු දෙනාටමද ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් සිය රැකියාව හා වාසිදායක ආදායම් මාර්ගය අහිමි වන බව පෙනේ.

3.2.2 රජයේ ඉඩම් හා පොදු ඉඩම් හා ඒවා භාවිතයට සිදුවන බලපෑම

ඉහත පෙන්වූ පරිදි, ආසන්න වශයෙන් පර්චස් 6,465 (අක්කර 40.4) ප්‍රමාණයක මෙවැනි ඉඩම් බලපෑමට ලක්වන අතර රාජ්‍ය දේපල සංඛ්‍යාව 463 කි. ව්‍යාපෘතිය නිසා මෙම දේපල වලට බලපෑම වගු අංක 15 මගින් පෙන්වා දෙනු ලැබේ. මෙම සියළුම දේපල අර්ධ වශයෙන් හානියට පත්වේ. එසේ වුවත් මහා මාර්ග හා ජල මාර්ග නිසි පරිදි පවත්වාගෙන යාම සඳහා විකල්ප පියවර ගතයුතු වේ. වගුව අනුව වෙනත් යන කාණ්ඩය යටතේ සුළු ප්‍රමාණයක් දක්නට ලැබේ.

වගු අංක 15: ව්‍යාපෘතිය මගින් බලපෑමට ලක්වන රජයේ හා පොදු දේපල

විස්තරය		සංඛ්‍යාව/ඉඩම් කට්ටි සංඛ්‍යාව	පර්චස්
මාර්ග	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	2	138.4
	පළාත් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	12	214.1
	ප්‍රාදේශීය සභා	104	2,236.8
	අධිපාර	23	53.02
	නොදන්නා	86	975.48
	පාලම්	18	179.9
ජල මාර්ග	රජය	144	1,919.1
	නොදනී	43	477.28
වෙනත්	ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව	1	1.06
	ජල මූලාශ්‍ර	11	26.7
	අත්හැර දමන ලද ඉඩම්	1	33.1
	වගුරු	15	179.8
	වතුයාය	3	31.27
එකතුව		463	6,465.8

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

බලපෑමට ලක්වන එක් එක් රජයේ දේපල පිළිබඳ විස්තර 10 වැනි උපග්‍රන්ථයෙන් දැක්වේ.

රජයේ දේපලවලට අමතරව, ප්‍රජාවට අයත් පොදු දේපල පවතී. වගු අංක 16 මගින් මෙම පොදු දේපල දැක්වේ. බොහෝ පොදු දේපල අර්ධ වශයෙන් බලපෑමට ලක්වන අතර එයින් ප්‍රජාව කෙරෙහි ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති නොවේ. මෙම දේපලවලට අදාල මුළු බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 11.7 කි.

වගු අංක 16 : ව්‍යාපෘතිය මගින් බලපෑමට ලක්වන රජයේ හා පොදු දේපල පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර

විස්තරය	සංඛ්‍යාව	පර්චස්
දුරකථන	1	0.04
පොදු ළිං	4	6.71
පාසල්	4	309.33
පන්සල්	8	307.53
පල්ලි	5	104.94
කැලය	3	437.43
ප්‍රජා ශාලාව	5	31.65

සුසාන භූමිය	4	631.45
ක්‍රීඩා පිටිය	1	43.08
එකතුව	35	1,872.16

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

බලපෑමට ලක්වන එක් එක් පොදු දේපල පිළිබඳ විස්තර 11 වැනි උපග්‍රන්ථයෙන් දැක්වේ.

3.3 පෞද්ගලික ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම්

බලපෑමට ලක්වන බොහෝ ඉඩම්වල සමාජ හා සංස්කෘතික අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් විසින් ඉදිකරන ලද ගොඩනැගිලි පවතී. වගු අංක 17 මගින් දැක්වෙන පරිදි, මේ යටතේ හඳුනාගත් ගොඩනැගිලි 1,030 ක් ඇති අතර මෙයින් 607 ක් නිවාස වේ. බලපෑමට ලක්වන විවිධ ගොඩනැගිලි කාණ්ඩයන් අතර ඉහළම අගය එය වේ. දෙවන වැඩිම කාණ්ඩය වන්නේ මඩු වන අතර ඒවා සංඛ්‍යාත්මකව 183 කි. එක්ව ගත්කල, පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා මාර්ගය ගමන්ගන්නා තීරුවෙහි දැනටමත් හඳුනාගත් වෙළඳ/ව්‍යාපාර හා සාප්පු 49 ක් ඇත. මීට අමතරව, ව්‍යාපෘතිය මගින් බලපෑමට ලක්වන කුලී නිවාස 14 ක් පවතී, ගෙබිමට සිමෙන්ති දැමූ, බිත්ති ගඩොල් හා බ්ලොක් ගල් යොදා සිමෙන්තියෙන් බැඳ ඇති හා උළු හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වහලයට යොදා ඉදිකළ ගොඩනැගිලි 673 ක් ඇත. ඒවා අතර කුලී නිවාස ඇතුළු නේවාසික නිවාස 490 ක් තිබේ. පහත වගු අංක 17 මගින් වැඩි විස්තර දැක්වේ.

වගු අංක 17: ගොඩනැගිලි හා ඉදිකිරීම් වර්ග

ගෙබිම/බිත්ති/වහලය සඳහා යොදාගත් අමුද්‍රව්‍ය වර්ගය	ඉදිකිරීම් වර්ගය								
	නේවාසික නිවාස	කුලී නිවාස	වෙළඳ/ව්‍යාපාර	නේවාසික හා වෙළඳ	බිත්ති ගඩොල්	මඩු	අත්හැර දැමූ/සාප්පු/වහලය	වෙනත්	එකතුව
පිදුරු ආදිය සෙවිලිකළ සාමාන්‍ය මඩු	10	0	8	1	0	26	1	3	49
මඩ/ගඩොල්/උළු වහල	10	2	3	0	0	3	0	2	20
සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/උළු හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වහල	483	7	19	7	9	69	10	69	673
සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/ GI තහඩු වහල	43	1	4	0	3	78	3	16	148

සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/ කොන්ක්‍රීට් වහල	14	4	2	0	0	0	1	20	41
උළු/ සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල් / උළු හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වහල	29	0	0	0	1	1	0	4	35
උළු/ සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල් /කොන්ක්‍රීට් වහල	8	0	0	0	0	0	0	4	12
වෙනත්	10	0	5	0	0	6	1	30	52
එකතුව	607	14	41	8	13	183	16	148	1,030

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

වන්දි ගෙවීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් ගොඩනැගිල්ලේ විශාලත්වය ඉතා වැදගත්වේ. බලපෑමට ලක්වූ බහුතර ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාව (485) වර්ග අඩි 500 ට අඩුය. මෙයින් 119 ක් නේවාසික නිවාසයන්ය. දෙවන වැඩිම ගොඩනැගිලි වර්ගය වර්ග අඩි 1001 -2000 අතර වේ. මේවා අතර බහුතර සංඛ්‍යාව නේවාසික නිවාස වේ (245). තෙවන වැඩිම ගොඩනැගිලි වර්ගය වර්ග අඩි 501 -1000 අතර ගොඩනැගිලිය (191) මෙයින් ද 164 ක් නේවාසික නිවාස වේ. තවද, වර්ග අඩි 2001 – 3000 අතර කාණ්ඩයෙහි නිවෙස් 57 ක් තිබේ. අත්හැර දැමූ/ පාවිච්චි නොකරන කාණ්ඩයෙහි ගොඩනැගිලි 16 ක් ඇති අතර එයින් බහුතරය ප්‍රමාණයෙන් කුඩාය. වෙනත් කාණ්ඩය යටතට තාප්ප, ළිං, ගේට්ටු ආදිය අයත්ය. වගු අංක 18 මගින් විස්තර දැක්වේ.

වගු අංක 18 : ගොඩනැගිලි වර්ග හා විශාලත්වය

ගොඩනැගිල්ලේ විශාලත්වය (ඉඩකඩ) (වර්ග අඩි)	ගොඩනැගිලි වර්ග								
	නේවාසික නිවාස	කුලී නිවාස	වෙළඳ/ව්‍යාපාර	නේවාසික හා වෙළඳ	ගබඩා	මඩු	ඇමු/ අත්හැර දැමූ/ පාවිච්චි නොකරන	වෙනත්	එකතුව
500 ට අඩු	119	4	31	6	13	171	7	134	485
501 – 1000	164	3	4	2	0	5	5	8	191
1001 – 2000	245	7	5	0	0	6	4	4	271
2001 – 3000	57	0	1	0	0	0	0	1	59
3001 – 4000	16	0	0	0	0	0	0	0	16
4001 – 5000	5	0	0	0	0	1	0	0	6
5001 – 10,000	0	0							
10,000 and above	1	0	0	0	0	0	0	1	2

එකතුව	607	14	41	8	13	183	16	148	1,030
-------	-----	----	----	---	----	-----	----	-----	-------

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

මෙම ගොඩනැගිලිවල පවතින පහසුකම් වගු අංක 19 මගින් දැක්වේ. දුරකථන පහසුකම් සතුටුදායක මට්ටමක පවතී. කෙසේ වෙතත් ඊට ජංගම දුරකථන පහසුකම්ද ඇතුළත්ය. වගුවට අනුව නිවාස වලින් 9.2% කට විදුලිය පහසුකම් නොමැත. සමාජ බලපෑම් තක්සේරුවෙන් අනාවරණය වූ කරුණු වලට වෙනස් වූ පරිදි මෙම පහසුකම් සතුටුදායක මට්ටමක පවතී. විශේෂයෙන්ම බලපෑමට ලක්වන මෙම නිවාස වල ජල සැපයුම සතුටුදායක මට්ටමක පවතී.

වගු අංක 19 : බලපෑමට ලක්වන ගොඩනැගිලි වලට ඇති පහසුකම්

පහසුකම	ඇති/නැති බව	භාවිතයේ ස්වභාවය								
		තෝවාසික නිවාස	කුලී නිවාස	වෙළඳ/ව්‍යාපාර	තෝවාසික හා වෙළඳ	ගබඩා	මඩු	අත්හැර දැමූ/පාවිච්චි නොකරන	වෙනත්	එකතුව
විදුලිය	ඔව්	556	14	29	1	3	16	6	40	665
	නැත	51	0	12	7	10	167	10	108	365
දුරකථන	ඔව්	226	8	7	0	0	2	0	3	246
	නැත	381	6	34	8	13	181	16	145	784
නළ ජලය	ඔව්	294	8	15	0	2	6	1	24	350
	නැත	313	6	26	8	11	177	15	124	680

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ඉදිකිරීම් සඳහා යොදාගත් ද්‍රව්‍ය අනුව ගත්කල බලපෑමට ලක්වූ ගොඩනැගිලි විවිධාකාර වේ. එමනිසා, පිරිවැය ගණනය කිරීම බලපෑමට ලක්වූ වර්ග අඩි ප්‍රමාණය අනුව සිදු කරනු ලැබේ. වගු අංක 20 මගින් බලපෑමට ලක්වූ මුළු ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාවන් දැක්වේ. ඉහතින්ද දැක්වූ පරිදි වැඩි වශයෙන්ම බලපෑමට ලක්ව ඇත්තේ තෝවාසික නිවාස වන අතර ඊට අදාළ වර්ග අඩි සංඛ්‍යාවද ඉහල අගයක් ගනී. බහුතර ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාවක් ඉදිකර ඇත්තේ ගෙබිමට සීමෙන්ති දමා, බිත්ති ගඩොල් හා බ්ලොක් ගල් යොදා සීමෙන්තියෙන් බැඳ, උළු හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වහලයට යොදා ය.

වගු අංක 20 : බලපෑමට ලක්වන ගොඩනැගිලි වර්ග හා වර්ග අඩි ප්‍රමාණ

ගෙබිම/බිත්ති/වහලය සඳහා යොදාගත් අමුද්‍රව්‍ය වර්ගය	ගොඩනැගිලි වර්ග								එකතුව
	තෝවාසික නිවාස	කුලී නිවාස	වෙළඳ/ව්‍යාපාර	තෝවාසික හා වෙළඳ බද්ධ ගොඩබැඳිලි	ගබඩා	මඩු	අත්හැර දැමූ/පාවිච්චි නොකරන	වෙනත්	
පිදුරු ආදිය සෙවිලිකළ සාමාන්‍ය මඩු	8,174	0	6,111	80	0	7,946	600	738	23,649
මඩ/ගඩොල්/උළු වහළ	10,341	580	1,664	0	0	624	0	1,500	14,709

සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/උළු හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වහල	609,029	5,913	8,642	1,864	2,625	17,248	8,953	26,403	680,677
සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/ GI තහඩු වහල	31,569	80	1,440	0	456	12,686	1,104	2,739	50,074
සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/ කොන්ක්‍රීට් වහල	14,192	4,920	1,672	0	0	0	675	1,177	22,636
උළු/ සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/ උළු හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වහල	33,173	0	0	0	312	120	0	108	33,713
උළු/ සිමෙන්ති/ගඩොල් හෝ සිමෙන්ති බ්ලොක් ගල්/කොන්ක්‍රීට් වහල	19,150	0	0	0	0	0	0	172	19,322
වෙනත්	3,612	0	522	0	0	692	1,302	7,012	13,140
එකතුව	729,240	11,493	20,051	1,944	3,393	39,316	12,634	39,849	857,920

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය ඒ පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සතු අදහස මත පදනම්ව හඳුනාගන්නා ලදී. ඔවුන්ගෙන් බහුතර පිරිසකට ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි අදහසක් නොමැති බව පැහැදිලි විය. ඒ අනුව තමන්ගේ ගොඩනැගිලි සඳහා සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු අගයන් ඔවුන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. නේවාසික නිවාසයන් හිමි අය අතුරින් බහුතරය (160) තමන්ගේ නේවාසික ගොඩනැගිලි ප්‍රතිස්ථානගත කර ගැනීමට රුපියල් මිලියන 5 -10 අතර ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය බව විශ්වාස කළහ. සෙසු බොහෝ පිරිස ප්‍රතිස්ථානගතවීමේ අගය ලෙස ඊට වඩා අඩු අගයන් ඉදිරිපත් කළහ. මේ පිළිබඳව වැඩි විස්තර වගු අංක 21 මගින් ඉදිරිපත් කෙරේ.

වගු අංක 21 : ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් විසින් නිගමනය කළ ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය

ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය	භාවිතයේ ස්වභාවය								
	නේවාසික නිවාස	කුලී නිවාස	වෙළඳ/වාහාර	නේවාසික හා වෙළඳ	බස්නා	ගබඩා	මඩු	අත්හැර දැමූ/සාහිති කොකරන	වෙනත්
50,000 ට වඩා අඩු	23	1	3	4	2	96	0	49	178
50,001 – 100,000	23	2	4	2	2	31	0	44	108
100,001 – 200,000	14	0	0	1	4	20	0	22	61
200,001 – 500,000	31	1	8	1	3	22	5	14	85
500,001 – 1,000,000	80	0	8	0	2	9	7	10	116
1,000,001 – 2,000,000	91	5	11	0	0	2	0	5	114

2,000,001 – 3,000,000	36	0	1	0	0	0	1	2	40
3,000,001 – 4,000,000	32	0	1	0	0	1	0	0	34
4,000,001 – 5,000,000	61	0	2	0	0	0	1	0	64
5,000,001 – 10,000,000	160	3	1	0	0	2	2	0	168
10,000,001 – 20,000,000	35	0	1	0	0	0	0	2	38
20,000,001 and above	21	3	1	0	0	0	0	0	25
Total	607	15	41	8	13	183	16	148	1,031

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

3.4 රජයේ හා පොදු දේපල හා ගොඩනැගිලි මත ඇතිවන බලපෑම

රජයේ හා පොදු දේපල හා ගොඩනැගිලිවලට අදාළව ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පිරිවැය ඇස්තමේන්තුගත කිරීම සංකීර්ණ හා දුෂ්කර කාර්යයකි. එය අතිශය තාක්ෂණිකවූ කාර්යයක් වන අතර ඒ සඳහා ප්‍රමාණ සමීක්ෂණ හා ඉංජිනේරුමය විෂය විශේෂඥතාවය අවශ්‍ය වේ. ඇල මාර්ග, වනය, දිය පාර, ආදී කිසිදු ගොඩනැගිල්ලක් රහිත රජයේ හා පොදු දේපල පවතී. තවද පුජනීය වෘක්ෂ, ආගමික ප්‍රතිමා, සුසාන භූමි ආදී දේපල සම්බන්ධයෙන්ද ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීම දුෂ්කර කාර්යයකි, එබැවින් රජයේ හා පොදු දේපල වෙනුවෙන් ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ වියදම් ඇස්තමේන්තු සකස් කර නොමැත. විස්තර සඳහා 15 හා 16 වගු බලන්න.

4 වැනි පරිච්ඡේදය : සමාජ ආර්ථික තොරතුරු හා ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන්ගේ පැතිකඩ

4.1 පළාත්, දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය සමාජ ආර්ථික තත්වයන්

ශ්‍රී ලංකාව උසස් මානව සංවර්ධන මට්ටමක් ඇති රටකි (මානව සංවර්ධන වාර්තාව, 2013. UNDP). මෙරට බහුතර ජනතාව යම් මට්ටමක උසස් ආර්ථික තත්වයක් හා ජීවිකාවක් හිමි ජනතාවක් බව ඉන් හැඟේ. කෙසේ වෙතත් මෙම තත්වය ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට හා ඉලක්කගත කණ්ඩායම් ජීවත්වන ස්ථානය අනුව වෙනස් විය හැකිය.

මාර්ගය ඉදිවන ප්‍රදේශය තුළ අර්ධ නාගරික ජනාවාස ප්‍රදේශ තුනක් පවතී. එනම් පොල්ගඟවෙල, රඹුක්කන හා ගලගෙදරයි. මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර යටතේ පොල්ගඟවෙල, රඹුක්කන හා ගලගෙදර යන ස්ථානයන්හි අන්තර් හුවමාරු ඉදිකිරීමට නියමිතය. එබැවින් මෙම අර්ධ නාගරික මධ්‍යස්ථානයන් වඩා වැඩි ප්‍රතිලාභ හිමිකර ගනු ඇත. මෙම නාගරික මධ්‍යස්ථානයන් පොල්, රබර් හා කුළු බඩු වැනි වාණිජ කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කරන මූලික වශයෙන්ම කෘෂිකාර්මයමත පදනම් වූ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශයන්ය. ප්‍රදේශයේ වැසියන්ගේ ජීවනෝපාය රටාවන් මෙම කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය

මත පදනම්ව ඇත. මෙම අර්ධ නාගරික මධ්‍යස්ථානයන් වී හා එළවළු වගාව සඳහා බොහෝ දුරට වැසි ජලය මත යැපේ.

එබැවින්, මෙම සෑම ජනාවාසයක්ම පාහේ සම්ප්‍රදායික සමාජ ආර්ථික සම්ප්‍රදායන්ගෙන් පෝෂිත තමන්ගේම කෘෂිකාර්මික විධිට අනුගතව ඇත. කෙසේ වෙතත් එම ජනාවාසයන් වාණිජත්වය වෙත යොමු වීමේ ඉහළ ප්‍රවණතාවයක් පවතී. මාර්ග පටයට අදාළ සියළු ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයන්හි පිහිටි ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ගොඩනැගිලි අංක 22 වගුවෙන් දැක්වේ.

වගු අංක 22: ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන සියළු ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයන්හි පිහිටි ගොඩනැගිලි

දිස්ත්‍රික්කය/ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	ගොඩනැගිලි ඒකක සංඛ්‍යාව	මුළු ප්‍රතිශතය	නිවාස ඒකක	සමූහ ජීවත් වන ගොඩනැගිලි	නිවාස නොවන ඒකක
ශ්‍රී ලංකාව	6,769,131	100.0	5,773,678	69,805	925,648
කුරුණෑගල	567,317	8.4	482,584	2,970	81,763
පොළොන්නරුව	21,161	3.7	18,166	171	2,824
මාවතගම	22,023	3.9	18,443	147	3,433
කෑගල්ල	277,371	4.1	240,611	1,229	35,531
රඹුක්කන	27,696	10	23,863	115	3,718
මහනුවර	440,973	6.5	378,296	2,846	59,831
තුම්පනේ	12,526	2.8	10,719	60	1,747
සටහන : මෙහිදී වාර්තා කරනු ලබන්නේ සමීක්ෂණය සිදුකරන කාලය තුළ පදිංචිව සිටි නිවාස ඒකක පමණි					
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකාවේ ජන හා නිවාස සංගණනය 2011 (05% නියැදි පාදක අන්තර්කාලීන දත්ත)					

තවද, ශ්‍රී ලංකාව බහු වාර්ගික රටක් වන අතර ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන දිස්ත්‍රික්ක දෙක හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයන්ද බහු වාර්ගික පසුබිමක් සහිත වේ. බහුතර ජන වර්ගය සිංහල වන අතර මුස්ලිම් දෙවන වැඩිම ජන වර්ගය වේ. අනෙකුත් ජන වර්ගයන්ද සැලකිය යුතු මට්ටමින් මෙම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයන්හි වෙසෙති. අංක 23 වගුව මගින් වැඩි විස්තර ඉදිරිපත් කෙරේ.

නිළ දරිද්‍රතා මට්ටම හා සසඳා බැලූ විට, කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ 2002 දී එය රු. 1,352 කි. 2016 නොවැම්බර් වන විට එය රු. 4,089 දක්වා වැඩිවී ඇත. 2002 වර්ෂයේදී කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ එය රු. 1,437 වන අතර 2016 නොවැම්බර් වන විට රු.4,128 දක්වා වැඩි වී ඇත. මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ නිළ දරිද්‍රතා මට්ටම 2002 වර්ෂයේදී රු.1,451 ක් වූ අතර 2016 නොවැම්බර් වන විට එය රු. 4,082 දක්වා වැඩිවී ඇත. (ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, 2016)

වගු අංක 23 :ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක්වන ප්‍රදේශයේ ජන සංයුතිය.

දිස්ත්‍රික්කය	මුළු පුද්ගල සංඛ්‍යාව	ජන වර්ගය								
		සිංහල	ශ්‍රී ලංකා දෙමළ	ඉන්දියානු දෙමළ	ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම්	බර්ගර්	මැලේ	ශ්‍රී ලංකා වෙට්ටි	භාරත	වෙනත්
ශ්‍රී ලංකාව	20,263,723	15,173,820	2,270,924	842,323	1,869,820	37,061	40,189	6,075	1,688	21,823
කෑගල්ල	836,603	715,723	20,250	41,468	57,952	577	168	37	4	424
රඹුක්කන	82,373	78,542	850	178	2,646	14	6	7	1	129
කුරුණෑගල	1,610,299	1,471,339	18,763	3,582	113,560	711	1,083	92	28	1,141

පොල්ගහවෙල	64,917	57,194	873	973	5,726	20	105	7	3	16
මාවතගම	65,555	54,177	3,530	211	7,532	63	18	0	0	24
මහනුවර	1,369,899	1,018,323	71,640	483,234	191,159	12,201	2,062	115	23	1,142
තුම්පනේ	37,356	34,451	254	28	2,557	24	38	1	0	3
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකාවේ ජන හා නිවාස සංගණනය 2011										

මෙම දිස්ත්‍රික්ක තුනෙහිම කෘෂිකාර්මික පදනමක් ඇති අතර වී වගාව මූලිකම ක්‍රියාකාරකමකි. 2013 වර්ෂයේදී මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ හෙක්ටයාර 8,459 ක් වී වගා කළ අතර අස්වැන්න මෙ.ටො.24,633 ක් යල කන්නයේදී ලබා ගත්තේය. කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ වී වගාව සඳහා මහා පරිමාණ වාරිමාර්ග පහසුකම් නොමැත. නමුත් 2013 යල කන්නයේදී හෙක්ටයාර 3,163 ක් වගා කළ අතර අස්වැන්න මෙ.ටො.12,150 ක් ලබා ගත්තේය. කෙසේ වුවද කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ මෙම කන්නයේදීම ඉතා ඉහල වී වගාවක් සිදු කරනු ලැබ ඇත. ඒ අනුව මෙම දිස්ත්‍රික්කයේ හෙක්ටයාර 52,461 ක් වගා කර ඇති අතර අස්වැන්න මෙ.ටො. 189,281 ක් ලැබී ඇත. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ආහාර නිෂ්පාදනය සඳහා කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්ක විශාල දායකත්වයක් දරයි (ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, වී අස්වැන්න පිළිබඳ සංඛ්‍යාලේඛන, යල කන්නය 2013, 2014). යෝජිත ව්‍යාපෘතිය දිස්ත්‍රික්ක දෙකෙහිම වී වගාව කෙරෙහි බලපෑමක් ඇතිකරන අතර ඉදිරියේදී වී වගා කරනු ලබන ඉඩම් ප්‍රමාණය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරයි.

4.2 ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම් ඇතිවන ප්‍රදේශයේ සමාජ ආර්ථික තත්වයන්

ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවරට අදාළව පරීක්ෂා කරන ලද, මාර්ග පථයට ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ 44 ක් අයත් වන අතර 2012 ජන සංගණනයට අනුව 32,069 ක ජනගහණයක් ඇතුළත්වේ. මෙම ජන සංඛ්‍යාවට පිරිමි 15,052 ක් ද ගැහැණු 17,017 ක් ද ඇතුළත් වන අතර මේ අනුව කාන්තාවන් සංඛ්‍යාව පිරිමි සංඛ්‍යාවට වඩා මදක් වැඩිය. ස්ත්‍රී-පුරුෂ භාවය හා ඔවුන්ගේ වයස් කාණ්ඩයන් සන්සන්දනය කර ඇත. විස්තර වගු අංක 24 හි දැක්වේ.

වගු අංක 24: එක් එක් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ ජනගහණය

දිස්ත්‍රික්කය	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය	මුළු පුද්ගල සංඛ්‍යාව	ස්ත්‍රී-පුරුෂ භාවය		වයස		
				පුරුෂ	ස්ත්‍රී	අවුරුදු 15 ට අඩු	අවුරුදු 15-59 අතර	අවුරුදු 60 ට වැඩි
කුරුණෑගල	පොල්ගහවෙල	හදුගල	1,234	599	635	311	771	152
		ලිහිනිගිරිය	507	231	276	123	300	84
		මැදකලුගමුව	422	203	219	80	271	71
		වලගම්මුල්ල	681	332	349	141	420	120
		දෙවටගෙදර	279	137	142	70	168	41
		පරබැවිල	1,380	660	720	354	851	175
		දොඹගොඩ	425	205	220	95	249	81
		අම්බලන්වත්ත	416	190	226	100	251	65
		අරඹේපොල	682	302	380	139	437	106
		මාවතගම	කන්දේහේන	404	193	211	98	237
	දුනුකේවත්ත		861	411	450	192	557	112
	කලුගමුව		938	436	502	249	563	126
	වටරැක		1,315	633	682	274	842	199
	කටුගම්පලගෙදර		526	251	275	117	347	62

		මලන්දෙනිය	1,107	523	584	248	702	157
		කහපත්වල	1,144	565	579	260	734	150
කැමරා	රඹුක්කන	දොඹේමඩ්ඩ						
		නැගෙනහිර	518	239	279	111	310	97
		දඹුල්ල	463	219	244	100	280	83
		නව්ව	732	330	402	214	396	122
		ඉහල වල්පොල	569	266	303	134	353	82
		හේවාදිවෙල	892	452	440	209	533	150
		කොටුවැල්ල	1,221	557	664	343	700	178
		වැලිගමුව	811	354	457	204	486	121
		පරපේ දකුණ	980	429	551	293	559	128
		කනුගොල්ල	868	409	459	236	496	136
		දොඹේමඩ්	434	191	243	96	172	166
		පරපේ උතුර	640	311	329	152	390	98
		කුඩාගම උතුර	627	286	341	128	370	129
		උදන්විට	565	280	285	123	347	95

මහනුවර	ගලගෙදර	කන්නදෙනිය	510	237	273	114	313	83
		ගංගොඩපිටිය	458	216	242	93	294	71
		පුබ්බිලිය	351	161	190	71	228	52
		බරන්දර	653	308	345	178	398	77
		නියන්ගොඩ	889	412	477	208	527	154
		පාළුකෝපිවත්ත	773	363	410	206	461	106
		ගුනදාහ	883	403	480	229	531	123
		මඩගොඩ පහළ	556	252	304	136	321	99
		ගලගෙදර බටහිර	1,027	495	532	258	629	140
		නිකතැන්න	441	232	209	106	279	56
		අදුගම පල්ලිය	694	325	369	188	417	89
		කන්දෙකුඹුර	653	295	358	167	392	94
		ගලගෙදර මඩිගේ						
		දකුණ	1,160	520	640	352	688	120
කළුචන	619	290	329	151	386	82		
හද්දාපිටිය	761	349	412	180	458	123		

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකාවේ ජන හා නිවාස සංගණනය 2011

4.2.1 ප්‍රදේශයේ පවතින යටිතල පහසුකම්

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන මුළු ප්‍රදේශයටම ධනාත්මක වෙනසක් අධිවේගී මාර්ගය මගින් ඇතිවන බව පැහැදිලිය. කෙසේ වෙතත් මේ වන විටත් ප්‍රදේශයේ පවතින යටිතල පහසුකම් තත්වය එතරම් පහළ මට්ටමක නොපවතී. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන ප්‍රදේශයේ පවතින ප්‍රවේශ මාර්ග පහසුකම් පිළිබඳව වගු අංක 25 මගින් දැක්වේ. ප්‍රතිචාර දැක්වූවන් 313 ක් අතරින් තම නිවසට ප්‍රවේශ මාර්ගයක් නොමැති බව ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ එක් අයෙක් විසින් පමණි. සෙසු සියල්ලන්හටම තම නිවෙස් වෙත ප්‍රවේශ වීම සඳහා යටත් පිරිසෙයින් කුඩා වාහනයක් සඳහා සැලසෙන අඩි පාරක් හෝ ඇත. මෙය මෙම දිස්ත්‍රික්කයන්හි සංවර්ධනය පිළිබඳ සතුටුදායක ලක්ෂණයකි.

වගු අංක 25: යටිතල පහසුකම් - ප්‍රවේශ මාර්ග

මාර්ග වර්ගය	බලපෑමට පත්වන්නන් ගණන	ප්‍රතිශතය
පාරවල් නොමැති	1	0.3
අඩි පාර (පළල අඩි 5ට අඩු)	63	20.1
බොරළු පාර	93	29.7
කොන්ක්‍රීට් පාර	82	26.2
තාර පාර	60	19.2
කාපට් පාර	6	1.9
පොදු පාර	8	2.6
එකතුව	313	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

තවද, ප්‍රවේශ මාර්ග පිළිබඳව ද ප්‍රතිචාර දැක්වූවන්ගේ අදහස් ඇගයීමට ලක් කරන ලද අතර බහුතර පිරිස ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ තම ප්‍රදේශයේ ගුණාත්මක ප්‍රවේශ මාර්ග ජාලයක් පවතින බවයි. කෙසේ වෙතත්, සමීක්ෂණයෙන් අනාවරණය කරුණු විසින් මෙම ප්‍රදේශයට අධිවේගී මාර්ගයක් අවශ්‍ය බව පිළිබිඹු නොකරයි. විස්තර සඳහා වගු අංක 26 බලන්න.

වගු අංක 26 : යටිතල පහසුකම් - ගුණාත්මක ප්‍රවේශ මාර්ග

දරනන අදහස	ලද	බලපෑමට පත්වන්නන් ගණන	ප්‍රතිශතය
ඉතා හොඳයි		13	4.2
හොඳයි		133	42.5
සාමාන්‍යයි		104	33.2
නරකයි		54	17.3
ඉතා නරකයි		9	2.9
එකතුව		313	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

ජලය යනු මිනිසුන්ගේ මූලික අවශ්‍යතාවයකි. මෙහිදී පානීය ජල මූලාශ්‍ර ඉතා වැදගත්වේ. ඉහත අංක 10 වගුව මගින් දැක්වූ පරිදි, බහුතර පිරිසකට (84%) ආරක්ෂිත ළිං ජලය ඇති අතර මෙම ළිං ඔවුන්ගේ පදිංචි ඉඩම් තුළ ඉදිකර ඇත. මීට අමතරව, මෙම ප්‍රදේශයේ පදිංචිකරුවන්ට ජලය සැපයීම සඳහා ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය මගින් වැදගත් සේවාවක් සපයනු ලැබේ. විස්තර සඳහා වගු අංක 27 බලන්න.

වගු අංක 27: යටිතල පහසුකම් - ජල මූලාශ්‍ර

මූලාශ්‍ර වර්ගය	බලපෑමට පත්වන්නන් ගණන	ප්‍රතිශතය
ජා.ජ.ස. හා ජ.ප.ම.	37	11.8
ලිං ජලය	264	84.3
නළු ලිං	7	2.2
පොදු ළිඳ	4	1.3
ස්වාභාවික ජල දහර	1	0.3
එකතුව	313	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

සමීක්ෂණය ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රදේශයේ බොහෝ ජනතාව (94%) සඳහන් කළේ ඉහුම් පිහුම් කටයුතු සඳහා ඔවුන් දර භාවිතා කරන බවයි. භාවිතා වන දෙවන වැඩිම ඉන්දන වර්ගය (3.8) වන්නේ දියරකළ පෙට්‍රොලියම් වායුවයි (LPGas). වගු අංක 28 මගින් වැඩි විස්තර දක්වේ. විශේෂයෙන්ම බලපෑමට ලක්වන ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශවල පිහිටි නිවෙස් වලින් (98%) විදුලිය පහසුකම් ඇති අතර මෙයද සංවර්ධනය පිළිබඳ ධනාත්මක ලක්ෂණයකි. කෙසේ වෙතත්, ජාතික විදුලි පද්ධතියෙන් ලබාගන්නා විදුලිය ඉහුම් පිහුම් කටයුතු සඳහා භාවිතා කිරීමේ ප්‍රවණතාවයක් ඔවුන් අතර නොමැත.

වගු අංක 28: යටිතල පහසුකම් - ඉන්දන මූලාශ්‍ර (ඉහුම් පිහුම් සඳහා)

ඉන්දන වර්ගය	මූලාශ්‍ර	බලපෑමට පත්වන්නන් ගණන	ප්‍රතිශතය
එල් පී ගෑස්		12	3.8
ස්වාභාවික වායුව		4	1.3
දර		295	94.2
විදුලිය		2	0.6
එකතුව		313	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන බොහෝ දෙනෙක් රජයෙන් සැපයෙන සෞඛ්‍ය සේවාවන් මත විශ්වාසය තබන අතර දශක කිහිපයකට පෙර ආරම්භ කරන ලද සමාජ සුඛ සාධන යෝජනා ක්‍රමයේ ප්‍රතිලාභයන්ට හිමිකම් කියති. මෙරට මෙම සමාජ සුඛ සාධන යෝජනා ක්‍රමයේ අංගයන් අතර ප්‍රධාන ස්ථානයක් සෞඛ්‍ය අංශයට හිමිවේ. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන ප්‍රදේශයේ මීට අදාළ තත්වය වගු අංක 29 මගින් දැක්වේ. වගුව මගින් දැක්වෙන පරිදි ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන කලාපයේ ජීවත්වන පුද්ගලයින්ගේ භාවිතය සඳහා ප්‍රධාන නාගරික හා අර්ධ නාගරික මධ්‍යස්ථානයන්හි, පිළිගත් සෞඛ්‍ය සේවාවන් පවතී.

වගු අංක 29 :ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන කලාපයේ පවතින සෞඛ්‍යසේවා

අනු අංකය	සෞඛ්‍යසේවා වර්ගය	වාර ගණන	ප්‍රතිශතය
1	බෙරිගම රෝහල	6	1.92
2	ගලගෙදර රෝහල	43	13.74
3	හැදෙතිය රෝහල	1	0.32
4	කුරුණෑගල රෝහල	96	30.67
5	මාවතගම රෝහල	37	11.82
6	පේරාදෙතිය රෝහල	1	0.32
7	පොල්ගහවෙල රෝහල	9	2.88
8	පොතුහැර රෝහල	6	1.92
9	රඹුක්කන රෝහල	93	29.71
10	තලන්පිටිය රෝහල	1	0.32
11	තඹුන්තේගම රෝහල	3	0.96
12	තිත්තපජ්ජල රෝහල	4	1.28
13	වදාකඩ රෝහල	1	0.32

14	වටරැක රෝහල	1	0.32
15	මහනුවර මහ රෝහල	1	0.32
16	නාරාහේන්පිට හමුදා රෝහල	1	0.32
17	මහනුවර සුව සෙවන	1	0.32
18	නාවික වැනල් සෙන්ටර්	1	0.32
19	වැලිගල්ල ඩිස්පෙන්සරි	1	0.32
20	බුළුගොල්ල ඩිස්පෙන්සරි	1	0.32
21	හැදෑනිය පෞද්ගලික වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානය	2	0.64
22	අදාල නොවේ	3	0.96
	එකතුව	313	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර (මහනුවර සම්බන්ධකය) තුළ මධ්‍යම රජය මගින් ක්‍රියාත්මක වන මහා පරිමානයේ සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකමක් සිදුවන අතර මේ සඳහා පළාත් සභාවල හා ප්‍රාදේශීය සභාවල (මහනගර සභා, නගර සභා සහ ප්‍රදේශීය සභා) සහාය ලැබේ. **ආරක්ෂක හා නාගරික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය යටතේ** ක්‍රියාත්මක උපාය මාර්ගික නගර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ලෙස මෙය නම් කර ඇත. මහනුවර නගර සීමාවේ දැනට පවතින මාර්ග, අපවහන පහසුකම්, ආලෝක පහසුකම් හා විදි අලංකරණය වැඩිදියුණු කිරීමට ව්‍යාපෘතිය යටතේ සැලසුම් කෙරේ. මීට අමතරව, ජාතික හා පළාත් මාර්ග පද්ධතීන්හි මාර්ග සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් කිහිපයක් සිදුකිරීමටද නියමිතය. A 006 (අඹේපුස්ස - ත්‍රිකුණාමලය මාර්ගය), B 475 (දොඹේමඩ -රඹුක්කන මාර්ගය), B 087 (කටුපිටිය - කුරුණෑගල මාර්ගය) B 310 (රඹුක්කන - මාවතගම මාර්ගය, සහ B 122 (ගලගෙදර - හතරලියද්ද මාර්ගය) මාර්ග ජාතික මාර්ග පද්ධතියෙන් හඳුනාගෙන ඇත. පළාත් සභා මාර්ග අතුරින් අතර 060 C (කන්තදෙනිය- ඉලුක්වෙල මාර්ගය) මාර්ගය ඉදිකෙරෙමින් පවතී. ඊට අමතරව, පළාත් මාර්ගයක් වන වදාකඩ -පොතුහැර මාර්ගය වැඩිදියුණු කිරීම නිමවීමට ආසන්නය.

මෙම වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතීන්ට අමතරව රඹුක්කන නගරය තුළ නාගරික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ නාගරික ප්‍රදේශය තුළ පිහිටි මාර්ග, වෙළඳ පොල, බස් නැවතුම්පල, දුම්රිය පොල, මාර්ග ආලෝකකරණය, ජල පහසුකම් හා අපවහන පද්ධතිය වැඩිදියුණු කෙරේ. ගලගෙදර නාගරික ප්‍රදේශයේද මීට සමාන ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක වේ. යෝජිත අන්තර් හුවමාරු මගින් මෙම නගර දෙකම අධිවේගී මාර්ගයට සම්බන්ධ වේ.

තවද, මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය මෙම සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් සියල්ල එකට සම්බන්ධ කරනු ඇති අතර ඒවායේ ප්‍රතිඵල ලගා කරගැනීමට ප්‍රවාහන පහසුකම් අතිශය වැදගත්වේ.

4.3 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ ආර්ථික තත්වය - ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්

ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් වෙත හා පවුලේ සාමාජිකයින් වෙත අවධානය යොමු කරමින්, ව්‍යාපෘති බලපෑම දෙආකාරයකින් විශ්ලේෂණය කිරීමට පිළිවන. ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා වන්දි පිරිනැමීම සැලකීමේදී මූලිකවම ගෘහ ඒකක ප්‍රධානියා කිහිප ආකාරයකින්ම වැදගත්වේ. එබැවින්, මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාල ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් 1,747 ක් හඳුනාගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් 69 දෙනෙකු පිළිබඳ සමාජ ආර්ථික තොරතුරු නොමැති බැවින් ඒවා සොයා ගැනීමට නොහැකි විය. මීට අමතරව, පෞද්ගලික අයිතිය යටතට ගැනෙන එහෙත් අයිකරුවන් ඉදිරිපත්ව නොමැති ඉඩම් කට්ටි 45 ක් තිබේ. එබැවින් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් 1,747 දෙනෙකු මත පදනම්ව සමාජ ආර්ථික විශ්ලේෂණය සිදුකෙරේ. ඔවුන් ජන වර්ග කිහිපයකට අයත් වන්නන් වන අතර බහුතර පිරිස (98.4%) සිංහල ජාතිකයින් වේ. සාපේක්ෂ වශයෙන් දෙමළ ජාතිකයින් සුළු සංඛ්‍යාවක් වේ. වගු අංක 30 මගින් වැඩි විස්තර ඉදිරිපත් කෙරේ.

වගු අංක 30: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ජනවාර්ගික ස්වභාවය

වාර්ගිකත්වය	තේවාසික	වෙළඳ/ව්‍යාපාරික	කෘෂිකාර්මක නොවන	කෘෂිකාර්මික	එකතුව	%
සිංහල	405	17	150	1,147	1,719	98.4
දෙමළ	1	0	0	1	2	0.1
මුස්ලිම්	2	1	3	20	26	1.5
එකතුව	408	18	153	1,163	1,747	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්අතර, 21.6% ක් කාන්තාවන් (කාන්තා ගෘහ මූලික පවුල්) වන අතර ඔවුන් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් අතර වෙනම කාණ්ඩයක් ලෙස හඳුනා ගැනේ. පිරිමි වැන්දඹුවන්ට වඩා කාන්තා වැන්දඹුවන් වැඩිපුර සිටී. වගු අංක 31 මගින් විස්තර සැපයේ.

වගු අංක 31 : ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ වෛවාහික තත්වයන්

ස්ත්‍රී-පුරුෂභාවය	විවාහක	අවිවාහක	දික්කසාද වූ	වැන්දඹු	වෙන්වූ	එකතුව	%
පිරිමි	1,310	40	4	16	1	1,371	78.4
කාන්තා	200	32	0	142	2	376	21.6
එකතුව	1,510	72	4	158	3	1,747	100

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය /3 වැනි පියවර /සමාජ බලපෑම් තක්සේරු දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලියකට මුහුණදීමේදී, ආබාධිතභාවය ප්‍රධානතම ගැටළු සහගත කරුණක් වේ. මෙහිදී කාන්තාවන්ට වඩා පිරිමින් අතර එකී තත්වයට පුහුණු පෑමට ඇති අවස්ථාව ඉහළය. කෙසේ වෙතත් සුළු හා ප්‍රබල ආබාධිතභාවයන්ට ගොදුරුවූ මුළු ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් ගණන සාපේක්ෂ වශයෙන් පහළ මට්ටමක පවතී.

වගු අංක 32 : ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් අතර ආබාධිතභාවය පිළිබඳ තත්වය

ස්ත්‍රී-පුරුෂභාවය	ප්‍රබල ආබාධිතභාවය	සුළු ආබාධිතභාවය	ආබාධිත නොවන	එකතුව	%
පිරිමි	19	14	1,338	1,371	78.5
ගැහැණු	05	12	359	376	21.6
එකතුව	24	26	1,692	1,747	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

බොහෝ ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්හට (48%) හොඳ අධ්‍යාපන මට්ටමක් (අ.පො.ස. සා/පෙළ සමත් හා ඊට ඉහළ සුදුසුකම්) පවතී. සැලකිය යුතු ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් සංඛ්‍යාවකට (50.8%) ඇත්තේ සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන මට්ටමක් බව පෙනේ (1 ශ්‍රේණිය- අ.පො.ස. සා/පෙළ දක්වා). සාපේක්ෂ වශයෙන් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් සුළු සංඛ්‍යාවකට ප්‍රමාණවත් අධ්‍යාපනික පසුබිමක් නොමැති බව පෙනේ (සාක්ෂරතාව නොමැති අතර අත්සන තැබීම පමණක් කළ හැකිය). වගු අංක 38 මගින් විස්තර දැක්වේ.

වගු අංක 33: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ අධ්‍යාපනික තත්වය

අධ්‍යාපන මට්ටම	පිරිමි	ගැහැණු	එකතුව	%
අකුරු නොදත්	5	6	11	0.6
අත්සන තැබීම පමණක් කළ හැකි	10	6	16	0.9
1-5 ශ්‍රේණිය දක්වා	155	74	229	13.1
6 ශ්‍රේණිය - සා/පෙළ දක්වා	526	132	658	37.5
අ.පො.ස. සා/පෙළ සමත්	265	69	334	19.1
අ.පො.ස. උ/පෙළ සමත්	318	72	390	22.4
උපාධි අපේක්ෂක/උපාධි	86	20	106	6.1
පශ්චාත් උපාධි	1	2	3	0.2
වෙනත්	2	0	2	0.1
එකතුව	1,366	376	1,747	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ රැකී රක්ෂා රටාව ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය රටාවන් කෙරෙහි බලපාන ප්‍රධානතම සමාජ සාධකයකි. වගු අංක 34 මගින් පෙනෙන පරිදි ඔවුන්ගෙන් 22% ක් පමණ කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම්හි නිරතව සිටිති (තමන්ගේ ඉඩම්වල වගා කටයුතුවල නියැලීම). දෙවන වැඩිම ප්‍රතිශතය වන්නේ (14.9%) විශ්‍රාමිකයින්ය. තෙවන වැඩිම පිරිස වන්නේ විධායක නොවන මට්ටමේ රජයේ සේවකයින්ය (9.1%). සිවුවැනි ඉහළම අගය ගන්නේ (8.9%) වඩු, පෙදරේරු, විදුලි ආදී ශිල්පීන් හා කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින්ය. නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්යය සම්බන්ධයෙන් ගත්කල විශ්‍රාමික පිරිස ඉතා වැදගත් ය. වගු අංක 34 මගින් විස්තර සැපයේ.

වගු අංක 34: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ වෘත්තීය රටාවන්

වෘත්තීය - ප්‍රධාන	පිරිමි	ගැහැණු	එකතුව	%
තමන්ටම අයත් ඉඩම් වගා කිරීම	322	59	381	21.9
කෘෂිකාර්මික ශ්‍රමිකයින්	53	8	61	3.5
කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින් (පුහුණු)	137	18	155	8.9
කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින්(නුපුහුණු)	51	5	56	3.2
ධීවර (මාළු විකිණීම)	1	1	2	0.1
රෙදි විවීම	1	1	2	0.1
සත්ත්ව පාලනය	3	1	4	0.2
වාණිජ ක්‍රියාකාරකම්	134	7	141	8.1
රජයේ සේවයේ/විධායක	31	6	37	2.1
රජයේ සේවයේ /සෙසු ශ්‍රේණි	133	25	158	9.1
පෞද්ගලික අංශය/විධායක	11	1	12	0.7
පෞද්ගලික අංශය/ සෙසු ශ්‍රේණි	74	16	90	5.2
හමුදා සේවය	48	1	49	2.8

පොලිස්, නිවාසාරක්ෂක, පෞද්ගලික ආරක්ෂක සේවා	30	0	30	1.7
ගෘහණියන්	7	89	96	5.5
විශ්‍රාමික පුද්ගලයින්	213	47	260	14.9
විද්‍යා	42	54	96	5.5
වෙනත්	75	37	112	6.4
එකතුව	1,366	376	1,742	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන සමහර ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් විධිමත් රැකියාවන්හි නිරත වන අතරම ද්විතියික වෘත්තීය ලෙස තමන්ගේම ඉඩම්වල කෘෂිකර්මාන්තයේ නියැලී සිටිති. මෙවැනි පුද්ගලයින් 216 දෙනෙකු කෘෂිකර්මාන්තයේ නියැලී සිටිති. මේ ආකාරයේ දෙවන වැඩිම පිරිස වන්නේ සත්ත්ව පාලනයේ නිරත වන්නන් වන අතර ඔවුන් 30 දෙනෙකි. මෙයට අමතරව, ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් 20 දෙනෙකු කෘෂිකාර්මික කම්කරුවන් ලෙස සේවය කරති.

වගු අංක 35 : ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ද්විතියික වෘත්තීය රටාවන්

වෘත්තීය - ද්විතියික	පිරිමි	ගැහැණු	එකතුව	%
තමන්ටම අයත් ඉඩම් වගා කිරීම	194	22	216	70.4
කෘෂිකාර්මික ශ්‍රමිකයින්	15	5	20	6.5
කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින් (පුහුණු)	5	1	6	2.0
කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින්(නූපුහුණු)	5	0	5	1.6
සත්ත්ව පාලනය	24	6	30	9.8
වාණිජ ක්‍රියාකාරකම්	16	2	18	5.9
වෙළෙඳුන්	1	0	1	0.3
පෞද්ගලික අංශය/ සෙසු ශ්‍රේණි	3	0	3	1.0
විශ්‍රාමිකයින්	0	1	1	0.3
වෙනත්	4	3	7	2.3
එකතුව	267	40	307	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

සත්ත්ව පාලනය හා සත්ත්ව ගොවිපල පවත්වාගෙන යාම ග්‍රාමීය ශ්‍රී ලංකාවේ සුලභ වෘත්තීයකි. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් අතර මූලික රැකියාව ලෙස සත්ත්ව පාලනයෙහි නිරත පුද්ගලයින් 3 දෙනෙකුද ද්විතියික රැකියාව ලෙස එහි නිරත පුද්ගලයින් 56 දෙනෙකුද හඳුනාගෙන ඇත. 36 වගුව මගින් ඔවුන්ගේ දායකත්වය දැක්වේ.

වගු අංක 36 : හඳුනාගත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් අතර සත්ත්ව පාලනයෙහි නිරතවීමේ ස්වභාවය

සත්ත්ව වර්ගය	පවුල් සංඛ්‍යාව	සතුන් සංඛ්‍යාව	මුළු වටිනාකම රු.
එළදෙනුන්	29	89	1,975,000
මී හරක්	3	12	100,000
එළවන්	1	4	40,000
කුකුළන් ආදී සතුන්	25	1,837	461,650
වෙනත්	1	10	500
එකතුව	59	1,952	2,577,150

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් අතර, 943 දෙනෙකු (54.1%) ක්. වයස 51-70 අතර පසුවන්නන් වන අතර මොවුන් අතර ඉහළම අගයක් ගන්නා වයස් කාණ්ඩය මෙය වේ. මීට අමතරව, වයස 70 ඉක්මවූ ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් 216 දෙනෙකු සිටින අතර මොවුන් අවදානම් සහිත තත්වයන්හි සිටින අය ලෙස සැලකේ.

වගු අංක 37: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ වයස් කාණ්ඩයන්

වයස් කාණ්ඩය	පිරිමි	ගැහැණු	එකතුව	%
19-30	19	6	25	1.4
31-39	162	21	183	10.5
40-49	327	48	375	21.5
51-70	722	221	943	54.1
71-80	114	70	184	10.6
81 හා ඊට වැඩි	22	10	32	1.8
එකතුව	1,366	376	1,742	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

4.4 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ ආර්ථික තත්වය: පවුල් සාමාජිකයින්

මෙහි ඉදිරිපත් කෙරෙන ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පවුල්වල සාමාජිකයින්ගේ සමාජ ආර්ථික තොරතුරු අතර ගෘහ ඒකක ප්‍රධානියාගේ තොරතුරුද ඇතුළත්ය. පවුල්වල තොරතුරු පවුල් ඒකක මට්ටමින් එකතු කර ඇත. හඳුනාගත් පවුල් ඒකක 1,742 ක් ඇතුළත පවුල් සාමාජිකයින් 6,432 ක් සිටිති. මෙම පවුල් සංඛ්‍යාව අතර න්‍යෂ්ටික පවුල් කිහිපයක් එක්ව සකස් වූ විස්තෘත පවුල් 25 ක් සිටී. මෙම විස්තෘත පවුල් 25 අතර මුල් පවුල හා එක් න්‍යෂ්ටික පවුලක් පමණක් සහිතව සකස් වූ විස්තෘත පවුල් 19 කි. පවුල් 6 ක න්‍යෂ්ටික පවුල් 2 බැගින් ඇත. එබැවින් නැවත පදිංචි කිරීමේ කාර්යයයේදී විධායක නියෝජිතයන්ගේ/ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය විසින් න්‍යෂ්ටික පවුල් 25 ක් වෙත අවධානය යොමු කළ යුතුවේ.

වගු අංක 38 : විස්තෘත පවුල් තුළ සිටින න්‍යෂ්ටික පවුල් ගණන

න්‍යෂ්ටික පවුල් ගණන	බලපෑමට ලක්වූ නේවාසික නිවාස ඒකක ගණන
1	19
2	6
අදාළ නොවේ	1,717
එකතුව	1,742

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත
 පවුල්වල සාමාජිකයින් බහුතර පිරිසකට හොඳ අධ්‍යාපන පසුබිමක් ඇති බව පෙනී යයි. මොවුන්ගෙන් බහුතර පිරිස ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්ට අයත් වුවද ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම සතුටුදායක වේ. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන මෙම පිරිස අතර උපාධිධාරීන් හා පශ්චාත් උපාධිධාරීන් සැලකිය යුතු පිරිසක් සිටිති. ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම හා සැලකූ කළ තරුණ පරපුරට උසස් අධ්‍යාපන මට්ටමක් ඇත.

වගු අංක 39 : පවුල් වල සාමාජිකයින්ගේ අධ්‍යාපනික පසුබිම.

අධ්‍යාපනික පසුබිම	ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය		එකතුව
	පිරිමි	ගැහැණු	
අකුරු නොදන්න	124	108	232
අත්සන් කිරීමට හැකි	15	20	35

පාසල් යාමට සිටින	84	70	154
1-5 ශ්‍රේණිය දක්වා	472	451	923
6 ශ්‍රේණිය - සා/පෙළ දක්වා	1,130	962	2,092
අ.පො.ස. සා/පෙළ සමත්	585	584	1,169
අ.පො.ස. උ/පෙළ සමත්	709	665	1,374
උපාධි අපේක්ෂක/උපාධි	190	238	428
පශ්චාත් උපාධි	3	12	15
වෙනත්	6	4	10
එකතුව	3,318	3,114	6,432

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

මෙම පවුල් සාමාජිකයින්ගෙන් බහුතර පිරිස වයස් කාණ්ඩ තුනකට (19-30, 31-50, and 51-70) අයත් වන අතර එම පිරිස මුළු පවුල් සාමාජිකයින්ගෙන් 69% කි. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් මෙය ධනාත්මක ලක්ෂණයක් වන අතර ප්‍රතිස්ථානගතවීමේ කාර්යයේදී තරුණ පිරිසට පවුල් වල බොහෝ වගකීම් දැරිය හැකිය. තම පවුල්වල දුර්වල සාමාජිකයින් හා කණ්ඩායම් වෙත වැඩි සමාජ ආරක්ෂණයක් සැපයීමට මෙම තරුණ කොටස් වලට හැකිය. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන මෙම පවුල් අතර වැදගත්ම ලක්ෂණය වන්නේ කුඩා දරුවන් සංඛ්‍යාව ඉතා පහළ මට්ටමක වීමයි. මෙම පවුල්වල සිටින මුළු වැඩිහිටි ජන සංඛ්‍යාව 416 ක් වන අතර මෙම වයස් කාණ්ඩයට අයත් පුද්ගලයන් අතර ස්ත්‍රී පුරුෂ අනුපාතයෙහි සුළුකියයුතු වෙනසක් නොමැත. 40 වැනි වගුව මගින් ඒ පිළිබඳ විස්තර සැපයේ.

වගු අංක 40 : ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පවුල්වල සාමාජිකයින්ගේ වයස් ව්‍යුහය

වයස	පිරිමි	ගැහැණු	එකතුව	%
0-4	159	132	291	4.5
5-9	237	198	435	6.8
10-16	351	262	613	9.5
17-18	81	74	155	2.4
19-29	468	426	894	13.9
30-39	485	460	945	14.7
40-49	461	464	925	14.4
51-70	873	870	1743	27.1
71-80	157	183	340	5.3
81 සහ ඊට වැඩි	46	45	91	1.4
එකතුව	3,318	3,114	6,432	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත
 නැවත පදිංචි කිරීම සැලසුම් කිරීමේදී මෙම පවුල්වල සාමාජිකයින්ගේ ගේ වෘත්තීය රටාවන් ඉතා වැදගත් වේ. ඒ ඒ කාණ්ඩයන්ට අයත් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් වෙනුවෙන් වඩාත් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග හඳුනා ගැනීම සඳහා එය වැදගත්වේ. විශේෂයෙන්ම, ජීවනෝපායයන් හා ආදායම් ප්‍රතිශ්‍යාපන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීමේදී පිරිමි, ගැහැණු, රැකියා අහිමි පුද්ගලයින්, ශිෂ්‍යයින්, පාසල් නොයන ළමුන් ආදී කාණ්ඩ හඳුනා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. විස්තර වගු අංක 41 මගින් දැක්වේ.

වගු අංක 41: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පවුල්වල සාමාජිකයින්ගේ වෘත්තීය රටාවන්

වෘත්තීය	ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය		එකතුව	%
	පිරිමි	ගැහැණු		
තමන්ටම අයත් ඉඩම් වගා කිරීම	370	69	439	6.8

කෘෂිකාර්මික ශ්‍රමිකයින්	61	12	73	1.1
කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින් (පුහුණු)	235	66	301	4.7
කෘෂිකාර්මික නොවන ශ්‍රමිකයින්(නුපුහුණු)	76	12	88	1.4
ධීවර (මාළු විකිණීම)	1	2	3	0.0
රෙදි විවීම	1	5	6	0.1
සත්ත්ව පාලනය	4	5	9	0.1
වාණිජ ක්‍රියාකාරකම්	193	25	218	3.4
රජයේ සේවයේ/විධායක	50	44	94	1.5
රජයේ සේවයේ /සෙසු ශ්‍රේණි	246	292	538	8.4
පෞද්ගලික අංශය/විධායක	25	4	29	0.5
පෞද්ගලික අංශය/ සෙසු ශ්‍රේණි	214	112	326	5.1
හමුදා සේවය	140	10	150	2.3
පොලිස්, නිවාසාරක්ෂක,පෞද්ගලික ආරක්ෂක සේවා	45	4	49	0.8
ගෘහණියන්	17	899	916	14.2
විශ්‍රාමික පුද්ගලයින්	247	118	365	5.7
ශිෂ්‍යයින්	746	642	1,388	21.6
ලමුන් (වයස 0-5 අතර)	194	164	358	5.6
රැකියාවේ නියුක්ත නොවන	289	475	764	11.9
වෙනත්	164	154	318	4.9
එකතුව	3,318	3114	6,432	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත වගු අංක 42 මගින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පවුල් ඒකකවල ආදායම් වියදම් රටාවන් දැක්වේ. සන්සන්දනාත්මකව බැලූ කල ආදායම් හා වියදම අතර එතරම් වෙනසක් නොමැත. කෙසේ වෙතත් ඔවුන්ගෙන් බහුතර පිරිස හොඳ ආදායම් තත්වයකින් යුක්ත වේ. වයස්ගතභාවය හේතුවෙන් කිසිම ආදායමක් නොලපයන මුළුමනින්ම තම දරුවන් මත යැපෙන පවුල් 08 ක් සිටී. කෙසේ වෙතත් ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට පවුල් ඒකක ප්‍රධානීන් 181 දෙනෙකු පර්යේෂණ කණ්ඩායම සමග අනුකූල නොවූ අතර තම ආදායම් වියදම් විස්තර ලබා දීම ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. විස්තර සඳහා වගු අංක 42 බලන්න

වගු අංක 42 :ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ මාසික ආදායම් රටාව

කාණ්ඩය	ආදායම		වියදම	
	බලපෑමට ලක්වන	ප්‍රතිශතය	බලපෑමට ලක්වන	ප්‍රතිශතය

	පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව		පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව	
< 5001	28	1.8	27	1.7
5001 – 7500	29	1.9	25	1.6
7501 – 10000	58	3.7	49	3.1
10001 – 15000	164	10.5	124	7.9
15001 – 25000	383	24.5	293	18.8
25001– 50000	608	38.9	614	39.3
50001 – 100000	239	15.3	331	21.2
100001 – 200000	41	2.6	74	4.7
> 200000	11	0.7	24	1.5
එකතුව	1,561	100.0	1,561	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ ආදායම වියදම් තත්වය සැලකීමේදී, මෙම පවුල් බැංකු සමග ගනුදෙනු කරන ආකාරය හා ඔවුන්ගේ ණයගැති තත්වයන් කෙබඳුදැයි හඳුනාගැනීම වැදගත් කරුණකි. මොවුන්ගෙන් බහුතර පිරිසකට බැංකු ගිණුම් ඇත. මෙම පවුල්වල ණයගැතිභාවය සැලකීමේදී, පවුල් 385 (22.1%) ක් බැංකු ණය පහසුසකම් ලබා ගෙන ඇත. මෙයින් පෙනී යන්නේ බහුතර පිරිස තම ජීවනෝපායට අදාළව ස්ව-ගක්තියකින් යුතුවන බවයි. විස්තර සඳහා වගු අංක 43 බලන්න.

වගු අංක 43: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් ණය ලබා ගෙන ඇති අරමුණු

අරමුණ/විස්තරය	පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව	%
වාහනයක් මිලට ගැනීම	55	3.1
ඉඩමක් මිලට ගැනීම	25	1.4
වගා කටයුතු සඳහා	28	1.6
උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා	5	0.3
විවාහ මංගල්‍යය සඳහා	2	0.1
ව්‍යාපාරික අරමුණු සඳහා	50	2.9
නිවෙස් අළුත්වැඩියාව	113	6.5
පෞද්ගලික අරමුණු	112	6.4
ණය ලබාගෙන නොමැති	1,357	77.7
එකතුව	1,747	100

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් බොහෝ දෙනා මහා මාර්ගයට ආසන්නව ජීවත් වෙති. මාර්ගයට පහසුවෙන් පැමිණීම අරමුණු කරගෙන මාර්ගය දෙපස පදිංචිව සිටීම මොවුන් අතර පොදු ලක්ෂණයකි. ඔවුන් අවධානය යොමු කරන මිලට කරුණ වන්නේ පාසලයි. තම දරුවන්හට හොඳ අධ්‍යාපනයක් ලබා දීම කෙරෙහි ඔවුන් ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙති. තෙවනුව ඔවුන් අවධානය යොමු කරන වැදගත් කාරණය වන්නේ ප්‍රජා මධ්‍යස්ථානයයි. ඒ අනුව ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීමේදී මෙම මානයන් වෙත සැලකිල්ල යොමු කිරීම ඉතා වැදගත්වේ. වගු අංක 44 මගින් ඔවුන්ගේ අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන් හා භාවිතා කරන ස්ථානයන් පිළිබඳ විස්තර දැක්වේ.

වගු අංක 44 : අත්‍යවශ්‍ය සේවා ස්ථාන වෙත ඔවුන්ගේ නිවෙස් සිට ඇති දුර

සේවා ස්ථානය	දුර කි.මී.			
	< 1.00	1.00–1.99	2.00–2.99	3.00 සහ ඊට වැඩි
				එකතුව

පාසල	312	40	73	105	530
බෙහෙත් ශාලාව	161	11	62	298	532
ආසන්නතම රෝහල	111	14	67	462	654
වෙළඳපොල	140	13	55	433	641
දුම්රිය මාර්ගය	40	3	12	311	366
ප්‍රධාන මාර්ගයට ප්‍රවේශය	560	16	35	71	682
ප්‍රජා මධ්‍යස්ථානය	181	8	10	30	229
වෙනත්	4	0	1	0	0
එකතුව	1,509	105	315	1,710	3,634

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

4.5 අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත් වන, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්

ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් අපහසුතාවයට පත්වන, අවදානම් සහිත තත්වයන්හි ජීවත් වන පුද්ගලයින් හඳුනා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. පහත වගු අංක 45 මගින් දැක්වෙන පරිදි, විවිධ කාණ්ඩයන් යටතේ දැනට හඳුනාගෙන ඇති, ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන, අවදානම් සහිත තත්වයන්හි ජීවත් වන පුද්ගලයින් 942 ක් සිටිති. දෙවැනි වැඩිම අගය ගන්නා කණ්ඩායම වන්නේ නිල වශයෙන් ප්‍රකාශිත 2016 දරිද්‍රතා මට්ටමට අනුව හඳුනාගෙන ඇති දුගී පවුල් (314) වේ. සිය මූලික අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීම සඳහා පුද්ගලයෙකු මාසයකදී දැරිය යුතු අවම වියදම දරිද්‍රතා මට්ටම වේ (ශ්‍රී ලංකා රජයේ ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ නිර්වචනය). 2016 මැයි මස ඉදිරිපත් කළ නවතම තක්සේරුව අනුව වර්තමාන දරිද්‍රතා මට්ටම රු.4,089.00කි. සාමාජිකයින් 05 ක් සිටින පවුලක් සඳහා මෙය ආදේශ කළ විට පවුලට අදාළ සමස්ථ දරිද්‍රතා මට්ටම රු.20,445කි. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන දෙවන වැඩිම පුද්ගලයින් කාණ්ඩය වන්නේ වැඩිහිටි පුද්ගලයින්ය. ඔවුන් 410 ක් සිටින අතර එය සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවකි. වසස්ගතභාවය තීරණය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පිළිගත් සම්මතයට අනුව, වයස 60 හෝ ඊට වැඩි පිරිස වයස්ගතවූවන් ලෙස සැලකේ. විවිධ හේතූන් නිසා වෙන්ව ගිය පවුල් තෙවන වැඩිම අවදානම් සහිත තත්වයන්හි ජීවත් වන පිරිස වේ. වගු අංක 31 මගින් දැක්වෙන, වැන්දඹු, දික්කසාදවූ, වෙන්ව ගිය පුද්ගලයින් මෙම කාණ්ඩය යටතට ගැනෙන අතර මෙම පිරිස 158කි.

වගු අංක 45: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන, අවදානම් තත්වයන්හි ජීවත් වන හඳුනාගත් කාණ්ඩ

කාණ්ඩය	පිරිමි	ගැහැණු	එකතුව	%
වැන්දඹු	16	142	158	16.8
දික්කසාද වූ හා වෙන්වූ	05	02	07	0.7
වයස අවුරුදු 60 හා ඊට වැඩි වැඩිහිටියන්	286	124	410	43.5
මාසික ආදායම රු.20,445/- ට අඩු*	314		314	29.9
ප්‍රබල ලෙස ආබාධිත පුද්ගලයින්	19	05	24	2.5
ඉඩන් අහිමි පුද්ගලයින්	29		29	3.4
එකතුව			942	100

* 2016 නොවැම්බර් මස දරිද්‍රතා මට්ටම (රු.4,089) සාමාජිකයින් 05 ක් සිටින පවුලක් සඳහා ආදේශ කළ විට

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

මෙම ප්‍රධාන කාණ්ඩයන්ට අමතරව, ආබාධිත (24), ඉඩම් නොමැති/අනවසර (29) ආදී කාණ්ඩ කිහිපයක්ද වේ. නැවත පදිංචි කිරීමේ කාර්යයට අදාළව මෙම සාමාජීය කණ්ඩායම් තීරණය කරගැනීම හා හඳුනාගැනීම සිදුකර ඇත. එබැවින් නැවත පදිංචි කිරීමේ කාර්යයේදී, අවදානම් සහිත තත්වයන්හි ජීවත් වන හඳුනාගත් මෙම කාණ්ඩ කෙරෙහි ප්‍රබල ලෙස අවධානය යොමු කළ යුතුවේ. විවිධ අවදානම් සහිත තත්වයන් කිහිපයක් සහිත, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් සිටින අතර ඔවුන් විවිධ කාණ්ඩයන්

යටතේ හඳුනාගෙන ඇති බැවින්, නැවත විශ්ලේෂණයේදී මෙම පිරිසේ මුළු සංඛ්‍යාව වන්නේ 645කි. විස්තර සඳහා 45 වැනි වගුව බලන්න. අවදානම් සහිත තත්වයන්හි ජීවත් වන මෙම පිරිසට අමතරව සුළු හා ප්‍රබල ආබාධිත තත්වයන් සහිත සමාජිකයින් කිහිප දෙනෙක්ද මෙම පවුල්වල සිටී.

4.6 යෝජිත ව්‍යාපෘතියෙන් සිදුවන බලපෑම පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන බොහෝ පුද්ගලයින්හට අධිවේගී මාර්ගය යන්න නවතම සංකල්පයක් වන අතර මෙරට හෝ විදේශයක හෝ අධිවේගී මාර්ගයක් භාවිතා කර නොමැති බැවින් අධිවේගී මාර්ගය පිළිබඳව ඔවුන්ට පැහැදිලි කර ගැනීමක් අවශ්‍ය වේ.

වගු අංක 46 : යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ සානාත්මක බලපෑම් පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය

මතය	ප්‍රමුඛතාවය	ප්‍රමුඛතාවය	ප්‍රමුඛතාවය
	1	2	3
අසල්වැසි සම්බන්ධතා වල පැවැත්ම පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාව	276	152	124
ඥාති සබඳතා ජාලයේ පැවැත්ම පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාව	141	341	201
තම ගමෙන්/පාරම්පරික ප්‍රජාවෙන් දුරස්ථවීම	107	121	257
දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනයට බාධාවීම	89	51	57
තම ආහාර සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාව	118	243	67
ආදායම් මාර්ගවල පැවැත්ම පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාව	447	162	138
ව්‍යාපෘති ඉදිකිරීම් කාලය තුළ දුෂ්කරතාවන්ට මුහුණදීම	72	89	132
වෙනත්	10	2	4
එකතුව	1,260	1,161	980

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

කෙසේ වෙතත්, සමීක්ෂණ නිලධාරීන් විසින් සිදුකරන ලද මූලික හැදින්වීමෙන් හා ලබාදුන් තොරතුරු පත්‍රිකා දෙක මගින් ලද අවබෝධයෙන් අනතුරුව, විශේෂයෙන් සාමාජීය හා පාරිසරික වශයෙන්, යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මගින් ඇතිවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳව ඔවුන්ගේ ධනාත්මක හා සානාත්මක මතයන් ප්‍රකාශ කළහ. වගු අංක 46 මගින් පෙන්වන පරිදි ඔවුන්ගෙන් බහුතරයක් තම ආදායම් මාර්ගයන්හි සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳව බියෙන් පසුවෙති. ඉහත දැක්වූ පරිදි, ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගය වන්නේ කෘෂිකර්මාන්තයයි. තම ඉඩම් අහිමි වී, වගා බිම් වලින් දුරස්ථ ප්‍රදේශවල නැවත පදිංචිවීමට සිදුවුවහොත් අනාගතයේදී ඔවුන් මෙම අවිනිශ්චිතතාවට මුහුණපානු ඇත. දෙවන ප්‍රබලතම කණස්සල්ල වන්නේ තම සමාජ සබඳතා ජාලය බිඳී යනු ඇතැයි යන බියයි. වගු අංක 46 මගින් ඒ ඒ කරුණු පිළිබඳ ඔවුන් දැක්වූ ප්‍රමුඛතාවය සහිතව මේ පිළිබඳ වැඩි විස්තර ඉදිරිපත් කෙරේ.

ඔවුන් ව්‍යාපෘතියේ සානාත්මක බලපෑම් පිළිබඳව ප්‍රතිචාර දක්වමින් සිටින අතරම පර්යේෂණ කණ්ඩායම ඔවුන් සමග එහි යහපත් ප්‍රතිඵල පිළිබඳවද සාකච්ඡා කරන ලදී. අධිවේගී මාර්ග පහසුකම් පිළිබඳව පෙර අත්දැකීම් රහිත වුවද, ව්‍යාපෘතිය මගින් ප්‍රදේශයේ මාර්ග පද්ධතිය හා මාර්ග වෙත ප්‍රවේශවීමේ පහසුකම් වැඩිදියුණු වන බව ඔවුන් විශ්වාස කරති. ඔවුන්ගේ දෙවන ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන්නේ ජාතික සංවර්ධනය යන අංශයට වන අතර තෙවන ප්‍රමුඛතාවය ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය වෙත ලබා දෙයි. ඔවුන්ගේ අනෙකුත් ප්‍රමුඛතා ඇතුළු වැඩි විස්තර වගු අංක 47 මගින් ඉදිරිපත් කෙරේ.

වගු අංක 47 : යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ ධනාත්මක සමාජ බලපෑම් පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය

මතය	ප්‍රමුඛතාවය 1	ප්‍රමුඛතාවය 2	ප්‍රමුඛතාවය 3
අපට නවීන නිවසක් හිමිවේ	48	18	40
ප්‍රදේශය සඳහා හොඳ ප්‍රවේශ මාර්ග පද්ධතියක් ලැබේ	484	137	112
ජාතික මාර්ග සංවර්ධනය වීම	453	375	163
පළාත් මාර්ග සංවර්ධනය	116	417	384
ජාතික සංවර්ධනය වේගවත් වීම	89	167	248
අපගේ වාහන නඩත්තු වියදම් අඩුවීම	31	45	75
අපගේ ගමන් කාලය හා වියදම් අඩුවීම	36	45	76
එකතුව	1,257	1,204	1,098

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදුවන පාරිසරික බලපෑම පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය විමසීමේදී, බහුතර පිරිසකගේ මතය වූයේ ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් තමනට ශබ්ද දූෂණයට මුහුණ දීමට සිදුවන බවයි. ප්‍රදේශයේ පවත්නා ගුණාත්මක ජල මූලාශ්‍රයන්ට හානි වීම දෙවන වැඩිම පළමු ප්‍රමුඛතා සානාත්මක බලපෑම ලෙස ඔවුන් නම් කළෝය. තෙවන පළමු ප්‍රමුඛතාව ලබා දී ඇත්තේ ඔවුන් සතු දේපල විභේදනය වීම යනු කරුණකි. මෙම බොහෝ අයහපත් ප්‍රතිඵල ඉදිකිරීම් කාලය තුළ සිදුවන බව ඔවුන්ගේ විශ්වාසයයි. විස්තර 48 වගුවෙන් දැක්වේ.

වගු අංක 48:: යෝජිත ව්‍යාපෘතියෙන් සිදුවන පාරිසරික බලපෑම පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය

මතය	ප්‍රමුඛතාවය 1	ප්‍රමුඛතාවය 2	ප්‍රමුඛතාවය 3
නිතර සිදුවන ගංවතුර ගැලීම් වලට මුහුණ දීමට සිදුවේ	105	27	36
පවත්නා ජල සම්පත්හි ගුණාත්මක බව අඩුවේ	293	141	152
ශබ්ද දූෂණය ඇතිවේ	365	201	135
දූවිලි ඇතිවීම හා වායු දූෂණය	142	491	262
අපට ඉතිරිවන දේපල වලට හානි සිදුවේ.	275	182	157
තුරු ලතා සහිත ස්වාභාවික පරිසරය වෙනස් වේ	81	160	379
එකතුව	1,261	2	7

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

මෙම අධිවේගී මාර්ගය මාර්ග අනතුරු අඩු කිරීමට හේතුවනු ඇතිබව බහුතර පිරිසකගේ මතය විය. මාර්ග තදබදය අඩුවීම යන කරුණ සඳහා දෙවන වැඩිම ප්‍රමුඛතාව ලබා දී ඇත. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් බහුතර පිරිස වර්තමානයේදී සිය ප්‍රධාන ගමන් බිමන් අවශ්‍යතා සඳහා (කුරුණෑගල හා

මහනුවර වෙත යාම සඳහා) A 010 ජාතික මාර්ගය භාවිතා කරන අතර මාර්ගයේ වර්තමාන තත්වය හා වාහන තදබදය පිළිබඳ ඔවුනට අත්දැකීමක් ඇත. විස්තර සඳහා වගු අංක 49 බලන්න

වගු අංක 49 : යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදුවන ධනාත්මක පාරිසරික බලපෑම් පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ මතය

මතය	ප්‍රමුඛතාවය	ප්‍රමුඛතාවය	ප්‍රමුඛතාවය
	1	2	3
මාර්ග අනතුරු අඩුවේ	398	151	110
ඉන්දන වැයවීම අඩුවේ	261	411	158
මාර්ගයේවාහන තදබදය අඩුවේ	329	290	313
අධිවේගී මාර්ගය නිසා නව පාරිසරික අලංකරණයක් ඇතිවේ.	73	142	178
සංචාරක කර්මාන්තය දියුණු වේ.	76	90	123
මාර්ග ආරක්ෂාව පිළිබඳ ධනාත්මක ආකල්ප ඇතිවේ.	116	66	171
වෙනත්	6	4	2
එකතුව	1,259	1,154	1,055

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගෙන් බහුතර පිරිසකට ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනත, සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීමේ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් භාවිතා කරනු ලබන අනෙකුත් වන්දි ගෙවීමේ ක්‍රමවේද පිළිබඳව නිවැරදි අවබෝධයක් නොමැත. විස්තර වගු අංක 50 මගින් ලබා දේ.

වගු අංක 50 : නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ මූලික ව්‍යවස්ථාපිත හා ප්‍රතිපත්තිමය ලේඛනයන් පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ දැනුවත්භාවය.

දැනුවත්භාවය	ඔව්	නැත
ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනත (LAA)	244	1,025
සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීමේ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය (NIRP)	57	1,213
මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ ව්‍යාපෘති මගින් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් සඳහා ලබා දෙන පාරිතෝෂික	46	1,220

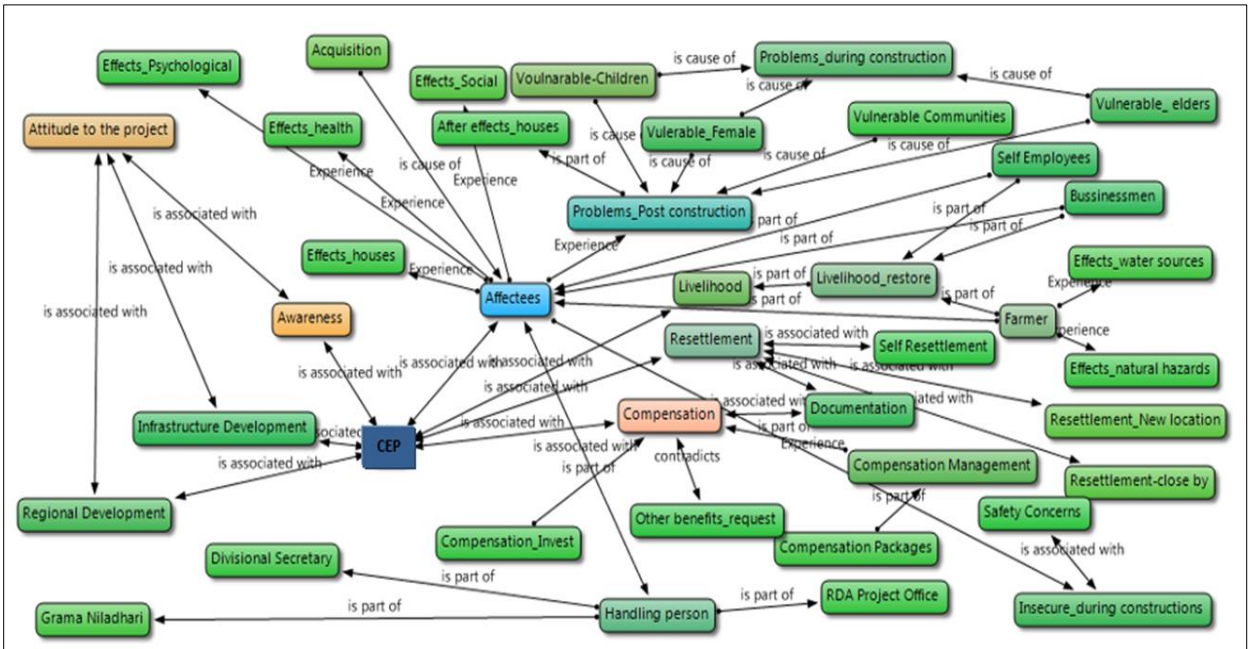
මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

අවසාන වශයෙන් සලකා බැලීමේ දී පෙනී යන්නේ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් තුළ යෝජිත ව්‍යාපෘතිය කෙරෙහි යහපත් ආකල්පයක් ඇති බවයි. එසේ වුවත් නැවත පදිංචිවීමට හා ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය කර ගැනීම සඳහා සැලකිය යුතු වන්දියක් ඔවුන් අපේක්ෂා කරති. එබැවින් මෙම වාර්තාව පදනම් කර ගනිමින් මනා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රමවේදයක් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සකස් කළ යුතුවේ.

රැස් කරන ලද ගුණාත්මක දත්තයන් ඇට්ලස් අයි.ටී. දත්ත විශ්ලේෂණ මෘදුකාංග වැඩසටහන මගින් ජාලයක ස්වරූපයෙන් සාරාංශ ගත කර, එමගින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් ව්‍යාපෘතිය කෙරෙහි දරන සමස්ථ මතයේ හරස් කඩක් ඉදිරිපත් කෙරේ. මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීමේ

ව්‍යාපෘතිය කේන්ද්‍රීය විෂයය වන අතර ඒ ආශ්‍රිත පරිවාර විෂයය කිහිපයක්ද මෙම කේන්ද්‍රීය විෂයය සමග දැඩිව එකට බැඳී පවතී. මෙම පරිවාර විෂයයන් ද ඒ එකිනෙක හා සමීප සබඳතාවකින් යුක්තවේ. මේ පිළිබඳ වැඩි විස්තර ප්‍රස්ථාර අංක 01 මගින් ඉදිරිපත් කෙරේ.

ප්‍රස්ථාර අංක 01 : මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතියට අදාළ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ ඡාලාකාර දර්ශනය

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/ගුණාත්මක දත්ත

මීට අමතරව, මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 2014 වර්ෂයේ සකස් කරන ලද නිර්මාණ සැලැස්මට අනුව ව්‍යාපෘති කාර්යය සඳහා ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් තවත් අපහසුතා කිහිපයක් තමන්ට ඇතිවිය හැකි බව පුද්ගලයින් කිහිප දෙනෙක් ප්‍රකාශ කර සිටිති. මෙම කරුණු සාරාංශගත කර වගු අංක 51 මගින් ඉදිරිපත් කෙරේ. එම කරුණු දැක්වීම් සෘජුවම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇති අතර නැවත පදිංචි කිරීමේ උපදේශක වෙතද ඒවායේ පිටපත් යොමුකර තිබේ. කෙසේ වෙතත් මෙම ගැටළු සඳහා විසඳුම් විධායක නියෝජිතායතනය විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති අතර ව්‍යාපෘතියේ වර්තමාන නිර්මාණ සැලසුම මගින් කර ඇති වෙනස්කම් නිසා මෙම ගැටළු හේතුවෙන් විශාල බලපෑමක් ඇති නොවේ.

වගු අංක 51 : සමාජ ආරක්ෂණයට අදාළව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති කරුණු.

අනු අංකය	පුද්ගලයා/කණ්ඩායම	ගැටළුව	කරුණු දැක්වීම්
1	ආර්.ජී. සෙනෙවිරත්න මහතා	ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන කහපත්වල පුබ්බිලිය ජනපදයේ සුසාන භූමිය වෙනුවෙන් විකල්ප භූමි භාගයක් ලබා දීම. ලක්ෂ්මන් මල්වතුගොඩ මහතාට අයත් ඉඩමක් ඒ සඳහා යෝජනා කරයි.	සුසාන භූමිය වෙනුවෙන් විකල්ප භූමි භාගයක් ලබා ගැනීම සඳහා ආයතනික සහාය අවශ්‍ය වේ.
2	එම්.ඩී. සෝමවතී මෙය	සියළුම ඉඩම් කට්ටි (උස්බිම් හා කුඹුරු) ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන බැවින් විකල්ප ඉඩම් අපේක්ෂා කෙරේ.	රට වෙනුවෙන් සිදුකරන විශේෂ සේවය සලකා, ඇයගේ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය කර ගැනීම හා සාධාරණ

			වන්දි මුදලක් ලබා ගැනීම සඳහා ආයතනික සහාය අවශ්‍ය වේ.
--	--	--	--

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/ගුණාත්මක දත්ත

5 වැනි පරිච්ඡේදය : ව්‍යාපෘතියට අදාළ හිමිකම් ක්‍රමවේදය, සහාය හා ප්‍රතිලාභ

5.1 හැඳින්වීම

දැනට පවතින ඉඩම් නීති අනුව (1950 අංක 09 දරන ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනත හා පසුව ඊට කරන ලද සංශෝධනයන්) ව්‍යවස්ථාපිත වන්දි ලැබීමට සුදුසුකම් ලබන මූලික ප්‍රතිලාභීන් වන්නේ ඉඩම් හෝ පරවශතාවයන් හිමිකරුවන්ය. “සම අයිතිකරු, උකස් හිමියා, බදුකරු ලෙස හෝ අන් ආකාරයකින් එම ඉඩම හෝ එහි කොටසක් හෝ පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන වෙනත් ඕනෑම පුද්ගලයෙකු හෝ, සහ එම ඉඩම පිළිබඳ හිමිකමේ යම්කිසි ස්වභාවයක්, එම ඉඩම වෙනුවෙන් ලැබූ හෝ ලැබීමට නියමිත යම්කිසි කුලියක් හෝ ලාභයක් ” යනාදී අයිතිය පිළිබඳ වෙනත් ප්‍රභේදයන්ද මේ සඳහා සලකා බැලීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනතේ 08 වැනි ඡේදය මගින් සලසා ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඉහත ප්‍රභේදයන්ට අයත් හිමිකම් ඔප්පු නොදරන බොහෝ පුද්ගලයින්හට එම ඉඩම් අත්කර ගැනීමට අදාළ ව්‍යවස්ථාපිත ක්‍රියාවලියේ අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන ඔප්පු කළ හැකි සාක්ෂ්‍ය නොමැත. එබැවින් බොහෝ අවස්ථාවල මෙවැනි හිමිකම් කියන්නන් වන්දි ගෙවීමේ ව්‍යවස්ථාපිත ක්‍රියාවලියෙන් ඉවත් කරනු ලැබේ. සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය යනු ඔප්පු හිමිකම් නොදරන, යම් ඉඩමකට ඇති සම්බන්ධය ඔප්පු කිරීමට ප්‍රබල ඔප්පු කළ හැකි සාක්ෂ්‍ය නොමැති හෙයින් මෙසේ ඉවත් කෙරෙන පිරිස ප්‍රතිලාභීන් ලෙස ආවරණය කිරීම සඳහා දරන ලද උත්සාහයකි. උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය විසින් පෙරදී හඳුන්වා දුන්, කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් අනුමත පාරිතෝෂික පැකේජය, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත හා සමගාමීව ක්‍රියාත්මක වෙමින් ඉඩම් අත්කරගැනීමේ ක්‍රියාවලිය

වේගවත් කරනු ලබන මෙවලමකි. ව්‍යවස්ථාපිත වන්දි හා නැවත පදිංචිවීමේ වැය අතර වෙනස සමනය කිරීම සඳහා, ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් ආර්ථිකමය හා සමාජීය වශයෙන් බලපෑමට ලක්වන පුළුල් පරාසයකට අයත් පුද්ගලයින්හට අතිරේක සහන සැලසීමට මෙම පාරිතෝෂික පැකේජය භාවිතා වේ.

මුදල් යනු වන්දි ගෙවීම් සඳහා භාවිත කළ යුතු යථාර්ථවාදී සහන සැලසීමේ මාධ්‍යයක් නොවන බව පැහැදිලි කරුණකි. එසේ වුවත් රජයට හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට තම ඉඩම් වලින් ඉවත් කෙරෙන සෑම අයෙකුටම විකල්ප ඉඩම් ලබා දීමේ හැකියාව නොමැත. එබැවින් බොහෝ විට අනුගමනය කළ හැකි විකල්පය වන්නේ, බොහෝ හිමිකරුවන් අයිතිය දරන පෞද්ගලික දේපල වෙනුවෙන් මුදල් වන්දි පිරිනැමීමයි (මෙම හිමිකරුවන්, නෛතික ඔප්පු දරන්නන්, කුලීනිවැසියන්, බදුකරුවන්, හවුල් හිමිකරුවන් ආදීන් විය හැකිය). එබැවින් වන්දි ලබාදීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් හඳුනාගැනීම, සැලසුම්කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 63 (2) (E) වගන්තිය (460 පරිච්ඡේදය) යටතේ ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යවරයා විසින් නිකුත් කරන ලද හා 2014.02.18 දින පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලද 2014.05.30 දිනැති අංක 1864/54 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය හා මෙම ගැසට් පත්‍රය යටතේ උතුරු අධිවේගී මාර්ගය ඇතුළත් වන අංක /14/0833/533/008 දරණ කැබිනට් පත්‍රිකාව අනුව සිදුකළ යුතුවේ. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කිරීම සඳහා මග පෙන්වන තවත් ප්‍රධානතම ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් වන්නේ ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය මගින් සම්පාදිත සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචිකිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියයි. මෙම පරිමානයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් සඳහා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක අවශ්‍යතාවය ජාතික පරිසර පනත මගින්ද අවධාරණය කෙරේ. මෙම ව්‍යාපෘතියද ජාතික පරිසර පනතේ නියමයන් යටතට ගැනෙන ව්‍යාපෘතියක් බැවින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කිරීම අනිවාර්යය වේ. ඒ අනුව මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම හා හිමිකම් ක්‍රමවේදය 2014.05.30 දිනැති අංක 1864/54 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය අනුව සකස් කර ඇත. 2014 වර්ෂයේදී සකස් කරන ලද රෙගුලාසි ප්‍රකාරව, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 2 වැනි පරිච්ඡේදයට අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා නියමිත දැන්වීම් ගැසට් පත්‍රයෙහි පළකිරීමෙන් අනතුරුව, නව ව්‍යාපෘතීන් සඳහා වන පාරිතෝෂික පැකේජය අදාළ වනු ඇත.

5.2 ව්‍යාපෘතියට අදාළ හිමිකම් ප්‍රතිපත්තිය

ඉඩම් හිමිකම් වර්ගය මත පදනම්ව සහ දේපල හා ජීවනෝපායට අදාළව සිදුවෙනැයි අපේක්ෂිත අහිමිවීම් හා හානි මත පදනම්ව, ව්‍යාපෘතිය යටතේ නැවත පදිංචිකිරීමේ හා ජීවනනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ ප්‍රතිලාභ සඳහා ඇති හිමිකම්, එනම් හිමිකම් ක්‍රමවේදය වගු අංක 52 මගින් දක්වා ඇත.

වගු අංක 52: ව්‍යාපෘතියට අදාළ හිමිකම් ක්‍රමවේදය

	අභිමිච්චම/භානිය	හිමිකම් ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
අ. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් අභිමිච්චම (පහත් බිම් හා උස්බිම්) කෘෂිකාර්මික නොවන ඉඩම්					
අ.1	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් අභිමිච්චම	හිමිකම් ඔප්පුව හෝ ලියාපදිංචි කිරීමේ සහතිකය ඇති අයිතිකරු	<p>තම ඉඩම වෙනුවට (ස්ථානීය ස්වභාවයෙන් හා ඵලදායීතාවයෙන් සමාන) ඉඩමක් ලබාගැනීමේ විකල්පය තෝරාගැනීමේ අවස්ථාව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්හට ලබා දෙනු ලැබේ. එවැනි ඉඩමක් සපයා ගැනීමේ හැකියාවට යටත්ව මෙම අවස්ථාව හිමිවේ.</p> <p>නැවත පදිංචිකිරීමේ වැය ලෙස, ඉඩම අභිමිච්චම වෙනුවෙන්, මුදලින් ගෙවන වන්දියක්</p> <p>ඉඩමෙන් කොටසක් පමණක් අත්කර ගැනෙන හා ඉතිරි කොටස ආර්ථිකමය වශයෙන් ඉදිරි භාවිතය සඳහා ප්‍රයෝජනවත් තත්වයක නොමැති විට, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතට අනුව, අදාළ පුද්ගලයාගේ මනාපය මත, ඉතිරි බිම් කොටසද අත්කර ගැනීම හෝ නැවත පදිංචිවීමේ වැය ලෙස, ඊට සිදුව ඇති හානියට වන්දි ගෙවීම සිදුකෙරේ.</p> <p>එකී ක්‍රමන අවස්ථාවේ වුවද, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත්</p>	<p>වත්කම් අභිමිච්චම සහ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය වෙනුවෙන් ගෙවීම් සිදුකිරීම.</p> <p>ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 46 1 (iii) අනුව ලැබෙන හිමිකම් මත පදනම්ව හෝ 2014.03.05 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනයේ රෙගුලාසිවලට අනුව ප්‍රධාන තක්සේරුකරු විසින් තීරණය කරන පරිදි, ආදායම් අභිමිච්චම වෙනුවෙන් ගෙවීම</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, වියදම් ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්.</p>

අභිමිච්ච/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		කාලයක් ලබා දීම හෝ වෙළඳපල මිළ අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම හෝ කරනු ලැබේ. ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.1)සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)		
A2	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් අභිමිච්ච	තම දෙමාපියන්ගෙන් ලද උරුමය මත හවුල් හිමිකරුවන්	<p>තම ඉඩම වෙනුවට (ස්ථානීය ස්වභාවයෙන් හා ඵලදායීතාවයෙන් සමාන) ඉඩමක් ලබාගැනීමේ විකල්පය තෝරාගැනීමේ අවස්ථාව ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්හට ලබා දෙනු ලැබේ. එවැනි ඉඩමක් සපයා ගැනීමේ හැකියාවට යටත්ව මෙම අවස්ථාව හිමිවේ.</p> <p>නැවත පදිංචිකිරීමේ වැය ලෙස, ඉඩම අභිමිච්ච වෙනුවෙන්, මුදලින් ගෙවන වන්දියක්</p> <p>ඉඩමෙන් කොටසක් පමණක් අත්කර ගැනෙන හා ඉතිරි කොටස ආර්ථිකමය වශයෙන් ඉදිරි භාවිතය සඳහා ප්‍රයෝජනවත් තත්වයක නොමැති විට, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතට අනුව, අදාල පුද්ගලයාගේ මනාපය මත, ඉතිරි බිම් කොටසද අත්කර ගැනීම හෝ නැවත පදිංචිවීමේ වැය ලෙස, ඊට සිදුව ඇති හානියට වන්දි ගෙවීම සිදුකෙරේ.</p>	<p>වත්කම් අභිමිච්ච සහ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය වෙනුවෙන් ගෙවීම් සිදුකිරීම.</p> <p>ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 46 1 (iii) අනුව ලැබෙන හිමිකම් මත පදනම්ව හෝ 2014.03.05 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනයේ රෙගුලාසිවලට අනුව ප්‍රධාන තක්සේරුකරු විසින් තීරණය කරන පරිදි, ආදායම් අභිමිච්ච වෙනුවෙන් ගෙවීම</p> <p>සත්‍ය (නෛතික) අයිතිකරු නිශ්චය කිරීමේදී ඔප්පු වර්ගය අනුව ඊට වෙනස්කම් සිදුවිය හැකිය.(ජයභූමි හා ස්වර්ණභූමි ඔප්පුවලට අනුව, දෙමාපියන්ගේ මරණින් පසුව උරුමය වැඩිමහල් පුතා වෙත හිමිවේ). තවද</p>

අභිමිච්චම/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>එකී කුමන අවස්ථාවේ වුවද, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම හෝ වෙළඳපල මිළ අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම කරනු ලැබේ.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.1) සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>	<p>ජනපදකරණ ඉඩම් (දෙමාපියන්ගේ මරණින් පසුව උරුමය බාල පුතා වෙත හිමිවේ), මහනුවර උරුමය යටතේ ඉඩම් (දෙමාපියන්ගේ මරණින් පසුව උරුමය වැඩිමහල් පුතා වෙත හිමිවේ) ආදී ඉඩම් ලබාදීමේ යෝජනා ක්‍රමය අනුවද සත්‍ය අයිතිය තීරණය වේ. වෙනස් වේ කෙසේ වෙතත්, පියා හෝ මව තමන්ගෙන් පසු අයිතිය සියලු දරුවන් වෙත සමව ලබා දී ඇත්නම්, සියලු දරුවන්හට දේපල අයිතිය සමව හිමිවේ.</p> <p>සංස්කෘතිකමය වශයෙන් ප්‍රාදේශීයව භාවිතා වන වෙනත් භාවිතාවන්ද පවතී. එබැවින්, අත්කරගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී, මෙසේ පවතින භාවිතයන් උල්ලංඝනය නොකළ යුතුය.</p>	
A3	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වෙත ප්‍රවේශය අභිමිච්චම.	බදුකරු, බදු පදනමින් හෝ කුලී පදනමින් භුක්ති විදින්නා, අද ගොවියා	ඉඩම සඳහා ගෙවීමක් සිදු නොකෙරේ. බදුකරු, බදු පදනමින් හෝ කුලී පදනමින් භුක්ති විදින්නා, අද ගොවියා විසින් වගා	අභිමිච්චු හෝග සහ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය වෙනුවෙන් ගෙවීම් සිදුකිරීම. මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, , ප්‍රාදේශීය ලේකම්.

අභිමිච්චම/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>කර ඇත්නම්, ඒ වන විට පවතින හෝග සහ/හෝ ගස් සඳහා F1 හි දක්වා ඇති පරිදි වන්දි ගෙවීම් සිදුකරනු ලැබේ.</p> <p>එකී කුමන අවස්ථාවේ වුවද, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම හෝ වෙළඳපල මිළ අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම හෝ කරනු ලැබේ.</p> <p>බලපෑමට ලක්වූ ඉඩම් ප්‍රමාණයට අදාළව ඉතිරි බදු/පැවරුම් කාලය සඳහා ශුද්ධ ආදායම අභිමිච්ච වෙනුවෙන් මූල්‍යමය ගෙවීම.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.1)සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>		
A4	<p>කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වෙත ප්‍රවේශය අභිමිච්ච.</p> <p>හවුලට වගාකරන්නා (sharecopper)</p>	<p>ඉඩම සඳහා ගෙවීමක් සිදු නොකෙරේ.</p> <p>හවුලට වගාකරන්නා (sharecopper) විසින් වගා කර ඇත්නම්, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම හෝ වෙළඳපල මිළ අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම හෝ කරනු ලැබේ.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.1)සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>	<p>අභිමිච්ච හෝග සහ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය වෙනුවෙන් ගෙවීම් සිදුකිරීම.</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, විශදම් තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්.</p>

	අභිමිච්ච/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම																	
A5	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වෙත ප්‍රවේශය අභිමිච්ච.	ඔප්පු හිමිකම් නොදරන්නා හෝ පෞද්ගලික හෝ රජයේ ඉඩම අයුතු ලෙස අල්ලා ගත් තැනැත්තා	<p>ඉඩම සඳහා ගෙවීමක් සිදු නොකෙරේ.</p> <p>ඔප්පු හිමිකම් නොදරන්නා විසින් වගා කර ඇත්නම්, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම හෝ වෙළඳපල මිළ අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම හෝ කරනු ලැබේ.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.1) සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>	අභිමිච්ච හෝග සහ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය වෙනුවෙන් ගෙවීම් සිදුකිරීම.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, වියදම් තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්.																	
A6	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වෙත ප්‍රවේශය අභිමිච්ච.	විහාර හෝ දේවාලගම් ඉඩමක් ඔප්පු හිමිකම් රහිතව භුක්ති විදින්නා	<p>පහත නිර්ණායකයට අනුව ඉඩම් සඳහා වන්දි ගෙවීම.</p> <table border="1" data-bbox="936 805 1442 1214"> <thead> <tr> <th data-bbox="936 805 1086 917" rowspan="2">භුක්ති විදින කාලය</th> <th colspan="2" data-bbox="1086 805 1442 837">ගෙවීම් ප්‍රතිශතය</th> </tr> <tr> <th data-bbox="1086 837 1288 917">භුක්තිවිදින්නා</th> <th data-bbox="1288 837 1442 917">අයිතිකරු</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="936 917 1086 991">වසර 20 ට වැඩි</td> <td data-bbox="1086 917 1288 991">75</td> <td data-bbox="1288 917 1442 991">25</td> </tr> <tr> <td data-bbox="936 991 1086 1064">වසර 10-20 අතර</td> <td data-bbox="1086 991 1288 1064">50</td> <td data-bbox="1288 991 1442 1064">50</td> </tr> <tr> <td data-bbox="936 1064 1086 1137">වසර 5-10 අතර</td> <td data-bbox="1086 1064 1288 1137">25</td> <td data-bbox="1288 1064 1442 1137">75</td> </tr> <tr> <td data-bbox="936 1137 1086 1214">වසර 5 ට අඩු</td> <td data-bbox="1086 1137 1288 1214">10</td> <td data-bbox="1288 1137 1442 1214">90</td> </tr> </tbody> </table> <p>ඔප්පු හිමිකම් නොදරන්නා විසින් වගා කර ඇත්නම්, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම හෝ</p>	භුක්ති විදින කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය		භුක්තිවිදින්නා	අයිතිකරු	වසර 20 ට වැඩි	75	25	වසර 10-20 අතර	50	50	වසර 5-10 අතර	25	75	වසර 5 ට අඩු	10	90	ඉඩම සංවර්ධනය කිරීම සඳහා සිදුකළ සියළු ආයෝජන අභිමිච්ච හෝග සහ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය වෙනුවෙන් ගෙවීම් සිදුකිරීම.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, වියදම් තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම් සහ මහා භාරකාරදෙපාර්තමේන්තුව
භුක්ති විදින කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය																					
	භුක්තිවිදින්නා	අයිතිකරු																				
වසර 20 ට වැඩි	75	25																				
වසර 10-20 අතර	50	50																				
වසර 5-10 අතර	25	75																				
වසර 5 ට අඩු	10	90																				

	අභිමිච්චම/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
			<p>වෙළඳපල මිල අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම හෝ කරනු ලැබේ.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.1) සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>		
B. නේවාසික ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි					
B1	නේවාසික ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි අභිමිච්චම	හිමිකම් ඔප්පු, ලියාපදිංචි සහතික හෝ නීතියෙන් පිළිගත් වෙනත් ලේඛන මගින් අයිතිය	<p>ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි අර්ධ වශයෙන් අභිමිච්චම</p> <p>ඉතිරිව තිබෙන ඉඩම් ප්‍රමාණය ගොඩනැගිල්ල නැවත ඉදිකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වීම, මිල අවප්‍රමාණවීම් සඳහා හෝ අදාළ ගොඩනැගිල්ල පෙර තිබූ තත්වයට නැතහොත් ඊට වඩා හොඳ තත්වයකට අලුත් වැඩියා කිරීමට හෝ නැවත ඉදිකිරීම සඳහා බේරාගත හැකි ද්‍රව්‍ය සඳහා අඩු කිරීමක් සිදු නොකොට, සම්පූර්ණයෙන් නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට අදාළ වැයට අනුව, ද්‍රව්‍යවලින් සහ/හෝ මුදලින්, ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි සඳහා ගෙවීම් (ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ ප්‍රතිපාදන සහ 2008 රෙගුලාසි - 2009.04.07 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනය)</p> <p>G1.1 යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා, සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාළ වියදම් සඳහා</p>	අභිමිච්චු වත්කම් සඳහා ගෙවීම, ඉතිරි බිම් කොටස මග නැවත ස්ථාපිත වීමට හෝ විකල්ප ඉඩමක නැවත පදිංචි වීමට හා මාරු වී යන කාලය තුළ සහාය	මාර්ග අංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි ගොඩනගන්නේ නම් ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ සහාය අවශ්‍ය වනු ඇත.

	අභිමුඛ/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
			<p>G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව.</p> <p>H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>තාවකාලික නවාතැනක් සොයා ගැනීම සඳහා පවුල් ඒකක සාමාජිකයින්හට සාධාරණ කාලයක් (අවම මාස දෙකක්) ලබා දීම</p> <p>ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි පූර්ණ වශයෙන් අභිමුඛ වීම</p> <p>නැවත ඉදිකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් බිම් ප්‍රමාණයක් නොමැති ගොඩනැගිලි සඳහා පහත හිමිකම් අදාල වේ.</p> <p>1. ප්‍රතිස්ථානගතවීම සඳහා විකල්ප බිම් කොටසක් සොයා ගැනීම සඳහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ සහාය ලබා දීම හෝ ව්‍යාපෘතිය විසින් ගොඩනංවන ලද නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමියක් වේ නම් හා එහි ස්ථානගතවීමට ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයා තීරණය කරයි නම් එහි ප්‍රතිස්ථානගත වීමට අවශ්‍ය සහාය ලබා දීම (ඉඩම සංවර්ධනය කිරීමට පෙර වටිනාකම මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් අදාල පුද්ගලයා වෙතින් ආපසු ලබා ගැනේ)</p>		

	අභිමිච්ච/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
			<p>2. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයා තීරණය කරයි නම්, තමන් විසින්ම ප්‍රතිස්ථානගත වීමේ රු.500,000/- නොවැඩි දීමනාවක් ලබා දීම</p> <p>G1.1යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා,සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාල වියදම් සඳහා G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව.</p> <p>H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>තාවකාලික නවාතැනක් සොයා ගැනීම සඳහා පවුල් ඒකක සාමාජිකයින්හට සාධාරණ කාලයක් (අවම මාස දෙකක්) ලබා දීම</p>		
B2	කුලී නවාතැන් අභිමිච්ච	බදුකරු, බදු පදනමින් හෝ කුලී පදනමින් භුක්ති විදින්නා,	<p>කුලී නවාතැන අර්ධ වශයෙන් අභිමි චීම</p> <p>කුලී නවාතැනකට අර්ධ භානි සිදුවන්නේ නම්, එහි අයිතිකරුගේ එකගතාවය මත එහි රැඳී සිටීමේ විකල්පය අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා සතු වන අතර නොඑසේනම් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා ඉවත්ව යාමට තීරණය කරයි</p>	<p>නවාතැන් කුලියට අදාලව මූල්‍ය දීමනාව හෝ ඉතිරි බදු වටිනාකම, විකල්ප නවාතැනක් සොයා ගැනීම සඳහා සහාය සහ නවාතැන් මාරු වී යන කාලය සඳහා සහාය .</p>	<p>මාර්ග අංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම් ,.</p>

අනිමිත/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>නම් මාස 3 ක මාසික කුලිය පහත පරිදි ගෙවනු ලැබේ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • මහනගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 20,000/- බැගින් • නගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 15,000/- බැගින් • ප්‍රාදේශීය සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 10,000/- බැගින් <p>H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>කුලී නවාතැන පූර්ණ ලෙස අනිමි වීම</p> <p>කුලී නවාතැනකට පූර්ණ හානි සිදුවන්නේ නම්, උපරිම මාස 06 ක කාලයක් කුලියට නැවතීමේ පහසුකම් සපයා ගැනීම සඳහා පහත දැක්වෙන පරිදි මූල්‍ය සහාය සැපයීම.</p> <ul style="list-style-type: none"> • මහනගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 20,000/- බැගින් 		

අභිමිච්චම/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම	
		<ul style="list-style-type: none"> • නගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 15,000/- බැගින් • ප්‍රාදේශීය සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 10,000/- බැගින් <p>දැරිය හැකි කුලියකට නව කුලී වාසස්ථානයක් සොයා ගැනීම සඳහා සහාය හා H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>කුලී වාසස්ථානය පූර්ණ වශයෙන් භානියට පත් වන්නේ නම්, කුලී කරු විසින් එම වාසස්ථාන හිමිකරු වෙත ගෙවන ලද අත්තිකාරම් මුදල් නැවත ලබා ගැනීම සඳහාද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහාය වනු ඇත.</p>			
B3	නේවාසික ගොඩනැගිලි අභිමිච්චම	ඔප්පු හිමිකම් නොමැති භුක්ති විදින්නා, බලපත්‍ර නොමැති හෝ අනවසර පදිංචිකරු	<p>ගොඩනැගිල්ලක් අර්ධ හෝ පූර්ණ ලෙස අභිමිච්චම</p> <p>ඉඩම සඳහා ගෙවීම් කරනු නොලැබේ.</p> <p>රජයේ ඉඩමක පදිංචි අනවසර පදිංචිකරුවෙක් නම්, අපහසුතාවයට පත් වන පුද්ගලයාහට යථාතත්වයට පත්වීමට අවශ්‍ය වැය වටිනාකම අදාළ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගේ එකඟතාවය මත ගෙවනු</p>	<p>රජයේ හෝ පෞද්ගලික ඉඩම්වල අනවසර පදිංචිකරුවන් හෝ හිමිකම් ඔප්පු නොදරන්නන්හට අභිමිච්ච දේපල සඳහා ගෙවීම, ඉඩමෙහි නැවත සංවිධානය වීම සඳහා සහාය හෝ ප්‍රතිස්ථානගත වීමට ක්‍රියාකරන්නේනම් විකල්ප භූමියක් සැපයීම සහ මාරු වී යන කාලය තුළ සහාය</p>	<p>මාර්ග අංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම් , නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි ගොඩනගන්නේ නම් ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ සහාය අවශ්‍ය වනු ඇත.</p>

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>ලැබේ. (2014 රෙගුලාසි - 2014.05.30 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනය)</p> <p>ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා පෞද්ගලික ඉඩමක පදිංචි අනවසර පදිංචිකරුවෙක් නම්, අයිතිකරු විසින් ඊට එරෙහිව උසාවි ක්‍රියා මාර්ගයක් ආරම්භ කර නොමැති නම්, එකී ඉඩම මත සිදුකරන ලද වැඩිදියුණු කිරීම වටිනාකම, ප්‍රමාණවත් පරිදි තහවුරු කිරීමෙන් අනතුරුව, ලබාගැනීමට සුදුසුකම් ලබයි.</p> <p>මෙසේ පෞද්ගලික ඉඩමක අනවසරයෙන් පදිංචි, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා එකී ඉඩමෙන් ඉවත්වීමට ද, ඔහු විසින් තෝරාගන්නා පරිදි, විකල්ප ඉඩමක පදිංචි වීමට හෝ නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියක් ව්‍යාපෘතිය විසින් ගොඩනැගීමේ එහි පදිංචිවීමට හෝ උනන්දු කරවීමට ද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ක්‍රියා කරනු ඇත.</p> <p>G1.1යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා, සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාළ වියදම් සඳහා G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව.</p>		

අභිමිච්චම/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම																	
B4	නේවාසික ගොඩනැගිලි අභිමිච්චම	<p>ඔප්පු හිමිකම් නොමැතිව විහාර හා දේවාලගම් ඉඩම් භුක්ති විදින්නා</p> <table border="1" data-bbox="936 454 1444 865"> <thead> <tr> <th rowspan="2">පදිංචි කාලය</th> <th colspan="2">ගෙවීම් ප්‍රතිශතය</th> </tr> <tr> <th>පදිංචිකරු</th> <th>අයිතිකරු</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>වසර 20ට වැඩි</td> <td>75</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>වසර 10-20 අතර</td> <td>50</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>වසර 5-10 අතර</td> <td>25</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>වසර 5 ට අඩු</td> <td>10</td> <td>90</td> </tr> </tbody> </table> <p>ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා එකී ඉඩමෙන් ඉවත්වයාමට ද, ඔහු විසින් තෝරාගන්නා පරිදි, විකල්ප ඉඩමක පදිංචි වීමට හෝ නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියක් ව්‍යාපෘතිය විසින් ගොඩනැගෙන්නම් එහි පදිංචිවීමට හෝ උනන්දු කරවීමට ද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ක්‍රියා කරනු ඇත.</p> <p>G1.1යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා, සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාළ වියදම් සඳහා</p>	පදිංචි කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය		පදිංචිකරු	අයිතිකරු	වසර 20ට වැඩි	75	25	වසර 10-20 අතර	50	50	වසර 5-10 අතර	25	75	වසර 5 ට අඩු	10	90	<p>H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>පහත නිර්ණයකයට අනුව ඉඩම් සඳහා වන්දි ගෙවීම.</p> <p>රජයේ හෝ පෞද්ගලික ඉඩම්වල අනවසර පදිංචිකරුවන් හෝ හිමිකම් ඔප්පු නොදරන්නන්හට අභිමි ච්ච දේපල සඳහා ගෙවීම, ඉඩමෙහි නැවත සංවිධානය වීම සඳහා සහාය හෝ ප්‍රතිස්ථානගත වීමට ක්‍රියාකරන්නේනම් විකල්ප භූමියක් සැපයීම සහ මාරු වී යන කාලය තුළ සහාය</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, මහා භාරකාර දෙපාර්තමේන්තුව නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි ගොඩනගන්නේ නම් ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ සහාය අවශ්‍ය වනු ඇත.</p>
පදිංචි කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය																				
	පදිංචිකරු	අයිතිකරු																			
වසර 20ට වැඩි	75	25																			
වසර 10-20 අතර	50	50																			
වසර 5-10 අතර	25	75																			
වසර 5 ට අඩු	10	90																			

අභිමුඛ/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව.</p> <p>H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>ඔප්පු හිමිකම් නොදරන්නා විසින් වගා කර ඇත්නම්, F1 මගින් දක්වා ඇති පරිදි, බෝග වගාවන්හි අස්වැන්න නෙළා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම හෝ වෙළඳපල මිළ අනුව ගෙවීම් සිදුකිරීම හෝ කරනු ලැබේ.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව(G3.1)සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>		

C. වාණිජ ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි

C1	<p>වාණිජ ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි අභිමුඛ</p>	<p>අයිතිකරු/අයිතිකරුවන්සහ/හෝ ලියාපදිංචි ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යන්නා/ පවත්වාගෙන යන්නන්</p>	<p>ඉඩමට හා ගොඩනැගිල්ලට සිදුවන අර්ධ හෝ පූර්ණ හානි</p> <p>ඉතිරිව තිබෙන ඉඩම් ප්‍රමාණය ගොඩනැගිල්ල නැවත ඉදිකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වීම, මිළඅවප්‍රමාණවීම් සඳහා හෝ අදාළ ගොඩනැගිල්ල පෙර තිබූ තත්වයට නැතහොත් ඊට වඩා හොඳ තත්වයකට අලුත්වැඩියා කිරීමට හෝ නැවත ඉදිකිරීම සඳහා බේරාගතහැකි ද්‍රව්‍ය සඳහා අඩු කිරීමක් සිදු නොකොට, සම්පූර්ණයෙන් නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට අදාළ වැයට අනුව, ද්‍රව්‍යවලින් සහ/හෝ මුදලින්, ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි සඳහා</p>	<p>තම ගොඩනැගිලි නැවත ඉදිකරන කාලය තුළ තම ව්‍යාපාර තවදුරටත් පවත්වාගෙනයාම සඳහා සාධාරණ කාලයක් ව්‍යාපෘතිය විසින් ව්‍යාපාර අයිතිකරුවන්/පවත්වාගෙන යන්නන්හට ලබාදිය යුතුය. ගෙවීම් නිදහස් කල විගස අයිතිකරුවන් සිය ගොඩනැගිලි ඉදිකරනු ඇති අතර එනගවූ කාල රාමුව තුළ ස්ථානයෙන් ඉවත්ව යනු ඇත.</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්</p>
----	---------------------------------------	--	---	---	---

අභිමිච්ච/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>ගෙවීම් (ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ ප්‍රතිපාදන සහ 2014 රෙගුලාසි - 2014.05.30 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනය)</p> <p>වාණිජ ගොඩනැගිල්ල ඉදිකරන අතරතුර ඒ ආශ්‍රිතව යම්කිසි ආදායම් අභිමිච්චක් වන්නේනම් ඒ සඳහා ගෙවීම් කිරීම රෙගුලාසි 2008 (2014 රෙගුලාසි - 2014.05.30 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනය) හි ඇතුළත් පහත සඳහන් මාර්ගෝපදේශ මත පදනම් වේ.</p> <p>(i) විධිමත් ව්‍යාපාරයක් සඳහා ගෙවීම් කිරීම පූර්ව වසර 03 කට අදාල ගිණුම් හා ආදායම් බදු ගෙවීම් පිළිබඳ විස්තර මත පදනම් වේ.</p> <p>(ii) වැඩිදු නඩත්තු වියදම් වෙනුවෙන් ගෙවීමක් නිර්දේශ කිරීම සිදුකිරීම අදාල තත්වයන් සලකා බලා වියදම් තක්සේරු කර විසින් සිදුකරනු ඇත.</p> <p>G1.1යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා,සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාල වියදම් සඳහා G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව.</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.2)සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>	<p>මාරු වී යාම සඳහා හා ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා සහාය.</p>	

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>ඉඩම හා ගොඩනැගිල්ල පූර්ණ ලෙස අභිමුඛ වීම</p> <p>ඉතිරිව තිබෙන ඉඩම් ප්‍රමාණය ගොඩනැගිල්ල නැවත ඉදිකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවන විට පහත සඳහන් සහන සඳහා හිමිකම් ලැබේ:</p> <p>1. මිල අවප්‍රමාණවීම් සඳහා හෝ අදාල ගොඩනැගිල්ල පෙර තිබූ තත්වයට නැතහොත් ඊට වඩා හොඳ තත්වයකට අලුත්වැඩියා කිරීමට හෝ නැවත ඉදිකිරීම සඳහා බේරාගතහැකි ද්‍රව්‍ය සඳහා අඩු කිරීමක් සිදු නොකොට, සම්පූර්ණයෙන් නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට අදාල වැයට අනුව, ද්‍රව්‍යවලින් සහ/ හෝ මුදලින්, ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි සඳහා ගෙවීම් (ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ ප්‍රතිපාදන සහ 2014 රෙගුලාසි - 2014.05.30 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනය)</p> <p>2. අයිතිකරු/අයිතිකරුවන් තීරණය කරන්නේනම්, ප්‍රතිස්ථාපනය වීම සඳහා විකල්ප බිම් කොටසක් සොයා ගැනීම සඳහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ සහාය ලබා දීම හෝ ඉඩම සංවර්ධනය කිරීමට</p>		

අභිමිච්චම/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>පෙර වටිනාකම අයකර ගැනීමේ පදනම මත නැවත පදිංචි කෙරේ.</p> <p>3. ආදායම් අභිමිච්චි වෙනුවෙන්, ඉඩම අත්කර ගැනීමට ලිඛිත වර්ෂ 3 කට පෙර ගිණුම් පොත් වලින් පෙන්වන වාර්ෂික ශුද්ධ ආදායම මෙන් තුන්ගුණයක් නොඉක්මවන ගෙවීමක් හෝ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය යන අංග දෙකෙන් වැඩි ගෙවීම.</p> <p>4. ගිණුම් පොත් පවත්වාගෙන නොයන ව්‍යාපාර සඳහා, මාස 06 ක ආදායමට සමාන ගෙවීමක් හෝ ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය යන අංග දෙකෙන් වැඩි ගෙවීම.</p> <p>5. G1.1යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා, සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාළ වියදම් සඳහා G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව. ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.2) සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p>		
C2	වාණිජ ගොඩනැගිලි අභිමිච්චම	බදුකරු/කුලීකරු, හෝ ලියාපදිංචි ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යන්නා	කුලී පදනමට ලබාගත් ස්ථානයට සිදුවන අර්ධ හානි ප්‍රතිස්ථාපන වීමට අදාළ වියදමට අනුව	නවාතැන් කුලියට අදාළව මාර්ග සංවර්ධන මූල්‍ය දීමනාව හෝ ඉතිරි බදු අධිකාරිය, ප්‍රධාන වටිනාකම, විකල්ප තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය නවාතැනක් සොයා ගැනීම ලේකම් සඳහා සහාය සහ අදායම්

අභිමිච්ච/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම																	
		<p>පහත නිර්ණායකයන් පරිදි වන්දි ගෙවීම (කුලී පාලන පනත යටතේ)</p> <table border="1" data-bbox="936 368 1435 742"> <thead> <tr> <th rowspan="2">පදිංචි කාලය</th> <th colspan="2">ගෙවීම් ප්‍රතිශතය</th> </tr> <tr> <th>පදිංචිකරු</th> <th>අයිතිකරු</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>වසර 20ට වැඩි</td> <td>75</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>වසර 10-20 අතර</td> <td>50</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>වසර 5-10 අතර</td> <td>25</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>වසර 5 ට අඩු</td> <td>10</td> <td>90</td> </tr> </tbody> </table> <p>කුලී නවාතැනකට අර්ධ භානි සිදුවන්නේ නම්, එහි අයිතිකරුගේ එකගතාවය මත එහි රැදී සිටීමේ විකල්පය අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා සතු වන අතර නොඑසේනම් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා ඉවත්ව යාමට තීරණය කරයි නම් මාස 3 ක මාසික කුලිය පහත පරිදි ගෙවනු ලැබේ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • මහනගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 20,000/- බැගින් • නගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 15,000/- බැගින් 	පදිංචි කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය		පදිංචිකරු	අයිතිකරු	වසර 20ට වැඩි	75	25	වසර 10-20 අතර	50	50	වසර 5-10 අතර	25	75	වසර 5 ට අඩු	10	90	<p>අභිමිච්ච වෙනුවෙන් හා නවාතැන් මාරු වී යන කාලය තුළ සභාය</p>	
පදිංචි කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය																				
	පදිංචිකරු	අයිතිකරු																			
වසර 20ට වැඩි	75	25																			
වසර 10-20 අතර	50	50																			
වසර 5-10 අතර	25	75																			
වසර 5 ට අඩු	10	90																			

අභිමිච්ච/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම																	
		<p>• ප්‍රාදේශීය සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 10,000/- බැගින්</p> <p>ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.2) සහ විශේෂ දීමනාව (H2.2)</p> <p>කුලී පදනමට ලබාගත් ස්ථානයක් පූර්ණ ලෙස අභිමිච්ච</p> <p>ප්‍රතිස්ථාපන වීමට අදාළ වියදමට අනුව පහත නිර්ණායකයන් පරිදි වන්දි ගෙවීම (කුලී පාලන පනත යටතේ)</p> <table border="1" data-bbox="936 839 1442 1214"> <thead> <tr> <th rowspan="2">පදිංචි කාලය</th> <th colspan="2">ගෙවීම් ප්‍රතිශතය</th> </tr> <tr> <th>පදිංචිකරු</th> <th>අයිතිකරු</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>වසර 20ට වැඩි</td> <td>75</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>වසර 10-20 අතර</td> <td>50</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>වසර 5-10 අතර</td> <td>25</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>වසර 5 ට අඩු</td> <td>10</td> <td>90</td> </tr> </tbody> </table> <p>කුලී පදනමට ලබා ගත් ස්ථානයට පූර්ණ භානි සිදුවන්නේ නම්, උපරිම මාස 06 ක කාලයක් කුලියට නැවතීමේ පහසුකම්</p>	පදිංචි කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය		පදිංචිකරු	අයිතිකරු	වසර 20ට වැඩි	75	25	වසර 10-20 අතර	50	50	වසර 5-10 අතර	25	75	වසර 5 ට අඩු	10	90		
පදිංචි කාලය	ගෙවීම් ප්‍රතිශතය																				
	පදිංචිකරු	අයිතිකරු																			
වසර 20ට වැඩි	75	25																			
වසර 10-20 අතර	50	50																			
වසර 5-10 අතර	25	75																			
වසර 5 ට අඩු	10	90																			

	අභිමිච්චම/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
			<p>සපයා ගැනීම සඳහා පහත දැක්වෙන පරිදි මූල්‍ය සහාය සැපයීම.</p> <ul style="list-style-type: none"> • මහනගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 20,000/- බැගින් • නගර සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 15,000/- බැගින් • ප්‍රාදේශීය සභා සීමාවක පිහිටි දේපලක් සඳහා උපරිම මාසික කුලිය රු. 10,000/- බැගින් <p>දැරිය හැකි කුලියකට නව කුලී වාසස්ථානයක් සොයා ගැනීම සඳහා සහාය හා H2.2 යටතේ දැක්වෙන අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>කුලී වාසස්ථානය පූර්ණ වශයෙන් භානියට පත් වන්නේ නම්, කුලී කරු විසින් එම වාසස්ථාන හිමිකරු වෙත ගෙවන ලද අත්තිකාරම් මුදල් නැවත ලබා ගැනීම සඳහාද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහාය වනු ඇත.</p>		
C3	වාණිජ ගොඩනැගිලි අභිමිච්චම	ලියාපදිංචි නොකළ ව්‍යාපාර හිමිකරු හෝ පවත්වාගෙන යන්නා/අනවසර පදිංචිකරු හෝ	ගොඩනැගිල්ලක් අර්ධ හෝ පූර්ණ ලෙස අභිමි චිම	ලියාපදිංචි නොකළ ව්‍යාපාර අයිතිකරුවන් හා අනවසර පදිංචිකරුවන් සඳහා අදායම්	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
	<p>අවසර සහිතව හෝ රහිතව දුරකථන කුටි පවත්වාගෙන යන්නන්</p>	<p>ඉඩම් සඳහා ගෙවීම් නොකෙරේ.</p> <p>රජයේ ඉඩමක පදිංචි අනවසර පදිංචිකරුවෙක් හෝ වෙළඳාමේ යෙදෙන්නෙක් නම්, අපහසුතාවයට පත් වන පුද්ගලයාහට යථාතත්වයට පත්වීමට අවශ්‍ය වැය වටිනාකම අදාළ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගේ ලිඛිත එකඟතාවය මත ගෙවනු ලැබේ.</p> <p>ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයා පෞද්ගලික ඉඩමක අනවසර පදිංචිකරුවෙක් හෝ වෙළඳාමේ යෙදෙන්නෙක් නම්, අයිතිකරු විසින් ඊට එරෙහිව උසාවි ක්‍රියා මාර්ගයක් ආරම්භ කර නොමැති නම්, එකී ඉඩම මත සිදුකරන ලද වැඩිදියුණු කිරීම්වල වටිනාකම, ප්‍රමාණවත් පරිදි තහවුරු කිරීමෙන් අනතුරුව, ලබාගැනීමට සුදුසුකම් ලබයි.</p> <p>වාණිජ ගොඩනැගිල්ල ඉදිකරන අතරතුර ඒ ආශ්‍රිතව යම්කිසි ආදායම් අභිමුඛක් වන්නේනම් ඒ සඳහා ගෙවීම් කිරීම රෙගුලාසි 2008 (2014 රෙගුලාසි - 2014.05.30 දින පළකළ විශේෂ ගැසට් නිවේදනය) හි ඇතුළත් පහත සඳහන් මාර්ගෝපදේශ මත පදනම් වේ.</p>	<p>අභිමුඛ වෙනුවෙන් හා නවාතැන් මාරු වී යාම සඳහා සහ ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා සහාය.</p>	<p>තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්</p>

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>(i) විධිමත් ව්‍යාපාරයක් සඳහා ගෙවීම් කිරීම පූර්ව වසර 03 කට අදාළ ගිණුම් හා ආදායම් බදුගෙවීම් විස්තර වන පදනම් වේ.</p> <p>(ii) වැඩිදුළු නඩත්තු වියදම් වෙනුවෙන් ගෙවීමක් නිර්දේශ කිරීම සිදුකිරීම අදාළ තත්වයන් සලකා බලා වියදම් තක්සේරු කරු විසින් සිදුකරනු ඇත.</p> <p>G1.1යටතේ දැක්වෙන ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනා,සහ G2.1 සහ නව පදිංචි ස්ථානය වෙත මාරු වී යාමට අදාළ වියදම් සඳහා G2.2 යටතේ දැක්වෙන පරිදි ගෙවනු ලබන දීමනාව.</p> <p>. අවශ්‍ය අවස්ථාවල, ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව (G3.2 සහ G3.3)</p> <p>H2.1 (අවශ්‍ය නම්) ට අදාළ ගෙවීම් සහ H2.2 ට අදාළ අතිරේක දීමනා ගෙවීම</p> <p>මෙවැනි ව්‍යාපාර හිමිකරු/හිමිකරුවන් විකල්ප ඉඩමක පදිංචි වීමට උනන්දු කරවීමට ද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ක්‍රියා කරනු ඇත. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන මෙවැනි පුද්ගලයන්ට විකල්ප ඉඩම් සොයා ගැනීමට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියද සහාය වනු ඇත</p>		

	අභිමිච්ච/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම	
D. අනෙකුත් පෞද්ගලික දේපල හෝ ද්විතියික ගොඩනැගිලි						
D1	අනෙකුත් දේපල හෝ ද්විතියික ගොඩනැගිලි (එනම්: ලී, බැම්, මඩු, පිටත වැසිකිළි, බඩු ගබඩා, ගබඩා කිරීමේ පහසුකම්, ශීත ගබඩා පහසුකම්, සත්ව ගාල්ආදිය) අර්ධ හෝ පූර්ණ ලෙස අභිමි චිම	ගොඩනැගිලි (ඉඩමේ අයිතිය නොසලකා)	ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමට අදාල වැය අනුව, බලපෑමට ලක්වූ ගොඩනැගිල්ල සඳහා මුදල් දීමනා හෝ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ගොඩනැගිල්ල තිබූ තත්වයට හෝ වඩාත් හොඳ තත්වයට අලුත්වැඩියා කර දීම.	අභිමිච්ච සඳහා ගෙවීම හා අවශ්‍යතම් ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්	
D2	ප්‍රථිමා, සොහොන්, සොහොන් ගෙය, සුසාන වලට හානිවීම	සියළුම හිමිකරුවන්	නැවත ගොඩනැගීම හා ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම (යම්කිසි ආගමික වතාවත් අවශ්‍ය නම්) සඳහා අවශ්‍ය වියදම් ආවරණය කර ගැනීම සඳහා රුග 5000/- සිට 15,000/- දක්වා මුදලක්.	අභිමිච්ච සඳහා ගෙවීම හා අවශ්‍යතම් ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්	
E. සේවකයින්ගේ හා කුලී කම්කරුවන්ගේ ආදායම් අභිමිච්ච						
E1. තාවකාලික බලපෑමට ලක්වූ						
E1.1	ව්‍යාපාරය නැවත ගොඩනැගෙන තෙක්(ඉතිරි බිම් කොටසේ හෝ එම ප්‍රදේශයේම)	පෞද්ගලික හෝ ව්‍යාපාරයන්හි බලපෑමට ලක්වන සේවකයන්, කම්කරුවන්	රජයේ කරන, සියළු දෛනික	රු. 15,000/- දීමනාවක් හෝ මාස 03 ක මූලික වැටුප යන දෙකින් වැඩි ගෙවීම හෝ නව රැකියාවක් සොයා ගැනීමට සහාය හා අවශ්‍ය නම් කුසලතා හා පුහුණුව ලබා දීම	දැනට සිටින සේවකයන් රඳවා ගැනීමට ව්‍යාපාරය උනන්දු කරනු ලැබේ. ව්‍යාපාරය නැවත ගොඩනැගෙන තෙක්ගෙවීම	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්
E2. ස්ථිර ලෙස බලපෑමට ලක්වූ						
E2.1	ව්‍යාපාරය වෙනත් ස්ථානයක	පෞද්ගලික හෝ ව්‍යාපාරයන්හි	රජයේ සේවය කරන,	රු. 50,000/- දීමනාවක් හෝ මාස 06 ක මූලික වැටුප යන දෙකින් වැඩි ගෙවීම	අදායම් අභිමිච්ච වෙනුවෙන් ගෙවීම, ආදායම්	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන

	අභිමුඛ/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
	ස්ථානගත කිරීම හේතුවෙන් හෝ අයිතිකරු ව්‍යාපාරය නැවත ගොඩනැගීමට තීරණය නොකිරීම හේතුවෙන්	බලපෑමට ලක්වන සියළු සේවකයන්, දෛනික කම්කරුවන්	ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් රැකියා සඳහා මනාපය පරිදි එක්වීමේ අවස්ථාව	ප්‍රතිශ්‍යාපනය සඳහා පුනරුත්ථාපන පැකේජය	තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්

F. දැනට පවතින වගාවන් හා දැව වටිනාකම සහිත ගස්

F1	වගාවන් හා දැව වටිනාකම සහිත ගස් අභිමුඛ	බෝග වගා කරන පුද්ගලයා සහ/හෝ ගස් වල හිමිකරු (ඉඩමේ අයිතිය නොසලකා)	<p>බෝග අසවැන්න නෙළා ගන්නා ලෙස පූර්ව දැන්වීමක් ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ ප්‍රදර්ශනය කරන අතර ව්‍යාපෘති බලපෑමට ලක්වන්නන්ට ග්‍රාම නිලධාරී මගින් පූර්ව දැනුම් දීම් කරනු ලැබේ.</p> <p>කෙසේ වෙතත් අස්වැන්න නෙළීම කළ නොහැකි විට, ගස්වල ශුද්ධ හා බෝග වල වටිනාකම වෙළඳපල මිල අනුව ගෙවීම</p> <p>ගෙවීම් සඳහා හිමිකම පහත පරිදි වේ.</p> <p>ඔහු හෝ ඇය විසින්ම වගා කළේ නම් (අයිතිය හා භාවිතය), බෝග හා ගස් සඳහා මුළු ගෙවීම් අයිතිකරු වෙත</p> <p>සාමූහික අයිතියේදී, ඉඩම සැබෑ ලෙස භාවිත කරන්නාට බෝග සඳහා ගෙවනු ලැබේ.</p> <p>බදුකරු, ඉඩම කුලියට ලබාගත් අය, හෝ අදාලවියා වෙත වෙළඳපල මිල අනුව</p>	ඉඩමේ ඵලදායීතාවය, ස්භාවය, වයස හා බලපෑමට ලක්වූ ගස් වල ඵලදායී වටිනාකම මත පදනම්ව ගණනය කර ගස් සඳහා ගෙවීම (බෝග හා දැව)	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම් ග්‍රාමනිලධාරී හා රාජ්‍ය දැව සංස්තාව (අදාල අවස්ථාවන්හි)
----	---------------------------------------	--	---	--	---

අභිමුඛ/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම්	
		<p>බෝග සඳහා ගෙවීම. (ගස් තිබේ නම්) ගස් සඳහා අයිතිකරු වෙත ගෙවීම</p> <p>හවුලට වගාකරන්නා(sharecropper) සඳහා ගෙවීමේදී, බෝග සඳහා ගෙවීම හවුල් වගා කිරීමේ එකඟතාවය අනුව හවුලට වගා කරන්නා හා අයිතිකරු අතර බෙදා දෙනු ලැබේ.</p>			
G. ජීවනෝපාය ප්‍රතිශ්ඨාපන සහ පුනරුත්ථාපන සහාය					
G1. ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහන දීමනාව					
G1.1	නිවෙස් හෝ ව්‍යාපාර ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම	<p>නිවෙස් හෝ ව්‍යාපාර ප්‍රතිස්ථානගත කෙරෙන ගෘහ ඒකක හෝ ව්‍යාපාර හිමිකරුවන් (ඉඩමේ අයිතිය නොසලකා)</p>	<p>පහත දැක්වෙන ගෙවීම් වලට අනුව, ප්‍රතිස්ථානගත වීමට පෙර පදිංචිව සිටි නිවෙස් බිම් වර්ගප්‍රමාණය මත පදනම්ව, නව ස්ථානයකට හෝ භූමියක් වෙත ප්‍රවාහනය සඳහා ගෘහ ඒකක වෙත මුදල් සහාය (ප්‍රතිස්ථානගතවීමේ දීමනාව)</p> <ul style="list-style-type: none"> • වර්ග අඩි 1000 ට අඩු බිම් ප්‍රමාණය සහිත නිවෙස් සඳහා රු. 10,000/- • වර්ග අඩි 1000-2000 අතර බිම් ප්‍රමාණය සහිත නිවෙස් සඳහා රු. 15,000/- • • වර්ග අඩි 2000 ට වැඩි බිම් ප්‍රමාණය සහිත නිවෙස් සඳහා රු. 25,000/- • 	<p>අපහසුතාවය හා ප්‍රතිස්ථානගත වීමේ සහාය ලෙස ගෙවීම</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්</p>

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම	
		<p>උප පවුල්ද සිටිනම්, ඉහත දීමනාව අනුපාතිකව බෙදිය යුතුය.</p> <p>අනෙකුත් දේපල සඳහා, පදිංචියේ ස්වභාවය අනුව උපරිමය රු. 25,000/- ක් දක්වා ගෙවනු ලැබේ.</p>			
G2. පදිංචිය මාරු වී යාමට අදාල දීමනාව					
G2.1	විදුලිය, ජල හා දුකථන සබඳතා අභිමුඛ	ප්‍රතිස්ථානගත කෙරෙන ගෘහ ඒකක හෝ ව්‍යාපාර හිමිකරුවන් (ඉඩමේ අයිතිය නොසලකා)	විදුලිය පහසුකම් වියදම් සඳහා රු.20,000/- ජල පහසුකම් වියදම් සඳහා රු.20,000/- විදුලි සංදේශ පහසුකම් වියදම් සඳහා රු.10,000/- සමීක්ෂණයට භාජනය කරන ස්ථානයේ ඇති පහසුකම් මත පදනම්ව ගෙවන මුළු මුදල තීරණය කරනු ලැබේ.	විදුලිය, ජල හා දුකථන පහසුකම් නව පදිංචි ස්ථානයේ ස්ථාපිත කර ගැනීමට ගෘහ ඒකක හෝ ව්‍යාපාර හිමිකරුවන්හට සහාය වීම	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්සහ මහජන උපයෝගීතා පහසුකම් සපයන නා නියෝජිතයන්
G2.2	උපකරණ හා උපාංග නැවත සවිකරගැනීමේ වියදම	ස්ථීර ලෙස විතැන්වන ගෘහ ඒකක, ව්‍යාපාර හිමිකරුවන් හා පවත්වාගෙන යන්නන් සහ ආයතන	ගෘහ ඒකකයක් සඳහා රු.10,000/- උපරිම දීමනාවක් ගෙවීම . ව්‍යාපාරික හෝ වෙනත් ඕනෑම විශේෂිත ඉදිකිරීම් සිදුකරන ස්වභාවයේ ස්ථානයක් නම් ගෙවීම සත්‍ය ගණනය කිරීම් මත පදනම් වේ. කිසියම් ද්වි ගණනයන් වලක්වා ගැනීමට පියවර ගනු ලැබේ	ගෘහ ඒකකය හෝ ව්‍යාපාරය ප්‍රමාදයකින් තොරව අලුත් ස්ථානයේ ස්ථාපිත කරගැනීමට හා ඔවුන්ගේ කටයුතු කඩිනමින් ආරම්භ කිරීමට සහාය වීම. ව්‍යාපාරයේ ආදායම් කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් ඇතිවීම වලක්වාලීම	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්
G3. ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපනය					
G3.1	ජීවනෝපායකෙරෙහි ඇතිවන ස්ථීර බලපෑම්	බලපෑමට ලක්වූ බිම් කොටසේ රැදී සිටින අපහසුතාවයට පත්වූ ගොවියන් හෝ නව වගාවන් ආරම්භ කරන්නන්	ඉතිරි බිම් කොටසේ ඵලදායිතාවය නැංවීමට සහාය (එනම් අස්වැන්න නිවු කිරීම, වැඩි අස්වනු බීජ භාවිතය, විවිධාංගීකරණය සහ නව බීජ හා බෝග	පවතින කෘෂිකාර්මික විස්තෘත සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශය සහ බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් වෙතින් කරුණු විමසීමෙන් හඳුනාගත්	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්.

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම	
		හඳුන්වා දීම) සහ දැනට ක්‍රියාත්මක සහනාධාරයන් ලබා ගැනීමට සහාය	අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව සේවාවන් ගොඩනැංවීම. දැනට ක්‍රියාත්මක සහනාධාරයන් ලබා ගැනීමට සහාය, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, සුළු පරිමාන තේ නිෂ්පාදන අධිකාරිය, ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තු, පොල් සංවර්ධන මණ්ඩලය හා රබර් පාලන දෙපාර්තමේන්තුව හරහා සංවර්ධනය හා පුහුණුව.		
G3.2	ජීවනෝපායකෙරෙහි ඇතිවන ස්ථිර බලපෑම්	බලපෑමට ලක්වූ බිම් කොටසේ රැඳී සිටින, හෝ තමන් විසින්ම සොයාගත් බිම් කොටසක හෝ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සැපයූ නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියක නැවත පදිංචි වී සිටින ප්‍රබල ලෙස අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක.	ජීවනෝපාය ප්‍රතිශ්ඨාපන සහාය ලෙස, ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ ලිඛිත එකඟතාවය මත ගෘහ ඒකකයක් සඳහා රු.25,000/- ක මූල්‍ය සහායක් ලබා දීම. ගෘහ ඒකකය විසින් ඉල්ලා සිටිනම්, අරමුදල් ආයෝජනය කිරීමට හෝ වාණිජ වශයෙන් සාර්ථක ස්ථානයක ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීමට හෝ අවශ්‍ය වෘත්තීය සහාය හා උපදෙස් ලබා ගැනීමට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය උපකාර වනු ඇත කුසලතා පුහුණුව සමග සම්බන්ධ කර (G3.3 යටතේ ඇති අංගය), එලදායී වත්කම් අත්කර ගැනීම සඳහා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහාය ලබා දෙනු ඇත.	සෘජුවම සහන නොසපයන ලද ආධායම් අභිමුඛ වෙනුවෙන් අතිරේක ගෙවීම්. තවද, ව්‍යාපාරය නැවත ස්ථාපිත වන අතරතුර නොඑසේනම් බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයා ජීවනෝපාය වෙනස් කරන්නේනම්, ආරම්භක ආයෝජනය වෙනුවෙන් සහාය ලබා දීම.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්

	අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
G3.3	ජීවනෝපායකෙරෙහි ඇතිවන ස්ථිර බලපෑම්	ස්වයං රැකියාවන්හි නිරත සමාජිකයන් සහිත ගෘහ ඒකක	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින්, නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමීන්ට ආසන්නම ප්‍රාදේශීය වෘත්තීය පුහුණු මධ්‍යස්ථානවල සහාය ඇතිව, මාස 06 ක උපරිම කාලසීමාවක් සඳහා එක් සාමාජිකයෙකුට රු.5000/- බැගින් වන මුදලකට, බලපෑමට ලක්වූ පවුල් සාමාජිකයින් දෙදෙනෙකු දක්වා වෘත්තීය කුසලතා ලබාගැනීම සඳහා පුහුණුව ලබා දීමට අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කිරීම.</p> <p>කෙසේ වෙතත් මෙම වෘත්තීය පුහුණු දීමනා ලබා දෙනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ සංගණන සමීක්ෂණය සිදුකෙරෙන අවස්ථාවේ එවැනි පුහුණුවීම් ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලීම් කළ ගෘහ ඒකක සාමාජිකයින් සඳහා පමණක් වන අතර ඒ සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ ලිඛිත එකඟතාවයද අවශ්‍ය වේ.</p>	<p>ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ අවශ්‍යතාව මත පදනම්ව, නව ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට යොමුකිරීම, දැනට ක්‍රියාත්මක පුහුණු පාඨමාලා වෙත ප්‍රවේශය හෝ නව පුහුණු පාඨමාලා</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්.</p>
G3.4	ජීවනෝපායකෙරෙහි ඇතිවන ස්ථිර බලපෑම්	බලපෑමට ලක්වූ බිම් කොටසේ රැඳී සිටින, හෝ තමන් විසින්ම සොයාගත් බිම් කොටසක හෝ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සැපයූ නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියක නැවත පදිංචි වී සිටින ප්‍රබල ලෙස අපහසුතාවයට පත් සත්ව ගොවිපල පවත්වාගෙන යන ගෘහ ඒකක.	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින්, නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමීන්ට ආසන්නම ප්‍රාදේශීය වෘත්තීය පුහුණු මධ්‍යස්ථානවල සහාය ඇතිව, මාස 06 ක උපරිම කාලසීමාවක් සඳහා එක් සාමාජිකයෙකුට රු.5000/- බැගින් වන මුදලකට, බලපෑමට ලක්වූ පවුල් සාමාජිකයින් දෙදෙනෙකු දක්වා වෘත්තීය කුසලතා ලබාගැනීම සඳහා පුහුණුව ලබා දීමට අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කිරීම.</p>	<p>ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ අවශ්‍යතාව මත පදනම්ව, නව ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට යොමුකිරීම, දැනට ක්‍රියාත්මක පුහුණු පාඨමාලා වෙත ප්‍රවේශය හෝ නව පුහුණු පාඨමාලා</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්.</p>

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම	
		<p>කෙසේ වෙතත් මෙම වෘත්තීය පුහුණු දීමනා ලබා දෙනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ සංගණන සමීක්ෂණය සිදුකෙරෙන අවස්ථාවේ එවැනි පුහුණුවීම් ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලීම් කළ ගෘහ ඒකක සාමාජිකයින් සඳහා පමණක් වන අතර ඒ සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ ලිඛිත එකඟතාවයද අවශ්‍ය වේ.</p>			
H. 1 පවුල් ඒකක/ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් සඳහා විශේෂ සහාය					
H1.1	<p>අවදානම් සහගත තත්වයන් යටතේ ජීවත් වන බලපෑමට ලක්වන්නන්</p>	<p>අවදානම් සහගත තත්වයන් යටතේ ජීවත් වන්නන් සහිත ගෘහ ඒකක (අඩු ආදායම් ලාභී පවුල් - සමෘද්ධි හෝ දරිද්‍රතා පිටුදැකීමේ වෙනත් යෝජනා ක්‍රම වලට සම්බන්ධ), ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වූ වැඩිහිටියන්, කාන්තා මූලික පවුල් සහ ආබාධිතයින්</p>	<p>අවදානම් සහගත තත්වයන් යටතේ ජීවත් වන බලපෑමට ලක්වන්නන් හා ගෘහ ඒකකවල ජීවන තත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා රු.20,000/- විශේෂ ප්‍රදානයක්. ප්‍රතිස්ථානගතවීම සඳහා සුදුසු භූමියක් සොයා ගැනීමට, නව ස්ථානයක් වෙත මාරු වී යාමට සහාය වීම හෝ ව්‍යාපෘතිය මගින් ගොඩනගන ලද නැවත පදිංචිවීමේ භූමියක් ඇත්නම්, බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ කැමැත්ත අනුව ඒවා සපයා දීම.</p>	<p>අභිමුඛ දේපල සඳහා ගෙවීම් වලට අමතරව, දැනටමත් අවදානම් සහගත තත්වයන්හි සිටින පුද්ගලයින් නැවත පදිංචි කිරීම හේතුවෙන් ඇතිවන බලපෑම් නිසා තවදුරටත් අසීමාන්තික ලෙස බලපෑමට ලක්වීම අඩුකිරීම සඳහා සහාය ලබා දීම සහ ව්‍යාපෘතිය යටතේ හුදෙක් සමාජමය අවදානම් සහගත තත්වයන් හා ආන්තිකරණ තත්වයන් නැවත ස්ථාපිත කිරීම පමණක් සිදුවීම වළක්වා ගැනීම.</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්</p>
H1.3	<p>උප පවුල් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම</p>	<p>ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 2 වැනි පරිච්ඡේදය පරිදි දැන්වීම් පළකිරීමට අවම වශයෙන් වසර</p>	<p>පවුලකට රු. 100,000/- බැගින් මූල්‍ය සහාය</p>	<p>බලපෑම් අවම කරගැනීම සඳහා උප පවුල වෙත සහාය.</p>	<p>මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන</p>

අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
	03 කට පෙර සිට එකම නිවසේ එකම හෝ වෙනම ජන්ද ලැයිස්තු යටතේ ජීවත් වන උප පවුලක් (නායෂ්ටික පවුලක්)	උප පවුලකට (නායෂ්ටික පවුලක්) ප්‍රතිස්ථානගතවීම සඳහා සුදුසු භූමියක් සොයා ගැනීමට, නව ස්ථානයක් වෙත මාරු වී යාමට සහාය වීම හෝ ව්‍යාපෘතිය මගින් ගොඩනගන ලද නැවත පදිංචිවීමේ භූමියක් ඇත්නම්, බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ කැමැත්ත අනුව ඒවා සපයා දීම. අදාළ කොට්ඨාශයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් ග්‍රාම නිලධාරී වෙතින් අදාළ සහායක සාක්ෂ්‍ය ලබාගෙන උප පවුලේ (නායෂ්ටික පවුලේ) හිමිකම් සනාථ කළ යුතුය.		තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්
H2 අතිරේක දීමනා				
H2.1	දැන්වීම් සඳහා වියදම් ව්‍යාපාර අයිතිකරුවන්/ පවත්වාගෙන යන්නන් හෝ ආයතන සඳහා	දැනට ස්ථාපිත ස්ථානයෙන් ස්ථීර ලෙස විකැන් වචන ව්‍යාපාර හෝ ආයතන සඳහා අදාළ වේ. නව ස්ථානය දැන්වීම් මගින් ප්‍රසිද්ධ කිරීමට, දැන්වීම් පත්‍රිකා මුද්‍රණය කිරීමට පහත පරිදි ගෙවීම් සිදුකරනු ලැබේ. ලියාපදිංචි ව්‍යාපාරයක්/ආයතනයක් සඳහා රු.15,000/- ලියාපදිංචි නොවූ ව්‍යාපාරයක්/ආයතනයක් සඳහා රු.7,500/--	ව්‍යාපාරය හෝ ආයතනය පිහිටි නව ස්ථානය ප්‍රචාරය කිරීමට සහාය හා එමගින් දැනට ඇති ගණුදෙනුකරුවන් පදනම ආරක්ෂා කර ගැනීමට සහාය. එමගින් ව්‍යාපාරයේ හෝ ආයතනයේ ආදායම් හෝ ගණුදෙනුකරුවන් පදනමට සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇතිවීම වැළැක්වීම.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්

	අභිමිච්චම/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
H2.2	අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අතරතුර දැරීමට සිදුවන වියදම්	9 වැනි පරිච්ඡේදය යටතේ දැක්වෙන කරුණු විමසීම් පෙනී සිටින, ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන සියළුම දෙනා	9 වැනි පරිච්ඡේදය යටතේ දැක්වෙන කරුණු විමසීම් පෙනී සිටින, ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන සෑම අයෙක්ම සඳහා රු.10,000/- නොඉක්මවන දීමනාවක් ගෙවනු ලැබේ.	9 වැනි පරිච්ඡේදය යටතේ දැක්වෙන කරුණු විමසීම් පෙනී සිටින සෑම අයෙක්ම ඉල්ලීම්/තක්සේරු වාර්තා, හිමිකම් වාර්තා ආදිය ලබා ගැනීම හා ගමන් වියදම් සඳහා දරන වියදම් පියවා ගැනීමට සහාය.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්
I. ප්‍රජා දේපල					
I1	කුඩා පරිමාන ප්‍රජා ගොඩනැගිලි හා වෙනත් ඉදිකිරීම් අභිමිච්චම .	ප්‍රජා දේපල වලින් ප්‍රතිලාභ ලබන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය, නගර සභා කොට්ඨාශය, අදාළ ප්‍රදේශයේ ප්‍රජාව, හෝ එම ප්‍රදේශයේ ප්‍රජා දේපල අයත් හෝ ඉන් ප්‍රතිලාභ ලබන ප්‍රාදේශීය ආයතනය. ආගමික ස්ථානයේ ප්‍රධානියා	බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රජා ගොඩනැගිලි, ව්‍යුහයන්, යටිතල පහසුකම් සහ පොදු දේපල මූලාශ්‍රයන් පෙර තිබූ ස්ථානයේම මූලින් තිබූ තත්වයට හෝ වඩා යහපත් තත්වයට ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම හෝ බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රජාව සහ අදාළ ආයතන සමග සාකච්ඡා කර හඳුනාගත් විකල්ප ස්ථානයක ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම හෝ සම්පූර්ණ ප්‍රතිස්ථානගත වැයට අනුව මුදලින් ගෙවීම, සහ ප්‍රජා සම්පත් වෙත ප්‍රවේශය ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම	කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ප්‍රජා ගොඩනැගිලි, ව්‍යුහයන් හා අනෙකුත් පොදු දේපල මූලාශ්‍රයන් සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම (වියදම් ව්‍යාපෘතිය මගින් දැරේ) හෝ ප්‍රතිශ්ඨාපන කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා, එකගතාවය මත, අදාළ ප්‍රදේශීය අධිකාරිය හෝ ප්‍රජාව වෙත ගෙවීම් සිදුකිරීම.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම් ප්‍රාදේශීය අධිකාරිය
I2	ප්‍රාදේශීය මාර්ග, ක්‍රීඩා පිටි, අඩිපාරවල්, පාලම්, වාරිමාර්ග, ජල මූලාශ්‍ර හෝ ප්‍රජා	ප්‍රජා දේපල වලින් ප්‍රතිලාභ ලබන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය, නගර සභා කොට්ඨාශය, අදාළ ප්‍රදේශයේ ප්‍රජාව, හෝ එම ප්‍රදේශයේ ප්‍රජා දේපල අයත්	බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රජා ගොඩනැගිලි, ව්‍යුහයන්, යටිතල පහසුකම් සහ පොදු දේපල මූලාශ්‍රයන් පෙර තිබූ ස්ථානයේම මූලින් තිබූ තත්වයට හෝ වඩා යහපත් තත්වයට ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම	කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ප්‍රජා ගොඩනැගිලි, ව්‍යුහයන් හා අනෙකුත් පොදු දේපල මූලාශ්‍රයන් සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම (වියදම්	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම් ප්‍රාදේශීය අධිකාරිය.

	අභිමිච්ච/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
	අත්පල පොම්ප ආදී යටිතල පහසුකම් අභිමිච්ච	හෝ ඉන් ප්‍රතිලාභ ලබන ප්‍රාදේශීය ආයතනය.	හෝ බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රජාව සහ අදාල ආයතන සමග සාකච්ඡා කර හඳුනාගත් විකල්ප ස්ථානයක ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම හෝ ඌ සම්පූර්ණ ප්‍රතිස්ථානගත වූයට අනුව මුදලින් ගෙවීම, සහ ප්‍රජා සම්පත් වෙත ප්‍රවේශය ප්‍රතිශ්චාපනය කිරීම	ව්‍යාපෘතිය මගින් දැරේ) හෝ ප්‍රතිශ්චාපන කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා, එකගතාවය මත, අදාල ප්‍රදේශීය අධිකාරිය හෝ ප්‍රජාව වෙත ගෙවීම් සිදුකිරීම.	

J. අනපේක්ෂිත අහිතකර බලපෑම්

J1	ව්‍යාපෘතිය නිසා සිදුවන අනපේක්ෂිත අහිතකර බලපෑමක්	ව්‍යාපෘතිය නිසා සිදුවන ඕනෑම අනපේක්ෂිත අහිතකර විපාකයක්, මෙම ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ මූලධර්මයන්හි සාරය මත පිහිටා ලේඛනගත කිරීම හා ඒවායේ බලපෑම සමනය කිරීමට ක්‍රියා කරනු ලැබේ.
----	---	--

K තාවකාලික බලපෑම්

K1	ව්‍යාපෘතියට අදාල සිවිල් කටයුතු හේතුවෙන් ඇතිවන තාවකාලික අහිතකර බලපෑම් (ප්‍රවේශය අහිමි වීම, දේපල හා ඉඩම් වලට වන හානි, ආරක්ෂාව පිළිබඳ ගැටළු, ගමන් අපහසුව)	ගෘහ ඒකක, ව්‍යාපාර/ජීවනෝපාය ක්‍රියාකාරකම්	දුක්ගැනවිලි සමනය කිරීමේ යාන්ත්‍රණය වෙත සිය දුක්ගැනවිලි ඉදිරිපත් කර සාධාරණ විසඳුමක් බලාපොරොත්තු වීමට බලපෑමට ලක්වන සෑම පුද්ගලයෙකුටම හා ප්‍රජාවට හැකි අතර පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් හෝ අත්‍යවශ්‍ය ආරක්ෂිත පියවර සංවිධානය කිරීමේදී ව්‍යාපෘති සේවක මඩුල්ල සහ/හෝ කොන්ත්‍රාත්කරු වෙතින් සිදුවූ අඩුපාඩු හේතුවෙන් ඇතිවූ හානි වෙනුවෙන් වන්දි ලබා ගැනීමටද බලපෑමට ලක්වන සෑම පුද්ගලයෙකුටම හා ප්‍රජාවට හැකිය.	අනපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරකම් හා සිදුවීම් වල බලපෑම සමනය කිරීමේ පියවර	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රධාන තක්සේරුකරු, ප්‍රාදේශීය ලේකම්ප්‍රාදේශීය අධිකාරිය
----	--	--	---	--	---

අභිමිච්ච/හානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>1.1 ඉදිකිරීම් වැඩ ලැයිස්තුව, ඇතිවිය හැකි තාවකාලික බලපෑම්, දැන්වීම් පුවරු, ආරක්ෂාව පිළිබඳ උපදෙස්, සමනය කිරීමේ පියවර හා දුක්ගැන්විලි සමනය කිරීමේ යාන්ත්‍රණය පිළිබඳ ප්‍රධානියාගේ දුරකථන අංක විස්තර ඉදිකිරීම් වැඩබිමේ මහජන දැන්වීම් පුවරු මගින් ප්‍රදර්ශනය කිරීම</p> <p>1.2 ගමනාගමනය පහසුකරලීම සඳහා රථවාහන ගමනාගමනය කළමනාකරණයට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.</p> <p>1.3 ක්‍රියාත්මකව පවතින වෙළඳ/ව්‍යාපාරික ස්ථාන වෙත ප්‍රවේශ වීමට අවශ්‍ය විශේෂ පියවර ගැනීම.</p> <p>1.4 යම්කිසි ව්‍යාපාරයකට ඇති ප්‍රවේශය සතියකට වඩා කාලයක් අභිමිච්ච පවතිනම්, මෙම ප්‍රවේශය කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් යථාතත්වයට පත්කරන තෙක්, ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂවරයාගේ අනුමැතිය හා ව්‍යාපෘති ඉංජිනේරුවරයාගේ සහතිකය මත මෙවැනි එක් දිනකට රු.1000 බැගින් වූ මූල්‍යමය සහනයක් ලබා දීම</p> <p>1.5 . සම්මත ගිවිසුමේ ප්‍රතිපාදන පරිදි, ඉදිකිරීම් අතරතුර හෝ ඉදිකිරීම් යන්ත්‍රෝපකරණ ස්ථාපිත කිරීමේදී හෝ අපරික්ෂාකාරී ලෙස යන්ත්‍රෝපකරණ මෙහෙයවීම හේතුවෙන් ගොඩනැගිලි හෝ ඉඩම් මත ඇතිවන යම් බලපෑමක් සඳහා</p>		

අභිමුඛ/භාෂිතය	භිමකම්ලාභීන්	භිමකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
		<p>වන්දි ගෙවීමේ වැය කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් දැරිය යුතුය</p> <p>1.6 මාර්ගය පෞද්ගලික ඉඩම් මතින් ගමන් කිරීමට අනුමත සීමාවෙන් බාහිරව වෙනත් ඉඩම් තාවකාලිකව භාවිතා කිරීම එම ඉඩම් හිමිකරුවන් හා කොන්ත්‍රාත්කරු අතර ලිඛිත අනුමැතියකින් සිදුවිය යුතුය. කොන්ත්‍රාත්කරුවන් ඉදිකිරීම් කදවුරු ඉදිකිරීමේදී, ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතයන්ගෙන් සමග සාකච්ඡාකර ඉදිකල යුතුය.</p> <p>1.7 වැඩබිමේ/කදවුරු වල දැන්වීම් පුවරු, ආරක්ෂාව සඳහා යෙදු බාධක, ප්‍රථමාධාර පහසුකම් ආදිය සකස් කර අනතුරු අවම කිරීම, ශබ්දය හා දුහුවිල්ලෙන් ඇතිවන දූෂණය සමනය කිරීමට පියවර ගැනීම ඇතුළුව පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්මේ කොටසක් ලෙස සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂාව සඳහා පියවර ගැනීම.</p> <p>1.8 වාහනවල ගමන්පථය හැරවීම සහ කළමනාකරණය, ඉදිකිරීම් කටයුතු පියවර වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපාය මාර්ගය, වාහන තදබදය වැඩි අවස්ථාවන් මගහැර ඉදිකිරීම් සිදුකිරීම ආදිය ඇතුළුව මිනිසුන් හා වාහන ගමනාගමනය කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම අවම කිරීමට හා සමනය කිරීමට පියවර ගැනීම.</p>		

	අභිමුඛ/භානිය	හිමිකම්ලාභීන්	හිමිකම	ගෙවීම් සාධාරණීකරණය	වගකීම
			<p>1.9 ඉදිකිරීම් වැඩබිම්වල වැඩකරන පිරිමි හා කාන්තා සේවකයන්හට සමාන වේතන ගෙවීමට හා ළමා ශ්‍රමය ලබා ගැනීම වැළැක්වීමට අවශ්‍ය නීතිමය ප්‍රතිපාදන සැලසීම.</p> <p>1.10 සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂාව යටතට ගැනෙන වෙනත් ඕනෑම බලපෑමක් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය පරිදි පියවර යෙදීම.</p>		

5.3 හිමිකම් ලැබීමට තෝරාගන්නා අවසාන දිනය

වගු අංක 4 හා 64 මගින් දක්වන ලද පරිදි මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර සඳහා ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ පටිපාටි අනුව සිදුකෙරේ. එබැවින් හිමිකම් ලැබීමට අදාළ අවසාන දිනය වන්නේ 2 වැනි පරිච්ඡේදයට අනුව අදාළ දැන්වීම් ප්‍රකාශයට පළකළ දිනයයි. 2 වැනි පරිච්ඡේදයට අදාළ පළමු දැන්වීම් කාණ්ඩය රඹුක්කන අන්තර් හුවමාරුව සඳහා ඉඩම් අත්කර ගැනීමට අදාළව 2014 නොවැම්බර් 12 දින නිකුත් කරන ලදී. ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවරට අදාළ මාර්ග පටය සඳහා ඉඩම් අත්කර ගැනීම පිණිස, රඹුක්කන ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් 2015 ජනවාරි 30 දින 2 වැනි පරිච්ඡේදයට අදාළ දැන්වීම් ප්‍රකාශයට පත් කරමින් මූලික සැලසුම් 18 ක් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව ව්‍යාපෘතියට අදාළ සෙසු ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්ද මෙම ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යයට අදාළ ක්‍රියාවලීන් ආරම්භ කරන ලදී.

5.4 ව්‍යාපෘතියෙන් ලබා දෙන සහාය හා ප්‍රතිලාභ

සමාජයේ සෑම ස්ථරයක් සඳහාම අවස්ථාවන් හා ප්‍රතිලාභ වෙත ප්‍රවේශය සලසන බැවින් මාර්ග යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ අත්‍යවශ්‍ය අංගයකි. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් හතකට අයත් ජනතාවට මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය සත්‍ය ලෙසින්ම සංවර්ධන මාවතකි (බස්නාහිර, සබරගමුව, වයඹ, උතුරු මැද, නැගෙනහිර සහ උතුරු පළාත්). 1 වැනි පරිච්ඡේදයෙන් දැක්වූ පරිදි, ව්‍යාපෘතියේ ඉදිරි පියවරයන්හිදී මෙම අධිවේගී මාර්ගය උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් දක්වාද ගමන් කරයි. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් 2014 වර්ෂයේදී පළ කරන ලද නවතම ග්‍රන්ථයක් වන *Lose to Gain: Is Involuntary Resettlement a Development Opportunity?* (අත්කරගැනීම සඳහා අත්හරින්න : සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචිකිරීම සංවර්ධන ප්‍රතිලාභ ලැබීමට අවස්ථාවක්ද ?) මගින් මේ හා සමාන තත්වයක් සාකච්ඡා කරන අතර මෙවැනි ව්‍යාපෘති මැදිහත්වීම් මගින් පැහැදිලිවම සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය වෙත ධනාත්මක මෙහෙයවීමක් සිදුකරන බව පෙන්වා දෙයි.

සිය කැමැත්තෙන් තොර නැවත පදිංචිකිරීම පිළිබඳ මෑතක දී සිදුවූ කතිකාවතට අනතුරුව, නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම විතැන් වන ජනතාවට සංවර්ධන ප්‍රස්ථාවක් ලෙස විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කලමනාකරණ ඒකකය දකී. ප්‍රමාණවත් හා නිසිකලට ලබා දෙන වන්දි, ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය, අවදානනාත්ම තත්වයන්හි සිටින ජන කණ්ඩායම් පුනරුත්ථාපනය සහ ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත රැකියා අවස්ථා ආදිය ඔස්සේ ඒකාබද්ධ ආයතනික ක්‍රියාවලියක් හරහා ව්‍යාපෘති ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපෘතියෙන් අවතැන් වන ජනතාව වෙත ගලා යා යුතුය. ඉදිරියේ දී සිදුවීමට නියමිත ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට පදනමක් ලෙස, අපහසුතාවයට ලක්වන ජනතාව සමග එකඟතාවය වර්ධනය කරගනු පිණිස ඔවුන් සමග කතිකාවක් ගොඩනංවා ගැනීම මේ අවස්ථාවේදී ව්‍යාපෘති කලමනාකරණ ඒකකය විසින් සිදුකළ යුතු වැදගත්ම කාර්යයකි.

ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා සැලසුමක් සකස් කිරීමට පෙර, ව්‍යාපෘතිය මගින් අවතැන් වන ජනතාවගේ අවශ්‍යතා, ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා ඇති විභවයන් හා එම පිරිසගේ මනාපයන් තක්සේරු කිරීම සඳහා, ඔවුන්ගේද සහභාගිත්වය ඇතිව එම කරුණු තක්සේරු කිරීමක් සිදුකළ යුතුය. සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටමක පවතින සාක්ෂරතාවය, ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව, ව්‍යාපාර විවිධත්වය සහ ප්‍රදේශයේ පවතින ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පරිසරය ආදිය අවතැන් වන ජනතාව හා ඔවුන් ජීවත් වන පරිසරයේ ඇති ශක්තීන් සමරහකි. මෙම ප්‍රශස්ථ ලක්ෂණ එකී ප්‍රදේශයේ සමාජ ආර්ථික පරිසරය තුළින්ම මතු වන අංගයන් වන අතර වෙළඳ හා ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයේ නියැලෙන සීමිත පුද්ගලයින් එකිනෙකා සමග පැවැත්වූ සාකච්ඡා මගින් එම කරුණු වඩාත් තහවුරු විය.

6 වැනි පරිච්ඡේදය : නිවාස හා ජනාවාස ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම

6.1 හැඳින්වීම

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්වන සියලුම පුද්ගලයින් ඒ යටතේ ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමට හා නැවත පදිංචි කිරීමට හිමිකම් නොලබති. ඔවුන්ගෙන් බොහෝ දෙනාට නේවාසික ඉඩම් වලට වඩා වැඩි කෘෂිකාර්මිකඉඩම් ප්‍රමාණයක් අහිමි වේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්වන මුළු පුද්ගලයින් ගණන 1,747 කි. එබැවින් විශේෂයෙන්ම සමාජ ආරක්ෂණ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කරුණු සම්බන්ධයෙන්, මෙම පිරිසවිධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය හා ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලය සමග සමීප සබඳතාවක් පවත්වාගත යුතුවේ. තවද අදාළ ආයතන වලින් ලැබෙන සහාය වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ඒ ඒ ප්‍රදේශවල ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු, පළාත් පාලන ආයතන, හා අනෙකුත් රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන සමග සමීපව කටයුතු කළ යුතුවේ. ප්‍රමාණවත් ඉඩම් පහසුකම් පවතීනම්, ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ අර්ධ වශයෙන් බලපෑමට ලක්වන නිවෙස් හා ව්‍යාපාරික ආයතන එම පරිශ්‍ර තුළම නැවත ස්ථාපිත කළ හැකිවේ. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන්ට වඩාත් ආකර්ශණීයම විකල්පය එය වනු ඇත. කෙසේ වෙතත් මේ සම්බන්ධ තීරණය ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන් සතු වන අතර ඔවුන්ගේ තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසුකරලීම ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ කාර්යය වේ. එහෙත් ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන් සිය තීරණ ගෙන ඇත්තේ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු මත පදනම්වද යන්න ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් පළමුව තහවුරු කර ගත යුතුවේ.

6.2 නැවත පදිංචිකිරීමට අදාළ සමාජ හා සංස්කෘතික මානයන්

මෙම ව්‍යාපෘති වාර්තාව තුළ කිහිප අවස්ථාවකදීම සඳහන් කළ පරිදි, ව්‍යාපෘති චක්‍රය තුළ ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු සැලසුම් කිරීමේදී නිරීක්ෂණය කළ යුතු හා අවබෝධ කරගත යුතු සමාජ හා සංස්කෘතික කරුණු රාශියක් පවතී. ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර යටතේ පවත්වන ලද සමාජ ආර්ථික තත්වයන් හා වත්කම් තහවුරු කරගැනීමේ සමීක්ෂණය (සංගණනය) යටතේ මේ පිළිබඳව දැඩි අවධානය යොමුකර ඇත. විශේෂයෙන්ම, නාහිගත කණ්ඩායම් හා ප්‍රධාන තොරතුරු දැනුම් දෙන්නන් සමග සාකච්ඡා පැවැත්වීමේදී, ව්‍යාපෘතියේ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ සමාජ ආර්ථික කරුණු සාකච්ඡා කිරීමට සමීක්ෂණ උපදේශකට හා සමීක්ෂණ කණ්ඩායමට අවශ්‍ය තරම් කාලය ලැබිණ. ඒ අනුව වගු අංක 53 මගින් මෙවැනි කරුණු පිළිබඳ සාරාංශයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

වගු අංක 53: ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන්ට අදාළ සමාජ හා සංස්කෘතික ගැටළු

අනු අංකය	කාරණය/ගැටළුව	ප්‍රතිකාර්මික පියවර
1	ඥාතීන්, මිතුරන් හා අසල්වැසින් සමග ඇති සමාජ සබඳතා අහිමිවේ.	මේ සම්බන්ධයෙන් ඇතිවන සාංකාව නොවැළැක්විය හැකි ලෙස වසර කිහිපයක් පවතිනු ඇත. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආකර්ශනීය හා වින්දනීය අත්දැකීමක් වන්නේනම් මෙවැනි සාංකාවකට හේතුවන මානසික තත්වයකට ඔවුන් මුහුණ නොදෙනු ඇත. නැවත පදිංචි කිරීමේදී නව පදිංචිකරුවන් මුල් ප්‍රජාව සමග බද්ධ කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාකාරකම් සංවිධානය කළ යුතුවේ. දැනට පදිංචි ස්ථානයේම නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.
2	ප්‍රජාව සමග පවතින ආගමික බැඳීම හා ආගමික ආයතන සමග පවතින බැඳීම අහිමිවේ.	මේ සම්බන්ධයෙන් ඇතිවන සාංකාව නොවැළැක්විය හැකි ලෙස වසර කිහිපයක් පවතිනු ඇත. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආකර්ශනීය හා වින්දනීය අත්දැකීමක් වන්නේනම් මෙවැනි සාංකාවකට හේතුවන මානසික තත්වයකට ඔවුන් මුහුණ නොදෙනු ඇත. නැවත පදිංචි කිරීමේදී නව

අනු අංකය	කාරණය/ගැටළුව	ප්‍රතිකාරමික පියවර
		<p>පදිංචිකරුවන් මුල් ප්‍රචාර සමග බද්ධ කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාකාරකම් සංවිධානය කළ යුතුවේ.</p> <p>දැනට පදිංචි ස්ථානයේම නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.</p>
3	කුලය හා ජනවාර්ගිකත්වය මත සංවිධානය වූ ප්‍රචාර අභිමි වේ.	<p>කුලය හා ජනවර්ගය මත පදනම්වූ නැවත පදිංචි කිරීමේ වෙනම ක්‍රියාවලියක් කෙරෙහි අකමැත්තක් නොපවතිනම්, මෙවැනි අභිලාෂයන් සහිත පවුල් සඳහා වෙනම නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි අතිකිරීම සලකා බැලීම.</p> <p>දැනට පදිංචි ස්ථානයේම නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.</p>
4	දේශපාලනික සමාජය හා සබඳතා පවත්වන කණ්ඩායම් සමග ඇති සබඳතා ලිහිල්වීම හා අවශ්‍ය විට ඔවුන්ගේ සහාය නොලැබීම	දැනට පදිංචි ස්ථානයේම නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.
5	පවතින ග්‍රාමීය ඒකකය විභේදනය වීම හා එකිනෙක ප්‍රචාර වෙත ප්‍රවේශය සීමා වීම	<p>යෝජිත මාර්ගයට යටින් හා උඩින් දිවෙන අතුරු මාර්ග ඉදිකිරීම මගින්, ගම් වෙත හා ප්‍රචාර වෙත දැනට පවතින ප්‍රවේශයන් සලසා දීම.</p> <p>ග්‍රාමීය ඒකකය බෙදී යාමක් සිදුවෙනම් හා පවතින ප්‍රවේශය වැඩි දුරකින් යුතු වේ නම් නව ප්‍රවේශ මාර්ගයක් ලබා දිය යුතුය.</p>
6	වෙළඳපල, අධ්‍යාපනික මධ්‍යස්ථාන, ප්‍රවාහන පහසුකම් හා වර්තමාන ස්ථානයේ පවතින අනෙකුත් පොදු පහසුකම් වලට ඇති ප්‍රවේශය අභිමිවීම හෝ දුර්වල වීම.	දැනට පදිංචි ස්ථානයේම නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.
7	වර්තමාන ස්ථානයේ ඇති සෞන්දර්යාත්මක සුන්දරත්වය වින්දනයට ඇති අවස්ථාව අභිමිවීම.	නොවැළැක්විය හැකිය. දැනට පදිංචි ස්ථානයේම නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.
8	පාරම්පරික ඉඩම් හා ඉඩම් අයිතීන් අභිමිවීම.	නොවැළැක්විය හැකිය. වර්තමාන ස්ථානයේම සුදුසු නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියක් සකස් කිරීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.
9	බලපෑමට ලක්වන්නන්ගේ ස්වයංපෝෂිතභාවය හා ආහාර සුරක්ෂිතතාව අභිමිවීම.	සෑම නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමියක් සඳහාම මනා කළමනාකරණයක් සහිතව ගෙවනු වගා වැඩසටහනක් හඳුන්වා දීම සහ පෝච්චි වල සකස් කළ පැළ බෙදා දීම (පළතුරු, එළවළු, පොල්, කොස් ආදිය)
10	කාන්තාවන් හා ළමුන් කෙරෙහි ඇතිවන සමාජ අනාරක්ෂිතභාවය	ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන් දැනුවත් කිරීම හා නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි සඳහා සමාජ ඒකාබද්ධකරණ වැඩසටහන්
11	වැඩිහිටියන් කෙරෙහි ඇතිවන සමාජ අනාරක්ෂිතභාවය	නොවැළැක්විය හැකිය. ආදායම් ප්‍රතිෂ්ඨාපන හා ජීවනෝපාය සංවර්ධන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම.
12	නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමියේ සිට දැනට පවතින ඉඩම් දුරස්ථර වීම හා සමාන්‍ය කෘෂිකාර්මික පුරුදු බාධාවට ලක්වීම	නොවැළැක්විය හැකිය. ආදායම් ප්‍රතිෂ්ඨාපන හා ජීවනෝපාය සංවර්ධන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම.
13	නව සමාජ-ආර්ථික හැසිරීම් රටාවට හැඩගැසීමට ඇති අපහසුව	සමාජ ඒකාබද්ධකරණ වැඩසටහන් හා ජීවනෝපාය සංවර්ධන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම.

අනු අංකය	කාරණය/ගැටළුව	ප්‍රතිකාරමික පියවර
14	නැවත පදිංචි වූ ප්‍රදේශයේ මුල් ප්‍රජාවට අනුව හා ඔවුන්ගේ සමාජ-ආර්ථික හැසිරීම් රටාවට හැඩගැසීමට ඇති අපහසුව	සමාජ ඒකාබද්ධකරණ වැඩසටහන්
15	පිරිමින් විසින් නිසි කළමනාකරණයෙන් තොරව පරිහරණය කිරීම අවම කිරීමට, වන්දි අරමුදල් සඳහා පවුල තුළ සමාන අයිතිවාසිකම් සැලසීම. සැමියා හා බිරිඳ යන දෙදෙනාටම වන්දි මුදල් සඳහා හිමිකම් ඇතිකළ යුතුය.	වන්දි අරමුදල් සම්බන්ධයෙන් සැමියා හා බිරිඳ අතර නෛතික ගැටළු ඇතිවීම වැළැක්වීමට සුදුසු පියවර යෙදීම. මෙම එකඟතාවය හේතුවෙන්, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ සාමාන්‍ය පටිපාටිය යටතේ, වන්දි අරමුදල් සඳහා හිමිකම් කීමට බිරිඳට අවස්ථාව ලැබේ.

ව්‍යාපෘතිය මගින් වන්දි ලෙස ලැබිය හැකි මුදල් නිසි කළමනාකරණයෙන් තොරව පරිහරණය වීමට ඇති හැකියාව බොහෝ කාන්තාවන් විසින් අවධාරණය කර ඇත. නෛතික හිමිකරු සැමියා වුවත්, පවුල ගොඩනැගී ඇතත් සැමියා හා බිරිඳ යන දෙදෙනාම එක්ව ගොඩනංවන ලද සමාජ සම්බන්ධතා ජාලය තුළය. එබැවින් යෝජිත ප්‍රතිකාරමික පියවර අනුගමනය කිරීම, නැවත පදිංචි කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවුල තුළ ඇතිවිය හැකි (සානාත්මක) ගැටළු අවම කිරීමට හේතු වනු ඇත. අවශ්‍යනම්, පවුලේ නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු වලදී අවුරුදු 18 වැඩි දරුවන්ගේද කැමැත්ත ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර යෙදීමට යෝජනා කෙරේ. නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ ස්ත්‍රී-පුරුෂ ගැටළු පවතින බව බොහෝ පිරිමින් විසින්ද ඔවුන් සමග පැවති පැවති සාකච්ඡා වලදී පිළිගත්හ.

මෙම ගුණාත්මක දත්ත මගින් අනාවරණය වන්නේ ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන් සිය ගම් හෝ කුඩා ගම් තුළ පවතින සමාජ හා සංස්කෘතික අස්ථිත්වයන් සමග ශක්තිමත් ලෙස බැඳී සිටින බවයි. ප්‍රමාණාත්මක දත්ත මගින්ද මීට සමාන තත්වයක් පෙනීගිය අතර සමීක්ෂණයේදී ප්‍රතිචාර දක්වන ලද බොහෝ දෙනා ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ ප්‍රදේශයේ මරණාධාර සමීතිය හා පන්සල් සංවර්ධන සමීතිය සමග ඔවුන්ගේ නිරන්තර සබඳතාවක් පවතින බවයි. අංක 54 වගුව මගින් විස්තර දැක්වේ.

වගු අංක 54: : ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ සම්බන්ධතා ජාලය

සබඳතා පවත්වන සමාජ සංවිධාන	අබණ්ඩ	අක්‍රමවත්	අවශ්‍ය විටදී
පන්සල් සංවර්ධන සමීතිය	1,325	16	33
සමාද්ධි සංවර්ධන සමීතිය	271	4	3
මරණාධාර සමීතිය	1,642	11	34
සමුපකාර සමීතිය	43	0	2
කාන්තා සංවර්ධන සමීතිය	193	0	7
ගොවි සමීතිය	574	1	22
ග්‍රාම සංවර්ධන සමීතිය	28	0	0
තරුණ සේවා සංගමය	27	0	0
සංඝ සංවර්ධන සමීතිය	291	5	4

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන්ගේ සමාජ සම්බන්ධතාවන්ට අදාළ සංවිධාන ඒවා පිළිබඳ ඔවුන්ගේ ප්‍රමුඛතාවය අනුව වර්ග කරන ලද අතර මෙම තොරතුරු වගු අංක 55 මගින් දැක්වේ. ඒ අනුව මරණාධාර සමීතිය, පන්සල් සංවර්ධන සමීතිය හා ගොවි සමීතිය යන ප්‍රජා මූලික සංවිධාන වෙත ඔවුන්ගේ ඉහළම

ප්‍රමුඛත්වය ලැබේ. එබැවින් සම්පූර්ණ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළදීම ඔවුන්ගේ මෙම ප්‍රමුඛතාවයන් වෙත උපරිම අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

වගු අංක 55: ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ සබඳතා ජාලය තුළ දක්නට ලැබෙන ප්‍රමුඛතාවයන්

සමාජ සංවිධානය	ප්‍රමුඛතාවය 1	ප්‍රමුඛතාවය 2	ප්‍රමුඛතාවය 3	ප්‍රතිචාර නොදැක්වූ
පන්සල් සංවර්ධන සමිතිය	407	581	355	29
සමාද්ධි සංවර්ධන සමිතිය	95	125	50	7
මරණාධාර සමිතිය	1,105	372	157	49
සමුපකාර සමිතිය	15	17	9	4
කාන්තා සංවර්ධන සමිතිය	32	65	93	10
ගොවි සමිතිය	113	232	241	12
ග්‍රාම සංවර්ධන සමිතිය	1	8	18	0
තරුණ සේවා සංගමය	5	8	13	1
සෞභ සංවර්ධන සමිතිය	85	90	116	8

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

6.3 නැවත පදිංචිවීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ප්‍රමුඛතා

ගුණාත්මක දත්ත රැස් කිරීම හා ප්‍රමාණාත්මක දත්ත රැස් කිරීම යන ක්‍රියාවලීන් ද්විත්වය තුළදීම අවධානය යොමුකරන ලද අතර එමගින් තහවුරුව ඇති පරිදි, ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ගෙන් බහුතර පිරිස තමන් දැනට පදිංචි ප්‍රදේශයේම නව බිම් කොටසක පදිංචිවීමට කැමැත්තක් දක්වති. මොවුන්ගෙන් කිසිම පුද්ගලයෙකු තම ඉඩම සඳහා එපමණම ඉඩමක් ඉල්ලා නොසිටි අතර එය ප්‍රායෝගිකව ඉටුකළ හැක්කක් නොවන බව ඔවුන් වටහාගෙන ඇත.

අංක 56 වගුව මගින් තහවුරු වූ පරිදි, විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් සැලසුම් කිරීමට අදහස් කරන ආකාරයේ නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි සඳහා මොවුන්ගෙන් බහුතර පිරිසක් කැමැත්තක් නොදක්වති. බොහෝ විට නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් ලෙස දැනුවත්වී නොමැති බැවින් ඔවුන් එම අදහස දරණ අතර ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු වෙත සෘජුවම එළඹී පසු ඔවුන්ගේ එම අදහස වෙනස් වීමට පිළිවන.

වගු අංක 56: නැවත පදිංචිවීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ අදහස්

මතය	ප්‍රමුඛතාවය 1	ප්‍රමුඛතාවය 2	ප්‍රමුඛතාවය 3
මා හටම අයත් ඉතිරි බිම් කොටසේ නැවත පදිංචිවීම	54	11	9
එම ප්‍රදේශය තුළම තමාගේම නව ඉඩමක නැවත පදිංචිවීම	361	70	5
වෙනත් ප්‍රදේශයක තමාගේම ඉඩමක නැවත පදිංචිවීම	12	86	34
මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සකස් කළ නැවත පදිංචිවීමේ භූමියක පදිංචි වීම	10	50	9
නැවත පදිංචිවීමේ භූමියක නිවසක් අපේක්ෂා කිරීම	13	9	3
තමාගේ දරුවන් අතර මුදල් බෙදා දී ඔවුන්ගේ නිවසක පදිංචිවීම	9	5	8
වෙනත්	1,485	64	13

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ව්‍යාපෘති බලපෑම හා නැවත පදිංචිවීම වැනි සිය ජීවිතයේ අනිශ්චිත තීරණාත්මක කරුණක් සම්බන්ධයෙන් මොවුන් සිය තීරණ ගන්නා ආකාරය මෙම සමස්ත ක්‍රියාවලිය තුළදීම සිදුකරන ලද සමීක්ෂණ වලදී නිරීක්ෂණය කරන ලදී.

බහුතර පිරිස ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ පවුලේ සියළුම දෙනාට තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගිවීමට අවකාශ ඇති බවත් දෙමාපියන් ලෙස තමන් සිය දරුවන්ගේ මතයද විමසන බවත්ය. තීරණ ගැනීමට පෙර තම කලත්‍රයන් විමසන බව පැවසූ කණ්ඩායම දෙවන වැඩිම පිරිසයි. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් මෙයද යහපත් ලක්ෂණයකි. විස්තර සඳහා වගු අංක 57 බලන්න.

වගු අංක 57 : ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන්නන්ගේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය

මතය	ප්‍රමුඛතාවය 1	ප්‍රමුඛතාවය 2	ප්‍රමුඛතාවය 3
මගේම තීරණ ගනු ලැබේ	496	118	137
කලත්‍රයා සමග සාකච්ඡා කරමි	280	403	16
මගේ පවුලේ සාමාජිකයින් සමග සාකච්ඡා කරමි	890	147	132
මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ තීරණය පිළිගනිමි	5	6	7
සුදුසු පුද්ගලයෙකුගෙන් උපදෙස් ලබා ගනිමි	4	51	84
වෙනත්	6	1	4
ප්‍රතිචාර නොදැක්වූ පිරිස	61	1,016	1,362
එකතුව	1,681	726	380

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

6.4 ළමුන්ගේ අධ්‍යාපනය සම්බන්ධ ගැටළු

ව්‍යාපෘති බලපෑම හේතුවෙන් ඇතිවන ඉතාමත් බරපතලම හා අහිතකරම බලපෑම් ඇතිවන්නේ ළමුන් කෙරෙහි හා ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනය කෙරෙහිය. එබැවින් ළමා අධ්‍යාපනය සම්බන්ධයෙන් වගකිවයුතු රජයේ ආයතන දෙකක් සමග සමීප සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීමට යෝජනා කරනු ලැබේ. එනම් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය හා පළාත් පාසල් මෙහෙයවනු ලබන ඒ ඒ පළාත් සභාවන්ය.

6.5 භාවිත කළ හැකි නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමි

තම ඉඩම්, ගොඩනැගිලි, ව්‍යාපාර හා සෙසු දේපල අහිමිවන ගෘහ ඒකක ගණන 1,030 කට වැඩිය. කෙසේ වෙතත් නේවාසික නිවාස හා ව්‍යාපාරික ස්ථාන 670 ක් පමණ බලපෑමට ලක්වේ. එබැවින්, ගම් වලට ආසන්නවම පිහිටි, නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා යොදාගතහැකි භූමි පරීක්ෂා කර බැලීම වැදගත්වේ. අදාළ ප්‍රදේශවල ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු හරහා මෙසේ සොයා ගත් භූමි පිළිබඳව විස්තර පහත වගුවෙන් දැක්වේ. කෙසේ වෙතත් මෙහි දැක්වෙන්නේ එක් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයකට අයත් භූමි පිළිබඳ විස්තර පමණි. සෙසු කොට්ඨාශ පිළිබඳ විස්තර ද රැස් කර ගත යුතු වේ.

වගු අංක 58 : නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි සඳහා යොදාගත හැකි ඉඩම් හා වර්ග ප්‍රමාණ පිළිබඳ සාරාංශයක්

අංකය	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය සංකේත අංකය	ඉඩම් ප්‍රමාණය	අයිතිය	ඉඩමේ නම	අයිතිකරුවන්, ඔවුන්ගේ දුරකථන අංක හා ලිපිනයන්
1	රඹුක්කන	ඉහළ වල්පොල	අක්කර 07 (හෙක්.3.17)	පෞද්ගලික	හරක්ගලවත්ත (පොල් හා වෙනත් ගස්)	එම්. සරත් විජිතනන්ද, 32 ඒ, මිහිදු මාවත, රඹුක්කන
2	පොල්ගහවෙල	ගලබඩගම 936	අක්කර 06	පෞද්ගලික	දන්කොලවත්ත (පොල් ඉඩම)	සංජීව ප්‍රසාද් (0712247750), ගාමිණී විජේසූරිය-වගාකරු (0778057650) දංකොලවත්ත, අලව්ව පාර ගලබඩගම, පොල්ගහවෙල.
3		තලවත්තේගෙදර 896	අක්කර 02 පර්චස් 80	පෞද්ගලික	වෑකොටුවවත්ත (පොල් හා කෙසෙල් වත්ත)	එච්.එම්.කරුණාරත්න, එච්.එම්. සුනිල් ධර්මසිරි කලුහැඳිවල තලවත්තේගෙදර. 0717763779 0375714431

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

ඉහත වගු අංක 58 මගින් දැක්වූ, ඒ ඒ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු හා ග්‍රාම නිලධාරීන් විසින් හඳුනාගත් ඉඩම් පිළිබඳ වැඩි විස්තර විධායක ආයතනය සතුව පවතී.

6.6 නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශවල ග්‍රාහක ප්‍රජාවන් සහ සමාජීය වශයෙන් ඒකාබද්ධ කිරීම

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් සඳහා විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියක් හඳුනාගන්නා විට එම භූමිය අවට දැනට පදිංචි ප්‍රජාවන් එකක් හෝ වැඩි පිරිසක් සිටිය හැකිය. අවම වශයෙන් මෙම ක්‍රියාවලියේදී නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමියට ආසන්නයේ පිහිටි කුඩා නාගරික ප්‍රදේශයක් සම්බන්ධයෙන් හෝ සුදුසු පරිදි ක්‍රියා කිරීමට සිදුවිය හැකිය. මෙම සමාජ ඒකාබද්ධතා ක්‍රියාවලියේ මූලික අරමුණ විය යුත්තේ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් හා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ය. එබැවින් අනුගමනය කළ යුතු ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග ලැයිස්තුවක් පහත යෝජනා කෙරේ. එනම් :

1. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් ඔවුන්ගේ ආගම අනුව අදාළ ආගමික ආයතනය සමග සම්බන්ධ කිරීම.
2. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් අදාළ ග්‍රාමයේ ග්‍රාම නිලධාරී හා අදාළ අනෙකුත් රජයේ නිලධාරීන් සමග සම්බන්ධ කිරීම. ඒ අනුව ඔවුන්ගේ නම් එම නව ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ ජන්ද හිමි නාම ලේඛනයට ඇතුළත් විය යුතුය.
3. නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමියට ආසන්නතම/සුදුසුම පාසලට පාසල් ළමුන් සම්බන්ධ කරවීම.මෙම කාර්යයේදී විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය මෙම ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ පුද්ගලයින්හට එකී අදාළ නව පාසල වෙත භාර දීම සඳහා අවශ්‍ය ලේඛනමය සාක්ෂ්‍ය සැපයිය යුතු අතර බලපෑමට ලක්වූ මෙම දරුවන්හට ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන ලෙස එම පාසලෙන් ඉල්ලා ලියූ ලිපියක්ද පාසලට භාර දීමට සඳහා ඊට ඇතුළත්විය යුතුය.

4. නැවත පදිංචි කළ පුද්ගලයින් ආසන්නතම බැංකුවට සම්බන්ධ කළ යුතු අතර අවශ්‍ය ලේඛනමය සාක්ෂ්‍ය ලබාදෙමින්, ඔවුන්ගේ බැංකු ගිණුම් ඒ ඒ නව බැංකු ශාඛා වෙත මාරු කර ගැනීමට සහාය විය යුතුය.
5. අදාළ පුද්ගලයින් නව පදිංචි ස්ථානයට අදාළ ගොවි සමිතියට සම්බන්ධ කිරීම හා ඔවුනට පොහොර සහනාධාරය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු සලසා දීම.
6. නැවත පදිංචි කළ අදාළ පුද්ගලයින් නව ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ සමෘද්ධි සංවර්ධන සංගමයට සම්බන්ධ කරවීම.
7. නැවත පදිංචි කළ සියළුම වැඩිහිටියන් නව ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ වැඩිහිටි සංගමයට සම්බන්ධ කරවීම.
8. නැවත පදිංචි කළ සියළුම පුද්ගලයින්ගේ නිවෙස් අංක හා ලිපින නව ප්‍රදේශයේ ලගම ඇති උප තැපැල්/තැපැල් කාර්යාලයට ලබා දී ඔවුන් ඊට සම්බන්ධ කරවීම.
9. නව ප්‍රදේශයේ ඇති මරණාධාර සමිතියේ හා නව පදිංචිකරුවන්ගේ කැමැත්ත මත ඔවුන් එම ප්‍රදේශයේ මරණාධාර සමිතියට සම්බන්ධ කරවීම. මෙම කාර්යයේදී විධායක නියෝජිතායතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට ඊට මැදිහත් විය හැකි අතර අවශ්‍ය ලියකියවිලි සම්පූර්ණ කරගැනීමට සහාය වීම මගින් ඔවුනට නව සමිතියේ සාමාජිකත්වය ලබා ගැනීමට උපකාර කළහැකිය.
10. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්ව නැවත පදිංචි කළ සියළුම දෙනාහට අවශ්‍ය ලේඛනමය සාක්ෂ්‍ය ලබා දෙමින්, විදුලිය, ජලය හා සන්නිවේදන පහසුකම් සපයන ආයතන වෙත ඔවුන්ව හඳුන්වා දිය යුතුය.

7 වැනි පරිච්ඡේදය : ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය හා පුනරුත්ථාපනය

7.1 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ආදායම් හා ජීවනෝපාය අහිමිවීම.

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර බොහෝ කෘෂිකාර්මික, නේවාසික හා රජයේ ඉඩම් පිහිටා ඇති ප්‍රදේශයක් හරහා ගමන් කරන නව ව්‍යාපෘතියකි. මාර්ග සැලසුම්කරණයේ ඉතා වැදගත් පියවරක් වන, මාර්ග පටය පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා ගමන් කරන බිම් තීරුව පිහිටුවා ගැනීම පළමුව සිදුකරගත යුතු අතර මෙමගින් ඒ ඒ පුද්ගලයින් වෙතින් ව්‍යාපෘතියට අත්කර ගත යුතු ඉඩම් හඳුනාගැනීම පහසුවේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් හඳුනා ගැනීමේ මෙම මුල් පියවරේදී, සමීක්ෂණ කණ්ඩායම මාර්ග පටය නිශ්චය කරගැනීම හා ඒ අනුව මාර්ගයෙන් අපහසුතාවයට පත්විය හැකි පුද්ගලයින් හඳුනාගැනීම සිදුකර ඇත. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්විය හැකි පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව මෙන්ම ඉඩම් සංඛ්‍යාව හා ඉඩම් ප්‍රමාණයද මිට ඇතුළත්ය. බලපෑමට ලක්වන ඉඩම් කට්ටිවල විශාලත්වයට අමතරව, අහිමිවන අදායම් මාර්ග හා ව්‍යාපාරයන්ද ඉඩම් අත්කරගැනීම සඳහා හඳුනාගත් ප්‍රදේශයේ සමාජ ආර්ථික පරිසරය මත රැඳී පවතී. ඉහත දැක්වූ පරිදි, සම්පූර්ණයෙන්ම හානියට පත්වියහැකි ආදායම් මූලාශ්‍රයන් හා ජීවනෝපාය රටාවන් පවතී. ඊට අමතරව, අර්ධ වශයෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් සිටින අතර එමගින් ඔවුන්ගේ ආදායම් හා ජීවනෝපාය රටාවන් අර්ධ වශයෙන් බලපෑමට ලක්වේ.

7.2 ව්‍යාපෘතිය යටතේ සිදුකෙරෙන ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහනට අදාළ ක්‍රමෝපායයන්

සාපේක්ෂ වශයෙන්, ව්‍යාපෘතියට අදාළ ඉඩම් අත්කර ගැනීම හේතුවෙන් නැවත පදිංචි කිරීමට සිදුවන හා ආදායම් මාර්ග බලපෑමට ලක්වන පිරිස සංඛ්‍යාත්මකව ඉහළ අගයක් ගනී. ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන බහුවිධ ඵලදායී මත පදනම් වනු ඇති අතර එම ඵලදායී අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකිනෙක බලගන්වනු ලබයි. ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන යටතේ යෝජිත සවිබලගැන්වීමේ ක්‍රියාකාරකම් පහත පරිදි ලැයිස්තුගත කළ හැකිය.

1. ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ දැනුවත්භාවය වර්ධනය කිරීම.
2. වෘත්තීය, කළමනාකරණ හා ව්‍යවසායකත්ව හැකියාවන් වර්ධනය කිරීම
3. නායකත්ව ලක්ෂණ වර්ධනය කිරීම
4. පොදු ගැටළු විසඳාගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ සමීක පිහිටුවීම
5. මානව සම්පත් සංවර්ධන පුහුණුව ලබා දීම
6. වෘත්තීය කුසලතා වර්ධන පුහුණු ලබා දීම
7. ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක්වන ඉලක්කගත ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් බැංකු ගිණුම් ආරම්භ කිරීමට යොමුකිරීම හා බැංකු භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කිරීම

7.2.1 ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාළ සංවිධාන

ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය සඳහා අදාළ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන වෙතින් ලබාගත හැකි උපදෙස් හා සේවා ලබා ගැනීම සඳහා පහසුකාරකයෙකු හා සම්බන්ධීකාරකයෙකු ලෙස විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්වූ පුද්ගලයින්හට සහාය වනු ඇත. ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන අවශ්‍යයෙන්ම ප්‍රජා පාදක වැඩසටහනක් බැවින්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා ප්‍රජා පාදක සංවිධාන මෙම කාර්යයේ දී මූලික වැඩ කොටසක් ඉටුකරනු ඇත. වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රමෝපායික සහාය හා මූලික අරමුදල් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් සපයනු ඇත. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට අනුයුක්තව සේවය කරන සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී හා නැවත පදිංචිකිරීමේ නිලධාරීන් ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන සම්බන්ධයෙන් කේන්ද්‍රීය නිලධාරීන් ලෙස ක්‍රියා කරති. අවශ්‍ය සෑම විටදීම බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින්හට සහාය වීම සඳහා විශේෂිත විෂයයක් ඡේත්‍ර

සම්බන්ධයෙන් ප්‍රවීණ බාහිර පුද්ගලයින්ගේ සහාය ලබා ගැනේ. ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන පහත සඳහන් ආයතන සමග සම්බන්ධතා පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.

1. බැංකු හා වෙනත් මූල්‍යායතන
2. වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය
3. ජාතික ආධුනිකත්ව හා කාර්මික පුහුණු කිරීම් අධිකාරිය
4. වාණිජ මණ්ඩලය ආදී රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන

සියළුම ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන එක් එක් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් හා නැවත පදිංචිකිරීම සම්බන්ධයෙන් පිහිටුවා ඇති ඔවුන්ගේ සංවිධාන සමග සාකච්ඡා කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. තවද, මෙම ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන් යටතේ ප්‍රතිලාභ ලැබීම සඳහා හිමිකම් ලබන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන් කාණ්ඩ පහත ලැයිස්තු ගත කර ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

1. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් අභිවිචන ගොවියන්
2. ව්‍යාපෘති බලපෑම හේතුවෙන් අක්කරයට වඩා අඩු කෘෂිකාර්මික බිම් ප්‍රමාණයක් ඉතිරිවන ගොවියන්
3. ගෙවතු වගාවන් අභිවිචම හේතුවෙන් සැලකිය යුතු ආදායමක් අභිවිචන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්
4. ව්‍යාපාර අභිවිචන ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්
5. තම ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය කර ගැනීම සඳහා ආයතනික සහාය අවශ්‍ය අත්‍යන්තයෙන් දුගී ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්
6. අවදානම් සහිත තත්වයන්හි ජීවත්වන පුද්ගල කාණ්ඩ (වයස්ගත, කාන්තා මූලික පවුල් ආදිය)

7.2.2 ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන්

ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් පූර්ණ ලෙස පුනරුත්ථාපනය කිරීම ඉලක්කකර ගත් සංවර්ධන ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්පාදනය කර ඇත. ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහන තුළදී ඉඩම් ඔප්පු හිමිකරුවන් හා ඉඩම් ඔප්පු අභිමි පුද්ගලයින් වෙන් වශයෙන් සලකා ක්‍රියාකරනු ලැබේ. සැලසුම් කර ඇති ලෙස, සෑම අයෙකුටම තම ජීවන තත්වය ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහා අවස්ථාවක් උදා කරදෙනු ලැබේ. ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් ආදායම් අභිමිවන ගොවියන්, හවුල් වගාකරුවන්, බදුකරුවන්, ව්‍යාපාර ඒකක සහ අදාල වෙනත් අය වෙත සහාය වීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදනයන් හිමිකම් ක්‍රමවේදයෙහි පවතී. පහත දැක්වෙන පරිදි පුහුණු වීම් අවස්ථා ඉල්ලා සිටීමට හෝ ලැබීමට ඔවුන්ට හිමිකමක් ඇත.

- 1) ව්‍යාපාරයක් නැවත ආරම්භ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික ප්‍රාග්ධනයට ආධාරක ලෙස ජීවනෝපාය ප්‍රතිෂ්ඨාපන දීමනාවක්
- 2) දුගී හා අස්ථාවර තත්වයන්හි වෙසෙන පවුල් සඳහා දීමනාවක් හා අවශ්‍ය මැදිහත්වීම.
- 3) වෘත්තීය හෝ කුසලතා පුහුණුව
- 4) ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය
- 5) වැඩිහිටියන් හා පුහුණු තරුණයන් සඳහා ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිත රැකියා

වෘත්තීය හා කුසලතා සංවර්ධන පුහුණුව

පූර්ණ ලෙස අවතැන්වූ ගෘහ ඒකකයකින් එක් පුද්ගලයෙකු බැගින් කුසලතා වර්ධන පුහුණුව සඳහා තෝරාගනු ලැබේ. වෘත්තීය පුහුණුව හා කුසලතා වර්ධන පුහුණු සඳහා තෝරා ගැනීමේ දී ගෘහ ඒකකයන්හි පාසල් හැරගිය තරුණයන්, පදිංචිය වාණිජ පරිශ්‍රයන් අභිමිවන්නන්හට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙනු ලැබේ.

ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධන පුහුණුව

මෙවැනි පුහුණුවකින් ප්‍රතිලාභ ලැබිය හැකි පුද්ගලයින් මූලික පරීක්ෂණයකින් අනතුරුව ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධන පුහුණුව සඳහා තෝරාගනු ලැබේ. මෙය අඩු ආදායම් ලාභීන්ගේ ආදායම් වර්ධනය සඳහා ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ගයට අදාළ මූලික පියවරකි. ඊට සපුරාලිය යුතු මූලික අවශ්‍යතාවයන් වන්නේ ව්‍යාපාරයක් හෝ කර්මාන්තයක් ආරම්භ කිරීම සඳහා ඇති කැමැත්ත හා මූලික ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කර ගැනීමට ඇති හැකියාවයි. මේ සඳහා කැමැත්තක් දක්වන පුද්ගලයින්හට මූලික ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කර ගැනීමට හා ව්‍යාපාර සැලසුම සකස් කර ගැනීම සඳහා පහසුකාරකයෙකු ලෙස විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ක්‍රියා කරනු ඇත.

ඉදිකිරීම් කාලය තුළ රැකියා අවස්ථා

ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් කාලය තුළ, පහත සඳහන් රැකියාවන්හි කොන්ත්‍රාත් පදනම මත නිරතවීමට ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයන්හට අවස්ථාව ඇති බව පෙනේ.

- සැහැල්ලු වාහන රියදුරුන්
- බර වාහන රියදුරුන්
- පෙදරේරුවන්
- වඩු කාර්මිකයින්
- වෙල්ඩින්කරුවන්
- කම්බි නමන්නන්
- පරිගණක ක්‍රියාකරුවන්
- ලිපිකරුවන්
- කාර්යාල සහායක
- කම්කරුවන්

ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත රැකියාවන්හි මෙම රැකියා අවස්ථාවන් සපයා දීම සඳහා විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය අදාළ කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ අවශ්‍ය සම්බන්ධීකරණය සිදුකරනු ඇත. තවද, කොන්ත්‍රාත්කරු වෙත නිකුත් කරනු ලබන ගිවිසුමට අතිරේක වගන්තියක් ඇතුළත් කිරීමෙන් විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය මෙය සැලසුම් කළ යුතුය.

ඉහත සඳහන් අංගයන්, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ ආදායම් උත්පාදනය කිරීම ඉලක්ක කරගනිමින් ව්‍යාපෘතිය මට්ටමින් සිදුකෙරෙන ප්‍රාරම්භක වැඩසටහනට අයත්වේ. නමුත් එම වැඩසටහන මෙම මට්ටමට පමණක් සීමා නොවේ. ව්‍යාපෘතිය වෙතින් සිය ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා සහාය අපේක්ෂා කරන එක් එක් පුද්ගලයාගේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා මෙම වැඩසටහන ඉහත මට්ටම ඉක්මවා තවත් ඉදිරියට ක්‍රියාත්මක විය යුතුවේ. බලපෑමට ලක්වූ එක් එක් පුද්ගලයාගේ මට්ටමින් ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා ක්ෂුද්‍ර මට්ටමේ සැලසුම්කරණය යොදා ගත යුතුවේ. ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය සෑම පුද්ගලයෙකුටම ඒ සඳහා සහායවීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය විසින් නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්ය මණ්ඩලය යොදවනු ලැබේ. මෙහිදී විශේෂයෙන්ම පවත්නා ප්‍රශස්ථ මූලාශ්‍රයන් වෙතින් මූල්‍යමය හා තාක්ෂණික සහාය අදාළ පරිදි ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය සම්බන්ධීකරණය සැපයීම අපේක්ෂා කෙරේ. ශක්‍යතා වාර්තා සකස් කිරීම ඇතුළුව යම් සුදුසු ක්‍රියාකාරකමක් හඳුනා ගන්නා අවස්ථාවේ සිට වෙළඳ පළ වෙත එළැඹෙන අවස්ථාව දක්වාම, ඔවුන් තිරසාර මට්ටමක් වෙත ලඟා වන තෙක්, ව්‍යාපෘති කාර්යාල නිසි කලට ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මැදිහත් වී සහාය දැක්වීම අවශ්‍යවේ. ව්‍යාපෘති කාර්යාලය මෙම වගකීම ගන්නා අතර, කැමැත්තක් දක්වන සෑම

පුද්ගලයෙකු වෙනුවෙන්ම තනි පුද්ගල මට්ටමින් සුදුසු ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමට හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නැවත පදිංචි කිරීමේ නිලධාරීන් යොමු කිරීමට කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබේ. ව්‍යාපෘතිය මගින් දේපල අත්කරගැනීම නිසා සිදුවූ ආදායම් හෝ රැකියාව අහිමිවීම සඳහා වන්දි ලබා දීම හිමිකම් ක්‍රමවේදයෙහි දක්වා ඇති පරිදි සිදු කෙරේ. වගු (අංක 52)

7.3 නේවාසික පවුල් පුනරුත්ථාපනය

වගු අංක 18 (3 වැනි පරිච්ඡේදය) මගින් දැක්වූ පරිදි, මුළු ගෘහ ඒකක 596 න්, 17 ක් කුලී නිවෙස් වන අතර 8 ක් නේවාසික හා ව්‍යාපාරික ඒකකයන් වේ. බලපෑමට ලක්වූ නේවාසික ඒකකයන් අතර අර්ධ වශයෙන් බලපෑමට ලක්වන නිවාස ඒකක සුළු සංඛ්‍යාවක් ඇත. අර්ධ වශයෙන් හානි වූ නිවාස ඒකකයන්, ව්‍යාපෘතිය මගින් හිමිවන නැවත පදිංචිකිරීමේ සහාය හරහා, එම පුද්ගලයින්ගේ පරිශ්‍රයන්හිම නැවත ගොඩනැංවීම සඳහා බොහෝ දුරට හැකියාව ඇති අතර සම්පූර්ණයෙන් බලපෑමට ලක්වූ නිවාස ඒකකයන් වෙනත් ස්ථානයන්හි ගොඩනැංවීම මගින් පුරුත්ථාපනය කිරීම සිදුකළ යුතුවේ. බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ රුචියට සුදුසු බිම් කොටසක් සපයා ගැනීමට සහාය දීම, ඔවුන්ට තමන්ගේම නිවාස ඉදිකර ගැනීමට හැකිවන ලෙස මූලික පහසුකම් සහිත නැවත පදිංචිවීමේ භූමි සකස් කිරීම හා නිවාස ඇතුළු සම්පූර්ණ නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමි ඉදිකිරීම ආදී මැදිහත්වීම් රාශියක් හරහා විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් මෙම පූර්ණ හානි නිවාස වෙනුවෙන් අතිරේක ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම හා සැලකිල්ල දැක්වීම අවශ්‍ය වේ. බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින් හා විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය අතර එකඟතාවයකට පැමිණීමේ ක්‍රියාවලියක් හරහා ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින් විකල්ප පියවර වෙත දක්වන එකඟතාවය මත මේ සියල්ල රැඳී පවතී. ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භවීමත් සමගම, තමන්ට හිමිවන වන්දි මුදල් පිළිබඳව විශ්වාස කටයුතු තොරතුරු ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින් වෙත ලැබීමට පටන් ගනී. නැවත පදිංචි වීම පිළිබඳව ඔවුන්ගේ තීරණ කෙරෙහි ප්‍රබල ලෙසම බලපාන සාධකය මෙයයි. මූලික අවශ්‍යතාවයක් ලෙසින්, විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට ලක්වන පුද්ගලයින් වෙත අවශ්‍ය තොරතුරු හා උපදෙස් ලබාදෙමින් ඔවුන්ගේ තීරණ ගැනීමේ ශක්‍යතාව වර්ධනය කර තාර්කික තීරණ ගැනීමට යොමුකළ යුතුය. එමගින් සහභාගීත්ව ක්‍රියාවලීන් හරහා නැවත පදිංචිකරවීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කිරීමට අවශ්‍ය පදනම යෙදිය යුතුය. බලපෑමට ලක්වන පවුල් වලින් 33.4% ක්ම නේවාසික පවුල් ඒකක බැවින්, නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළව රජය විසින් සකස් කර ඇති මූලධර්මයන්ට (සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා වන ජාතික ප්‍රතිපත්තිය) අනුකූල වන සේ ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීම ව්‍යාපෘතිය කෙරෙහි වැදගත්වේ.

7.4 ගොවීන් පුනරුත්ථාපනය

බලපෑමට ලක්වන මුළු ඉඩම් අයිතිකරුවන් සංඛ්‍යාව වන 1,747 න් 21.6% පමණ, එනම් ඉඩම් හිමියන් 356 ක් පමණ මූලිකවම කෘෂිකර්මාන්තයේ නියැලුණු අය වෙති. මෙම පිරිස සම්බන්ධව සැලකිය යුතු කාරණය වන්නේ ඔවුන් තමන්ට අහිමිවන ඉඩම හා සමාන විකල්ප ඉඩමක් අපේක්ෂා කිරීමයි. බලපෑමට ලක්වන බොහෝ පුද්ගලයින්හට තමන්ගේ කෘෂිකාර්මික කටයුතු අඛණ්ඩව කරගෙන යාමට ප්‍රමාණවත් බිම් කොටසක් ඉතිරි නොවේ. එබැවින් ඔවුන්ගෙන් බහුතර පිරිසක් වඩා හොඳ වන්දි මුදලක් බලාපොරොත්තු වෙති.

තවද, කෘෂිකාර්මික පවුල් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ කාර්යය දිගු කාලීන හා කෙටි කාලීන යන ප්‍රවේශයන් ද්විත්වය ඔස්සේම සිදුකළ යුතු කාර්යයකි. තමන්ගේ දැනට පවතින භූමිය තුළම හෝ ආසන්නයේ වෙනත් විකල්ප භූමියක් හෝ සොයා ගැනීමට හැකි පවුල් සම්බන්ධයෙන් ගත් කල ඔවුන්ට අවශ්‍යවන්නේ එම නව බිම් කොටස කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය පරිදි සංවර්ධනය කර ගැනීමට සහාය හා ඔවුන්ගේ කෙටි කාලීන ආදායම් අහිමිවීම තත්වය සමනය කරගැනීමට සහායත් ය. කෙටි කාලීනව සිදුවන ආදායම් අහිමිවීම වෙනුවෙන් ලබා දෙන සහන ගෙවීම් ඔවුන් නව අස්වැන්න නෙළා ගන්නා තෙක් ගෙවිය යුතුවේ. තමන්ට විකල්ප ඉඩම් නොමැති ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සම්බන්ධයෙන් දිගු කාලීන ආදායම්

ප්‍රතිස්ථාපන ප්‍රවේශය අනුගමනය කළ යුතු අතර ඔවුන් වෙතත් සුදුසු ස්ථානයක නැවත පදිංචි කරවීම අවශ්‍ය වේ. මෙහිදී විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ප්‍රදේශයේ කෘෂිකර්ම බලධාරීන් සමඟ සම්බන්ධීකරණය පවත්වා ගනිමින් කෘෂිකාර්මික යෙදවුම් හා සේවා ආදිය සපයා ගැනීමට අවශ්‍ය සහාය ලබා දිය යුතුවේ. මේ වන විට, තමන්ට නුහුරු ප්‍රදේශයක තම වෘත්තියේ නියැලීමට ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට සිදුව ඇති බැවින් මොවුන්ට කෘෂිකාර්මික පුහුණු හා ඒ ආශ්‍රිත වෙනත් සහාය ලබා දීම ඉතා වැදගත්වේ. කුඩා බිම් ප්‍රමාණයකින් හෝ තම ඉඩමේ ඉතිරි කුඩා බිම් කොටසින් වැඩි අස්වැන්නක් ලබා ගැනීම සඳහා කඩිනම් වගා ක්‍රම හා ප්‍රශස්ථ ගොවිපල කළමනාකරණ භාවිතයන් පිළිබඳ දැනුම සමහර පුද්ගලයින් වෙත අවශ්‍ය විය හැකිය. කෘෂිකාර්මික පවුල් ප්‍රතිස්ථාපනයේදී කෘෂිකර්ම නිලධාරීන්, ගොවිජන සේවා ආයතන හා අලෙවි සංවිධාන සමඟ ද සාකච්ඡා කර විධිමත් සැලසුමකින් යුත් ප්‍රවේශයක් භාවිතා කළ යුතුවේ.

ඉදිකිරීම්/නැවත පදිංචිකිරීමේ කාලය තුළ කෘෂිකාර්මික අස්වැන්න/ආදායම අහිමිවීම වෙනුවෙන් වන්දි ගෙවීම හිමිකම් ක්‍රමවේදය අනුව සිදු කරනු ඇත (වගු අංක 52).

7.5 වෙළඳාම හා ව්‍යාපාරිකයින් පුනරුත්ථාපනය

මෙම පිරිස හැර, තමන්ගේ ඉඩම් වල හෝ කුලියට ගත් වෙනත් ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි වල හෝ බද්දට ගත් වාසස්ථානයන්හි ස්ථාපිතව සිටින වෙළඳ හා ව්‍යාපාර හිමිකරුවන් (ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්) 41 ක් සිටිති. වගු අංක 14 හි (3,3.2.1 පරිච්ඡේද) සාකච්ඡා කළ පරිදි, මෙම ව්‍යාපාර ඒකක බොහොමයක් පවුලේ සාමාජිකයින් විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන කුඩා පරිමාන කම්හල් හෝ සිල්ලර වෙළඳසල් වේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම කුඩා පරිමාන කම්හල් (08) හා මහා පරිමාන කම්හල් (02) වල බාහිර පුද්ගලයින්ද කිහිප දෙනෙක් ද සේවය කරති. මෙම බාහිර පුද්ගලයින් හට තම ආදායම් අහිමිවීම සිය ජීවනෝපාය පවත්වාගෙන යාමට ගැටළුවකි. මෙම පවුල්වල ආදායම් අහිමිවීම වෙනුවෙන් ව්‍යාපෘතිය මගින් ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන සහාය ලබා දීම තාවකාලිකව අනුගමනය කළ යුතු පියවරකි. ඉදිකිරීම් කාලය තුළ තාවකාලික බාධාවන් ඇති වුවද, සමහර ව්‍යාපාරයන් දිගුකාලීන බලපෑම් හා ආදායම් අහිමිවීම් රහිතව පවත්වාගෙන යාමට හැකියාව පවතී. ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ බොහෝ පදිංචිකරුවන් විසින් ප්‍රකාශ කළ පරිදි, ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් සම්පූර්ණ වූ පසු ව්‍යාපාරික පරිසරය වඩාත් යහපත් වනු ඇති අතර අන්තර් හුවමාරු මගින් සම්බන්ධ වන ප්‍රධාන නගරයන් හා ඒවා අවට කර්මාන්ත සංවර්ධනයක් ඇතිවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැකිය.

කාර්මික සංවර්ධන මණ්ඩලය, කර්මාන්ත සේවා කාර්යාංශය හා ජාතික ශිල්ප සභාව ආදී රාජ්‍ය ආයතන සමඟ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සම්බන්ධ කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇත.

තම ව්‍යාපාර හා සේවාවන් වෙතින් ලැබෙන ආදායම අහිමිවන්නන් ඒ ඒ ක්‍රියාකාරකම් මගින් තමන් කලින් ලැබූ ආදායම මත පදනම්ව හිමිකම් ක්‍රමවේදයට අනුව සැලකිය යුතු ගෙවීම් ලැබීමට හිමිකම් කියති.

8 වැනි පරිච්ඡේදය : නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ වියදම් ඇස්තමේන්තුව හා මුදල් සැපයීමේ සැලැස්ම

8.1 හැඳින්වීම

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවරට අදාළව දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී පරීක්ෂාවට භාජනය කළ මාර්ග පථය මත පදනම්ව නැවත පදිංචි කිරීමේ කාර්යයට අදාළව වියදම් ඇස්තමේන්තු කිරීම සිදුකර ඇත. එබැවින් තාක්ෂණික කරුණු සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව, පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා මාර්ගය

ගමන්ගන්නා සත්‍ය බිම් තීරුව සලකුණු කිරීමෙන් අනතුරුව මෙම වියදම් ඇස්තමේන්තුව මෙම ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවිය හැකිය.

ඉඩම් අත්කරගැනීම වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු වන්දි ඇතුළුව, සියලුම නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ වියදම් දැක්වෙන වියදම් ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීම අවශ්‍ය වේ. නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ වන්දි ගෙවීම ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 63 (2) (E) වගන්තිය (460 පරිච්ඡේදය) යටතේ ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යවරයා විසින් නිකුත් කරන ලද හා 2014.02.18 දින පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලද 2014.05.30 දිනැති අංක 1864/54 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය හා මෙම ගැසට් පත්‍රය යටතේ උතුරු අධිවේගී මාර්ගය ඇතුළත් වන අංක /14/0833/533/008 දරණ කැබිනට් පත්‍රිකාව අනුව සිදුකරනු ලැබේ.

ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි වලට අදාළව මෙම නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මේදී දී භාවිතා කළ ඒ ඒ අගයන් විශ්වාස කටයුතු මූලාශ්‍රයන් (අපහසුතාවයට පත් ඉඩම් හිමිකරුවන්, අපහසුතාවයට පත් නොවූ ඉඩම් හිමිකරුවන්, වතු වගාකරුවන්, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු හා තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් තක්සේරු නිලධාරීන්) මත පදනම්ව සකස් කළ මූලික ඇස්තමේන්තු මත පදනම්වේ.

8.2 නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ වියදම් ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී භාවිත අගයන්

8.2.1 ඉඩම්වල වටිනාකම තීරණය කිරීම සඳහා සඳහා භාවිත අගයන්

කඳුකර ඉඩම් වල වටිනාකම තීරණය කිරීමේදී, අධිවේගී මාර්ගය ගමන් ගන්නා කඳුකර බිම් වල පිහිටි ජනාවාස ප්‍රදේශ සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. තේවාසික හෝ වාණිජ භාවිතය යන නිර්ණායකයන් නොසලකා එම ඉඩම්වල වටිනාකම වගු අංක 59 මගින් දක්වා ඇත. මාර්ගය ගමන් ගන්නා බිම් තීරුවෙහි නිරීක්ෂණය වූ ඒ ඒ භාවිතයන්ට අයත් ඉඩම් වර්ග සඳහා සුදුසු වටිනාකම තීරණය කිරීමට මෙම අගයන් භාවිත කරන ලදී.

වගු අංක 59 : ව්‍යාපෘතියෙන් බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රදේශයේ පිහිටි වාණිජ ඉඩම් (කඳුකර බිම්) වල වටිනාකමට අදාළ අගයන්

මූලික කාණ්ඩය	පිහිටි ස්ථානය/ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය	ඉඩම් වටිනාකම (පර්චස් 1 ට රු)		පර්චස් එකක් සඳහා සාමාන්‍ය වටිනාකම
		අවම	උපරිම	
අර්ධ නාගරික	පොල්ගහවෙල	125,000.00	250,000.00	233,333.00
	ගලගෙදර	100,000.00	150,000.00	
	හාට්ස්පත්තුව	150,000.00	300,000.00	

ග්‍රාමීය	පොල්ගහවෙල	80,000.00	100,000.00	115,000.00
	රඹුක්කන	35,000.00	175,000.00	
	මාවතගම	60,000.00	70,000.00	
	ගලගෙදර	65,000.00	80,000.00	
	භාටිස්පත්තුව	100,000.00	150,000.00	

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

විවිධ සමාජ කාණ්ඩ වලට (නාගරික, අර්ධ නාගරික හා ග්‍රාමීය) අයත් ප්‍රදේශ වල පිහිටි ඉඩම් වල වටිනාකම ගණනය වශයෙන් ගණනය කොට 56 වගුව මගින් දක්වා ඇත. මෙම වටිනාකම් ගණනය කිරීමේදී කඳුකර නේවාසික හා කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වල වටිනාකම මත පදනම්ව ඉඩම් ඒකකයක මිල තීරණය කෙරිණ. ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ වාණිජ ඉඩම් වල ඒකක වටිනාකම තක්සේරු කිරීමේදී ඉහත ඉඩම් වල වටිනාකමට 15% ක් එකතු කර එම අගය තීරණය කරන ලදී.

සමාන්‍යයෙන් කුඹුරු සඳහා භාවිත ඉඩම් (පහත් බිම්) සඳහා අඩු වටිනාකමක් හිමිවේ. මෙම ඉඩම්වල (කුඹුරු ඉඩම් හා පෞද්ගලිකව අයත් වගුරු බිම්)වටිනාකම තීරණය කිරීම සඳහාද ඉහත මූලධර්මයම භාවිතා කරන ලද අතර පර්චස් එකක වටිනාකම රු.5,750/- ක් ලෙස යොදා ගැනිණ.

8.2.2 ගොඩනැගිලිවල වටිනාකම තීරණය කිරීම සඳහා භාවිත අගයන්

ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ නිරීක්ෂණය කළ ගොඩනැගිලි පුළුල් වශයෙන් නේවාසික, වාණිජ හා වෙනත් ද්විතියික ගොඩනැගිලි ලෙස වර්ගකළ හැකිය. මෙම ගොඩනැගිලිවල ඒකක වර්ග ප්‍රමාණයක් ඉදිකිරීම සඳහා වැය වන මුදල එම එක් එක් ගොඩනැගිල්ල ඉදිකිරීම සඳහා යොදා ගෙන ඇති ද්‍රව්‍යයන් අනුව ගණනය කරනු ලැබ ඇත. ඉදිකිරීම සඳහා යොදා ගෙන ඇති ද්‍රව්‍ය අනුව ඒවා පන්ති පහකට (5)කට වර්ග කර ඇති අතර එක් එක් ශ්‍රේණියට අයත් ඒකක වටිනාකම පහත වගුවෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ.

වගු අංක 60: එක් එක් පන්තිය ට අයත් ගොඩනැගිලිවල ඒකක බිම් ප්‍රමාණයක වටිනාකම

ගොඩනැගිලි ශ්‍රේණිය	භාවිත ඉදිකිරීම් ද්‍රව්‍ය	ඒකකය	වටිනාකම (රු.)
1 පන්තිය	ඇස්බැස්ටෝස්, උළු හෝ කොන්ක්‍රීට් වහල, කපරාරු කළගඩොල් හෝ සිමෙන්ති ගල් බිත්තිය,ටයිල් හෝ ටෙරාසෝ ගෙබිම, ලී දොරවල් හා ජනෙල්	වර්ග අඩියක්	3,300 ~ 4,500
2 පන්තිය	ඇස්බැස්ටෝස් හෝ උළු වහල, කපරාරු කළගඩොල් හෝ සිමෙන්ති ගල් බිත්තිය,සිමෙන්ති ගෙබිම, ලී දොරවල් හා ජනෙල්	වර්ග අඩියක්	2,000 ~ 2,750
3 පන්තිය	ගැල්වනයිස් තහඩු වහල, කපරාරු කළගඩොල් හෝ සිමෙන්ති ගල් බිත්තිය,සිමෙන්ති ගෙබිම, ලී හෝ ප්ලාස්ටික් දොරවල් හා ජනෙල්	වර්ග අඩියක්	1,250 ~ 2,000
4 පන්තිය	ගැල්වනයිස් තහඩු වහල, කපරාරු රහිතගඩොල් හෝ සිමෙන්ති ගල් බිත්තිය,සිමෙන්ති ගෙබිම, ලී හෝ ප්ලාස්ටික් දොරවල් හා ජනෙල්	වර්ග අඩියක්	1,200 ~ 1,750
5 පන්තිය	ගැල්වනයිස් තහඩු හෝ පොල් අතු වහල, ලැලි බිත්ති, සිමෙන්ති හෝ මැටි ගෙබිම, ලී, ප්ලාස්ටික් හෝ වෙනත් ද්‍රව්‍ය දොරවල් හා ජනෙල්	වර්ග අඩියක්	850 ~ 1,250

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

මෙම සෑම ගොඩනැගිලි පන්තියකම ඉහළ අගයට අනුව එම ගොඩනැගිලි පන්තියට අදාළ ගොඩනැගිලිවල වන්දි මුදල ගණනය කෙරේ. නැවත පදිංචි කිරීමේ වියදම් ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමේදී අනෙකුත් දීමනා හා පාරිතෝෂික ගණනය කිරීම සඳහා 5 වැනි පරිච්ඡේදයේ දැක්වෙන හිමිකම් ක්‍රමවේදය (වගු අංක 52) පදනම් කර ගැනීම

ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩටහන සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදන සැලසීම නැවත පදිංචි කිරීමේ වියදම් ඇස්තමේන්තුවක ඇතුළත් විය යුතු තවත් අංගයකි. පහත දැක්වෙන නැවත පදිංචි කිරීමේ වියදම් ඇස්තමේන්තුව තුළ ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩසටහනක් සකස් කිරීම සඳහාද ඇස්තමේන්තු අංගයක් පවතින අතර එය ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන බොහෝ පුද්ගලයින්ගේද පිළිගැනීමට ලක්ව තිබේ. (නාභිගත කණ්ඩායම් සමග පවත්වන ලද සාකච්ඡ වලදී මෙය සාකච්ඡා කෙරිණ)

8.3 නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් සකස් කිරීමට අදාළ සමස්ථ වියදම් ඇස්තමේන්තුව

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර වන පොතුහැර (කි.මී.00+000) සිට ගලගෙදර (කි.මී.32.9) දක්වා ඉදිකිරීම් වලට අදාළව ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ මුළු වැය ඇස්තමේන්තුව රු. බි.12.64 ක් හෙවත් ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 81.5 කි (ඇ.ඩො. 01 ක් සඳහා රු. 155 බැගින් වූ විනිමය අනුපාතය අනුව). ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය, පුහුණු කිරීම් හා අවිනිශ්චිත වියදම් සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදනද ඇතුළුව සෑම වැය ඇස්තමේන්තුවක් සඳහාම අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන මෙම මුදල මගින් ආවරණය වේ.

වගු අංක 61: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර යටතේ ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ වියදම් ඇස්තමේන්තුව

අංකය	ඇස්තමේන්තු අංගය	අංකය	ඒකකය	රු./ඒකක	මුළු මුදල රු.	මුළු ඇ.ඩො.	මුදල
ඉඩම් සඳහා වන්දි	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් (පහත් බිම - කුඹුරු)	30,698	පර්චස්	5,750	176,513,500	1,138,797	
	කෘෂිකාර්මික ඉඩම් (කඳුකර බිම්)	45,471		100,000	4,547,100,000	29,336,129	
	වාණිජ ඉඩම්	825		233,330	192,497,250	1,241,918	
	තෝවාසික ඉඩම්	21,357		150,000	3,203,550,000	20,668,065	
	මුඩු ඉඩම්	7,045		75,000	528,375,000	3,408,871	
ගොඩනැගිලි සඳහා වන්දි	තෝවාසික/වාණිජ - 1 වැනි පන්තිය	19,322	වර්ග අඩි	4,500	86,949,000	560,961	
	තෝවාසික/වාණිජ - 2 වැනි පන්තිය	72,710		2,750	199,952,500	1,290,016	
	තෝවාසික/වාණිජ - 3 වැනි පන්තිය	680,677		2,000	1,361,354,000	8,782,929	
	තෝවාසික/වාණිජ - 4 වැනි පන්තිය	14,709		1,750	25,740,750	166,069	
	5 වැනි පන්තිය - ද්විතියික ගොඩනැගිලි	36,789		1,250	45,986,250	296,685	
	සෞභාග්‍ය අභිවිච්චම	165	ගණන	15,000	2,475,000	15,968	
ආදායම් මහා පරිමාන	ව්‍යාපාර ආදායම - මහා පරිමාන	2		1,000,000	2,000,000	12,903	

	ව්‍යාපාර ආදායම - කුඩා පරිමාන	25	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	300,000	7,500,000	48,387
	වේතන/වැටුප් අභිමිච්ච (තාවකාලික)	75	අපහසුතාවයට පත් පුද්ගලයන්	15,000x6	6,750,000	43,548
	වේතන/වැටුප් අභිමිච්ච (ස්ථිර)	9	අපහසුතාවයට පත් පුද්ගලයන්	50,000x6	2,700,000	17,419
ගස්	පළතුරු ගස්	7,761	ගස් ගණන	2,000	15,522,000	100,142
	කෙසෙල්	9,197		1,000	9,197,000	59,335
	කුරුඳු	1,108		1,500	1,662,000	10,723
	බහු වාර්ෂික බෝග	26,474		5,000	132,370,000	854,000
	දැව (වෙනත්)	12,092		5,000	60,460,000	390,065
	කොස්	2,223		30,000	66,690,000	430,258
	තේ (පඳුරු)	3,008		15,000	45,120,000	291,097
	රබර්	6,707		2,000	13,414,000	86,542
	පොල්	25,351		10,000	253,510,000	1,635,548
	දර	493		1,500	739,500	4,771
	ගෙවතු ගස් පඳුරු	3,512		500	1,756,000	11,329
දීමනා	ව්‍යවස්ථාපිත 5% (කෘෂිකාර්මික)	මුළු මුදලින් 5%	එක් මුදල් ප්‍රමාණයක්	4723613500	236,180,675	1,523,746
	ව්‍යවස්ථාපිත 25% (ගොඩනැගිලි)	මුළු මුදලින් 5%	එක් මුදල් ප්‍රමාණයක්	1722457500	430,614,375	2,778,157
	ස්වයං ප්‍රතිස්ථානගතවීමේ දීමනාව	415	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	500,000	207,500,000	1,338,710
	ද්‍රව්‍ය දීමනාව	1,031	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	15,000	15,465,000	99,774
	ප්‍රවාහන දීමනාව - යැපුම් මහා පරිමාන	2	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	100,000	200,000	1,290
	ප්‍රවාහන දීමනාව - යැපුම් කුඩා පරිමාන	25		10,000	250,000	1,613
	විදුලිය පහසුකම්	556	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	20,000	11,120,000	71,742
	ජල පහසුකම්	294	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්	20,000	5,880,000	37,935
	විදුලි පහසුකම් සංදේශ	226	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ	10,000	2,260,000	14,581

			ඒකක ප්‍රධානීන්			
ජීවනෝපාය ප්‍රතිස්ථාපන දීමනාව	404		අපහසුතාවයට පත් ආහ ඒකක ප්‍රධානීන්	20,000	8,080,000	52,129
වෘත්තීය පුහුණු දීමනාව	759		අපහසුතාවයට පත් පුද්ගලයන්	5,000x6	22,770,000	146,903
අවදානම් සහිත තත්වයන්හි සිටින පවුල් සඳහා දීමනාව	645		අපහසුතාවයට පත් ආහ ඒකක ප්‍රධානීන්	15,000	12,900,000	83,226
දැන්වීම් වියදම්	27		අවතැන්වූ ආහ ඒකක	15,000	405,000	2,613
නැවත සවිකිරීම්	1,076		අවතැන්වූ ආහ ඒකක	5,000	5,380,000	34,710
අංක 9 යටත් දැක්වෙන හානිවීම්	3,015		අවතැන්වූ ආහ ඒකක	10,000	30,150,000	194,516
බාහිර අධීක්ෂණය	30		මාස	150,000	4,500,000	29,032
උප එකතුව					11,983,538,800	77,313,154
ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන වැඩිවීම		උප එකතුවෙන් 2.5%			299,588,470	1,932,829
පිරිපාලන වියදම් 0.5%					59,917,694	386,566
අවිනිශ්චිත වියදම් 2.5%					299,588,470	1,932,829
එකතුව					12,642,633,434	81,565,377

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

09 වැනි පරිච්ඡේදය : දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය යාන්ත්‍රණය

9.1 දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය යාන්ත්‍රණයක අවශ්‍යතාවය

අදාළ පාර්ශවයන් සමග අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය හා එකඟතාවයකට පැමිණීම මගින් අව්‍යාජ පැමිණිලිකරුවන්හට සිය ගැටළු විසඳා ගැනීමට සහාය වීම දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමේ අරමුණයි. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් තමන්ගේ අතෘප්තියට පත්වීම් පිළිබඳව ඉදිරිපත්කරනු ලබන ගැටළු විසඳීම සඳහා දැනට පවතින නෛතික ආයතනයන්ට අමතරව ව්‍යාපෘතිය කේන්ද්‍ර කරගත් ප්‍රවේශයක් වශයෙන් මෙම යාන්ත්‍රණය ස්ථාපිත කෙරේ.

මහා පරිමාන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් මහජනයා වෙත විවිධ බලපෑම් ඇති කරයි. ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචිකිරීම හේතුවෙන් සමාජීය, ආර්ථික, සංස්කෘතික හා පාරිසරික ස්වභාවයේ ගැටළු ඇතිවිය හැකිය. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ ජීවනෝපාය කෙරෙහි ප්‍රබල වෙනස්කම් ඇතිකරන බැවින් මෙවැනි ගැටළු වඩාත් සංකීර්ණ ස්වභාවයක් ගනී. ඉදිකිරීම් භූමිය එළි කිරීම, කැනීම, සුසංහසනය කිරීම සහ පිරිවීම ආදී ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් මෙම සමහර ගැටළු ඇතිවේ.

ව්‍යාපෘතියෙන් අහිතකර ලෙස බලපෑමට ලක්වන පුද්ගලයින්හට මේ හේතුවෙන් දුක්ගැනවිලි වලට මුහුණපෑමට සිදුවේ. නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් අනුගමනය කිරීම වෙත යොමු වීමට වඩා මෙවැනි දුක්ගැනවිලි ඇතිවීම වැළැක්වීමේ පියවර ගැනීම වැදගත් වේ. 2002 වර්ෂයේදී දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගයේ(STDP ලෙස හැඳින්වෙන) මාතර-කොළඹ කොටසට අදාළව ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා ඉදිකිරීම් කාර්යයන් සිදුකිරීමේදී මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් මුල් වරට මෙම දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පසුව ක්‍රියාත්මක කරන ලද බොහෝ මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා මෙම ක්‍රමය අනුගමනය කරන ලදී. මෙවැනි දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කිරීමට හේතු වූ මූලික කාරණයක් වන්නේ බොහෝ මහජන ගැටළු ව්‍යාපෘති භූමියේදීම විසඳා ගැනීමත් මහජන විවේචනයන් හා උද්ඝෝෂණ හේතුවෙන් ඇතිවන අනවශ්‍ය ප්‍රමාදවීම් වළක්වා ගැනීමත්ය.

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත මගින් ප්‍රතිපාදන සැලසී ඇත්තේ දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයට අදාළ සීමිත යාන්ත්‍රණයක් සඳහා වන අතර බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ වන්දි ලබා ගැනීමට අදාළ සම්භර දුක්ගැනවිලි එකී පනත යටතේ ස්ථාපිත සමාලෝචන මණ්ඩලය වෙත යොමුකිරීම සිදුකළ හැකිය. මෙය සීමිත නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයක් වන අතර වන්දි ගෙවීම හා සම්බන්ධ ගැටලු පමණක් එමගින් ආවරණය වේ. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මකවීම අධීක්ෂණය හා දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනයන් තුළ අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කළ යුතු බව සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචිකරීම් පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය නිර්දේශ කරයි. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය පිණිස පවතින පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි හා කඩිනම් ප්‍රතිඵල ලැබිය හැකි ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳව බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින් දැනුවත් කිරීම මෙම ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයෙහි ඇති මූලික අරමුණකි.

9.2 ව්‍යාපෘතිය සඳහා යෝජිත දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය

දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයක් අනුගමනය කරනු වෙනුවට දුක්ගැනවිලි ඇති නොවීමට සෑමවිටම ප්‍රවේශම් විය යුතු වේ. ප්‍රජාව හා නිරන්තර ගනුදෙනුව, විනිවිදභාවය, කළමනාකරණය සහ අධීක්ෂණය හරහා ඔවුන් සහ විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය අතර සබඳතාවය ගොඩනගාගනිමින්, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සැබෑ සහභාගිත්වය ඇතිව හා ඔවුන්ගෙන් කරුණු විමසමින් ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් දුක්ගැනවිලි ඇතිවීම අවම කරගත හැකිය.

විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයමගින් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවනු ලබන අතර මෙමගින් ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරීමේ දී සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී, විශේෂයෙන් තාක්ෂණික තීරණයන් සහ භානියට පත්වූ වත්කම් පිළිබඳව හෝ ඉදිකිරීම් කටයුතුවලට සම්බන්ධ ගැටළු/බලපෑම් ආදිය පිළිබඳව මෙන්ම ව්‍යාපෘතියට සම්බන්ධ පොදු ගැටළු විසඳීම පිළිබඳව හෝ ගනු ලබන කිසියම් එකඟතාවය නොහැකි තීරණයන්ට එරෙහිව අභියාචනය කිරීමට අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයන්ට අවස්ථාව ලැබේ. අපහසුතාවයන්ට පත්වන පුද්ගලයන් වෙත උපදේශනයන් ලබා දීමේදී, ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ දුක්ගැනවිලි වාචිකව හෝ ලිඛිතව වාර්තා කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව ද සම්පූර්ණයෙන් දැනුවත් කරනු ඇත. එබැවින් මට්ටම් පහකින් යුත්, උප ව්‍යාපෘතියට විශේෂිත වූ දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයාන්ත්‍රණයට පහත දැක්වෙන කරුණු ඇතුළත් වේ:

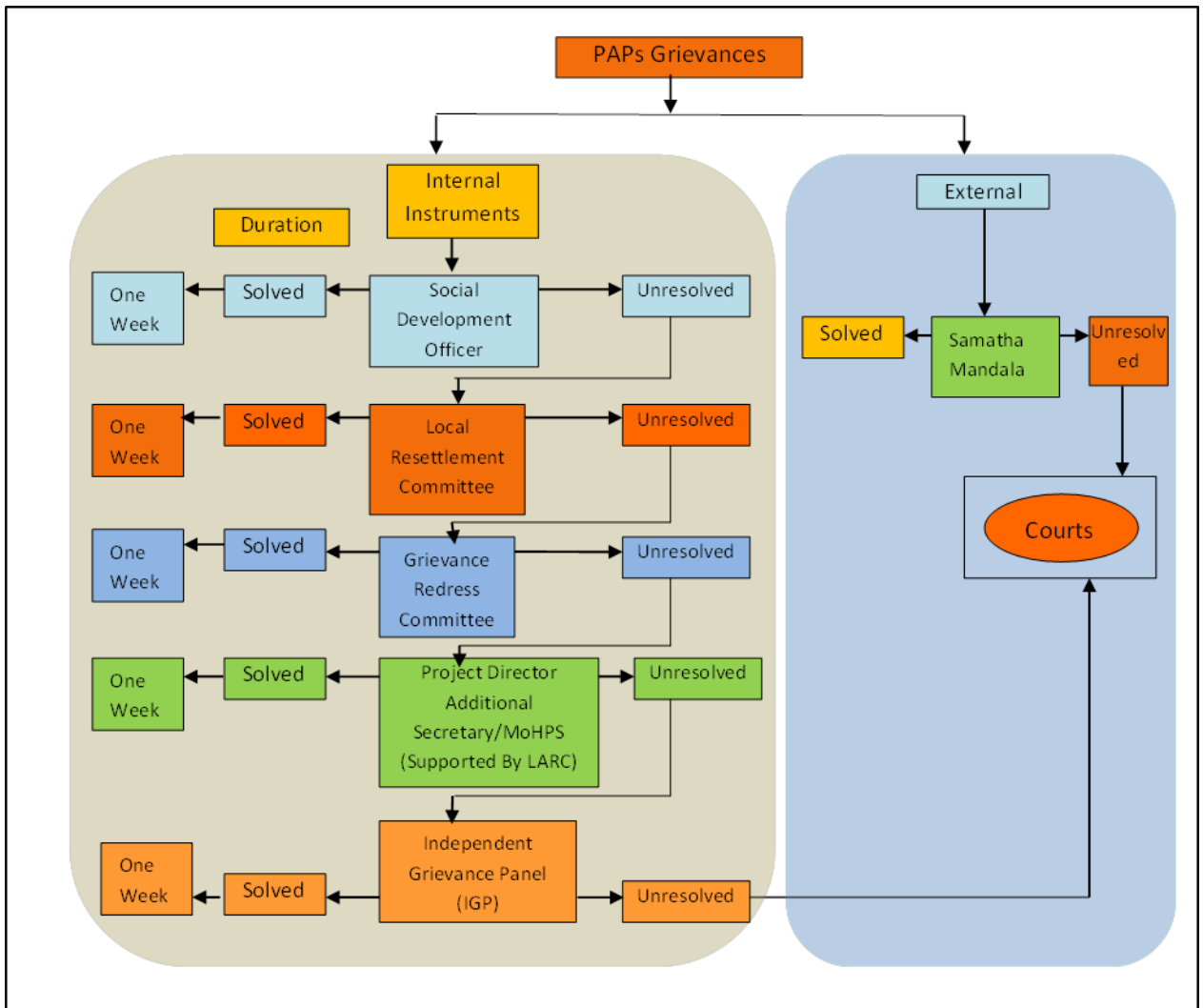
1. විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයමගින් පත්කරන සමාජ සංවර්ධන නිලධාරීන්;
2. විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයමගින් නැවත පදිංචි කරන ස්ථානයන්හි පිහිටුවනු ලබන ප්‍රාදේශීය නැවත පදිංචි කිරීමේ කමිටුව;
3. විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයමගින් පිහිටුවන දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුව;
4. ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ සහ උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම්

5. ස්වාධීන දුක්ගැනවිලි මණ්ඩලය.

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය යටතේ මෙම පස්වැදෑරුම් යාන්ත්‍රණය ස්ථාපිත කෙරෙන අතර ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ට සිය පැමිණිලි ඉදිරිපත් කළ හැකි බාහිර ආයතන දෙකක පවතින අතර ඒවා නම් සමථ මූල මණ්ඩලය හා අධිකරණයයි. විශේෂයෙන්ම, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන යම් පුද්ගලයෙකු දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයට හෝ මෙම බාහිර ආයතන දෙකට සීමා නොකෙරේ. කෙසේ වෙතත්, මේ සම්බන්ධ වෙනත් කිසිම ආයතනයකට වඩා නම්‍යශීලී ස්වභාවයක් ගන්නා ව්‍යාපෘති විශේෂිත දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය හරහා සිය අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීමට ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් උනන්දු කරනු ලැබේ. අධිකරණ අමාත්‍යාංශය මගින් පත් කරනු ලබන සමථ මූල මණ්ඩලය හා අධිකරණයද ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසු වන්නන්ට සිය දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කර ගැනීම සඳහා පවතී. මේ හැරුණ කල ඔවුන්ට විසඳුම් අපේක්ෂා කළ හැකි වෙනත් ජාතික මට්ටමේ ආයතන කිහිපයක්ද පවතී. විස්තර සඳහා මෙම පරිච්ඡේදයේ 9.5 කොටස බලන්න.

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයෙකුට අවශ්‍ය සහනය සලසා ගැනීම සඳහා මෙම කවර හෝ යාන්ත්‍රණයක් තෝරා ගැනීමට අවකාශ තිබේ. අංක 01 රූප සටහන මගින් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය දැක්වේ. එක් එක් පැමිණිල්ලට අදාළව සිදුකරන විමර්ශන කටයුතු පූර්ණ ලෙස ලේඛනගත කරගන්නා බවටත් වාර්තා කර ගන්නා බවටත් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ ආයතනයන් වග බලාගත යුතුය.

අංක 01 රූප සටහන : දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයක යෝජිත ව්‍යුහය

දුක්ගැනවිලි හා පැමිණිලි නිරාකරණය කිරීම සඳහා යම් විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයක් විසින් එහි පාලනය යටතේ පවතින සියළුම උප ව්‍යාපෘති (ව්‍යාපෘති පියවර) සියල්ලටම පොදු එක් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයක් සකස් කරනු ලැබේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින්ගේ වාසස්ථාන පිහිටි ස්ථානය හෙවත් දුක්ගැනවිලි බිහිවීමට පදනම්ව පවතින ස්ථානයේ විශේෂතාවන්ට අනුව දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය වෙනස් කරනු ලැබිය හැකිය. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව තුළ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාව ඇතිකිරීම වැදගත්ය. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් නැවත පදිංචිකිරීමෙන් අනතුරුව මෙම කමිටුවේ පූජ්‍ය සාමාජිකත්වය හා ග්‍රාම නිලධාරී වෙනස් වනු ඇත.

කමිටුවේ සාමාජිකයින් ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව මනා දැනුවත්භාවයකින් යුක්ත විය යුතු අතර දුක්ගැනවිලි හා පැමිණිලි විධිමත් පරිදි ඉදිරිපත් කිරීමට හැකියාව තිබිය යුතුය වේ. එමෙන්ම අපක්ෂපාතී ලෙස පැමිණිලි විමර්ශනය කිරීමත් තීරණ ලබා දීමත් කළ යුතුවේ. විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව සඳහා වැඩමුළු ක්‍රියාත්මක කර ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ දැනුම, දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුවේ සංවිධාන ව්‍යුහය, එහි අරමුණු, සුපරීක්ෂාකාරීත්වය පවත්වාගැනීම හා සමබර විසඳුම් වෙත එළැඹීම පිළිබඳව පුළුල් අවබෝධයක් ලබා දිය යුතුය.

9.3 දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයාන්ත්‍රණය හා එම කමිටුව ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය

දක්ෂිණ ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියට අදාළ දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය සඳහා මූලික ආරම්භ කළ දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයාන්ත්‍රණය හා එම කමිටුව පිළිබඳ සංකල්පය මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සතුවේ. වර්තමානය වන විට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය මෙම යාන්ත්‍රණය ක්‍රියාවට නැංවීමෙන් ලද පූර්ව අත්දැකීම් හා එය කාර්යක්ෂම ලෙස ක්‍රියාවට නැංවීමේ පිළිබඳ හැකියාවෙන් යුක්තය. මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ව්‍යාපෘතීන්හි දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය කෙසේ ක්‍රියාත්මක කළ යුතුද යන්න පිළිබඳව මහාමාර්ග හා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් මෑතකදී වක්‍ර ලේඛයක් නිකුත් කර ඇත. විස්තර සඳහා 12 වැනි උපග්‍රන්ථය බලන්න.

දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුවේ ඵලදායී ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුව හා එම යාන්ත්‍රණය පිළිබඳව ව්‍යාපෘති පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පොදු මහජනතාව, රාජ්‍ය සේවකයින්, සමාජ සංවිධාන, කොන්ත්‍රාත්කරුවන් හා අදාළ ප්‍රදේශයන්හි ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු, දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුව හා එම යාන්ත්‍රණය පිළිබඳව මනා දැනුමකින් සිටීම සාර්ථක ලෙස දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයාන්ත්‍රණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉවහල්වේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් වෙත දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුව හා එම යාන්ත්‍රණය හඳුන්වා දීම සඳහා ව්‍යාපෘති තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයන්ට විශාල කාර්යභාරයක් සිදුකළ හැකිවේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් වෙනුවෙන් අදාළ දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුව වෙත තොරතුරු ලැබීමට සැලැස්වීම එමගින් පිළිවන.

බලපෑමට ලක්වූ කණ්ඩායම්, රාජ්‍ය ආයතන සහ සිවිල් සමාජ සංවිධාන ආදී පාර්ශවකාර කණ්ඩායම් අතර දුක්ගැනවිලි නිරාකරණකමිටුව පිළිබඳව පුළුල් ප්‍රචාරයක් ලබා දිය යුතුවේ. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයට අදාළ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව අවබෝධයක් මහජනයාට ලැබීමෙන් ගැටළුවල ස්වභාවය අනුව තමන් විසින් තෝරාගත යුතු නිවැරදි විකල්පය කුමක්ද යන කාරණය පිළිබඳ වඩා හොඳ අවබෝධයක් ඔවුන්ට ලැබේ. කෙසේ වෙතත්, පාර්ශවකරුවන් විසින් ව්‍යාජ පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීම වැළැක්වීමටද පියවර ගත යුතුය. හානිපූරණයන් ලැබීම සඳහා යෝග්‍යතාවයට අදාළ නිර්ණායක කවරේද යන්න සන්නිවේදනය කළ යුතු අතර දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයේ අරමුණු හා ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ දැනුවත්කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාවට නැංවිය යුතුය.

දැනුවත් කිරීමේ කාර්යයේදී පහත සඳහන් කරුණු ආවරණය විය යුතුය.

- ව්‍යාපෘතියේ විෂයය පථය, සැලසුම් කර ඇති ඉදිකිරීම් අදියර
- යොදාගතහැකි දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණ වර්ග, ඒ ඒ ගැටළු සඳහා සුදුසු දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණ - උදාහරණ : ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් ඇතිවන දුක්ගැනවිලි, භෞතික හා ආර්ථිකමය වශයෙන් විතැන්වීම හේතුවෙන් ඇතිවන දුක්ගැනවිලි
- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයට ඉදිරිපත් කළ නොහැකි වර්ගයේ දුක්ගැනවිලි
- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයෙන් විසදුම් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය සුදුසුකම් සපුරා තිබීම
- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයට පැමිණිලි ඉදිරිපත්කළ හැක්කේ කෙසේද යන්න (උදාහරණ - දුරකථනයෙන්, තැපැල් හා ඊ-මේල් මගින් හා දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයට අදාළ වෙබ් අඩවිය මගින්). හා පැමිණිල්ලක ඇතුළත් කළ යුතු තොරතුරු පිළිබඳව.
- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීමට හා අවසන් කිරීමට අදාළ පටිපාටි හා කාල රාමු, දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය සම්බන්ධයෙන් එම යාන්ත්‍රණයේ ඇති සීමාවන්, හා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය හා අරමුදල් සපයන ආයතනය ආදී අදාළ විවිධ ආයතනයන්ගේ කාර්යභාරය.
- අදාළ පාර්ශවයන් වෙත තොරතුරු සන්නිවේදනය කිරීම සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් අනුගමනය කළ හැකිය. එම ක්‍රියාමාර්ග අතර රජයේ කාර්යාල, ව්‍යාපෘති කාර්යාල, ප්‍රජා මධ්‍යස්ථාන, සහ ප්‍රදේශයේ රෝහල් හා වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථාන ආදී පොදු ස්ථානයන්හි පෝස්ටර් ප්‍රදර්ශනය කිරීමද ඒ සඳහා යොදා ගත හැකිය.

- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයේ තීරණ වලට එරෙහිව අභියාචනා කළ හැකියම් ක්‍රමයක්.

මේ අතරවාරයේදීම, පහත සඳහන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් දැනුවත් කිරීම සඳහා සාධනීය දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුවේ සාමාජිකයින් හා එය පවත්වාගෙන යන ස්ථානය
- දුක්ගැනවිලි පිළිබඳ පැමිණිලි කරන හෝ ඒවා වාර්තා කරන ක්‍රමවේදය.
- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටු රැස්වීම් සඳහා සහභාගිවන ආකාරය(පැමිණිලිකරුගේ යම් හිතවතෙකු කැටුව සහභාගි විය හැකිද යන්න ආදිය)
- නිරාකරණ ක්‍රියාවලියේ පියවර යාන්ත්‍රණය තුළ අනුගමනය කෙරෙන කාල රාමුව
- පැමිණිල්ල සඳහා අවශ්‍ය සහායක ලේඛන හා සාක්ෂ්‍ය

මෙම තොරතුරු සරල පත්‍රිකාවක් ලෙස සකස් කර දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව පිළිබඳ මූලික නිල තොරතුරු ලේඛනය වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. මෙය සෘජුවම මහජනයා ආමන්ත්‍රණය කරන තොරතුරු පත්‍රිකාවක් වන අතර දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුවේ විෂයය පඨය හා ක්‍රියා පිළිවෙල ඇතුළත්ව එය පිළිබඳව නිශ්චිත තොරතුරු ලබා දෙන්නක් විය යුතුය. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව හා එම යාන්ත්‍රණය පිළිබඳ වැරදි අවබෝධයන්, අධි බලාපොරොත්තු හා ව්‍යාකූලත්වයන් මගහරවා ගැනීමට මෙය උපකාරී වේ. කෙසේ වෙතත් එක් වරක් පමණක් සිදුකරන මැදිහත්වීම්කින් මහජන දැනුවත්භාවය හෝ සවිබලගැන්වීම ලගාකරගත නොහැකි අතර දිගු කාලයක් තුළ අන්‍යෝන්‍ය උපකාරය පවත්වාගැනීමත්, මැදිහත්වීම් මාලාවක් සහිත පූර්ණ ක්‍රියාවලියක් හරහා මෙය සිදුකළ යුතුවේ.

9.4 දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයාන්ත්‍රණයේ හා එම කමිටුවේ ප්‍රගතිය නියාමනය කිරීම සහ සමාලෝචනය කිරීම.

දුක්ගැනවිලි නිරාකරණයාන්ත්‍රණයේ සමස්ථ කාර්ය සාධනය හා බලපෑම ඇගයීම් ක්‍රමවේදයක් හරහා තක්සේරු කළ යුතුවේ. මෙවැනි ඇගයීම් වාර්ෂිකව හෝ ද්වි වාර්ෂිකව සිදුකළ හැකි අතර එහි ප්‍රතිඵල දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයේ කාර්ය සාධනය නැංවීමට හා ව්‍යාපෘති කළමනාකරනයට අවශ්‍ය ප්‍රතිචාර ලබා ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත. මෙවැනි ඇගයීම් වලදී පහත දැක්වෙන කරුණු සලකා බැලිය හැකිය :

1. කොපමණ පැමිණිලි සංඛ්‍යාවක් ඉදිරිපත් කර තිබේද?
2. කුමන ආකාරයේ පැමිණිලි ඉදිරිපත් කර තිබේ ද?
3. පැමිණිල්ලේ ස්වභාවය කුමක් ද? (ප්‍රතික්ෂේප කළ හෝ වලංගු නොවන, ඇගයීම් කරමින් පවතින, පියවර ගැනීමට එකඟව තිබෙන සහ පියවරයන් ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් තිබෙන හෝ විසඳුම් ලබා දී ඇති)
4. ප්‍රශ්නය / ගැටළුව විසඳීමට කොපමණ කාලයක් ගතවිණි ද?
5. අපහසුතාවයට පත් වූ පුද්ගලයන් කොපමණ සංඛ්‍යාවක් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ ක්‍රියාපිළිවෙල පාවිච්චිකර තිබේද?
6. අත්කරගත් ප්‍රතිඵල කවරේද?
7. ප්‍රකාශිත ඉලක්ක, අරමුණු සහ ප්‍රතිපත්තීන් සාක්ෂාත් කරගැනීමේ දී දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණය ඵලදායක වේද?
8. ඔවුන්ගේ විෂය පඨයෙහි විශේෂිතව දක්වා තිබෙන දුක්ගැනවිලි පරාසයට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයට හැකියාව තිබේ ද?
9. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණය ප්‍රමාණවත් වූද වූද විවිධාකාර වූද විසඳුම් ප්‍රවේශයන් මාලාවකින් සමන්විත වන්නේ ද?

10. විසඳුම් ලබා දීමේ ප්‍රවේශයන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වූ ක්‍රමවේදයන් දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ යාන්ත්‍රණය මගින් උපයෝගී කරගෙන තිබේ ද ? (උදාහරණ, හැකියාව වර්ධනය, තාක්ෂණික විශේෂඥයන්ගේ උපදේශන)
11. දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය ව්‍යාපෘතියේ සමස්ථ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය සමග සාධනීය ලෙස ඒකාබද්ධ වී තිබේ ද?

පැමිණිලිවල ප්‍රවණතාවයන්, ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ඇතිවන දෝෂයන් සොයාබැලීම, නිවැරදි කිරීමේ පියවර නිසි කලට ගැනීම සහ අවශ්‍ය තැන්හි දී උපායමාර්ගික වෙනස්කම් සිදු කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය කළමනාකරණයට මෙම තොරතුරු ඉතා වැදගත් වේ. ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයන් කෙතරම් දුරට සෑහීමකට පත්වන්නේද යන්න පිළිබඳව වැදගත් තොරතුරු එමගින් ලැබෙනු ඇති අතර එයින් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන සහ විධායක කාර්යයන් සිදුකරන ආයතනයන් වෙත යහපත් කීර්තිනාමයක් ද ලැබෙනු ඇත.

9.5 ප්‍රාදේශීය හා ජාතික මට්ටම් වලදී දුක්ගැනවිලි සම්බන්ධයෙන් ගතහැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයන්

ඉහත සඳහන් කල පරිදි (9.2 උප කොටස), මහජන ගැටළු විසඳීම සඳහා මෙරට ව්‍යවස්ථාපිත ක්‍රියාවලිය තුළම නිල වශයෙන් ස්ථාපිත ආයතනයන් පවතී. නීති අධිකරණයන් ඇතුළු මෙවැනි ආයතන පිළිබඳව විස්තර පහත දැක්වේ.

ඉඩම් අත්කරගැනීමේ වන්දි සමාලෝචන මණ්ඩලය (LARB)

ඉඩම් අත්කරගැනීමේ වන්දි පිළිබඳ යම් පැමිණිල්ලක් වේ නම්, අගතියට පත් ඕනෑම පාර්ශවයකට තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉඩම් පිළිබඳව සිදුකරන ලද ව්‍යවස්ථාපිත වටිනාකම් තක්සේරුව සම්බන්ධයෙන් ඉඩම් අත්කරගැනීමේ වන්දි සමාලෝචන මණ්ඩලය වෙත අභියාචනා කිරීමට අවශ්‍ය නීති ප්‍රතිපාදන ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතෙහිම පවතී. මෙවැනි පැමිණිලි ඉදිරිපත් කරන්නේනම්, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 17 වැනි පරිච්ඡේදය යටතේ වන්දි ප්‍රදානය කිරීමෙන් දින 21 ක් ඇතුළත එසේ කළ යුතුය.

මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව (HRC)

රජයේ නිලධාරීන් හා ආයතන විසින් සිදුකරනු ලබන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳ පැමිණිලි භාර ගැනීමට හා විමර්ශනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවේ ව්‍යවස්ථාව මගින් මෙය පිහිටුවා ඇත. රජයේ නිලධාරීන් විසින් සිදුකරන අත්තනෝමතික හා නීතිවිරෝධී ක්‍රියාවන්ට එරෙහිව පුරවැසියන්ගේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කරනු පිණිස රාජ්‍ය ව්‍යුහය තුළම පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයකි. අගතියට පත් යම් පාර්ශවයකට මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව වෙතින් සහනයක් අපේක්ෂා කළ හැකිය. මෙම කොමිෂන් සභාවේ සභාපති හා සාමාජිකයින් ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබේ.

පාර්ලිමේන්තු ඔම්බුඩ්ස්මන්

ව්‍යවස්ථාව යටතේ පත්කර ඇති ස්වාධීන නිලධාරියෙකු වන අතර මහජන නියෝජිතයින් විසින් තමන් වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලබන දුක්ගැනවිලි පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම සිදුකරයි.

පාර්ලිමේන්තු පෙත්සම් කාරක සභාව (PPC)

යම් කරුණක් සම්බන්ධයෙන් අගතියට පත් පුරවැසියෙකුට පාර්ලිමේන්තු සමාජිකයෙකු මගින් සිය පෙත්සම් පාර්ලිමේන්තුවේ කථානායකවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ හැකි අතර මෙම කරුණ පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම සඳහා කථානායකවරයා විසින් පාර්ලිමේන්තු පෙත්සම් කාරක සභාව මෙහෙයවනු ලැබේ. සහනය අපේක්ෂා කරන කරුණ සාධාරණ බව පෙනී යන්නේනම්, අගතියට පත් පාර්ශවයට සහනය සලසන ලෙස වරද සිදුකර ඇති පාර්ශවයට කමිටුව විසින් නියෝග කරනු ලැබේ.

වරාය හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ පාර්ලිමේන්තු උපදේශක කාරක සභාව

මෙය අගතියට පත්, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූවන්ට තම දුක්ගැනවිලි ඉදිරිපත් කළ හැකි තවත් ස්ථානයකි. වරාය හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්, සභාපති, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් සහ සෙසු අදාළ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් මෙම කමිටුවේ සාමාජිකයින් වන අතර මහාමාර්ග විෂයය භාර අමාත්‍යවරයා මෙහි සභාපතිත්වය දරයි.

නෛතික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම

ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළදී, යම් පුද්ගලයෙකු රාජ්‍ය නිලධාරියෙකුගේ තීරණ හේතුවෙන් අගතියට පත් වන්නේනම් හා සාකච්ඡා මගින් මේ සඳහා සාර්ථක විසඳුමක් ලබාගත නොහැකි නම් සුදුසු උසාවියක දී මෙවැනි තීරණ අභියෝගයට ලක් කිරීමට එකී අගතියට පත් පුද්ගලයාට පිළිවන.

නීති ආධාර කොමිෂන් සභාව

මෙය අධිකරණයෙන් විසඳුමක් අපේක්ෂා කිරීමේදී නෛතික කටයුතු වෙනුවෙන් අවශ්‍ය වන විෂයදම් දැරීමට අපහසු පුද්ගලයින්ට සහාය වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පිහිටුවා ඇති ආයතනයකි. නීති ආධාර කොමිෂන් සභාවේ ලේකම් වෙත, තම ආදායම් තත්වය පිළිබඳව සාක්ෂි ද සහිතව අයදුම්පත්‍රයක් යොමුකිරීමෙන් පසු ගාස්තු අයකිරීමකින් තොරව එම පුද්ගලයා වෙනුවෙන් උසාවියේ පෙනී සිටීමට අවශ්‍ය කටයුතු කොමිසම විසින් සලසනු ලැබේ.

10 වැනි පරිච්ඡේදය : දැනුවත් කිරීම, සහභාගිත්වය සහ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම.

10.1 මහජන අදහස් විමසීම් හා දැනුවත් කිරීම් සහ එහි මට්ටම්

සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීමේ බලපෑම් ඇතිවන ව්‍යාපෘති වලට අදාළව අර්ථවත් අයුරින් මහජන අදහස් විමසීම් හා දැනුවත් කිරීම් සිදු කරන අතර මෙහිදී එසේ බලපෑමට ලක්වූ සියළු පුද්ගලයින්, නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශයේ මුල් පදිංචිකරුවන් සිටිනම් ඔවුන් හා සිවිල් සමාජය මෙම මහජන අදහස් විමසීම් හා දැනුවත් කිරීම් සඳහා සහභාගි කරවා ගැනේ. මෙම වැඩසටහන සඳහා ස්ථාපිත කරන ලද අදහස් විමසීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා විධිමත් හා අවිධිමත් අයුරින් තොරතුරු විමසීමේ හා දැනුවත් කිරීමේ පුළුල් පරාසයකට අයත් ක්‍රමවේදයන් යොදා ගනු ලැබේ.

තොරතුරු පතුරුවා හැරීමේ ක්‍රියාවලියේදී ව්‍යාපෘතියේ විනිවිදභාවය පවත්වා ගත යුතුවේ. ඉදිරියේදී වියහැකි ගැටුම් මේ මගින් අඩුවන අතර ව්‍යාපෘති ප්‍රමාදවීම් සඳහා ඇති ඉඩකඩ අවම වේ. තවද ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ට හා ප්‍රමුඛතාවයන්ට ගැලපෙන පරිදි, මනා ලෙස සම්බන්ධීකරණය වූ සියළුම පාර්ශවයන්ගේ ඒකාබද්ධ උත්සාහයෙන් මෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී හා සහභාගිත්ව මාර්ගයෙන් බිහිවූනු යථාර්ථවත් හා ඉටුකරගත හැකි නැවත පදිංචිකිරීමේ හා පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ සැලැස්මක් සකස් කර ගැනීමට ව්‍යාපෘතියට අවකාශ ලැබේ.

නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් සකස් කිරීමේ විවිධ මට්ටම් සඳහා අන්තර්කරණ සහභාගිත්වය තහවුරු කිරීමට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග :

- නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් සකස් කිරීමේදී සහභාගිකරවා ගත යුතු පාර්ශවකරුවන් හඳුනා ගැනීම (ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්, ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන්, නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රදේශයන්හි මුල් පදිංචිකරුවන්, ව්‍යාපෘති බලධාරීන්, ආධාර ආයතන නියෝජිතයින්, තෝරාගත් නිලධාරීන්, අනුමත කිරීමේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන)
- තොරතුරු පතුරුවාහැරීම (ව්‍යාපෘතියෙන් ලැබෙන හිමිකම් ඇතුළුව) සහ ප්‍රතිචාර ලබාගැනීමට හා තොරතුරු විමසීමේ හා දැනුවත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සුදුසු යාන්ත්‍රණයන් හඳුනා ගැනීම.
- දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණයක්(දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය කිරීමේ කමිටුව) හා ක්‍රියාපටිපාටි හඳුනා ගැනීම (වැඩි විස්තර සඳහා (වැඩි විස්තර සඳහා XI කොටස බලන්න)

විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ප්‍රසිද්ධ කළ යුතු අතර එය මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ වෙබ් අඩවිය, ඒ ඒ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, ව්‍යාපෘතිය යටතේ ස්ථාපිත තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන ආදිය වෙත ලබා දිය යුතුය. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අනෙක් භාෂා දෙකට (සිංහල,දෙමළ) පරිවර්තනය කළ යුතුය

ඉහත 1 වැනි පරිච්ඡේදයේදී දැක්වූ පරිදි (1.5 උප කොටස), ප්‍රජා දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් (07), නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා (44) හා ප්‍රධාන තොරතුරු දැනුම් දෙන්නන් සමග සාකච්ඡා (20) වලදී 1,450 දෙනෙකු වෙතින් කරුණු විමසන ලදී (ප්‍රාථමික හා ද්විතියික අවදානම දරන්නන්). කරුණු විමසීම සඳහා සම්බන්ධ කරගත් අවදානම දරන්නන් පිළිබඳ සාරාංශගත ලැයිස්තු 13හා14 වැනි උපග්‍රන්ථ වල දැක්වේ. තවද, මහජන අදහස් විමසීම් ක්‍රියාවලියට අදාළ ඡායාරූප 15 උපග්‍රන්ථයේ දක්වා ඇත.

මෙම අදහස් විමසීමේ හා දැනුවත් කිරීමේ සහභාගිත්ව ක්‍රියාවලියට අමතරව, සෘජුව හා වක්‍රව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් වෙත අවශ්‍ය තොරතුරු පතුරුවාහැරීමේ යාන්ත්‍රණයන් දෙකක් ක්‍රියාත්මක විය. මින් පළමුවැන්න ලෙස, මාර්ගය ගමන් ගන්නා බිම් තීරුවෙහි නාභිගත කණ්ඩායම් හා ප්‍රධාන තොරතුරු දැනුම් දෙන්නන් සමග පාරිසරික බලපෑම්

තක්සේරු කණ්ඩායම විසින් පවත්වන ලද අදහස් විමසීම් වන අතර දෙවැන්න වන්නේ ව්‍යාපෘතියට අදාළ සියළුම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ හා ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ ආවරණය වන පරිදි විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ස්ථාන කිහිපයකදී පවත්වන ලද දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම්ය. ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ/නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ සහ ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ කාර්ය මණ්ඩලය විසින් ප්‍රධාන මහජන ඇමතුම් සිදුකරමින්, මෙම දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් ව්‍යුහගත ස්වභාවයකින් පවත්වන ලදී. මීට අමතරව, දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ දේශපාලනඥයින් ද මෙම රැස්වීම් වලට සහභාගි විය. ව්‍යාපෘතියට අදාළ යෝජිත මාර්ගය, බිම් තීරුව තෝරා ගැනීමේ නිර්ණායක, ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදුවිය හැකි පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම්, සානාත්මක පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් සමනය කිරීමේ පියවර සහ දැනට පවතින ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලීන් ඇතුළත් බහු මාධ්‍ය ඉදිරිපත්කිරීම් (multimedia presentations) මෙම රැස්වීම් වාරයන්ට අනතුරුව ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ කාර්ය මණ්ඩලය විසින් පවත්වන ලදී.

විශේෂයෙන්ම, මෙම රැස්වීම් මගින් ඊට සහභාගිවූවන්ට තම ප්‍රශ්න, ගැටළු ඉදිරිපත් කිරීමට ද ඔවුන්ගේ අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමටද අවස්ථාවක් සැලසිණ. පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්, පළාත් සභා මන්ත්‍රීන්, සහ අනෙකුත් පළාත් පාලන ආයතන නියෝජිතයින් විසින් සිය ඡන්ද දායකයින්ගේ අදහස් හා ගැටළු නියෝජනය කරමින් මෙම අවස්ථාවන් ඵලදායී ලෙස භාවිතා කරන ලදී. මෙය රටේ වැදගත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් බව මෙහිදී කතා කළ සියළුම අයගේ පොදු මතය වූ අතර එය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් සමනය කිරීම සඳහා පියවර ගනු ඇතැයිද ඔවුහු අපේක්ෂා කරති. අත්කරගන්නා දේපල සඳහා අත්කරගැනීම හා වන්දි ගෙවීමට අදාළ මූලික කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීම ඇතුළුව ව්‍යාපෘතියට අදාළ මූලික කටයුතු කඩිනමින් සම්පූර්ණ කළ යුතු බවත් එමගින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් මුහුණපාන ගැටළු අවම කරගත හැකි බවත් ඔවුන් විසින් අවධාරණය කරන ලදී. සහභාගිවූවන්ගේ මතය පරිදි, මාර්ගය ගමන් ගන්නා බිම් තීරුව හා අත්කරගන්නා ප්‍රදේශ මායිම් සම්බන්ධයෙන් වෙනස්කම් ඇති කිරීම ජනතාව අතර ව්‍යාකූලත්වය හා අවිනිශ්චිතතාවය ඇති කිරීමට හේතුවේ. එසේ වෙනස්කම් සිදුකිරීමෙන්, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට ව්‍යාපෘතියේ අහිතකර බලපෑම් වලින් මිදීම සඳහා ස්ථාවරව හා නිසිකලට තීරණ ගැනීමට අපහසු වීමෙන් වැඩි කලක් පුරා පැතිරුන දුෂ්කරතාවන්ට මුහුණපෑමට සිදුවේ.

ව්‍යාපෘතියේ මෙම අවස්ථාවේ මහජන නියෝජිතයින්ගේ සහභාගිත්වය ව්‍යාපෘතියට කිහිප ආකාරයකින් වාසිදායක වේ. ප්‍රජා මට්ටමේදී මහජන නියෝජිතයින් හරහා ප්‍රජාව වෙත එළැඹීමට ඔවුන් හොඳ ප්‍රවේශයක් සපයන අතර මහජන මතයන් ගොඩනැංවීම කෙරෙහි ඔවුන් බලපෑම් සහගත වේ. තමන්ට සමාජීය ප්‍රශ්නයක් ඇතිවිට ප්‍රජාව පළමුව පැමිණෙන්නේ මෙම මහජන නියෝජිතයින් වෙතය. මෙවිට මෙම ව්‍යවස්ථාදායකයින්හට සිය ඡන්ද දායකයාහට යෝග්‍ය ලෙස හා සාධනීය ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පිළිවන. එමෙන්ම ක්‍රියාත්මක අවස්ථාවේදී ව්‍යාපෘතියට සිය සහාය දක්වනු ලබන්නේද ඔවුන් ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව දැනුවත්ව සිටිනම් පමණි. තවද, මහජන නියෝජිතයින්හට සම්බන්ධීකරණය පිළිබඳ යම් වගකීමක් පවතින අතර මොවුන්ගෙන් සමහරෙක් ජාතික හා පළාත් සභා මට්ටමේ අමාත්‍යවරුන් බැවින් ව්‍යාපෘතියට සහාය දැක්වීමට අවශ්‍ය යම් හැකියාවක්ද ඔවුන් සතුවේ.

මෙම මහජන නියෝජිතයින්ට අමතරව, ඉහළ මට්ටමේ රාජ්‍ය නිලධාරීන්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන නියෝජිතයින්, දිස්ත්‍රික් ආගමික නායකයින්, පොදු කටයුතු පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන්නන් ද දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් වලට සහභාගි වෙමින් අතර තොරතුරු විමසීමේ ක්‍රියාවලියට සහාය දැක්වූහ. අදාළ සියළුම පාර්ශවකරුවන් සමග සාකච්ඡා කරමින්, ව්‍යාපෘතියෙන් ඇතිවිය හැකි පාරිසරික හා සමාජීය ගැටළු සඳහා නිසි පියවර ගත යුතුය යන කාරණය කෙරෙහි දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු අවධාරණය කළහ. තවද, ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමේදී කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම්වල දක්වා ඇති, පරිදි අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම හා ආරක්ෂිත පියවර අනුගමනය කිරීම සිදුකිරීමේ අවශ්‍යතාවයද ඔවුන් අවධාරණය කළහ. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මේ සම්බන්ධයෙන් නිරන්තරව දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් පසු විපරම් හා ප්‍රගති සමාලෝචන රැස්වීම් පැවැත්විය යුතු බවට යෝජනා විය.

10.2 තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම හා පතුරුවා හැරීම.

මහජනතාව වෙත තොරතුරු හෙළි කිරීම හා විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් පාර්ශවකරුවන්, විශේෂයෙන්ම අවතැන්වන පිරිස සමඟ විනිවිදභාවයෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම යන කරුණු සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියේ දැක්වෙන මූලික ප්‍රතිපත්තිය අවශ්‍යතාවයන්ය. විධායක නියෝජිතායතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ප්‍රවේශයන් විනිවිදභාවයෙන් හා විවෘතභාවයෙන් යුක්ත වන විට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය හා අවදානම දරන්නන් අතර අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසය ඉහළ මට්ටමකින් ගොඩනැගේ. කරුණු වසන් කරමින් කටයුතු කිරීමෙන් සැකය හා අවිශ්වාසය ඇතිවී එමගින් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි ප්‍රබල සානාත්මක බලපෑම් ඇතිවිය හැකි අතර විවෘතභාවයෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම ව්‍යාපෘති කාර්යයේ සාර්ථකභාවයට හේතුවනු ඇත. බහු මාධ්‍ය ඉදිරිපත්කිරීමට අමතරව(multimedia presentation), ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ විස්තර හා වන්දි ගෙවීම් විස්තර ඇතුළත් කර මන ලෙස පිළියෙළ කළ විස්තර පත්‍රිකාවක්ද මෙම රැස්වීම් වලදී සහභාගිවන්නන් අතර බෙදා දෙන ලදී. යෝජිත අධිවේගී මාර්ග සංවර්ධන කාර්යය, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ට අදාළ හිමිකම් හා වැඩි විස්තර හා පැහැදිලි කර ගැනීම සඳහා ඇමතිය යුතු පුද්ගලයින්ගේ ලිපිනයන් හා දුරකථන අංක මෙම විස්තර පත්‍රිකාවට ඇතුළත් විය. (මෙම පත්‍රිකාවේ පිටපතක් 4 වැනි උපග්‍රන්ථය ලෙස මෙම වාර්තාවට ඇතුළත් කර ඇත).

තවද, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන බොහෝ දෙනෙකුට තවමත් මනා අවබෝධයක් ලැබී නොමැති බැවින්, මහජන තොරතුරු විමසීමේ කාර්යය තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුවේ. එබැවින්, පහත දැක්වෙන මහජන දැනුවත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ව්‍යාපෘතිය තුළ අඛණ්ඩව සිදුකළ යුතු බව යෝජනා කරනු ලැබේ. විස්තර සඳහා වගු අංක 62 බලන්න.

වගු අංක 62 : ඉදිරි මහජන දැනුවත් කිරීමේ සැලසුම

ක්‍රියාකාරකම්	අරමුණ	කාල රාමුව	වගකීම දරන ඒකකය
ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ නිවෙස් වෙත යාම	අංක 2 යටතේ දැක්වෙන දැන්වීම් බෙදාදීම	ඉ.අ.ගැ.පනතේ 03 වැනි පරිච්ඡේදයේ දැන්වීම් පළ කිරීමත් සමඟ	ප්‍රාදේශීයලේකම්, ග්‍රාම නිලධාරීවරු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය සමඟ
ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් වෙත හිමිකම් ක්‍රමවේදයේ සිංහල පිටපත බෙදා දීම.	ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට තම හිමිකම් පිළිබඳ පහදා දීම	නැවත පදිංචිකිරීමේ අවසන් සැලැස්ම බෙදා දීමත් සමඟ	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය සහ පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය
ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්දැනුවත් කිරීම	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විස්තර කිරීම	ඉ.අ.ගැ.පනතේ 03 වැනි පරිච්ඡේදයේ (අ) දැන්වීම් පළ කිරීමට පෙර	ප්‍රාදේශීයලේකම්, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය
ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ මට්ටමින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් කණ්ඩායම් වශයෙන් හමුවීම	ඔප්පු හිමිකම් නිශ්චය කර ගැනීමට අදාළව, ඉ.අ.ගැ.පනතේ 09 වැනි පරිච්ඡේදයේ (1) කරුණු විමසීම් වලට පෙනී සිටීමට හුරු කිරීම හා එහිදී ඉදිරිපත් කළ	ඉ.අ.ගැ.පනතේ 09 වැනි පරිච්ඡේදයේ (1) කරුණු විමසීම් වලට පෙර	ග්‍රාම නිලධාරීවරු, නැවත පදිංචිකිරීමේ සහායකවරු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය

	යුතු ලේඛන විස්තර කිරීම.		
ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ගොඩනැංවිය හැකි නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමි තෝරා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් හා ප්‍රදේශයේ මුල් පදිංචිකරුවන් සමග රැස්වීම්	නැවත පදිංචිකිරීමට යොදාගත හැකි විකල්ප ස්ථාන සාකච්ඡා කිරීම	නැවත පදිංචිකිරීමට පෙර	ප්‍රාදේශීයලේකම්, ග්‍රාම නිලධාරීවරු, නැවත පදිංචිකිරීමේ සහායකවරු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය
ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සමග රැස්වීම්	නැවත පදිංචිකිරීමට පසුව ඇතිවන ගැටළු සහ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ පිහිටුවීම	නැවත පදිංචිකිරීමෙන් පසු	ප්‍රාදේශීයලේකම්, ග්‍රාම නිලධාරීවරු, නැවත පදිංචිකිරීමේ සහායකවරු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය
ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ගොඩනැංවිය හැකි නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමි තෝරා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් හා ප්‍රදේශයේ මුල් පදිංචිකරුවන් සමග රැස්වීම්	නැවත පදිංචිකිරීමට යොදාගත හැකි විකල්ප ස්ථාන සාකච්ඡා කිරීම	නැවත පදිංචිකිරීමට පෙර	ප්‍රාදේශීයලේකම්, ග්‍රාම නිලධාරීවරු, නැවත පදිංචිකිරීමේ සහායකවරු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය , පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය
ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් සමග රැස්වීම්	නැවත පදිංචිකිරීමට පසුව ඇතිවන ගැටළු සහ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ සමාජ පිහිටුවීම	නැවත පදිංචිකිරීමෙන් පසු	ප්‍රාදේශීයලේකම්, ග්‍රාම නිලධාරීවරු, නැවත පදිංචිකිරීමේ සහායකවරු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය , පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය

සටහන : දැනුවත් කිරීම අඛණ්ඩව සිදුවන ක්‍රියාවලියක් වන අතර ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලය හා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් අතර සාකච්ඡා අඛණ්ඩව පැවැත්වේ.

10.3 මහජන තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් වැඩි වශයෙන් අවතැන් වන ස්ථානයන්හි හා තම මුල් පදිංචි ස්ථානයේ අඛණ්ඩව ජීවත් වන පදිංචිකරුවන් ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ප්‍රධාන ස්ථානයන්හි, යෝජිත මහජන තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවනු ලැබේ. ව්‍යාපෘති අරමුණු, සැලසුම්, ඉඩම් අත්කර ගැනීම, නැවත පදිංචිකිරීම, දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ යාන්ත්‍රණය, දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව සහ ඉදිකිරීම් ක්‍රියාවලිය යන කරුණු පිළිබඳ මනා පුහුණුවක් ලබා ඇති සන්නිවේදන සහකාරවරයෙකු මෙම

මහජන තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයෙහි සේවයේ පිහිටුවිය යුතුය. විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ඇතුළු අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු සැපයිය යුතුය.

10.4 එච්.අයි.වී/ඒඩීසි පිළිබඳව හා වෙනත් සමාජ ආරක්ෂණ පිළිවෙත් සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීම

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ සංවර්ධනය කෙරෙන සෑම මාර්ගයක්ම ඉදිකිරීමට සම්බන්ධ වන සියළුම පාර්ශවයකගේ සෞඛ්‍ය හා සනීපාරක්ෂාව තහවුරු කිරීම ඉතා වැදගත්වේ. මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාළ වන ප්‍රධාන කණ්ඩායම් දෙකක් සිටින අතර ඔවුන් නම් නාගරික ප්‍රදේශයේ පදිංචිව සිටින පිරිස හා ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලයයි (කම්කරුවන්, තාක්ෂණික ශිල්පීන් හා නිලධාරීන්). විශේෂයෙන්ම මාර්ගයේ ඉදිකිරීමට යෝජිත අදියර වයඹ පළාතේ හා මධ්‍යම පළාතේ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ හරහා වැටී පවතී. ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණයේදී හඳුනාගත් පරිදි, අවදානම් සහිත හැසිරීම පිළිබඳව ග්‍රාමීය පදිංචිකරුවන් හා කම්කරුවන් අතර පවත්නා දැනුම සාපේක්ෂ වශයෙන් පහළ මට්ටමක පවතී. එච්.අයි.වී/ඒඩීසි සැලකූ කල ශ්‍රී ලංකාව අඩු අවදානම් සහිත රටක් වුවත්, මාර්ගයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු වල නිරත වීම සඳහා නාගරික ප්‍රදේශ වෙත බාහිරින් පැමිණෙන්නන් හරහා අවදානම් සහිත සාධක මතු විය හැකිය. මෙම අවදානම අදාළ දෙපාර්ශවයන් වෙතම පවතින බැවින් ව්‍යාපෘතියේ මෙම නාභිගත කණ්ඩායම් (පදිංචිකරුවන්, කම්කරුවන්, තාක්ෂණික ශිල්පීන් හා නිලධාරීන්) සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමට නිර්දේශ කරනු ලැබේ. වගු අංක 63 හි දක්වා ඇති පරිදිමෙම දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මගින් වැදගත් කරුණු කිහිපයක් ආවරණය විය යුතුය.

වගු අංක 63: දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්වලදී අවධාරණය කළ යුතු කරුණු

ඉලක්කගත කණ්ඩායම	පැවැත්විය යුතු අවස්ථාව හා ස්ථානය	අවධාරණය කළ යුතු කරුණු	විශේෂ කරුණු
නාගරික ප්‍රදේශයේ පදිංචිවූවන්	මාර්ගයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු ආරම්භවීමට පෙර මෙන්ම මාර්ගය ගමන් ගන්නා බිම් තීරුවෙහි පිහිටි ප්‍රධාන නේවාසික ප්‍රදේශයන් තුළ පැවැත්විය යුතුය.	<ol style="list-style-type: none"> 1. යහපත් සෞඛ්‍ය තත්වයක් පවත්වාගෙන යාම කෙරෙහි නැඹුරු වූ හැසිරීම් රටාවක වැදගත්කම 2. මේ පිළිබඳ ඇති ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් 3. එක් එක් පුද්ගල කණ්ඩායම කෙරෙහි ඇති විය හැකි සෞඛ්‍යමය තර්ජන 4. ආරක්ෂණ පියවර. 	මෙය ඔවුන්ගේ සාමාජීය හෝ සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයට හානියක් නොවන පරිදි සිදුකල යුතුය. මෙම වැඩසටහනට සහභාගිවීම පදිංචිකරුවන්ට අනිවාර්යය නොවිය යුතුය
කම්කරුවන්	එක් එක් කොන්ත්‍රාත්කරු යටතේ සේවය කරන කම්කරුවන් කණ්ඩායම් ආවරණය වන පරිදි, මාර්ගයේ ඉදිකිරීම් ආරම්භ වීමට පෙර පැවැත්විය යුතුය.	<ol style="list-style-type: none"> 1. යහපත් සෞඛ්‍ය තත්වයක් පවත්වාගෙන යාම කෙරෙහි නැඹුරු වූ හැසිරීම් රටාවක වැදගත්කම 2. මේ පිළිබඳ ඇති ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් 3. එක් එක් පුද්ගල කණ්ඩායම කෙරෙහි ඇති විය හැකි සෞඛ්‍යමය තර්ජන 4. ආරක්ෂණ පියවර. 5. ළමා අයිතිවාසිකම් හා අපවාර. 6. ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් ගම්වැසියන්ගේ ජීවනෝපාය 	මෙම වැඩසටහනට සහභාගිවීම කම්කරුවන්ට අනිවාර්යය විය යුතුය.

		කෙරෙහි ඇතිවිය හැකි බාධා අවම කිරීම	
තාක්ෂණික ශිල්පීන් හා නිලධාරීන්	එක් එක් කොන්ත්‍රාත්කරු යටතේ සේවය කරන කම්කරුවන් කණ්ඩායම් ආවරණය වන පරිදි, මාර්ගයේ ඉදිකිරීම් ආරම්භ වීමට පෙර පැවැත්විය යුතුය.	<ol style="list-style-type: none"> 1. යහපත් සෞඛ්‍ය තත්වයක් පවත්වාගෙන යාම කෙරෙහි නැඹුරු වූ හැසිරීම් රටාවක වැදගත්කම 2. මේ පිළිබඳ ඇති ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් 3. එක් එක් පුද්ගල කණ්ඩායම කෙරෙහි ඇති විය හැකි සෞඛ්‍යමය තර්ජන 4. ළමා අයිතිවාසිකම් හා අපවාර. 5. ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් ගම්වැසියන්ගේ ජීවනෝපාය කෙරෙහි ඇතිවිය හැකි බාධා අවම කිරීම 6. කම්කරු නීති හා අයිතීන්. 	මෙම වැඩසටහනට සහභාගිවීම සියළුම තාක්ෂණික ශිල්පීන් හා නිලධාරීන් අනිවාර්යය විය යුතුය.

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/3 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

එච්.අයි.වී/ඒඩීස්ඇතුළුව අවදානම් සහගත මිනිස් හැසිරීම් පිළිබඳව මෙන්ම ව්‍යාපෘතිය හා බැඳුණු අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ සියළුම ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් හා රෙගුලාසි පිළිබඳවද කම්කරුවන් හා සියළුම කාර්යාල කාර්ය මණ්ඩලය දැනුවත් විය යුතුය. විශේෂයෙන්ම, මෙවැනි සෑම ප්‍රතිපත්තියක්ම හා ව්‍යාපෘති අවශ්‍යතාවන් පිළිබඳව සෑම කොන්ත්‍රාත්කරුවෙකු දැනුවත් කිරීම ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂකගේ වගකීම වේ.

11 වැනි පරිච්ඡේදය : ආයතනික රාමුව

11.1 මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහ ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය අර්ධ රාජ්‍ය ආයතනයක් වන අතර එය උසස් අධ්‍යාපන හා මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ. එය ව්‍යාපෘතියේ විධායක ආයතනය ලෙස ක්‍රියාත්මක වන අතර ව්‍යාපෘතිය අවසන් වන තෙක් ඊට අදාළ කාර්යයන් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා එක් විශේෂිත ආයතනයක්

ස්ථාපිත කරනු ලැබේ. එකී ආයතනය ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය නම් වන අතර ව්‍යාපෘතියට අදාළ සියළුම කටයුතු සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම එමගින් සිදුකෙරේ.

සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා අධීක්ෂණය යන කාර්යයන් විවිධ අමාත්‍යාංශ හා ආයතන සමග සම්බන්ධව පවතී. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සමස්ථ වගකීම ශ්‍රී ලංකා රජය හා මහාමාර්ග විෂය අයත් රේඛීය අමාත්‍යාංශය වන උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය වෙත පැවරී තිබේ. උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ අධීක්ෂණය යටතේ, මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පරිපාලනමය වගකීම ජාතික මාර්ග ජාලය පරිපාලනය කරනු ලබන ප්‍රධාන ආයතනය වන මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් දරනු ලැබේ.

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත අනුව ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා වන්දි ගෙවීමේ කාර්ය සිදුකරනු ලබන ප්‍රධාන අංශය වන්නේ අධ්‍යක්ෂ වරයෙකු යටතේ ක්‍රියාත්මක, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ ඉඩම් අංශයයි. කෙසේ වෙතත්, යම් තත්වයන් යටතේ විශේෂිත ව්‍යාපෘතීන්හි වගකීම දැරීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකක උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය විසින් පිහිටුවනු ලැබේ. ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යය කඩිනම් කරනු පිණිස, තම ව්‍යාපෘතීන්ට අදාළ ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ වගකීම මෙම ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකක වෙත පවරනු ලැබේ. ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ අධීක්ෂණය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන අතර එහි කාර්යයන් කඩිනම් කරනු පිණිස උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය සමග සෘජු සබඳතා හා ඒ වෙත ප්‍රවේශය සහිතව ක්‍රියාත්මක වේ. අදාළ බලධාරීන්ගේ එකඟතාවය සහිත, සැලසුම්ගත කාර්ය මාලාවක් හරහා නිශ්චිත කාල රාමුවක් සහිත වැඩසටහනක් ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය විසින් ඉටුකරනු ලැබේ. මේ අනුව, ක්‍රියාත්මක මට්ටමේදී නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ කේන්ද්‍රීය ආයතනය වන්නේ ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකයයි. උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ මගපෙන්වීම හා අධීක්ෂණයට මෙන්ම මහා භාණ්ඩාගාරයේ විධිවිධානයන්ට යටත්ව, යම් මූල්‍යමය ස්වාධිකාරියකින් හා පරිපාලනමය ලිහිල්භාවයකින් ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය ශක්තිමත්ය.

11.1.1. ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය

නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මගකීම මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සතු වන අතර ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය එහි සෘජු වගකීම දරයි. යම් නිශ්චිත කාල රාමුවකට අනුව ක්‍රියාකරන ආයතනයක් වන ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂවරයෙකුගේ ප්‍රධානත්වයෙන් හා ඉංජිනේරු, නැවත පදිංචිකිරීමේ, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා පාරිසරික කාර්යයන්ට අදාළ කාර්ය මණ්ඩලයකින් මෙන්ම වෙනත් සහායක ශ්‍රේණීන්ට අයත් කාර්ය මණ්ඩලයකින් සමන්විතවේ. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය පහත සඳහන් කාර්යයන් ඉටුකරයි :

අ. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීම

මාර්ග පථය සලකුණු කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම හා ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් හඳුනා ගැනීම මගින් නැවත පදිංචි කිරීමේ උපදේශකට/කණ්ඩායමට සහාය වීම, සමීක්ෂණ, අනෙකුත් ප්‍රාථමික හා ද්විතියික තොරතුරු මගින් අදාළ ප්‍රදේශය තුළ සමාජීය හා පාරිසරික තක්සේරුව සිදුකිරීමට සහාය වීම, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමින් පවත්වනු ලබන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්වලට සහායවීම හා සහභාගිවීම, අවදානම් දරන්නන් සමග පවත්වනු ලබන රැස්වීම් හා නාභිගත කණ්ඩායම් සමග පවත්වන

සාකච්ඡා සඳහා සහාය වීම, සහ කෙටුම්පත් කරන ලද නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ක්‍රියාවලීන් සමාලෝචනය කිරීම.

ආ. ඉඩම් අත්කර ගැනීම

ඉඩම් අත්කරගැනීමට අදාළ අයදුම්පත්‍රය සකස් කිරීම හා නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම සමග ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය වෙත යොමු කිරීම සඳහා එය උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය වෙත භාර දීම. ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් අදාළ අයදුම්පත්‍රය පිළිගැනීමෙන් පසු හා ඉඩම් අත්කරගැනීමේ නිලධාරී ලෙස ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා පත් කිරීමෙන් අනතුරුව ඉඩම් අත්කරගැනීමේ කාර්ය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහාය වීම, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ කාර්යයේ විවිධ අදියර සඳහා අවශ්‍ය ලේඛන පිළියෙල කිරීම, එම ලේඛන භාෂා තුනටම පරිවර්තනය කිරීම, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ අයිතිය යටතට ඉඩම් පත්වන තෙක් ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යය සඳහා සමීප සහාය ලබා දීම.

අවශ්‍ය ලේඛන හා අයිතිය ඔප්පු කිරීමේ සාක්ෂ්‍ය සමග ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ කරුණු විමසීමේ අවස්ථාවන්ට ඉදිරිපත්වීමට සහායවීම මගින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට තම ඉඩම්, ගොඩනැගිලි හා හෝග වගාවන් සඳහා වන්දි ලබා ගැනීමට උපකාර කිරීම හා අවශ්‍යනම්, විශේෂයෙන් අවදානම් තත්වයන්හි සිටින පුද්ගලයින්හට එම විමර්ශන සඳහා සහභාගිවීමට යාම සඳහා ප්‍රවාහන පහසුකම් ලබා දීම.

අදාළ පරිදි හා ප්‍රමාදයකින් තොරව වන්දි මුදල් ගෙවීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය/ප්‍රාදේශීය ලේකම්/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත ප්‍රමාණවත් පරිදි මුදල් ඇති බව තහවුරු කර ගැනීම.

ඇ. නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රතිලාභ

නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ පහත සඳහන් ක්‍රියාකරකම් වෙත ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය සිය අවධානය යොමු කළ යුතුවේ. ඒවා නම් :

1. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම නිල වශයෙන් අනුමත වීමත් සමගම තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම ආරම්භකිරීම.
2. හිමිකම් ක්‍රමවේදය අනුව නැවත පදිංචිකිරීමේ මූල්‍යමය ප්‍රතිලාභ ගෙවීම
3. අවදානම්සහිත තත්වයන්හි සිටින පුද්ගලයින්, කාන්තාවන් හා රෝගී පුද්ගලයින් වෙත මූල්‍යමය වන්දි ගෙවීමේදී ඔවුන් වෙත හිමිවිය යුතු නියම මුදල් ප්‍රමාණය ලැබේද යන්න හා එම මුදල් නිසි පරිදි භාවිතා කරන්නේද යන්න පිළිබඳව විශේෂ අවධානය යොමුකිරීම
4. මුදල් ගෙවීම් සිදුකිරීමේදී ඉහළම විනිවිදභාවයෙන් යුතුව එම කාර්ය සිදුකිරීම
5. නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රතිලාභ නිකුත් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදන ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය/
මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සතුව තිබේද යන්න තහවුරු කර ගැනීම. නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රතිලාභ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල හරහා ගෙවනු නොලැබේ.
6. ව්‍යාපෘතිය මගින් හානියට පත් ප්‍රජා දේපල හා ආගමික දේපල වෙනුවට නව දේපල ඉතා කඩිනමින් ලබා දීම.
7. තෝරාගත් අපහසුතාවයට ලක්වූ පුද්ගලයින් සඳහා ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම
8. තමන් විසින් සපයා ගත් ස්ථානයන්හි නැවත පදිංචි වූ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට අවශ්‍ය විට සහාය වීම
9. යෝජනාවට ඇතුළත් කර ඇති ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට, නැවත පදිංචිවීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අනුමත වීමත් සමගම, ඔවුන්ට අදාළ නැවත පදිංචිවීමේ භූමි පිළිබඳව දැනුම් දීම සිදුකළ යුතු අතර සුදුසු ඉඩම් අත්කරගැනීම/මිලට ගැනීම, ප්‍රතිලාභින්ගේ සහභාගිත්වය, මුල්

පදිංචිකරුවන්ගේ එකඟතාවය, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, නිවාස ඉදිකිරීම ආදිය මීට ඇතුළත් වේ.

10. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව අභ්‍යන්තර හා බාහිර අධීක්ෂණය ක්‍රියාවට නැංවීම.

11.1.2 පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය (ESDD)

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය යටතේ ක්‍රියාත්මක විවිධ ව්‍යාපෘතීන්ට අදාළ ඉඩම් අත්කර ගැනීම, නැවත පදිංචි කිරීමේ කාර්යය සැලසුම් කිරීම හා අදාළ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුගතව ක්‍රියාකිරීම යනාදිය පිළිබඳ සුපරීක්ෂණය පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය වෙත පැවරී ඇති කාර්යභාරයයි. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීමට අදාළ යොමුගත කරුණු(TORs) පිළියෙල කිරීමට සහාය වීම, නැවත පදිංචිකිරීමේ සැලැස්ම සකස් කරන්නන් අදාළ කාර්යය සම්බන්ධයෙන් අනුගත කිරීම, නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සමාලෝචනය කිරීම, නැවත පදිංචිකිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණයට අදාළ කාර්තුමය වාර්තා පිළියෙල කිරීම, බාහිර අධීක්ෂණ ආයතනයන්ට අදාළ යොමුගත කරුණු(TORs) පිළියෙල කිරීමට සහාය වීම සහ නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ විවිධ අදියරයන්හිදී ස්ථානීය පරීක්ෂාවන් සිදුකිරීම. බොහෝ ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකයන්හි අවශ්‍ය කුසලතා හා විශේෂඥභාවය නොමැති විට පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය එම ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකයන්ට හා අදාළ අංශයන්ට අවශ්‍ය විශේෂඥභාවය සපයා දෙයි. පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ පුද්ගලයින් පිළිබඳ හා වන්දි ගෙවීම හා පුනරුත්ථාපනයට අදාළ ප්‍රගතිය පිළිබඳ දත්ත පද්ධතියක් පවත්වාගෙන යාමද සිදුකරයි.

11.2 ව්‍යාපෘතියට අදාළ වෙනත් පාර්ශවකරුවන් හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්යය සඳහා ඔවුන්ගේ දායකත්වය.

11.2.1 ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ

මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ 3 වැනි පියවර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 4ක් පුරා පැතිරී යයි. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්ට හා ඔවුන්ගේ කාර්ය මණ්ඩලයන්ට වැදගත් කාර්යභාරයක් පැවරේ. පළමු අවස්ථාවේදී ඉඩම් අත්කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් පිළියෙල කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඔවුන් සම්බන්ධ වේ.

ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන් දැනුවත් කිරීම ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකයේ/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ වගකීම වන අතර අනතුරුව ග්‍රාම නිලධාරීවරු, දිළිඳුභාවය පිටුදැකීමේ නිලධාරීන්, කාන්තා සංවර්ධන නිලධාරීන්, ඉඩම් නිලධාරීන්, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය තුළ ක්‍රියාත්මකවන අදාළ රාජ්‍ය ආයතන නිලධාරීන්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ආගමික නායකයින්, ප්‍රජානායකයින්, පළාත් පාලන ආයතන සමාජිකයින් ආදී පාර්ශවයන් සඳහා විධිමත් දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් පැවැත්විය යුතුය. මෙම දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් වලදී විෂය විශේෂිත ආයතනයන් වෙතින් ගෙන්වා ගත් සම්පත් දායකයින් විසින් ව්‍යාපෘතිය හැදින්වීම, නැවත පදිංචි කිරීම සැලසුම් කිරීම, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පටිපාටි සහ දේපල වටිනාකම් තක්සේරුව ආදී කරුණු පිළිබඳ ඉදිරිපත්කිරීම් (presentations) සිදුකරනු ඇත. සහභාගිවන්නන්හට වැදගත් මාතෘකාවන් සාකච්ඡා කිරීම සඳහා ඊට අදාළ සියළුම පාර්ශවයන්ගේ සහභාගිත්වය සහිත සැසි ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පවත්වනු ලැබේ. මෙම ප්‍රවේශයට අනුව, ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන ගෘහ ඒකක පිළිබඳ සමාජ- ආර්ථික

සමීක්ෂණය සිදුකිරීමට පෙර ව්‍යාපෘතියට අදාළ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තුනෙහිම රැස්වීම් පවත්වන ලදී.

යෝජිත ඉඩම් අත්කරගැනීම ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශ විසින් අනුමත කළ පසු, අදාළ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයන්හි ඉඩම් අත්කරගැනීමේ නිලධාරී ලෙස එම ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන් පත්කරනු ලැබේ. ඒ අනුව, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ පනත ප්‍රකාරව ඉඩම් අත්කරගැනීමේ කාර්යය ඔහු/ඇය විසින් ආරම්භ කරන අතර අදාළ ඉඩම්වල අයිතිය ලබා ගන්නා තෙක් එකී ක්‍රියාවලිය සිදු කරනු ඇත. මූලික දැනුම් දීම් සිදුකිරීම, මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන විධිමත් මැනීම්, අත්කරගැනීමේ නිලධාරීන් විසින් සිදුකරන අයිතිය තහවුරු කරගැනීමේ විමර්ශන, තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන තක්සේරු කිරීම්, නියමිත සමාලෝචන මණ්ඩල විසින් සිදුකරන අභියාචනා විභාග කිරීම් ආදී කාර්යයන්ද මීට ඇතුළත් වේ.

ඉඩම් අත්කර ගැනීම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයන්හි සාමාන්‍ය කාර්යයක් වන අතර ඉඩම් අත්කරගැනීමට අවශ්‍ය නීති, පටිපාටි, ක්‍රමවේද හා සම්පත් මෙන්ම අවශ්‍ය මිනිස් බලයද එම ආයතන සතුවේ. කෙසේ වෙතත්, සමහර අවස්ථාවන්හිදී, මූල්‍ය සම්පත්වල සීමාසහිත බව හේතුවකට ගෙන, ව්‍යවස්ථාපිත ලේඛන නියමිත භාෂා තුනෙන් සකස් කිරීම හා කාර්ය මණ්ඩල යෙදවීමට අදාළව සම්පත් හිඟතාවයන් පැවතිය හැකිය. කලින් සඳහන් කළ පරිදි, මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයන්හි අදාළ සම්පත් හිඟ සම්පත් සපුරා ගැනීමට සහාය වීමෙන් ඒවායෙහි කාර්ය ශක්තිය නැංවීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් කටයුතු කරනු ලැබේ. නිශ්චිත කාල සටහනකට අනුව සිය කාර්ය සපුරා ගනිමින් කටයුතු කළ යුතු ආයතන බැවින් ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල මේ අයුරින් ක්‍රියා කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.

තම කොට්ඨාශයේ සිදුකෙරෙන සියළුම සංවර්ධන වැඩසටහන් වලට අදාළ සම්බන්ධීකාරක ලෙස ක්‍රියා කරන බැවින්, නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙත වැදගත් ස්ථානයක් හිමිවේ. නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ සමීක්ෂණය හා සමාජ-ආර්ථික සමීක්ෂණය මගින් ලබා ගන්නා ලද තොරතුරු මත පදනම්ව නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කරනු ලැබේ. ඉඩම් අත්කර ගැනීම සම්පූර්ණ වීමත් සමගම, නැවත පදිංචිකිරීමේ සැලැස්ම සඳහා රැස් කළ තොරතුරු තහවුරු වන අතර අනතුරුව නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්ම සමාලෝචනය කිරීම සඳහා මෙම තොරතුරු යොදා ගැනේ. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන පුද්ගලයින් සඳහා සකස් කළ එක් එක් පැතිකඩෙහි අඩංගු අනවසර පදිංචිකරුවෙකු, කුලී හෝ බදු නිවැසියෙකුවීම, අවදානම් සහිත තත්වයන්ට අදාළ පුද්ගලයෙකුවීම, ආදායම් තත්වය, රැකියාව ආදී කරුණු තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ පවතින තොරතුරු යොදා ගත හැකිය. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි යෝජිත මුදල් හා අනෙකුත් සහායයන් ලබා දීමේදී මෙය ප්‍රයෝජනවත් වේ.

දිළිඳුකම දුරලීම හා ස්ත්‍රී-පුරුෂභාවයට අදාළ වර්ධනයන් යන ක්ෂේත්‍රයන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාකිරීමේදී ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ හා ඔහුගේ විෂය විශේෂිත කාර්ය මණ්ඩලයේ සහාය ලබා ගත හැකිය. පොදු වශයෙන් නැවත පදිංචිකිරීමේ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදීද, ආදායම් වර්ධන වැඩසටහන්, නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි/ගම් ආශ්‍රිතව ක්‍රියාත්මක කරන වැඩසටහන් ආදියේදී විශේෂිත වශයෙන්ද ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයට අයත් තරුණ නිලධාරීන්ගේ හා 40-60 ක් පමණ වන සංවර්ධන නිලධාරීන්ගේද සහාය ලබාගත හැකිය. නැවත පදිංචිකිරීමේ භූමින්ගේ මෙහෙයුම් කටයුතු අදාළ පාර්ශවකාර ආයතනයන් සමග ශක්තිමත් ලෙස සම්බන්ධීකරණය විය යුතු අතර පොදු උපයෝගීතා සේවාවන් ස්ථාපිත කිරීම හා අනාගත නඩත්තු කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා මෙය අත්‍යවශ්‍ය වේ. අදාළ ප්‍රදේශවල පිහිටි ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල සමග සහයෝගීව ක්‍රියා කිරීමෙන්, නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමින්ට අදාළ කාර්ය සම්බන්ධීකරණය හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ කටයුතු වඩාත් හොදින් සිදුකළ හැකිවේ. තම බල

ප්‍රදේශය තුළ ක්‍රියාත්මක කෙරෙන රජයේ වැඩසටහන් සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ වගකීම ප්‍රාදේශීය ලේකම් සතු වේ. .

ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට සුදුසු ඉඩම් සොයා ගැනීමට (තමන් විසින්ම නැවත පදිංචිවීමේ කාර්යය සිදුකරගන්නා අය ඇතුළුව) සහාය වීම, අවතැන්වූ දරුවන් අවට පාසල් වලට ඇතුළත් කර දීම, නව නිවස ඉදිකිරීමට අවශ්‍ය අනුමැතිය අදාළ පළාත් පාලන ආයතනයෙන් ලබා ගැනීමට සහාය වීම ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ වගකීම වේ. මෙම සහාය සැලසීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය හා සම්පව ක්‍රියා කළ යුතු වේ. මීට අමතරව, විශේෂ ආයතනයන් සඳහා වෙන්කර නොමැති, තම බල ප්‍රදේශයේ පවතින රජයේ ඉඩම්වල භාරකරු ප්‍රාදේශීය ලේකම් බැවින්, නැවත පදිංචි කිරීමේ කාර්යය සඳහා ඉඩම් අවශ්‍ය වීම එම ඉඩම් පයයා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට අවශ්‍ය සහාය මනා ලෙස ලබා දීමට ප්‍රාදේශීය ලේකම්ට හැකිය.

11.2.2 මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යයේදී, ඉඩම් මැනීමට හා මිනින්දෝරු සැලසුම් පිළියෙල කිරීම සඳහා, ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත අනුව මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත කාර්යයක් ඉටුකළ යුතුව තිබේ. අත්කර ගැනීමේ නිලධාරී (ප්‍රාදේශීය ලේකම්) විසින් මැනුම්පති වෙත ඉදිරිපත් කරන නිල ඉල්ලීමක් මත ඔහු විසින් සිය දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් බලපත්‍රලාභී මිනින්දෝරුවන් යොදවා අදාළ ඉඩම් මැනීම හා එම ඉඩම් සඳහා අයිතිවාසිකම් කියන්නාවූන්ගේ නම් සහිතව මැනුම් විස්තර ඉදිරිපත් කිරීම සිදුකරනු ලැබේ. මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පිළියෙල කරනු ලබන අවසන් මැනුම් සැලසුම් (මූලික සැලසුම්) මගින්, ඉඩම්/ගොඩනැගිලි සඳහා අයිතිවාසිකම් කියන්නාවූන්ගේ ලැයිස්තුවක් සහිතව, අත්කර ගැනීමට අවශ්‍ය සියළුම ඉඩම්වල මැනුම් සැලසුම්, සම්මත මැනුම් උපක්‍රම හා පටිපාටි අනුව, අත්කරගැනීමේ නිලධාරී වෙත භාර දෙනු ලැබේ. අයිවාසිකම් තහවුරු කරගැනීමට අදාළ විමර්ශන පැවැත්වීමේදී, අත්කර ගැනීමේ නිලධාරීන්ට මෙම මිනින්දෝරු සැලසුම් හා නම් ලැයිස්තු ඉතා වැදගත් ආශ්‍රිත තොරතුරු වේ.

යම් අවස්ථාවන්හි, විශේෂයෙන්ම කලින් සැලසුම් කළ කාර්යයන්හි නිරත වීමට ඇතිවිට, බලපත්‍රලාභී මිනින්දෝරුවන්ගේ සහ අවශ්‍ය සම්පත්වල හිඟයක් ඇතිවන අතර ඉතා කඩිනමින් ඔවුන් යෙදවීමට නොහැකි වේ. මෙවැනි අවස්ථාවල, බලපත්‍රලාභී මිනින්දෝරුවන්ගේ සේවය කුලී පදනම මත ලබා ගැනීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවට සහාය වන අතර අවශ්‍ය සම්පත් හා ක්ෂේත්‍ර මට්ටමේ සහාය සහිතව මැනුම්පතිගේ මෙහෙයවීම යටතේ අදාළ කාර්යයෙහි නිරත වීමට ඔවුන් යෙදවේ.

11.2.3 තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව

තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන නිලලත් තනතුර “ප්‍රධාන තක්සේරුකරු” නම් වේ. වෙනත් රජයේ ආයතනයන්හි අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් හෝ කොමසාරිස් ජනරාල් ආදී තනතුරු වලට මෙය සමාන වේ. ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත අනුව, අත්කර ගැනීමට අපේක්ෂිත දේපලවල වටිනාකම තක්සේරු කිරීමේ කාර්ය සිදුකල හැක්කේ ප්‍රධාන තක්සේරුකරු හෝ ඔහු/ඇය විසින් බලය පවරන අද අයෙකුට පමණි.

ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත අනුව, සම්ප්‍රදායික ප්‍රවේශය පරිදි, දේපල වටිනාකම තක්සේරු කිරීම වෙළඳ පල වටිනාකම මත පදනම්වේ. වෙලඳ පළෙහි පවතින සත්‍ය මිල මට්ටම්වලට ආසන්න වන සේ දේපලවල වටිනාකම තක්සේරු කිරීමට ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 2008 රෙගුලාසි මගින් තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවට සහාය ලැබේ. අත්කර ගැනීමට නියමිත දේපලවල වටිනාකම තක්සේරු කිරීම සඳහා අත්කර ගැනීමේ නිලධාරීගේ ඉල්ලීම මත, තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව තම නිලධාරීන් ඊට යොදවන අතර අදාළ තක්සේරු කිරීම් ප්‍රධාන තක්සේරුකරු මගින් අත්කර ගැනීමේ නිලධාරී වෙත යොමු කරනු ලැබේ. මෙම තක්සේරු කිරීම් සඳහා ප්‍රධාන තක්සේරුකරු විසින් ලබා දෙන සහතිකය යනු තම තක්සේරුව

පිළිබඳව එම දෙපාර්තමේන්තුවේ ව්‍යවස්ථාපිත බැඳීම වන අතර ඒ වෙනුවෙන් ඕනෑම සමාලෝචන මණ්ඩලයකට හෝ අධිකරණයකට ඉදිරිපත්වීමට ඇති සුදානමයි.

දේපල තක්සේරු කිරීමේ කාර්යයේදී, එම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පත්කරනු ලබන නිලධාරීන් අදාල දේපල වෙත පැමිණෙන අතර පහත සඳහන් කරුණු මත පදනම්ව තනිව හෝ ඒකාබද්ධව තම තක්සේරුව සිදුකරති.

- දේපලට අදාල ගොනුගත ස්වභාවය හා අවට පරිසරය
- අදාල දේපල භාවිතා කෙරෙන කාර්යය (නේවාසික, වාණිජ හෝ කෘෂිකාර්මික ආදී කාර්යයන්)
- දේපලෙහි වටිනාකම පිළිබඳව ඇති ලේඛනමය සාක්ෂි: ඔප්පු, වටිනාකම් සහතික, ණය ලබා ගැනීමට අදාල ලේඛන, ආදායම් ඉපයීම් සම්බන්ධ ලේඛන ආදිය (තිබේ නම්)
- මිනිසුන් වෙතින් විමසීම
- ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයෙන්, පළාත් හා මධ්‍යම බදු කාර්යාල ආදියෙන් ලබා ගත හැකි ද්විතියක තොරතුරු.

මෙම දේපල වටිනාකම් තක්සේරුව, අදාල නිශ්චිත දේපලට, පිහිටි භූමියට හා භාවිතා කරන්නාට අනුව සිදු කරන අතර සෑම නිශ්චිත දේපලකටම ඊට අදාල වටිනාකමක් තක්සේරු කෙරේ.

තක්සේරු නිලධාරීන්ට අදාල දේපල වෙත ගමන් කිරීමට අවශ්‍ය සහාය ලබා දෙමින්, යම් කාලසටහනකට අනුව ව්‍යාපෘතියේ කාර්යයන් වෙත එළැඹීමට තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව වෙත සහාය වීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට පිළිවන.

11.3 නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් අනුමත කිරීමේ වගකීම උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය සතුවේ. සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිත්ති ප්‍රකාශනයේ “ආයතනික වගකීම්” නැමැති කොටස මගින් නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් අනුමත කිරීමේ වගකීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙත පවරා ඇතත්, ප්‍රායෝගික තලයේදී එය හුදු පුළුල් ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රකාශනයක් බවට පත්ව ඇත. නිළ අනුමැතියකට වඩා මෙය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ඇගයීම් වශයෙන් කරනු ලබන අනුමැතියක් ලෙස සැලකිය යුතුවේ. වර්තමාන ක්‍රමය අනුව, පරිසර අනුකූලතාවයට අදාල ඉල්ලුම්පත්‍රය සමඟ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙත භාර දුන් පසු එය භාර ගනු ලබන අතර මෙම භාර ගැනීම සියළුම ප්‍රායෝගික කාර්යයන් සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අනුමැතිය ලබා දීම ලෙස සැලකේ.

සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය වෙත පැවරී තිබෙන අතර එම ප්‍රතිපත්තියට අනුව, නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්ය සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාල සියළු අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව එකී කාර්ය ඉටුකිරීමේ වගකීම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය වෙත පැවරේ. ඒ අනුව සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිත්තිය මගින් ආවරණය වන විෂයය පඨයට අනුව නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් රටතුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සමස්ථ වගකීම දරණ මූලික ආයතනය වන්නේ ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයයි. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් සිදුකරන අයුරින්ම, නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සඳහා නිළ වශයෙන් අනුමැතියක් ලබා දීම ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින්ද සිදු නොකරන අතර ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යය ආරම්භ කිරීම සඳහා එය භාර ගැනීම මගින් ඇඟවුම් වශයෙන් ඊට අනුමැතිය ලබා දෙයි. ඉඩම් අත්කරගැනීම සඳහා භාර දෙනු ලබන සෑම අයදුම් පත්‍රයක් සමගම සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිත්තිය අනුව සකස් කළ නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලැස්මේ පිටපතක් අමුතා ඉදිරිපත් කළ යුතුවේ. ව්‍යාපෘතිය අනුමත කරන ආයතනය විසින් අනුමත කරන ලද නැවත පදිංචිකිරීමේ සැලැස්ම රහිතව ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ

අයදුම්පත් ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් භාර නොගන්නා අතර මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට අයත් ව්‍යාපෘතීන්හි අනුමත කිරීමේ ආයතනය වන්නේ උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයයි.

ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සඳහා පරිපාලනමය මට්ටමේ අනුමැතිය ලබාදීමෙන් වැළකී සිටීමට හේතුව තේරුම් ගත හැකි කාරණයකි. සිය කැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිත්තියෙහි අඩංගු මාර්ගෝපදේශ හා ශ්‍රී ලංකා රජයේ වෙනත් ප්‍රතිපත්තීන් හා පටිපාටි අනුගමනය කරමින් නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කරනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකක/ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන විසිනි. මීට අමතරව, ව්‍යාපෘතීන් සඳහා බාහිර ආයතන විසින් අරමුදල් සපයන අවස්ථාවන්හිදී, නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කරන විට එම අරමුදල් සපයන ආයතනය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන අවශ්‍යතාවන්ටද අනුව ඒවා සකස් කිරීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකක/ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන වලට සිදුවේ. අනුමැතිය සඳහා උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය මට්ටමේදී, නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් අදාළ ආධාර ආයතන වෙතින් එකඟතාවය (නොනිල ලෙස) ලබා ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතු බවට ඉහත සඳහන් කරන ලද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරී අත්පොත උපදෙස් දෙයි. නිල වශයෙන් අනුමැතිය දීමේදී, යම් ප්‍රමාණයකට, පරීක්ෂාකිරීම, අධීක්ෂණය හා මගපෙන්වීම හරහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයන්හි අභ්‍යන්තර පද්ධතීන් වෙත මැදිහත්වීම අවශ්‍ය වේ. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය දැනුම හා සම්පත් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයන් සතුවන බැවින්, එම සැලසුම් සඳහා මෙහෙයුම් අනුමැතිය ලබා දීමේ වගකීම භාරගනිමින්, නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම්වල ක්‍රියාත්මක පටය පටු කිරීමට ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය බලාපොරොත්තු නොවේ. උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය වැනි විෂය විශේෂිත ආයතන වෙතින් මෙම වගකීම ඉවත් කෙරෙන්නේනම්, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය හා උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය මගින් අවසානයේදී ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අංග සම්පූර්ණ හා මුළුමනින්ම අදාළ අරමුණ අරභයා සකස් කළ සැලසුම් බිහිවීම වෙනුවට, නිල අනුමත කිරීමේ ආයතනවල අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය අවම මට්ටමට අනුකූල වන අයුරින් පමණක් නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කෙරෙනු ඇත. ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ප්‍රතිපත්තිය මට්ටමෙන් ක්‍රියා කරමින්, පුළුල් වගකීමක් දැරීමටත්, එමගින් නැවත පදිංචි කිරීමේ මූලධර්මයන් සාධනීය අයුරින් රටතුළ ක්‍රියාත්මක වීමට අවශ්‍ය බලපෑම ඇතිකිරීමටත් කටයුතු කරති. නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් පිළිගත් ප්‍රතිපත්තීන් වෙතින් බැහැර වන්නේනම්, එවිට තම අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය හරහා ඒවා නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය අධිකාරී බලය ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සතුවේ.

12 වැනි පරිච්ඡේදය : ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්ය සටහන

ව්‍යාපෘතියට අදාළ විධායක ආයතනය වන්නේ මහාමාර්ග හා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වන අතර ව්‍යාපෘතියේ සමස්ථ සම්බන්ධීකරණය පිළිබඳ වගකීම එම ආයතන සතුවේ. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්යය කළමනාකරණය හා සම්බන්ධීකරණය විධායක ආයතනය යටතේ ක්‍රියාත්මක ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයක් විසින් සිදුකරනු ලැබේ. මහාමාර්ග හා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ඉඩම් අත්කරගැනීමේ කාර්ය (නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ඇතුළුව) සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය වෙත ලබා දෙනු ඇත. අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහාය හා ව්‍යාපෘති උපදේශකවරුන් සපයමින්, ව්‍යාපෘතියට අදාළව සිදුකළ යුතු සමාජීය තක්සේරු, නැවත පදිංචි කිරීම සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම යන කාර්යයන් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් සිදුකරනු ලැබේ.

12.1 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හදුනා ගැනීම, ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා වන්දි ගෙවීම

විශාල වැදගත්කමකින් යුත් ජාතික ව්‍යාපෘතියක් වශයෙන්, ඊට අදාල ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු හැකි අවම කාලය තුළ සම්පූර්ණ කෙරේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කටයුතු 2015 වර්ෂයේ මුල් කාර්තුව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා 2018 වර්ෂයේ මුල් කාර්තුව අවසන් වීමට ප්‍රථම සම්පූර්ණ කිරීමට නියමිතය.

මාස 06 ක මුළු කාලය සඳහාම අදාල වන පරිදි නිශ්චිත කාල රාමුවකට අනුව සකස් කළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්මක් සකස් සකස් කෙරේ. සිවිල් කාර්යයන් සඳහා නියමිත කාල රාමුවට අනුව ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ කෙරේ.

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහ පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය සමග එක්ව ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ කාර්යය හසුරුවනු ඇත. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්හට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දෙමින් පූර්ව දැනුම් දීම සිදුකරන අතර නැවත පදිංචිකිරීමේ හිමිකම් නියමිත පරිදි ලැබෙන තෙක් ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන කිසිදු පුද්ගලයෙකුට ඉවත් වන ලෙස දැනුම් දීම සිදු නොකෙරේ. සිවිල් කාර්යයන් සඳහා කොන්ත්‍රාත් ප්‍රදානය කරනු ලබන්නේ සියළු වන්දි ගෙවීම් හා නැවත පදිංචි කිරීම් සම්පූර්ණ වීමෙන් හා පුනරුත්ථාපන පියවර සියල්ල ගනු ලැබීමෙන් අනතුරුව පමණි.

12.2 නැවත පදිංචි කිරීම : තමන් විසින්ම නැවත පදිංචිවීම සහ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සපයනු ලබන නැවත පදිංචිවීමේ භූමි.

අවදානම දරන්නන්හට නැවත පදිංචිවීමේ ක්‍රියාවලිය යනු සංකීර්ණ කාර්යයකි. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන සමහර පුද්ගලයින්හට නැවත පදිංචිවීමේ භූමි තමන් විසින්ම සපයා ගැනීමට අවශ්‍ය අතර සෙසු අය මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ මැදිහත්වීම මගින් නැවත පදිංචිවීමට අවශ්‍ය ඉඩම් සපයා ගැනීමට අපේක්ෂා කරති. මේ අනුව ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ අපේක්ෂාවන් සපුරාලීමට හා අනපේක්ෂිත ගැටළුවලට මුහුණදීම සඳහා විවිධ ක්‍රමවේදයන් හා උපායමාර්ග හඳුනා ගැනීමට විධායක ආයතනය/ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට සිදුවේ. එබැවින් ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචිකරවීම සම්බන්ධයෙන් අදාල හඳුනාගත් ප්‍රධාන කාර්යයන් වගු අංක 64 මගින් දක්වන අතර එකී හඳුනාගත් කාර්යයන් නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට වැදගත් වේ.

වගු අංක 64 : ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචිකරවීම සම්බන්ධ ප්‍රධාන කාර්යයන්

හඳුනාගත් කාර්යය	වගකීම	අවශ්‍ය අවම කාලය	ප්‍රගතිය
නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්ය මණ්ඩලය බඳවා ගැනීම මා මූලික පුහුණුව	උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය/මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	මාස 01	සම්පූර්ණ වී ඇත
සංගණනය හා සමාජ හා පාරිසරික සමීක්ෂණය පැවැත්වීම. දත්ත ආදානය හා විශ්ලේෂණය	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය /	මාස 2-3	සම්පූර්ණ වී ඇත

	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය		
නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීම හා අනුමැතිය සඳහා උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය හා ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය වෙත බාර දීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	මාස 01	සම්පූර්ණ වී ඇත
ව්‍යාපෘති තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන ස්ථාපිත කිරීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	මාස 01	සම්පූර්ණ වී ඇත
ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය	ප්‍රාදේශීය ලේකම් , SD, තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව, රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය), උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය, ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය	මාස 06	ක්‍රියාත්මකව පවතී
නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි හඳුනා ගැනීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, SD, තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය	මාස 06	ක්‍රියාත්මකව පවතී
වන්දි මුදල් ගෙවීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, SD, තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය	මාස 06	ක්‍රියාත්මකව පවතී
නිවාස, සාප්පු හා ව්‍යාපාර ප්‍රතිස්ථානගත කිරීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත	මාස 06	ක්‍රියාත්මකව පවතී

	පදිංචිකිරීමේ කමිටුව, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය		
පෞද්ගලික ඉඩම් හරහා මාර්ගය ගමන් ගන්නා බිම් තීරුව එළි කිරීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රාදේශීය ලේකම්	මාස 06	ක්‍රියාත්මකව පවතී
සිවිල් කාර්යයන් ආරම්භ කිරීම සඳහා දැන්වීම නිකුත් කිරීම	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය	ඉඩම් අත්කරගැනීම සම්පූර්ණ වූ පසු	ආරම්භ කිරීමට නියමිතය
ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපනය	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය	මාස 12	ආරම්භ කිරීමට නියමිතය
කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය	ඉඩම් අත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීම සම්පූර්ණ වන තෙක්	ආරම්භ කිරීමට නියමිතය
දුක්ගැනවිලි නිරාකරණය	දුක්ගැනවිලි නිරාකරණ කමිටුව හා වෙනත් රාජ්‍ය ආයතන	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ අවධිය සිට ඉදිකිරීම් සම්පූර්ණ වන තෙක්	ආරම්භ කිරීමට නියමිතය
අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණය	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය, ඉඩම් අත්කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කමිටුව / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය,	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ අවධිය සිට ඉදිකිරීම් සම්පූර්ණ වන තෙක්	ආරම්භ කිරීමට නියමිතය
බාහිර අධීක්ෂණය	බාහිර අධීක්ෂක, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය / මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ අවධිය සිට ඉදිකිරීම් සම්පූර්ණ වන තෙක්	ආරම්භ කිරීමට නියමිතය

12.3 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් පිළිබඳ තොරතුරු කළමනාකරණය

මෙරට විශාලතම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය වන මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය වැනි සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතියක් කළමනාකරණය කිරීමේදී ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් විශාල සංඛ්‍යාවක් හා නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්යය හා සම්බන්ධ විශාල තොරතුරු ප්‍රමාණයක් කළමනාකරණය කිරීමට සිදුවේ. එබැවින් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය තුළ තොරතුරු කළමනාකරණ ඒකකයක් පිහිටුවීම වැදගත් අවශ්‍යතාවයකි.

13 වැනි පරිච්ඡේදය : අධීක්ෂණය හා වාර්තා කිරීම

13.1 හැඳින්වීම

අධීක්ෂණය කිරීමේ අරමුණු වන්නේ : 1 ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන්ගේ දිවිපැවැත්ම ප්‍රතිස්ථාපනය හෝ වැඩිදියුණුව තහවුරු කිරීම, 2. අදාළ කාල රාමු වලට අනුව කාර්යයන් ඉටුවන්නේද යන්න තහවුරු කර ගැනීම, 3. වන්දි ගෙවීම, පුනරුත්ථාපනය හා ප්‍රතිස්ථානගත කිරීමේ පියවර ප්‍රමාණවත්ද යන්න තක්සේරු කිරීම, 4. පවතින ප්‍රශ්න හා ඇතිවිය හැකි ප්‍රශ්න හඳුනා ගැනීම, 5. දුෂ්කරතාවයන් සමනය කිරීම සඳහා කඩිනමින් ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ක්‍රමවේද හඳුනා ගැනීම.

අධීක්ෂණය කිරීමේ හා ඇගයීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමේ අරමුණු වන්නේ : (අ) ව්‍යාපෘතියේ යෙදවුම් සහ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ හා සහාය ලබා දුන් පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව වාර්තා කිරීම හා තක්සේරු කිරීම, (ආ) පෙර පැවති යැපුම් මට්ටම් හා ජීවන තත්වයන් ප්‍රතිස්ථාපනය කෙරෙන බව තහවුරු කිරීම. එබැවින් ක්‍රියාකාරකම් හා ගැටළු පරාසය වාර්තා කර ගැනීම හා පරීක්ෂා කිරීම සිදුකළ යුතු වනු ඇත. මේ අනුව ව්‍යාපෘතිය සඳහා පහත දැක්වෙන පරිදි වඩාත් විශේෂිත මෙහෙයුම් දර්ශක සකස් කර ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ.

වගු අංක 65 : මෙහෙයුම් දර්ශක ලැයිස්තුව

අනු අංකය	දර්ශකය	තහවුරු කරගන්නා ආකාරය	තහවුරු කරගැනීම සිදුකරන කාල වකවානුව
1.	අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක ගණන	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත හා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
2.	බලපෑමට ලක්වන දේපලවල (ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි) විශාලත්වය හා සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
3.	බලපෑමට ලක්වූ සියළුම වත්කම් හා දේපල සඳහා වන්දි ගෙවීමේ හා ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
4.	බලපෑමට ලක්වූ දේපල සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
5.	නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමි වල ප්‍රතිස්ථාපනය කළ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
6.	නැවත පදිංචිවීමේ ඉඩම් තමන් විසින්ම සපයාගෙන පදිංචි වූ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු

7.	මුල්පදිංචිකරුවන් සමග අනුගත කිරීමට අදාළව පැවැත්වූ වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
8.	ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ පුද්ගලයින්ගේ ජීවනෝපාය කෙරෙහි ඇතිවූ වැඩිදියුණුවීම්	මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු
9.	ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිතව ඇතිවූ සිදුවීම් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත හා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා ප්‍රාථමික දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු
10.	ප්‍රදේශයේ පදිංචිකරුවන් හා ව්‍යාපෘති සේවකයන් අතර ඇතිවූ ගැටුම් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත හා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා ප්‍රාථමික දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු
11.	දිරිඳුතාවයට පත්ව ඇති, අවදානනාමී සහිත තත්වයන්හි ජීවත්වන පුද්ගලයින්/ගෘහ ඒකක සංඛ්‍යාව	මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා ප්‍රාථමික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
12.	දුක්ගැන්විලි නිරාකරණ කමිටුව වෙත වාර්තා වී ඇති සිද්ධි සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු
13.	වාර්තා වූ සිද්ධි අතුරින් විසඳන ලද සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත හා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා හා ප්‍රධාන තොරතුරු දැනුම්දෙන්නන් මගින් රැස් කරගන්නා දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු
14.	ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලෙන කාන්තාවන් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත හා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා ප්‍රාථමික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු

		ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	
15.	ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වලට සම්බන්ධව කටයුතු කරන ප්‍රජාමූල සංවිධාන/රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ද්විතියික දත්ත හා මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් රැස් කරගන්නා ප්‍රාථමික දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පසු
16.	පවත්වන ලද, ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන ව්‍යාපෘති හා ජීවනෝපාය නැංවීමේ වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත. හිමිකරුවන්ගේ/ගෘහ ඒකක ප්‍රධානීන්ගේ ස්ත්‍රී -පුරුෂභාවය අනුව වර්ග කළ දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු
17.	පිහිටුවා ඇති ව්‍යාපෘති තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව සහ තොරතුරු පතුරුවා හැරීම සම්බන්ධයෙන් එම මධ්‍යස්ථානයේ කාර්යභාරය	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත.	ඉදිකිරීම් සිදුකිරීමට පෙර හා පසු

මූලාශ්‍රය: මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය/1 හා 2 වැනි පියවර/නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම/සංගණන දත්ත

13. 2 අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය: අභ්‍යන්තර හා බාහිර

අධීක්ෂණය කිරීමේ හා ඇගයීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමේ අරමුණු වන්නේ : (අ) ව්‍යාපෘතියේ යෙදවුම් සහ ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වූ පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාව වාර්තා කිරීම හා තක්සේරු කිරීම, (ආ) පෙර පැවති යැපුම් මට්ටම් හා ජීවන තත්වයන් ප්‍රතිස්ථාපනය කෙරෙන බව තහවුරු කිරීම. එබැවින් ක්‍රියාකාරකම් හා ගැටළු පරාසය වාර්තා කර ගැනීම හා පරීක්ෂා කිරීම සිදුකළ යුතු වනු ඇත. මේ සඳහා මෙහෙයුම් හා ඇගයුම් ක්‍රියාවලීන් දෙකක් තිබීම අවශ්‍ය වේ. එනම් අ. උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය/ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය/ ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය යන එක් එක් ආයතනයන්හි කාර්ය මණ්ඩල විසින් සිදුකරනු ලබන අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණය, ආ. විශේෂඥයින්ගෙන් සැදුම්ලත් ස්වාධීන බාහිර අධීක්ෂණ මණ්ඩලයක් මගින් සිදුකරනු ලබන බාහිර අධීක්ෂණය.

අභ්‍යන්තර හා බාහිර යන අධීක්ෂණයන් ද්විතියම අවම වශයෙන් ව්‍යාපෘතියේ අදියර තුනකදී සිදුකළ යුතුය. එම අදියර නම් : (අ) ඉදිකිරීම් ආරම්භයට පෙර, (ආ) මාර්ගය ඉදිකිරීමට නියමිත බිම් තීරුව සලකුණු කිරීමෙන් අනතුරුව, (ඇ) ඉදිකිරීම් සම්පූර්ණ කිරීමෙන් අනතුරුව.

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය යටතේ පිහිටුවා ඇති ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකක මගින් අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණය සිදු කරනු ලැබේ. අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණය තුළින් මතුවන ගැටළු සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශයේ සහාය ලබා ගත හැකිය. නැවත පදිංචිකිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි අතුළත් ක්‍රියාකාරකම්, හිමිකම්, කාල රාමුව හා ඇස්තමේන්තුවට අනුව අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණය සිදුකළ යුතුය.

අපහසුතාවයට පත් ගෘහ ඒකක වෙත හිමිවිය යුතු හා ඔවුන් වෙත හිමිවූ හිමිකම් පිළිබඳ විස්තර වාර්තා කෙරෙන කාඩ්පත් ක්‍රමයක් අධීක්ෂණ කාර්යාලය තුළ පවත්වාගැනීමට යෝජනා කෙරේ. එක් එක් හිමිකම්ලාභියා වෙත ලැබිය යුතු හා ලැබී ඇති හිමිකම් පිළිබඳ සටහන් ඇතුළත් කර සකස් කළ මෙම කාඩ්පතේ (නැවත පදිංචිකිරීමේ කාඩ්පත) එක් පිටපතක් අදාල හිමිකම්ලාභියාගේ පෞද්ගලික වාර්තා සඳහා ඔහු/ඇය වෙත ලබා දිය යුතුය.

වන්දි ගෙවීමට සහ නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළ අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීමට අමතරව, නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලැබී ඇති බව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් අධීක්ෂණ වාර්තාවක් පිළියෙල කරනු ඇත. අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය මගින් රැස් කරනු ලබන තොරතුරු අමාත්‍යාංශ මට්ටමේ ව්‍යාපෘති සම්බන්ධීකරණ කමිටුවේ හා අනෙකුත් අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගේ සමාලෝචනයට භාජනය කෙරෙන අතර සමනය කිරීම හෝ විසඳුම් ලබා දීම සඳහා ආයතනික මැදිහත්වීම අවශ්‍ය ගැටළු සම්බන්ධයෙන් සුදුසු පියවර ගැනීම මෙයින් අපේක්ෂා කෙරේ.

අභ්‍යන්තර අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියට ඇතුළත් විය යුතු විශේෂිත කාර්යයන් හා ක්‍රමවේදයන්:

1. ව්‍යාපෘතියෙන් අපහසුතාවයට පත්වන්නන් පිළිබඳව ව්‍යාපෘතියට පෙර (විතැන්වීමට පෙර) පාදක දත්ත සමාලෝචනය
2. ක්ෂේත්‍ර කාර්යාලයන්, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය සහ එක් එක් ගෘහ ඒකකය වෙත ඇති වාර්තා මත පදනම්ව නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම ක්‍රියාත්මකවීම පිළිබඳ ප්‍රගතිය තහවුරු කර ගැනීම.
3. සිය කැමැත්තන් තොරව නැවත පදිංචි කිරීමට අදාළව සැලකිය යුතු ගැටළු පවතින බව හඳුනා ගැනේ නම්, ආරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන්ට අනුගතවීම පිළිබඳ උපදෙස් ලබා දීම හා මෙම ගැටළු වලට විසඳුම් ලබා දීම සඳහා අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීමේ පියවර ඇතුළත් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කිරීම
4. නැවත පදිංචිකිරීමේ බලපෑම් පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීම හා විශේෂණය සඳහා සුදුසු දර්ශක මාලාවක් හඳුනා ගැනීම.
5. බලපෑම් විශේෂණය සඳහා විවිධ විධිමත් හා අවිධිමත් ක්‍රමවේද භාවිතා කිරීම.
6. නැවත පදිංචිකිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය, සාධනීය බව, බලපෑම හා තීරණාත්මක තක්සේරු කිරීම
7. ලබා ගත් අත්දැකීම් ආශ්‍රයෙන්, නැවත පදිංචි කිරීම පිළිබඳ අනාගත ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම් සම්පාදනය සඳහා මිඟෝපදේශ සැපයීම.

නැවත පදිංචි කිරීමේ වැඩසටහන ආරම්භ වීමෙන් අනතුරුව බාහිර අධීක්ෂණය ආරම්භ වේ. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ ප්‍රගතිය, පිළිපැදිය යුතු අංගයන්ට අනුකූල නොවීම සම්බන්ධ ගැටළු හා නිවැරදි කිරීමේ පියවර දැක්වෙන අර්ධ වාර්ෂික අධීක්ෂණ වාර්තා බාහිර අධීක්ෂකයන් විසින් සකස් කළ යුතුවේ. මෙම අර්ධ වාර්ෂික අධීක්ෂණ වාර්තා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය, පාරිසරික හා සමාජ සංවර්ධන අංශය හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ගේ කාර්යාලය වෙත භාර දිය යුතුවේ.

